

Siikalatvan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma

Nimi	Siikalatvan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma
Kunta	Siikalatva
Koulu	Kestilän peruskoulu
	Gananderin koulu
	Hovin koulu
	Pentti Haanpään koulu
	Aleksanterin koulu
	Pulkkilan peruskoulu

SISÄLTÖ

1. Perusopetuksen arvoperusta.	1
1.1. Paikalliset asiat.	2
2. Perusopetuksen oppimiskäsitys.	3
3. Paikallinen tuntijako.	4
3.1. Paikallinen tuntijako.	5
4. Kieliohjelma.	7
5. Opetuksen mahdolliset painotukset.	8
6. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö.	9
7. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.	10
8. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma.	11
8.1. Paikallinen oppilaanohjauksen suunnitelma.	12
9. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.	19
10. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen.	20
11. Perusopetuksen tehtävä.	21
11.1. Paikalliset asiat.	21
12. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa.	22
13. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri.	27
13.1. Paikalliset asiat.	29
14. Oppimisympäristöt.	30
15. Työtavat.	31
16. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	32
16.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	33
17. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö.	34
17.1. Oppilaiden osallisuus.	34
17.2. Kodin ja koulun yhteistyö.	35
17.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa.	35
17.4. Paikalliset asiat.	36
18. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	38
18.1. Paikalliset asiat.	39
19. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	40
19.1. Paikalliset asiat.	40
20. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu.	41
20.1. Paikalliset asiat.	41

21. Yhdysluokkaopetus.	42
21.1. Paikalliset asiat.	42
22. Joustava perusopetus.	43
22.1. Paikalliset asiat.	44
22.1.1. Siikalatvan kunnan joustavan perusopetuksen opetussuunnitelma.	44
23. Opetus erityisissä tilanteissa.	47
23.1. Paikalliset asiat.	47
24. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.	48
24.1. Paikalliset asiat.	49
25. Arviointikulttuurin paikalliset painotukset.	52
25.1. Paikalliset asiat.	53
25.1.1. Käyttäytymisen arviointi.	54
26. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen.	56
27. Päättöarvioinnin toteuttaminen.	61
28. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset.	64
28.1. Yleinen tuki.	65
28.2. Tehostettu tuki.	66
28.3. Erityinen tuki.	68
28.4. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.	73
28.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut.	75
28.6. Paikalliset asiat.	75
29. Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat.	85
29.1. Paikalliset asiat.	85
29.1.1. Oppilashuollon suunnitelma Aleksanterin ja Gananderin kouluissa.	87
29.1.2. Oppilashuollon suunnitelma Kestilän peruskoulussa.	105
29.1.3. Oppilashuollon suunnitelma Hovin koulussa.	123
29.1.4. Oppilashuollon suunnitelma Pentti Haanpään koulussa.	138
29.1.5. Oppilashuollon suunnitelma Pulkkilan peruskoulussa.	138
29.1.6. SIIKALTAVAN KUNNAN OPETUKSEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA PANDEMIA-AIKANA.	138
30. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset.	142
31. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen.	143
32. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus.	145

33. Vuosiluokat 1-2.	146
33.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.	146
33.2. Koululaiseksi kasvaminen.	146
33.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	147
33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2.	148
33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	148
33.6. Oppiaineet.	153
33.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	153
Suomen kieli ja kirjallisuus.	155
33.6.2. Uskonto.	166
Evangelisluterilainen uskonto.	168
33.6.3. Liikunta.	171
33.6.4. Kuvataide.	176
33.6.5. Elämäkatsomustieto.	181
33.6.6. Ympäristöoppi.	182
33.6.7. Matematiikka.	192
33.6.8. Vieraat kielet.	205
Englanti, A-oppimäärä.	205
33.6.9. Toinen kotimainen kieli.	212
33.6.10. Käsityö.	213
33.6.11. Musiikki.	218
33.6.12. Oppilaanohjaus.	231
34. Vuosiluokat 3-6.	232
34.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	232
34.2. Oppijana kehittyminen.	232
34.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	232
34.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.	233
34.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	233
34.6. Oppiaineet.	238
34.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	238
Suomen kieli ja kirjallisuus.	240
34.6.2. Valinnainen historia, paikallinen historia.	275
34.6.3. Uskonto.	276
Evangelisluterilainen uskonto.	277
34.6.4. Valinnainen musiikki 4–6. lk.	307
34.6.5. Valinnainen kuvataide 4-6 lyhyt.	309
34.6.6. Valinnainen kuvataide 4-6.	310
34.6.7. Valinnainen musiikki 5–6. lk.	311

34.6.8. Yhteiskuntaoppi.	312
34.6.9. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, tekstiilityö.	324
34.6.10. Valinnainen äidinkieli 5. - 6.lk., ilmaisutaito.	325
34.6.11. Joukkuepelit ja liikuntaleikit.	325
34.6.12. Liikunta.	326
34.6.13. Valinnainen äidinkieli 5. - 6.lk., kirjallisuus.	340
34.6.14. Kuvataide.	340
34.6.15. Valinnainen kotitalous.	353
34.6.16. Elämäkatsomustieto.	358
34.6.17. Valinnainen matematiikka 5. - 6. luokat.	365
34.6.18. Ympäristöoppi.	366
34.6.19. Historia.	403
34.6.20. Matematiikka.	416
34.6.21. Vieraat kielet.	474
Englanti, A-oppimäärä.	474
34.6.22. Toinen kotimainen kieli.	490
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	490
34.6.23. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, teknologia.	496
34.6.24. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, yrittäjyys.. . . .	496
34.6.25. Japanin kieli ja kulttuuri 5.-6. lk.	497
34.6.26. Valinnainen ympäristöoppi 4-6 lk.	498
34.6.27. Käsityö.	499
34.6.28. Valinnainen tieto- ja viestintätekniikka.	511
34.6.29. Musiikki.	512
34.6.30. Oppilaanohjaus.	546
34.6.31. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, tekninen työ.	547
34.6.32. Valinnainen liikunta 4-6lk.	548
34.6.33. Valinnainen Matka maailman ympäri 5-6lk.	550
35. Vuosiluokat 7-9.	551
35.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	551
35.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen.	551
35.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen.	552
35.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9.	553
35.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	553
35.6. Oppiaineet.	560
35.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	560
Suomen kieli ja kirjallisuus.	562

35.6.2. Valinnainen hyvinvointikurssi.	591
35.6.3. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, tietotekniikan perusteet.	591
35.6.4. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, kotisivu-kurssi.	592
35.6.5. Valinnainen kahvilakurssi sisältäen hygieniapassin.	593
35.6.6. Biologia.	594
35.6.7. Maantieto.	618
35.6.8. Uskonto.	642
Evangelisluterilainen uskonto.	643
35.6.9. Kotitalous.	654
35.6.10. Yhteiskuntaoppi.	660
35.6.11. Valinnainen liikunta, yleistä liikuntaa.	661
35.6.12. Valinnainen matematiikka 7. - 9. luokat, syventävä kurssi.	662
35.6.13. Liikunta.	663
35.6.14. Valinnainen musiikki 7. lk.	676
35.6.15. Kuvataide.	676
35.6.16. Elämäkatsomustieto.	687
35.6.17. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, mediakasvatus.	688
35.6.18. Historia.	689
35.6.19. Matematiikka.	715
35.6.20. Vieraat kielet.	758
Englanti, A-oppimäärä.	758
35.6.21. Toinen kotimainen kieli.	771
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	771
35.6.22. Valinnainen fysiikka 8. - 9. luokka, syventävä kurssi.	784
35.6.23. Valinnainen äidinkieli: luova kirjoittaminen ja draama.	784
35.6.24. Terveystieto.	785
35.6.25. Valinnainen leivontakurssi.	836
35.6.26. Valinnainen liikunta Musiikkiliikuntakurssi.	837
35.6.27. Valinnainen kemia 8. - 9. luokka, syventävä kurssi.	838
35.6.28. Valinnainen musiikki 8.–9. lk.	838
35.6.29. Kemia.	839
35.6.30. Valinnainen kuvataide, kuvanveisto, muotoilu ja rakentelu.	879
35.6.31. Valinnainen liikunta Pallo haltuun! -kurssi.	880
35.6.32. Valinnainen kuvataide, piirustus ja maalaus.	880
35.6.33. Valinnainen kuvataide, grafiikka.	881
35.6.34. Käsityö.	881
35.6.35. Valinnainen kuvataide, laaja.	887
35.6.36. Valinnainen EA-kurssi.	887

35.6.37. Valinnainen liikunta Salibandykurssi.	888
35.6.38. Valinnainen kotitalous 9 lk.	889
35.6.39. Valinnaninen englannin syventävä kurssi.	890
35.6.40. Musiikki.	891
35.6.41. Valinnainen Kohti itsenäistä elämää.	918
35.6.42. Valinnainen matematiikka 7. - 9. luokka, kertauskurssi.	919
35.6.43. Valinnainen kotitalous 8 lk.	920
35.6.44. Oppilaanohjaus.	922
35.6.45. Fysiikka.	930
35.6.46. Valinnainen musiikki 8. lk, lyhytkurssi.	968

1. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemysihin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtoajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

1.1. Paikalliset asiat

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on kysytty huoltajilta ja opettajilta niitä asioita, joita he pitävät perusopetuksen arvopohjassa tärkeitä. Kyselyssä korostuivat seuraavat asiat:

- turvallinen koulupäivä
- mahdollisimman hyvät eväät elämään ja tulevaisuuteen
- oppilaan ainutlaatuisuuden arvostaminen ja tukeminen hänen lähtökohdistaan
- tiedollisten ja taidollisten perusasioiden oppiminen ja oppimistaitojen kehittäminen
- itsetunnon kehittäminen ja vahvistaminen
- hyvien tapojen noudattaminen ja perinteiden kunnioittaminen
- sosiaalisten taitojen oppiminen
- hyvä käyttäytyminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen
- tasa-arvoisuus ja erilaisuuden hyväksyminen
- paikallisuuden arvostaminen, yhteiskuntaan sopeutuminen ja maailmankuvan avartaminen

Osa arvopohjan asioista määritellään ja päätetään koulujen vuosisuunnitelmissa syyslukukauden alussa yhdessä opettajien ja koulujen johtokuntien kanssa. Näin toimien lukuvuosittain voidaan seurata ja arvioida tarkemmin arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista eri osa-alueilla sekä tehdä monipuolista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

2. Perusopetuksen oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektomaan oppimistaan, kokemuksiiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

3. Paikallinen tuntijako

Siikalatvan kunnan tuntijakotaulukossa olevat taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (2 tuntia/luokka-aste) 4. ja 5. luokalla sisällytetään kulloisenkin koulun painotuksen mukaan yhteisiin taide- ja taitoaineiden tunteihin. Painotukset voivat vaihdella eri lukuvuosien aikana.

3.1. Paikallinen tuntijako

Opetussuunnitelman teksti

~~00000~~ /ht.

Vuosiluokka

~~70000~~ /li

ja

kirjallisuus

~~10000~~ /8

kieli

~~B1-200~~

kieli

~~00000~~ /tiikka

~~00000~~ /istööppi

~~00000~~ /a

ja

maantieto

~~00000~~ /ka

ja

kemia

~~00000~~ /stieto

~~00000~~ /

Elämänkatsomustieto

~~00000~~ /2

ja

yhteiskuntaoppi

~~00000~~ /ki

~~00000~~ /aide

~~00000~~ /r2

~~00000~~ /1

Koti- ja

~~00000~~ /2

ja

taitoaineiden

valinnaiset

~~00000~~ /nohjaus

~~00000~~ /aiset

aineet

~~00000~~ /24

Vapaaehtoinen

A2-

kieli

Vapaaehtoinen

B2-

kieli

Yhteensä

4. Kieliohjelma

Paikallisessa opetussuunnitelmassa A1 -kielen (englanti) opiskelu aloitetaan ensimmäisellä luokalla. B1 -kielen (ruotsi) opiskelu aloitetaan kuudennella luokalla. Koulut voivat tarjota muita kieliopintoja valinnaisaineissa. 5-6 luokilla on mahdollista tarjota yksi valinnaisen tunti vieraan kielen opiskeluun. Yläluokkien aikana voidaan tarjota valinnaista B2 -kieltä (2+2 tuntia).

Kunnassa päätetty tuntijako ei anna mahdollisuutta laajempaan kieliohjelmaan tai A2 -kielen opiskeluun.

5. Opetuksen mahdolliset painotukset

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat oppilaiden valittavissa luokilla 7-9. Opetuksen painotukset näkyvät oppiaineissa eri vuosiluokkien kohdalla.

6. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Perusopetuksen yhtenäisyyttä ja eri siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä on kuvattu kouluittaisissa oppilashuollon suunnitelmissa.

Perusteiden teksti:

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

7. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Siikalatvan kunnan perusopetuksen Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

8. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyä ja taitoja. Heidä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

8.1. Paikallinen oppilaanohjauksen suunnitelma

(Alla olevasta osoitteesta löytyy Opetushallituksen Hyvän ohjauksen kriteerit perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen).

http://www.oph.fi/download/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit.pdf

SIIKALATVAN PERUSOPETUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA

Siikalatvan kunnan peruskoulujen ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun välinen yhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen (TET) järjestelyt.

Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan lukuvuosittain koulukohtaisissa oppilashuoltoryhmissä ja kevään viimeisessä opettajakokouksessa.

Tavoitteena on edistää oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä.

1. OPPILAANOHJAUKSEN JÄRJESTÄMISEN RAKENTEET JA TOIMINTATAVAT

Ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Ohjauksen jatkumon toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti opiskelun nivelvaiheissa. Ohjaustyö on luottamuksellista ja ohjauksessa on aina otettava huomioon oppilaan ikä.

Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen kaikinpuolista sujumista. Ohjauksella tuetaan lasta ja nuorta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä.

Alakoulussa ohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Alakoulussa ohjauksen tavoitteet ovat oppimisen ja opiskelun ohjauksessa ja samalla henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Huoltajien osallisuutta painotetaan myös ohjauksessa tapaamalla heitä tarpeen mukaan säännöllisesti. Oppilaan ohjauksen merkitys korostuu alakoulussa valintatilanteessa. Osana oppilaanohjausta on myös työelämään tutustumista ja alakoulussa työelämää tarkastellaan koulun eri henkilöiden ammattien ja työtehtävien kautta.

Yläkoulussa päävastuu ja ohjauksen koordinointi on oppilaanohjaajalla. Aineenopettajat osallistuvat ohjaustyöhön ensisijaisesti oman oppiaineensa sisältöjen kautta. Ohjaus on koko koulun henkilökunnan yhteistä työtä. Yläkoulussa jatketaan kasvun ja kehityksen tukemista. Luokanohjaajan vastuulla on oman luokkansa oppilaiden tuntemus ja yhteistyö kodin kanssa 7. ja 8. vuosiluokan aikana. Vuosiluokkien 8. ja 9. aikana kuitenkin jatkokoulutussuunnitelmat ja niihin liittyvä pohdinta lisääntyy. Erityisesti 9. luokalla toiselle asteelle hakeutumista pohditaan sekä oppilaiden että huoltajien kanssa.

Yläkoulussa oppilaanohjausta toteutetaan luokkatunneilla, pienryhmä- ja henkilökohtaisena ohjauksena. Ohjauksessa pyritään hyödyntämään myös erilaisia koulun yhteistyötahoja järjestämällä vierailuja, tutustumiskäyntejä sekä asiantuntijoiden luentoja ja esityksiä. Osa ohjausta on työelämään tutustumisen (TET) jaksot, joita toteutetaan kaikilla vuosiluokilla 7. – 9. Tarkemmat oppilaanohjauksen sisällöt ja tavoitteet ilmenevät opetussuunnitelmasta.

2. OPPILAANOHJAUKSEN TYÖN- JA VASTUUN JAKOMALLI

Siikalatvan peruskouluissa ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen kestävän jatkumon, jonka toteutuminen taataan siten, että kaikki ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti opiskelun nivelvaiheissa. Oppilasta aiemmin opettanut opettaja huolehtii koulunkäynnin järjestämisen kannalta oleellisesta tiedonsiirrosta seuraavalle opettajalle.

Jos oppilas vaihtaa koulua perusopetuksen aikana, oppilaan opetuksen kannalta olennaiset tiedot toimitetaan uudelle koululle viranomaispostina eli uuden koulun pyynnöstä suoraan heidän antamaansa osoitteeseen. Tietojen luovuttamisesta vastaa koulusihteeri. Vähintään oppilaskortin

lähettämisen yhteydessä koulusihteeri antaa uudelle koululle tiedoksi entisen opettajan nimen ja yhteystiedot.

Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle niveltiedon välittämisestä vastaa ensisijaisesti huoltaja, jos oppilas siirtyy toiselle asteelle muun kuin oman koulutuksenjärjestäjän oppilaitokseen (muualle kuin Siikalatvan lukioon). Jos huoltaja on antanut kirjallisen suostumuksen, päättöluokan oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot, **jotka määrittellään luvan antamisen yhteydessä tarkemmin**, voidaan siirtää suoraan lähtökoululta toisen asteen oppilaitokseen. Oppilaanohjaaja seuraa päättöluokkalaisten sijoittumista ja opiskelun aloittamista toisen asteen koulutuksessa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta eri oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Opettajien lisäksi ohjaustyöhön tarvittaessa osallistuvat myös koulupsykologi, koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja omien toimenkuviansa mukaisesti. Oppilaanohjauksen tukena ovat erityisopettajat koko kouluajan ja erityisesti opintopolun nivelvaiheisiin liittyvissä asioissa. Ohjausprosessin kulku nivelvaiheissa on tarkemmin kuvattu koulun oppilashuoltosuunnitelmassa.

Rehtorin vastuulla ohjauksessa ovat erilaiset oppilaan opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvät hallinnolliset päätökset, esimerkiksi päätös vuosiluokkaan sitomattomasta opetuksesta. Ohjauksessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisen asiantuntijaverkoston kanssa tarpeen mukaan.

TAULUKKO:

Oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjako Siikalatvan peruskouluissa

Rehtori tekee opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvät hallinnolliset päätökset	Koulusihteeri tulostaa oppilaskortit ja opiskelutodistukset ja lähettää ne ohjeistuksen mukaisesti oppilaan seuraavaan oppilaitokseen	Koulukohtainen ja oppilaskohtainen oppilashuolto tukee tarpeen mukaan oppilasta kokonaisvaltaisesti oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti
Luokanopettaja tukee oppilasta ja kotia koulunkäyntitaitojen haltuunotossa seuraa opiskelun edistymistä sekä koulussa käyntiä ja tiedottaa niistä asianomaistahoja edistää kodin ja koulun yhteistyötä (vartit, tapahtumat) käynnistää tarvittaessa yksilölliset tukitoimet		Kuraattori tukee oppilasta koulunkäynnissä ja koulun ulkopuolisessa elämässä huolehtii yhteistyöstä oppilaan, kodin, koulun ja sosiaalitoimen kanssa
Luokanvalvoja seuraa opiskelun edistymistä sekä koulussa käyntiä ja tiedottaa niistä asianomaistahoja edistää kodin ja koulun yhteistyötä (vartit, tapahtumat) käynnistää tarvittaessa yksilölliset tukitoimet		Koulupsykologi tukee kasvua ja kehitystä toimii yhteistyössä sosiaalitoimen ja terveydenhuollon kanssa
Oppilaanohjaaja ohjaa yhdessä muiden opettajien kanssa siirtymää alakoulusta yläkouluun ohjaa ja huolehtii valinnaisaineiden valinnasta ohjaa kohti 2. asteen opintoja		Kouluterveydenhoitaja tukee fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä toimii yhteistyössä koululääkärin kanssa
Aineenopettaja seuraa oman aineen opintojen edistymistä ohjaa opiskelua omassa aineessaan ja tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa tukea tarvitsevien oppilaiden opiskelun edistämiseksi	Erityisopettaja kartoittaa, auttaa ja tiedottaa tuen tarpeesta huolehtii tiedonsiirrosta nivelvaiheessa koordinoi nivelvaihetta kun tehostettu tuki ei tunnu riittävän vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta ja käsittelystä	

on tarvittaessa yhteydessä kotiin ja luokanvalvojaan tukitoimia tarvittaessa		

3. OHJAUSYHTEISTYÖ KODIN, TYÖELÄMÄN JA TOISEN ASTEEN OPPILAITOSTEN KANSSA

Pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa luodaan perusopetuksen alussa, alkuopetuksen aikana. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään opiskeluun ja koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevan koulunkäynnin kannalta. Yhteistyö turvataan järjestämällä yleistä tiedotusta ja henkilökohtaisia tapaamisia huoltajien kanssa (esim. vanhempainillat ja -vartit). Koulun Wilma-järjestelmää käytetään monipuolisesti sekä seurantaan (esim. opintomenestys, poissaolot) että yhteydenpitoon.

Yhteistyö huoltajien kanssa jatkuu yläkoulussa ja korostuu erityisesti nivelvaiheissa. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan omaa vastuullisuutta ja itsenäisyyttä edettäessä kohti päättöluokkaa. Huoltajille taataan mahdollisuus tavata oppilaanohjaajaa erityisesti jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa.

Työelämäyhteistyö aloitetaan jo alakoulussa tutustumalla oppilaan lähipiiriin ja koulun sisäisiin ammatteihin ja tehtäviin. Oppimisympäristöinä voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Siikalatvan yläkoulujen opetussuunnitelmaan kuuluvat seuraavat työelämään tutustumisen (TET) jaksot:

•	•	•
6. luokka	yrityskyläpäivä	kevätlukukaudella (erikseen ilmoitettuna ajankohtana)
7. luokka	1 koulupäivä	Rantsila: syyslukukaudella Kestilä ja Pulkki: maanantai maaliskuussa
8. luokka	5 koulupäivää	Rantsila: kevätlukukaudella Kestilä ja Pulkki: huhtikuun loppupuolella
9. luokka	5 koulupäivää yrityskyläpäivä	Rantsila: syyslukukaudella Kestilä ja Pulkki: lokakuun loppu - marraskuun alku

Painotus 7. luokalla on oppilaan oman lähipiiriin henkilöiden työhön tutustumisessa. Vuosiluokkien 8. ja 9. aikana työelämäjakso on pitempi ja keskeistä on oppilaan oma aktiivisuus paikan hankkimisessa, jolloin samalla harjoitellaan työnhakua. Yhteistyötä työelämään vahvistetaan myös oppilaanohjaajien vierailulla TET-paikoilla. Oppilasryhmien vierailut työpaikolla ja eri alojen edustajien vierailut koululla vahvistavat työelämäyhteyksiä.

Siikalatvan peruskoulut tekevät ohjausyhteistyötä alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa. Yhteistyön muotoja ovat Siikalatvan peruskoulujen näkökulmasta oppilaitosvierailuille osallistuminen ja koulutusvaihtoehtojen esittelyillan (kulkee myös nimellä jatkokoulutusilta) organisoiminen.

Alueella toimivat toisen asteen oppilaitokset kustantavat 9. luokkalaisille kuljetuksen ja ylläpidon (kouluateria) voidakseen esitellä oppilaitoksensa toimintaa ja tavoitteita omalla maaperällään. Siikalatvan yläkoulujen lukuvuosisuunnitelmiin ovat kuuluneet seuraavat yhteensä 3,5 koulupäivää kestävät tutustumiskäynnit toisen asteen oppilaitoksiin:

•	•	•
• , Haapaveden ammattiopisto / Jedu	osapäivän tai koko-päivän reissuja tapauskohtaisesti	tapahtuman järjestäjän mukaan yhteisesti koulukohtaisesti sopien
• , Siikalatvan lukio	osapäivän tai koko-päivän reissuja tapauskohtaisesti	tapahtuman järjestäjän mukaan yhteisesti koulukohtaisesti sopien
Piippolan kulttuuri- ja ammattiopisto / Jedu	osapäivän tai koko-päivän reissuja tapauskohtaisesti	tapahtuman järjestäjän mukaan yhteisesti koulukohtaisesti sopien
Kestilä: Avointen ovien päivä , Oulun seudun ammattiopisto, Muhoksen yksikkö Rantsila: Avointen ovien päivä , Oulun seudun ammattiopisto, Oulun yksiköt, sekä yksi vapaavalintainen kohde huoltajan järjestämänä •	osapäivän tai koko-päivän reissuja tapauskohtaisesti	tapahtuman järjestäjän mukaan yhteisesti koulukohtaisesti sopien

Koulutusvaihtoehtojen esittelyiltoja on järjestetty vuosittain kaikilla Siikalatvan yläkouluilla. Yläkoulun opinto-ohjaaja kutsuu lukuvuosisuunnitelman mukaisena iltana koululle sekä 9. luokan oppilaat, heidän huoltajansa että sopivaksi katsomiensa lähialueen oppilaitosten edustajat esittelemään yhteisesti oppilaille ja huoltajille koulutusvaihtoehtojaan. Koulutusvaihtoehtojen esittelyillä pääpaino on oppilaskohtaisilla keskusteluilla ja ohjauksella. Yleiset esittelyt pyritään pitämään minimissä. Illan ohjelmaan kuuluu myös opinto-ohjaajan pitämä info yhdeksäsluokkalaisten huoltajille opetushallituksen ohjeistuksesta koskien yhteishaun pisteytystä ja aikataulua.

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Oppilaanohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan ennen kaikkea oppilaan näkökulmasta. Tällä tarkoitetaan oppilaan siirtymistä eteenpäin ensin alakoulusta yläkouluun ja sitten peruskoulun jälkeen toiselle asteelle.

Alakoulun ohjauksen tavoitteilla pyritään siihen, että oppilas on motivoitunut siirtymään yläkoulun oppilaaksi ja opiskelemaan yläkoulussa ja että hänellä on hallussaan yläkoulun edellyttämät koulunkäyntitaidot.

Yläkoulun ohjauksen tavoitteena on, että oppilas on motivoitunut hakemaan jatko-opintoihin sekä kiinnostunut ja sitoutunut aloittamaan ja jatkamaan opintojaan valitsemassaan koulutuksessa. Ohjauksella pyritään siihen, että jokaisella peruskoulun päättävällä on jatkokoulutuspaikka. Tämä myös varmistetaan ensin kesällä koulutusvalintojen valmistuttua ja uudelleen vielä seuraavan lukukauden alettua.

9. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tehdään myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

10. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelmaa seurataan ja päivitetään vuosittain ja tarpeen mukaan.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

11. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa sosiaalista pääomaa koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

11.1. Paikalliset asiat

OPS-ohjausryhmä sekä koulujen rehtorit ja koulunjohtajat suunnittelevat lukuvuoden alkaessa vuosittaista toimintaa laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteutumiseksi. Koulujen vuosisuunnitelmiin kirjataan yhdessä ne asiat, mitä kussakin koulussa painotetaan. Vuosisuunnitelmassa voidaan päättää kouluittain siitä, miten kokonaisuuksien toteutumista seurataan ja mahdollisesti muille esitellään. Opettajat voivat suunnitella projekteja yhteistyössä, ja niitä voi jakaa koulujen kesken. Oleellista on, että tehdään yhteistyötä ylittäen oppiainerajat.

12. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

Laaja-alaisessa osaamisessa käytetään opetussuunnitelman perusteiden tekstiä, jota voidaan täydentää eri oppiaineissa. Kouluille valitaan vuosittain yhteinen oppimiskokonaisuuden teema, joka määritellään vuosisuunnitelmassa. Samassa yhteydessä sovitaan miten kokonaisuuden toteutumista seurataan, miten laaja-alaiset osa-alueet toteutuvat ja miten lopputulosta muille esitellään. Koulut voivat tämän lisäksi ottaa vuosittaiseen ohjelmaan muitakin aiheita.

Olemme mukana "Nuoret tekevät tulevaisuuden" -ohjelmassa, joka on Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma 2016-2020. Ohjelma löytyy osoitteesta www.minunpolkuni.fi.

Haapavesi-Siikalatva seutukunnan yhteinen tietostrategia avautuu linkistä <https://peda.net/haapavesi/ops/ol/hptvs>

Perusteiden teksti:

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvamisen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatuensa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä

innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan

mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Koulu yhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osataksaan tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden

kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja

pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuille demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

13. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Perusteiden teksti:

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun

ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyä. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävä elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävä elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävä arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

13.1. Paikalliset asiat

Siikalatvan peruskoulujen toimintakulttuuri perustuu voimassa olevien lakien ja asetusten toimeenpanoon ja noudattamiseen. Koulujen lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan koulukohtaiset tavoitteet laadun parantamiseksi ja yhteisöllisen vuorovaikutuksen muodot. Koulujen toimintaa ohjaa **Siikalatvan kunnan sivistyslautakunta**. Kouluissa on lisäksi johtokunnat, joiden kautta mm. yhteistyötä koulujen ja vanhempien edustajien kesken hoidetaan ja asioita saatetaan tarvittaessa sivistyslautakunnan käsittelyyn.

Koulujen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet ovat lapsilähtöisyys, paikallisuuden arvostaminen sekä luontoläheisyys. Koulujen toimintakulttuuriin pyritään pysyvästi integroimaan kodin ja koulun yhteistyöllä esim. alkutuotannon ja lähiruoan tuntemusta ja kokemista. Oppilaiden tottumusta luonnossa liikkumiseen ja siellä toimimiseen kannustetaan kodin ja koulun yhteistyöllä (esim. toiminnalliset vanhempainillat ja maatilavierailut) ja monialaisilla oppimiskokonaisuuksilla. Teemojen toteutuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden (metsästysseurat, metsänhoitoyhdistys, urheiluseurat, seurakunnat, 4H, reserviläiset jne.) ja yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilaat osallistuvat koulun toteutettujen lukuvuositeemojen arviointiin ja tulevien teemojen suunnitteluun.

Koulupolun nivelvaiheiden eheyttämistä edistetään mm. sillä, että aineenopettajat opettavat alakoulun puolella ja luokanopettajilla on opetusta yläkoulussa. Yhteistyöllä pyritään edistämään sekä opettajien ammatillista yhteyttä, oppilaiden tuntemusta eri ikävaiheista että helpottamaan siirtymää nivelvaiheissa. Lapselle on merkityksellistä huomata, että hänellä varttuneempana on jo taitoja, joissa hän voi olla vertaistukena ja opastajana nuoremmalleen. Vastaavasti nuoremmalle oppilaalle hahmottuu parhaimmillaan kasvun ja kehityksen suunta. Koulut sitoutuvat yhteistyöhön nivelvaiheen helpottamiseksi esim. toiminnallisten tapahtumien avulla. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuisivat toisiinsa jo ennen uuden ryhmän muodostusta toiminnan kautta.

Monialaista oppimista edistetään järjestettävillä teemaviikoilla tai -jaksoilla, joissa yhdistyy useamman oppiaineen sisällölliset tavoitteet koko koululle yhteisen teeman muodossa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteina ovat koulunsisäisen yhteistyön edistämisen lisäksi Siikalatvan peruskoulujen välisen yhteistyön virkistäminen sekä oppilaiden lisääntyvä tuntemus eri kehitysvaiheessa olevien oppilaiden kanssa toimimisesta.

14. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöihin vaikuttavat eri koulujen tilat, mahdollisuudet ja ympäristöt.

Perusteiden teksti:

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiiretön ilmapiiri tukevat oppimista.

15. Työtavat

Perusteiden teksti:

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

16. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimis-kokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoiseksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusteessa kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkitykselliseksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa

- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa

16.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Koulut valitsevat vuosittain monialaisen oppimiskokonaisuuden teeman, joka määritellään lukuvuosisuunnitelmassa. Samassa yhteydessä sovitaan miten kokonaisuuden toteutumista seurataan ja mahdollisesti muille esitellään. Koulut voivat ottaa vuosittaiseen ohjelmaan useampiakin oppimiskokonaisuuksia. Oppimiskokonaisuuksia voidaan toteuttaa myös osissa ja eri tavoin eri luokka-asteilla.

Siikalatvan peruskoulut ovat mukana Konserttikeskusken "Konsertti joka kouluun" -hankkeessa. Tätä kautta oppilaille voidaan tarjota vuosittain vaihtuva ja yhdessä sovittava oppilaskonsertti.

17. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävästä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

17.1. Oppilaiden osallisuus

Perusteiden teksti:

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

17.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusteiden teksti:

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

17.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuorisoi-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

17.4. Paikalliset asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään Siikalatvan kunnan opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Koulutyö järjestetään siten, että oppilaan hyvinvoinnille, kehitykselle, oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset huomioiden oppilaiden yksilölliset tarpeet ja vahvuudet.

Kouluyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin sekä kiusaamiseen puututaan heti. Koulupäivän tulee rakenteeltaan, sisällöiltään ja toimintatavoiltaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn ja asioihin syventymiseen, yhdessä oppimiseen ja tekemiseen sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin.

Perusopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Mitä tukee tiivis yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa sekä hyvä perehdytys koulun toimintakäytänteisiin eri tilanteissa (mm. turvallisuussuunnitelma, oppilashuoltosuunnitelma, perehdyttämiskansio). Huomioita kiinnitetään myös oppilaiden vastuuseen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön ja turvallisuuteen. Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Koulussa osallisuus toteutuu mm. kummioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan kautta ja yläkoulussa on lisäksi tukioppilastoimintaa.

Kiusaamisen vastainen toiminta, koulupäivän liikunnallistaminen sekä välituntitoiminta edistävät koulun viihtyvyyttä.

Kunnan sisällä yhteistyötä tehdään eri koulujen välillä. Yhteistyöstä päätetään tarkemmin koulutoimenjohtajan johdolla rehtoritiimissä. Koulujen johtajat ja rehtorit vastaavat monipuolisesta yhteistyöstä ja kehittämisestä koulukohtaisesti.

Kodin ja koulun yhteistyö ja sen tavoitteet

Hyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö on oppilaan hyvinvoinnin ydin. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus, yhdenvertaisuus, rakentava ja keskustelevala ilmapiiri. Yhteistyöllä kodin kanssa tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta, ja tukea.

Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

Yhteisötasolla tapahtuvia toimintoja ovat:

- * lukuvuoden alussa päivitetään sähköinen koulutiedote pedanettiin, tarvittaessa voidaan toimittaa paperiversio
- * lukuvuoden aikana jaettavat tiedotteet paperilla tai sähköisesti (Wilma-ohjelma)
- * luokka- ja koulukohtaiset vanhempainillat
- * koulun juhlat ja muut koulussa järjestettävät tapahtumat

Yksilötasolla tapahtuvia toimintoja ovat: vanhempainvartit ala- ja yläkoulussa

- * tiedottaminen puhelimitse, reissuvihkon, kirjeen, sähköpostin ja Wilman välityksellä
- * keskustelut ja palaverit oppilashuollollisissa tai muissa asioissa huoltajan kanssa
- * keskustelut ja palaverit oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin liittyvissä asioissa

Yhteistyöhön ja tiedottamiseen kiinnitetään erityistä huomiota muutos- ja nivelkohdissa, joita ovat koulunkäynnin aloittaminen, siirtyminen yläluokille, koulun vaihtaminen, ainevalinnat ja siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle.

Yhteistyö muiden tahojen

Seurakunta tekee yhteistyötä koulujen kanssa. Seurakunnan henkilökunta voi käydä pitämässä aamunavauksia kouluilla. Yksi yhteistyön muoto on myös koululaisjumalanpalvelukset.

Kirjaston palveluita käytetään säännöllisesti.

Kulttuuritoimi järjestää erilaisia konsertteja ja esityksiä, joihin koulut osallistuvat mahdollisuuksien mukaan.

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulujen välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammasteista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä. Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien ja keskiasteen oppilaitosten vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö ja työelämään tutustumisjaksot.

Koulussa järjestetään tutustumiskäyntejä yrityksiin ja yläluokilla myös eri oppilaitoksiin.

Voidaan tehdä tarvittaessa yhteistyötä muiden yhteisöjen, sidosryhmien, oppilaitosten jne. kanssa.

Näistä määritellään tarkemmin koulun vuosisuunnitelmassa.

18. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapii-riä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

18.1. Paikalliset asiat

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelua käytetään järjestyssääntöjen rikkomisesta ja/tai epäasiallisesta käyttäytymisestä muita kohtaan. Sillä pyritään saamaan oppilas ymmärtämään tekojensa seuraukset itseään ja muita kohtaan. Kasvatuskeskustelun ajankohta ja syy ilmoitetaan oppilaalle ja huoltajalle etukäteen. Kasvatuskeskustelussa opettaja tai rehtori tarvittaessa yhdessä toisen opettajan, rehtorin tai kuraattorin kanssa käy oppilaan kanssa tilanteen läpi ja oppilas kertoo itse oman näkemyksensä tilanteesta sekä parannusehdotuksen asiaan. Kasvatuskeskustelulomake on Wilmassa, jossa huoltaja kuittaa lomakkeen. Tilanteen parantumista seurataan sovitulla tavalla.

Kurinpidossa käytetään vain perusopetuslaissa määriteltyjä keinoja. Käyttö perustuu asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin syihin. Samanlaisesta teosta määrätään samanlainen seuraamus huomioiden oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Henkilökunta perehdytetään kurinpidollisten keinojen käyttöön. Huoltajille näistä tiedotetaan esimerkiksi koulutiedotteissa, Wilmassa tai vanhempainillassa.

19. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

19.1. Paikalliset asiat

Siikalatvan perusopetuksessa on olemassa puitteet etäyhteyden hyödyntämiselle. Etäyhteyttä käytettäessä se tapahtuu opettajan ohjauksessa ja valvonnassa.

20. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava joustava järjestely. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, vain tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää tätä koskevaa päätöstä opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmassa päätetään tällöin, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta kunkin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaan oma opinto-ohjelma rakentuu opetussuunnitelmassa määrätyistä opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuudet suunnitellaan eri oppiaineille määriteltujen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta. Näiden opintokokonaisuuksien suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiselle ao. oppiaineessa ja opinnoissa kokonaisuutena. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata säännöllisesti. Oppimisen arviointi oman opinto-ohjelman mukaan edettäessä käsitellään Oppimisen arvioinnin yhteydessä.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta. Vuosiluokkakokonaisuudet voidaan jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä tai tarvittaessa yli tuntijaon nivelkohtien.

Tarvittaessa oman opinto-ohjelman mukaan etenemistä koskeva ratkaisu voidaan tehdä hallintopäätöksenä yksittäiselle oppilaalle myös perusopetuslain 18 §:n nojalla. Tällainen hallintopäätös on mahdollinen silloinkin, kun paikallista opetussuunnitelmaa ei ole laadittu vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua varten. Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma. Siinä on mainittava opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan sekä määriteltävä niiden suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet.

20.1. Paikalliset asiat

Siikalatvan peruskouluissa opetus on pääosin vuosiluokkiin sidottua opetusta. Kouluissa järjestetään yksittäisten oppilaiden kohdalla myös vuosiluokkiin sitomatonta opetusta tilanteen niin vaatiessa. Perusteluna vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen voi olla menestyminen koulutyössä ja/tai terveydelliset seikat. Vuosiluokkiin sitoutumattomissa opiskelussa laaditaan oppilaalle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Päätöksen vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta yksittäisen oppilaan kohdalla tekee koulun rehtori.

21. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määritellyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

21.1. Paikalliset asiat

Kouluilla on opetussuunnitelman mukainen tuntijako, mutta lukuaineet (ympäristötieto, uskonto, biologia/maantieto, historia ja fysiikka/kemia) opiskellaan vuorokurssiperiaatteella eli joka toinen vuosi 1. 3. ja 5. luokan oppilassisällöt ja viikkotuntimäärät ja joka toinen vuosi 2. 4. 6.luokan oppisisällöt ja tuntimäärät. Yhdysluokkaopetusta toteutetaan alaluokilla.

Valinnaisaineissa ryhmiä voidaan muodostaa yli luokkarajojen niin ala- kuin yläluokillakin.

22. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan

vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

22.1. Paikalliset asiat

Joustavan perusopetuksen opetusryhmä on Kestilän peruskoulussa.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Oppilas valitaan toimintaan oppilaan tai hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Olettaessa oppilaita toimintaan heihin sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita ja hakijoita sekä heidän huoltajia haastatellaan henkilökohtaisesti.

Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.

22.1.1. Siikalatvan kunnan joustavan perusopetuksen opetussuunnitelma

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Joustavan perusopetuksen toiminnalla tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Yleistä

Siikalatvan kunnan kouluissa on yksi joustavan perusopetuksen (JOPO) ryhmä, joka sijaitsee Kestilän peruskoululla. JOPO-ryhmän koko on 6-10 oppilasta ja ryhmässä toimivat JOPO-opettaja sekä koulunkäynninohjaaja. Arkinen yhteistyö ja yhteydenpito kodin ja koulun välillä on tiivistä. Toiminnassa korostuu myös yhteistyö työpaikkojen, opetus-, nuoriso- ja sosiaalitoimen sekä seurakunnan ja terveydenhuollon kanssa.

Toiminnan keskeiset tavoitteet

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita noudattaen tukea oppilaan kasvua ja kehitystä. JOPO:n tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä tukemalla päättötodistuksen ja jatkokoulutuspaikan saavuttamista. Tavoitteena on, että oppilas

- saa todellisia kykyjään vastaavan päättötodistuksen
- muodostaa positiivisen asenteen ja motivoituu opiskeluun

- oppii itsenäisyyttä ja vastuullisuutta ja kehittää itsetuntoaan
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- kehittää opiskelutaitojaan
- oppii suunnittelemaan jatko-opintojaan, uraansa ja tulevaisuuttaan
- saa toisen asteen koulutuspaikan
- oppii kehittämään taitojaan selvity erilaisissa elämäntilanteissa
- oppii oma-aloitteisuutta, täsmällisyyttä ja vastuuntuntoa

Järjestämisen periaatteet ja toimintatavat

Opiskelussa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa opetusjärjestelyjen ollessa joustavia ja yksilöllisiä. Joustavassa perusopetuksessa laaditaan jokaiselle oppilaalle henkilökohtainen oppimissuunnitelma (HOPS) tai jos oppilas on erityisen tuen piirissä, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), joita noudatetaan koulukohtaisen opetussuunnitelman ohella.

Opiskelussa vuorottelevat lähiopetus ja työssäoppiminen. Oman JOPO-opettajan lisäksi oppitunteja voivat pitää aineenopettajat. Valinnaisaineet integroidaan pääsääntöisesti yleisopetuksen ryhmiin. Lähiopetusta voidaan järjestää luokissa sekä muissa oppimisympäristöissä, kuten leirikoulussa tai vierailukäynneillä yrityksissä ja julkisissa toimipaikoissa.

Työpaikkaopiskelujaksoja voi olla 3-5, joiden pituudet voivat vaihdella 2-4 viikkoon. Työpaikkaopiskelujaksoilla osa viikonpäivistä voi olla normaaleja koulupäiviä, osa työpaikkaopiskelua. Oppilaalle pyritään järjestämään monipuolisia työharjoittelumahdollisuuksia. Koulu vakuuttaa oppilaan työssäoppimisjaksoilla. Työssäoppimispaikan hankkimisesta huolehtii ensisijaisesti oppilas JOPO-ryhmän aikuisen avustuksella. Työpaikkaopiskelu edellyttää, että työpaikalla nimetään oppilaalle työpaikkaohjaaja.

Ennen työssäoppimisjakson alkua oppilaan kanssa täytetään työpaikkajakson sopimus, joka on oppilaalla mukanaan työpaikalle mennessään. Oppilas osallistuu ohjatusti työpaikan tehtäviin, jossa oppii työelämän pelisääntöjä, saa kokemusta eri aloilta sekä suorittaa opiskelutehtäviä liittyen henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaansa. Työssäoppimista seurataan olemalla yhteydessä työpaikkoihin ja työpaikkaohjaajiin. Jakson päätteeksi käydään yhteinen arviointikeskustelu oppilaan, koulun edustajan ja työpaikkaohjaajan kanssa. Oppilas saa jaksosta työtodistuksen.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako

JOPO-opettaja

- vastaa JOPO-ryhmän opetuksen toteutuksesta
- vastaa arvioinnista yhteistyössä aineenopettajien kanssa
- on yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa
- laatii henkilökohtaisen oppimissuunnitelman yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa
- tekee yhteistyötä aineenopettajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa
-

Koulunkäynninohjaaja

- on yhteydessä työpaikkoihin
- vierailee mahdollisuuksien mukaan työpaikoilla
- avustaa luokkatilanteissa

Työpaikkaohjaaja

- perehdyttää nuorta talon tavoille; auttaa nuorta sopeutumaan työyhteisöön
- opettaa nuorelle työtehtäviä ja -vaihteita, joita nuori voi työpaikalla tehdä
- kertoo omasta ammatistaan ja siihen johtavasta koulutuksesta
- huolehtii ja opastaa oppilasta työturvallisuuteen liittyvissä asioissa

- ilmoittaa koululle heti, jos oppilas ei saavu sovitusti työpaikalle

Oppilasvalinnan perusteet ja valintamenettelyjen kuvaus

Joustavaan perusopetukseen voivat hakea Siikalatvan kunnan koulujen perusopetuksen 6.-8. luokkien oppilaat. Oppilaat JOPO-luokalle valitaan hakemusten ja haastattelujen perusteella. Hakemukset tehdään maaliskuun aikana erillisellä hakulomakkeella, jonka perusteella kutsutaan haastatteluun. Valintapäätös tehdään huhtikuun aikana.

Valintakriteereinä ovat:

- koulumotivaation vähäisyys
- mahdollisuus hyötyä työpainotteisuudesta ja toiminnallisuudesta
- oma aktiivisuus ja kyky itsenäiseen työhön
- motivoituminen ja sitoutuminen JOPO-toimintaan ja -ryhmään
- vanhempien sitoutuminen ja tuki

23. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

23.1. Paikalliset asiat

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esim. oppilaan sairastuessa vakavasti. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää mm sairaalakoulussa tai perhe- ja koulukotien opetusryhmissä.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalla oppilaalle opetusta. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Sairaalakoulusta saadaan tarpeellista konsultointiapua oppilaan palatessa takaisin omaan kouluunsa.

24. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.^[3]

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä.

24.1. Paikalliset asiat

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän.

Koulun kerhotoiminta Siikalatvalla

Kerhotoiminnan tavoitteena, valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi, on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia yhdessäoloon ja harrastuksiin. Kerhoissa lapset ja nuoret voivat muodostaa myönteisiä suhteita muihin koulunsa oppilaisiin sekä aikuisiin. Tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle ja nuorelle ainakin yksi maksuton harrastus tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Koulussa pidettävistä kerhoista tiedotetaan vanhemmille.

Kerhotoiminnan ohjaajina voivat toimia opettajat, koulunkäyntiavustajat, vapaa-ajan ohjaajat tai muut koulun ulkopuoliset ohjaajat. Yhteistyötä voidaan tehdä muun muassa urheiluseurojen, 4H:n, seurakunnan ja oppilaiden vanhempien kanssa.

Koulun kirjastotoiminta

Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista.

Kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tavoitteena on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Kirjasto voi järjestää mm. kirjavinkkauksia oppilaille.

Koulukirjasto toimii opettelukirjastona, josta on sen koon takia helpompi löytää kirjoja. Opettaja voi ohjata lainaamista sekä opastaa ja suositella tuntemalleen lukijalle sopivaa materiaalia. Kirjakokoelma helpottaa tiedonhakua kirjoista. Se tarjoaa myös tehtäviä kaunokirjallisuuden tulkintaan. Koulukirjastotoiminta liittyy joustavasti osaksi opiskelua. Se alentaa kirjaan tarttumiskynnystä, innostaa lukemaan ja kannustaa käyttämään myös isompia kirjastoja.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisen paikallinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma. Päiväkodit järjestävät aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvilla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria.

Kouluruokailun toteuttamista ohjaavat Valtion ravitsemusneuvottelukunnan Kouluruokasuositus 2008 ja Opetushallituksen 2007 Kouluruokailun käsikirja, Laatuевäitä koulutyöhön. Ruokailu ohjaa osaltaan kestäviin ja terveellisiin elämäntapoihin jätteiden lajittelulla sekä hyviin käytös- ja pöytätapoihin. Oppilaiden erityistarpeet huomioidaan muuttamalla erityisruokavaliota lukuvuoden aikana oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ja valvottu ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti, että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin. Koululiikenteen kuljetuspäätökset tekee koulutoimenjohtaja. Toteutuksesta vastaavat eri liikennöitsijät. Tiedoksianto koulukuljetuksista huoltajille tapahtuu sähköisesti. Koulujen rehtorit ja koulunjohtajat huolehtivat siitä, että koulukuljetuksessa olevien oppilaiden nimilistat ovat määräaikana

liikennöitsijöillä ja kouluautoissa. Muutoksista tulee aina ilmoittaa. Varautumissuunnitelmissa tulee matkakohtaisesti olla liitteenä ajantasaiset nimilistat.

25. Arviointikulttuurin paikalliset painotukset

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita.

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan nivelvaiheeseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista kuvaavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan 8 vaadittavan tason.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen. Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä. Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritelty opetuksen erityiset painoalueet.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa edistymistään ja osaamistaan mahdollisista suomen tai ruotsin kielen puutteista huolimatta, arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

Opetuksessa kehitetään oppilaiden edellytyksiä itsearviointiin antamalla tilaa oppimisen ja opintojen edistymisen pohdintaan ja kehittämällä itsearviointitaitoja. Oppilaita ohjataan niin

yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoitus on, että opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.

Alemmilla vuosiluokilla itsearviointitaitoja kehitetään auttamalla oppilaita tunnistamaan onnistumisiaan ja vahvuuksiaan koulutyössä sekä tulemaan tietoisiksi työlle soveltavista tavoitteista. Opetusryhmän yhteistä arviointikeskustelua käytetään paljon, annetaan myönteistä palautetta ja osoitetaan, miten monenlaisin tavoin jokainen voi onnistua työssään. Ylemmillä luokilla huomion kiinnittäminen onnistumisiin ja vahvuuksiin on edelleen tärkeää, mutta oman oppimisen ja opintojen edistymisen tarkastelu voi olla analyttisempää. Se ohjaa oppilaita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Myös tällöin opettajien on tärkeä kehittää oppilaiden keskinäistä arviointikeskustelua eli vertaisarviointia osana ryhmän työskentelyä. Näin oppilailla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla jokainen oppilas voi tulla tietoisiksi edistymisestään ja ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen.

25.1. Paikalliset asiat

Nivelvaiheessa 2. ja 6. luokan jälkeen annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi oppilaalle ja huoltajalle ohjaavaa arviointipalautetta opinnoissa menestymisestä opetussuunnitelman perusteissa määritellyissä asioissa. Opettaja ratkaisee, millä tavalla hän kulloinkin palautteen antaa.

Oppilaille annetaan todistukset lukukauden ja lukuvuoden päättyessä. Tämän lisäksi huoltajan kanssa voidaan käydä erillisiä arviointikeskusteluja.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaalle annetaan sanallinen arviointi. Kolmannesta luokasta lähtien oppilaalle annetaan kaikista oppiaineista numeroarvosana.

Oppilaalle tulee antaa riittävästi erilaisia mahdollisuuksia näyttää osaamisensa. Riittävien näyttömahdollisuuksien tarjoaminen merkitsee sitä, että oppilas voi antaa esimerkiksi erilaisia uusinta- ja lisänäyttöjä. Riittävyys on sitäkin, että oppilaalle annetaan riittävästi aikaa suoriutua jostakin tehtävästä, kokeesta tai muusta näytöstä. Tällä tavoin myös tukea tarvitseva oppilas pystyy mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Oppiaineesta riippuen osaamistaan on mahdollista näyttää kokeiden lisäksi käytännön toiminnalla, suullisilla kokeilla, tiedonhankintatehtävillä, ryhmätöillä ja projekteilla. Osaamistaan voi näyttää myös verkkotehtävinä.

Arvioinnin tulee kaikessa perustua oppilaan osaamiseen ja tietotasoon. Arviointiin ei saa vaikuttaa oppilaan persoona tai temperamentti.

Oppilaan arviointi yksilöllistetyssä oppiaineessa perustuu HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin. Hänen suoritustaan ei verrata muiden oppilaiden suorituksiin. Myös kokeet ja muut näytöt suunnitellaan yksilöllisesti. Kun oppilas hallitsee hyvin yksilöllisen oppimäärän, hän saa siitä myös hyvän sanallisen arvion tai numeron. Hyvän osaamisen kuvauksia tai päättöarvioinnin kriteerejä ei käytetä. Sanallista arviointia voidaan käyttää kaikilla vuosiluokilla täydennyksenä, myös päättötodistuksessa.

Oppilaalle voidaan antaa väliarviointi joustavasti poiketen kunta/koulukohtaisesta ohjeesta, kun oppilaaksi tulo on lähellä väliarviointiajankohtaa.

Yhdeksännen luokan oppilaalle annetaan tarvittaessa välitodistus jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Tällöin arviointi perustuu sen osaamisen näyttöön, jota oppilaalla on suhteessa valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin tai HOJKS:ssa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaanohjaaja pyytää kesken olevien oppimäärien arvosanat opettajilta.

Jos oppilas ei sairauden vuoksi ole voinut osallistua kouluopetukseen eikä muutoinkaan opiskella tai antaa näyttöjä, voidaan todistuksen avulla annettava arviointipalaute jättää perusopetuslain (628/1998) 18 §:n perusteella antamatta. Asiasta tehdään hallintopäätös. Huoltajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan palautetta muulla tavoin kuin todistuksen avulla.

Perusopetusasetuksen (852/1998) 11 §:ään perustuen sairauden vuoksi oman opinto-ohjelman mukaan etenevä oppilas ei jää luokalleen mahdollisten hylätyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi, eivätkä hänen jo hyväksytyt suorituksensa raukea. Lukuvuoden päättyessä hän saa todistuksen hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy seuraavalle luokalle jatkamaan opintojaan siitä, mihin ne edellisenä vuonna jäivät.

Perusopetuksen päättövaiheessa sairauden vuoksi oman opinto-ohjelman mukaan etenevä yhdeksännen luokan oppilas ei jää luokalleen vaan hän saa lukuvuositoludistuksen, johon on merkitty hänen jo hyväksytysti suorittamansa opinnot ja arviot niistä. Oppilas jatkaa seuraavana lukuvuonna opintojaan 9. luokan oppilaana ja saa päättötoludistuksen heti, kun perusopetuksen oppimäärä on kokonaisuudessaan suoritettu.

Ennen luokalle jättämistä oppilaalle annetaan kerran mahdollisuus erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot joko lukuvuoden aikana tai kouluvuoden päättyttyä. Mahdolliset suorituspäivät määrätään lukuvuosisuunnitelmassa.

25.1.1. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti erillisellä liitteellä vuosiluokilla 1-4. Viidennestä luokasta alkaen käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana seuraavien arviointikriteerien mukaan.

Käyttäytymisnumeron arviointikriteerit

10 ERINOMAINEN

- Huomioi esimerkillisesti toiset ihmiset ja kouluyhteisön edun. Toimii rakentavasti luokan ja kouluyhteisön parhaaksi.
- Arvostaa kaikkien työtä ja huolehtii annetuista tehtävistä.
- Ei tee sääntörikkomuksia. Toimii rehellisesti ja antaa työrauhan.
- Kielenkäyttö on kohteliasta.

9 KIITETTÄVÄ

- Ottaa huomioon toiset ihmiset ja yhteisön.
- Arvostaa omaa ja toisten työtä. Tuntee vastuunsa tehtävistään.
- Noudattaa koulun sääntöjä. Toimii rehellisesti ja antaa työrauhan.
- Kielenkäyttö on asiallista.

8 HYVÄ

- Suhtautuu koulukäyntiin ja kouluyhteisöön myönteisesti.
- Pyrkii arvostamaan omaa ja toisten työtä.
- Ei häiritse muita tahallaan. Saattaa saada joskus pieniä huomautuksia. Väärin tehtyään korjaa käyttäytymistään.
- Kielenkäyttö on lähes aina asiallista.

7 TYYDYTTÄVÄ

- Suhtautuu vaihtelevasti kouluyhteisöön ja sen sääntöihin. Saattaa käyttäytyä tahallaan huonosti toisia kohtaan.
- Oman ja toisten työn arvostaminen ei aina onnistu.
- Häiritsee toisia oppituntia. Joskus rangaistavia sääntörikkomuksia.

- Joskus epäasiallista kielenkäyttöä.

6 KOHTALAINEN

- Enimmäkseen kielteinen asenne koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön. Käyttäytyy tahallaan huonosti toisia kohtaan.
- Arvostaa harvoin omaa tai toisten työtä.
- Häiritsee usein eikä noudata sääntöjä. Saa usein rangaistuksia toistuvista sääntörikkomuksista.
- Kielenkäyttö epäasiallista.

5 VÄLTTÄVÄ

- Kielteinen asenne koulukäyntiä ja muita ihmisiä kohtaan.
- Häiritseminen on jatkuvaa.
- Tuhoaa tahallaan ympäristöä ja haluaa muitakin mukaansa.
- Kielenkäyttö melko törkeää.
- Rikkoo toistuvasti koulun järjestyssääntöjä ja on toisille pelottava.

4 HYLÄTTY

- Oppilas ei saavuta asetettuja tavoitteita miltään osin.

26. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

Arviointi lukuvuoden aikana

Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista. Tällöin arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan lukuvuoden aikana osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opintojen aikaisessa arvioinnissa tärkeitä on myös oppilaiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa oppilaita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita.

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään

- mitä heidän on tarkoitus oppia
- mitä he ovat jo oppineet
- miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan.

Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät oppilaiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Arviointi lukuvuoden päättyessä

Opintojen aikainen arviointi sisältää myös oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen summatiivista arviointia, jonka tulokset välitetään oppilaille todistuksissa tai arviointitiedotteissa. Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta. Lukuvuositodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Vuosiluokilla 1-7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Vuosiluokkien 8-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia. Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa sanallista tai numeroarviointia käytetään opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Numeroarvosana kuvaa keskimääräisenä summatiivisena arviona oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisen arvioinnin avulla voidaan kuvata paitsi oppilaan osaamisen tasoa myös hänen edistymistään, vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla.

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

Arviointi nivelkohdissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1-2, 3-6 sekä 7-9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositolodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemää ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Oppilaan oppimisprosessin kannalta keskeisiä, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin perustuvia näkökulmia, joihin opettaja kiinnittää huomiota arvioidessaan oppilaan edistymistä ja antaessaan siitä palautetta oppilaalle ja huoltajalle ovat:

- edistyminen kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
 - kysymisen ja kuuntelemisen taidot
 - vuorovaikutustaidot ja taito ilmaista itseään eri keinoin
- edistyminen työskentelytaidoissa, erityisesti
 - taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovitusta tehtävistä

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositolodistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositolodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen.

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositolodistuksessa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin on määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavalle sanalliselle arviolle tai numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä. Sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja pohtii oppilaan edistymistä suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin. Opettajan tulee käyttää näitä kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallisen arvion tai numeroarvosanan kuudennen vuosiluokan lukuvuositolodistukseen. Oppilas saa hyvää osaamista kuvaavan sanallisen arvion tai arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

1. Lukuvuositolodistus
2. Välitolodistus
3. Erotodistus
4. Päättötolodistus

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Sanallista arviota voidaan käyttää todistuksissa vuosiluokilla 1-7. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Merkittäessä arvio todistukseen numerona, todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa "uskonto/elämänkatsomustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25 % on opetettu muulla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan todistuksessa käyttää numeroarviointin sijasta sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla. Toiminta-alueittain opiskeltaessa käytetään sanallista arviointia kaikilla vuosiluokilla. Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Lukuvuoden aikana voidaan antaa välitodistuksia paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, käyttäytymisen arviointimerkintää, uskonnon ja elämänkatsomustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettavaa välitodistusta varten oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettavaa välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, uskonnon ja elämäntutkimustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

27. Päätösarvioinnin toteuttaminen

Päätösarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päätösarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päätösarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin.

Päätösarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päätösarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoita, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenevää, vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Päätösarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päätösarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päätösarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit sekä päätösarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päätösarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuosiotodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päätösarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin.

Päätösarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa jossakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hyläty (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päätösarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineen oppimäärät.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätösarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltuihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointi annetaan sanallisena.

Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä.

Päättöarvioinnin kriteerejä tulee käyttää yhteisten oppiaineiden arvioinnissa myös silloin, kun oppilas on suorittanut opintonsa erityisen koulutustehtävän mukaisesti järjestetyssä opetuksessa.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "hyväksytty".

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin täsmennyksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5-10) ja sanoin (välttävä – erinomainen)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä tai oppimäärät
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25% on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita käytetty kieli.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä "osallistunut". Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio "hyväksytty" riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämäntiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/ elämäntiedon" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

28. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

28.1. Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

28.2. Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettu tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa^[2]. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arvioissa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa[4]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
- opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
- perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

28.3. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiovetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimitelin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet

- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistamisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatus perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsensä muiden ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintätekniikan taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisenä. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

28.4. Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin

opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään

puhevalmiuksien tulkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

28.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Tulkitsemis- ja avustajapalvelut tarjotaan terveydellisten lausuntojen perusteella.

28.6. Paikalliset asiat

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit

Ennaltaehkäisevänä työnä käytetään perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Toiminta ja yhteistyö nivelvaiheissa

Esikoulusta alakouluun

Huhti – toukokuussa esiopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat ja tarvittaessa rehtori/koulunjohtaja, neuvolan terveydenhoitaja ja kouluterveydenhoitaja tapaavat yhteisessä palaverissa. Esikoulun opettaja kutsuu ryhmän koolle. Tapaamisessa käydään yhdessä läpi esikoulusta tulevat oppilaat yleisellä tasolla, jotta heidän opetuksen järjestämiseksi tarvittavat resurssit voidaan määritellä. Esikoululaisten yksittäisiä oppilaita koskevat oppilashuollolliset asiat käsitellään kevään aikana tarvittaessa oppilashuoltoryhmässä.

Alkuopetuksesta kolmannelle

Tiedonsiirtopalaverin tarkoituksena on siirtää tulevalle opettajalle oppilaan opetuksen järjestämistä koskeva tarpeellinen tieto.

Palaverissa ovat paikalla oppilaan nykyinen ja tuleva luokanopettaja, rehtori/koulunjohtaja ja erityisopettaja. Opettajan muutoin vaihtuessa pidetään vastaava tiedonsiirtopalaveri. Nämä palaverit kutsuu koolle oppilaan nykyinen opettaja.

Alakoulusta yläkouluun

Viidennen /kuudennen luokan syksyllä oppilashuoltoryhmät käsittelevät siirtyvien oppilaiden asiat. Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset alkuvuodesta. Huhti - toukokuussa opinto-ohjaaja vierailee kuudennella luokalla ja kertoo heille yläkoulun toiminnasta. Tiedonsiirtokokous voidaan pitää tällöin luokanopettajan, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kesken.

Huhti - toukokuussa pidetään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tiedonsiirtopalaverit. Palaveriin osallistuvat rehtori, lähettävän koulun luokanopettaja, vastaanottavan koulun luokanvalvoja ja erityisopettajat. Palaverissa käsitellään oppilaan opetuksen järjestämistä koskevat välttämättömät asiat.

Kuudesluokkalaiset tutustuvat toukokuun aikana 7-9 luokkien toimintaan. Seitsemännen luokan elo-syyskuussa järjestetään uusille oppilaille ryhmäytymistä tukevia tapahtumia tai ryhmäytymispäivä. Tästä huolehtivat luokanvalvojat. Tapahtumassa voivat olla mukana tukioppilaiden lisäksi esim. kunnan nuorisotoimi ja seurakunta.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Oppilaat käyvät ohjauskeskusteluja jatko-opintoihin liittyen opinto-ohjaajan kanssa 7.-9. luokilla. Tarvittaessa keskusteluihin otetaan mukaan muitakin tahoja esim. terveydenhuolto. Huoltajat ovat mukana yhteistyössä. Lisäksi järjestetään oppilaille ja huoltajille vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opiskeluvaihtoehtoja. Oppitunneilla voi käydä oppilaitosten edustajia esittelemässä koulutustarjontaansa.

Toisen asteen oppilaitokset kutsuvat peruskoulun opinto-ohjaajan, erityisopettajia ja koulukuraattorin oman käytäntönsä mukaisesti vaihtopalaveriin. Huomioitavaa on kuitenkin se, että salassa pidettävien tietojen luovutukseen tarvitaan huoltajan kirjallinen lupa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä opetusryhmän että kunkin oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdista käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Koulutyössä tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä oppilaiden kulttuuritausta. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen, tarjotaan haasteita ja kehittymiselle ja annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen

esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. On tarpeen havaita ja erotella sekä oppilaaseen että kouluun ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppilaan oikeus tukeen voi toteutua käytännössä, mm. määrittelemällä tuen tarpeen toteuttamiseen ja tuen toteuttamiseen liittyvät vastuut ja työnjako. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden tarpeita arvioidaan sovitun suunnitelman mukaisesti ja tuen antaminen aloitetaan riittävän varhain. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia.

Koulun johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle ja oppilaalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta. Tuki annetaan oppilaalle omassa koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei tuen antaminen välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai perusopetuksessa koulusta toiseen.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako opetustoimessa sekä muiden hallintokuntien kanssa

Kunnan tasolla toimii oppilashuollon ohjausryhmä. Se vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Siikalatvan kunnassa sen piiriin kuuluvat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus. Ohjausryhmässä on edustajia sosiaalitoimesta, kouluterveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta sekä esi- ja perusopetuksesta.

Siikalatvan kunnassa toimii koulukohtaisia tai koulujen yhteisiä oppilashuoltoryhmiä. Kouluilla on oppilashuoltoryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä oppilaan tuen tason muutoksista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Se huolehtii myös kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Oppilaiden ja huoltajien kuuleminen ja mukaan ottaminen koulukohtaisen oppilashuollon suunnitteluun on tärkeää. Koulukohtaisesta oppilashuollosta käytetään myös nimitystä yhteisöllinen oppilashuolto.

Yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan 1. ja 2. luokan oppilaille ja muiden vuosiluokkien osalta erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Kouluilla järjestetään myös erilaisia kerhoja lukuvuoden aikana.

Oppilashuoltoon kuluu myös kouluterveydenhuollon palvelut. Oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden seurantaa toteutetaan terveystarkastuksilla, terveystapaamisilla ja seulontatutkimuksilla. Kouluterveydenhuollossa on kouluterveydenhoitajan ja lääkärin lisäksi tarvittaessa mukana fysioterapeutti, mielenterveysneuvolan hoitajat ja sosiaalitoimi. Oys:in kautta saadaan tarvittaessa erityissairaanhoidon palveluita.

Koulukuraattorin palvelut ovat osa koulun oppilashuoltoa. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien tukena heidän kasvatustehtävässään. Koulukuraattori on koulussa olevaehkäisevään sosiaalityöhön erikoistunut sosiaalityöntekijä.

Psykologin ja koulupsykologin palveluita saadaan tarvittaessa. Yhteydenotosta ja –ottajasta perheneuvolaan sovitaan yhteistyössä huoltajan ja koulutoimen edustajan kanssa.

Kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä

Hyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö on oppilaan hyvinvoinnin ydin. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus, yhdenvertaisuus, rakentava ja keskusteleva ilmapiiri. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

Koulu on yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista, hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Opetus ja kasvatusta järjestään yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Koulun ja kodin yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Oppilaan tukeen liittyvät hallintopäätösten tekijät määrittävät opetuksen järjestäjän johtosäännössä. Siikalatvan kunnan hallintosäännössä on määriteltä, että sivistyslautakunta ratkaisee asiat, jotka perusopetuslaissa ja –asetuksessa on kunnan päätettäväksi säädetty tai määrätty. Sivistyslautakunta on delegoinut tehtäviä edelleen viranhaltijoille.

Yleinen tuki

Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikkina työpäivinä on jokaisen oppilaan oikeus. Koulutyössä tulee ottaa huomioon kaikkien oppilaiden edellytykset ja tarpeet. Koulun toimintatapoja ja –kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja oppilaiden erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri kouluyhteisössä edistävät oppilaan kehitystä ja tukevat hyvää oppimista.

Yleisen tuen käytännön järjestäminen

Siikalatvalla yleisen tuen muotoja ovat opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, oppilashuollollinen tuki, oppilaanohjaus, osa-aikainen erityisopetus, joustavat opetusjärjestelyt, kerho- ja aamu- ja iltapäivätoiminta, joustava perusopetus sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yhdysluokkaopetuksessa näiden järjestelyjen merkitys korostuu. Koulu käyttää erityisesti tukiopetusta, sen lisäksi voidaan käyttää myös oppimissuunnitelmaa, osa-aikaista erityisopetusta tai avustajan työpanosta keinoina vastata opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken

Opettaja ohjaa ja tukee monipuolisilla menetelmillä ja työtavoilla koko ryhmän ja yksittäisen oppilaan oppimista. Hän seuraa ja arvioi ryhmän toimintaa, ilmapiiriä, oppilaan kehittymistä sekä oppimista. Opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus huomioidaan opetusta eriyttämällä. Jos oppilas jää tilapäisesti opinnoissaan jälkeen tai muuten tarvitsee lyhytaikaista tukea, on hänellä oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus aloitetaan heti, kun vaikeudet on havaittu. Yleisen tuen aikana voidaan antaa oppilaalle myös oppilashuollollista tukea, oppilaanohjausta. Jos yleisen tuen aikana annettu tuki ei ole riittävää, aloitetaan pedagogisen arvion laatiminen.

Jos oppilaalla on opillisia, sosiaalisia ja / tai toiminnallisia pulmia, luokan- ja aineenopettajan tulee keskustella asiasta muiden oppilaan opettajien ja huoltajan kanssa ja sopia annettavasta

tuesta. Opettajat kirjaavat antamansa yleisen tuen sähköiseen lomakkeeseen. Mikäli yleisen tuen aikana tehdään oppimissuunnitelma, sen laatimiseen osallistuvat luokan- ja / tai aineenopettaja yhdessä. Yleisen tuen toteutumisesta huolehtivat luokan- ja aineenopettajat. Tuen seurannasta, tuen tarpeen riittävydestä ja tuen vahvuuden muutoksesta vastaavat luokanopettaja ja aineenopettaja / luokanvalvoja. Tarvittaessa erityisopettaja konsultoi.

Opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioonottamisesta opetuksessa. Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista. Opettajan tehtävänä on ohjata ryhmää toimimaan niin, että sen sisäinen vuorovaikutus edistää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Oppilaiden itsetuntoa, opiskelumotivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Luokan- tai aineenopettajan huomatessa oppilaalla tuen tarvetta hän keskustelelee oppilaan ja huoltajan kanssa ja sopii annettavasta tuesta.

Tehostettu tuki

Tehostetun tuen käytännön järjestäminen

Oppilaan opettajat (luokanopettaja / luokanvalvoja / aineenopettaja) seuraavat oppilaidensa saaman yleisen tuen vaikuttavuutta. Mikäli todetaan, ettei yleinen tuki ole riittävää siirrytään tehostettuun tukeen. Tehostettuun tukeen siirrytään, jos oppilas tarvitsee useita ja laajempia tukimuotoja ja tuen tarve on pysyvää. Luokanopettaja / luokanvalvoja / aineenopettaja vastaa pedagogisen arvion tekemisestä. Hän laatii pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman yhdessä huoltajan kanssa. Erityisopettaja konsultoi.

Tarvittaessa arvion laadinnassa on mukana oppilashuoltoryhmä. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtäminen yleisen tuen piiriin käsitellään koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä, joka tekee asiasta päätöksen. Tehostettuun tukeen siirtyvän oppilaan avustajatarpeesta tulee tehdä hallintopäätös.

Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista.

Pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arvioissa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea.

Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa, ja etenkin silloin kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisessä että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen

kannalta. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Pedagogisen arvion pohjalta tehdään oppilaalle oppimissuunnitelma, jonka laatimiseen osallistuvat oppilasta opettavat opettaja / opettajat. Oppilaalle annetaan tehostettua tukea oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostetussa tuessa tukitoimina korostuvat yleisen tuen lisäksi oppilashuollon tuki, osa-aikainen erityisopetus, mahdolliset avustajapalvelut ja opetuksen eriyttäminen oppimateriaalin, oppiaineiden ja opiskeluun käytettävän ajan suhteen sekä joustavat opetusjärjestelyt. Tehostetun tuen tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti oppilaan ja huoltajan kanssa.

Tehostettu tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Tehostetussa tuessa oppimissuunnitelmaan voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa kirjata erityiset painoalueet, joihin oppilas keskittyy. Arviointi tapahtuu kuitenkin yleisten arviointiohjeiden mukaan. Tällöin oppilas ei voi saavuttaa hyvän osaamisen kriteerejä.

Oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet

Tehostetun tuen vaikutuksia arvioidaan ja oppimissuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Suunnitelman arviointiväli määritellään oppimissuunnitelmassa. Jos oppilas ei enää tarvitse tehostettua tukea, voidaan palata yleisen tuen piiriin. Päätöksen tästä tekee pedagogiseen arvioon perustuen koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Tehostettua tukea on annettava riittävän pitkään, jotta voidaan todeta, voidaanko oppilasta tukea ilman erityisen tuen päätöstä. Mikäli tehostettu tuki katsotaan riittämättömäksi, siirrytään erityiseen tukeen.

Yleisen tuen oppimissuunnitelma, jonka luokanopettaja/aineenopettaja tarvittaessa laatii, voidaan tehdä jos oppilas tarvitsee erityisjärjestelyjä oppimisessaan, esimerkiksi terveydellisistä syistä.

Oppilaan osaamista voidaan myös laajentaa ja syventää oppimissuunnitelman avulla. Tavoitteena on jäsentää oppilaan, opettajan ja huoltajan tietoisuutta oppilaan tilanteesta. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Oppimissuunnitelmassa määritellään tavoitteet, kodin ja koulun välinen työnjako sekä oppilaan vastuu omasta oppimisestaan. Oppiaineiden sisältöjä voidaan eriyttää, mutta oppimissuunnitelman avulla ei kuitenkaan voida oppiaineiden oppimäärää yksilöllistää.

Tehostetun tuen aikana on oppilaalle laadittava oppimissuunnitelma pedagogisen arvion pohjalta. Oppimissuunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan luokanopettaja / luokanvalvoja huolehtii siitä, että oppimissuunnitelma tulee tehtyä. Oppimissuunnitelman laatii joko luokanopettaja tai aineenopettaja yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa (esimerkiksi rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, perheneuvola ja terapeutit). Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Oppimissuunnitelmaan kirjataan tavoitteet, suunnitellut tukitoimet ja vastuut sekä seuranta-arvioinnin ajankohta.

Tiedottamisesta ja yhteistyöstä huoltajan kanssa vastaa luokanopettaja / luokanvalvoja / pienryhmänopettaja. Oppimissuunnitelmassa asetetut tavoitteet arvioidaan aina yleisopetuksen opetussuunnitelman arvioinnin mukaan. Oppimissuunnitelma arvioidaan säännöllisesti ja arviointiajankohdat sovitaan oppimissuunnitelmassa. Oppimissuunnitelman käyttöä jatketaan niin kauan, kunnes tehostetun tuen tarve poistuu tai oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös. Oppimissuunnitelma on myös oppilasta opettavien opettajien yhteistyön väline.

Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan oppilaalle, jonka kasvu, kehitys ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukimuodoilla. Ennen erityisen tuen piiriin siirtymistä kuullaan

oppilasta ja oppilaan huoltajaa sekä laaditaan pedagoginen selvitys. Tätä varten oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat (luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja /erityisopettaja) tekevät aloitteen ja laativat selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilaalle annetusta tehostetusta tuesta. Erityisopettaja vastaa selvityksen viemisestä oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi. Näiden perusteella koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee arvion oppilaan kokonaistilanteesta ja hänen tarvitsemastaan erityisestä tuesta (=pedagoginen selvitys). Tarvittaessa hankitaan myös muita arvioita, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

Erityisen tuen päätös on määräaikainen ja sen tekee rehtori / koulunjohtaja pedagogisen selvityksen pohjalta. Päätöksessä määritellään mm. opetusryhmä, tulkittamis- ja avustajapalvelut. Huoltajalla on muutoksenhakuoikeus. Jos oppilaan vamman, sairauden, kehityksen viivästymän tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan syyn perusteella on selvää, että hän tarvitsee erityistä tukea jo esiopetuksen alkaessa, tehdään päätös jo silloin. Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan 2. ja 6. luokan jälkeen ja tarvittaessa. Tällöin tehdään uusi pedagoginen selvitys sekä päätös tuen muodosta jatkossa.

Oppilaan siirtyessä erityisen tuen piiriin, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tässä pedagogisessa asiakirjassa kuvataan opetussuunnitelmassa määritellyt sisällöt, oppilaan opetuksen yksilölliset ratkaisut. HOJKSin laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan, erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä.

Oppilas voi kuulua kerrallaan vain yhden tuen piiriin. Jos erityisen tuen piirissä oleva oppilas tarvitsee jossain oppiaineessa tehostettua tukea, tämä kirjataan oppilaan HOJKS:iin.

Kun oppilas siirtyy erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen, edellisenä lukuvuonna HOJKS:n mukaan arvioituja oppimistuloksia ei arvioida uudelleen yleisten arviointiohjeiden mukaan.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Oppilaan siirtyessä erityisen tuen piiriin hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tässä pedagogisessa asiakirjassa kuvataan oppimissuunnitelmassa määritellyt tavoitteet, sisällöt ja oppilaan opetuksen yksilölliset ratkaisut. HOJKSin laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan, erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä.

HOJKSin laadintaan osallistujien vastualueet määräytyvät opetusjärjestelyiden mukaan. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan kirjataan tavoitteet, suunnitellut tukitoimet ja vastuut sekä seuranta-arvioinnin ajankohta. Tiedottamisesta ja yhteistyöstä huoltajan kanssa vastaa oppilaan opetuksesta päävastuussa oleva opettaja. Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

Kun oppilas vaihtaa koulua, tai kun hän siirtyy koulupolun nivelvaiheelta toiselle, tulee tarkistaa, että seuraavaan oppilaitokseen siirtyvä HOJKS -asiakirja sisältää oleelliset tiedot oppilaan yksilöllisistä oppimistarpeista ja tukimuodoista. Erityisopetukseen liittyvien lomakkeiden arkistoinnista vastaa koulun rehtori tai koulunjohtaja.

Oppimäärään yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, joka sisältää arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä käsittelee pedagogisen selvityksen, jonka perusteella rehtori/koulunjohtaja tekee erityisestuen päätöksen. Siinä määrätään

oppimäärään yksilöllistämisestä. Mikäli oppilaan yksilöllistettävien oppiaineiden määrä lisääntyy tai vähenee, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta erityisen tuen päätös.

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) kuvataan oppiaineen tavoitteet, sisällöt ja opetuksessa käytettävät menetelmät ja materiaalit. Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Rehtori/koulunjohtaja tekee päätöksen oppiaineen opiskelun vapauttamisesta.

Pidennetty oppivelvollisuus

Siikalatvalla pidennetty oppivelvollisuus pyritään aloittamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tapahtuvien havaintojen pohjalta. Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä varhaiskasvatuksen, opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen välillä. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- ja perusopetuksen alkamista, ja ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja tehostettua tukea, jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa. Erityisen tuen päätös perustuu psykologisiin tai lääketieteellisiin asiantuntijalausuntoihin ja se pyritään tekemään yhteisymmärryksessä huoltajien kanssa. Tarkoituksena on vahvistaa lapsen valmiuksia, jotta hän selviytyisi perusopetuksesta mahdollisimman hyvin.

Koulutoimenjohtaja tekee hallintopäätöksen lapsen/oppilaan siirtymisestä pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin tai pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten opetus voidaan järjestää opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti, huomioiden lapsen etu opetuksen alkamisajankohdasta ja opetuksen järjestämispaikasta päätettäessä.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. HOJKSin laadinnasta vastaa esiopetusryhmän opettaja ja yhteistyötä tehdään huoltajan, erityislastentarhanopettajan/erityisopettajan kanssa. Mikäli lapsella on kuntoutussuunnitelma, siinä olevia tietoja voidaan hyödyntää huoltajan luvalla HOJKSin laadinnassa.

Eri oppiaineiden mahdollinen yhdistäminen oppiainekokonaisuuksiksi tai jakaminen osa-alueisiin

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle, erityistä tukea saavalle lapselle laaditaan henkilökohtainen

opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma esiopetuksen alkaessa. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää siten, ettei yhteisenä aineena opeteta toista kotimaista kieltä eikä vierasta kieltä, oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi ja jakaa osa-alueisiin.

Toiminta-alueittain opiskelu Siikalatvalla

Toiminta-alueittaisessa opetuksessa tukeudutaan asiantuntijalausuntoihin.

Siikalatvan kunta voi ostaa kunnan ulkopuolelta palvelut toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille. Lapsen/oppilaan opetus voidaan järjestää esiopetuksen aikana mahdollisuuksien mukaan varhaiskasvatuksen ryhmässä ja muulloin koulun/kunnan pienryhmässä tai osa-aikaisen erityisopetuksen järjestelyin.

Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

Tukiopetus

Tukiopetuksen tavoitteena on oppilaan oppimisen tukeminen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy, itsetunnon ja motivaation tukeminen sekä vastata esim. oppilaan sairaudesta johtuviin tilapäisiin oppimisen tuen tarpeisiin. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työlomat jne.) aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta

poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Luokanopettaja / aineenopettaja seuraa oppilaidensa oppimista ja kasvua ja tekee tuen tarpeen ilmetessä aloitteen tukiopetuksen antamisesta ja tiedottaa siitä oppilaalle ja huoltajalle. Oppilas tai oppilaan huoltaja voi pyytää tukiopetusta.

Tukiopetus aloitetaan heti, kun oppimisvaikeuksia on havaittu. Tukiopetuksen järjestämisestä vastaa oppilaan luokanopettaja / aineenopettaja. Sitä voi antaa muutkin opettajat kuin oppilaan oma opettaja. Tukiopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja se voi olla joko lyhyt- tai pitkäkestoista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten tuntien aikana tai niiden ulkopuolella. Siinä käytetään monipuolisia menetelmiä, yksilöllisiä tehtäviä ja materiaaleja. Oppilaan opettaja/tukiopetusta antava opettaja merkitsee yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen sähköiseen oppilaan tuen seurantalomakkeeseen.

Ennen tehostetun tuen aloittamista on pedagogisessa arvioissa arvioitu yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus. Luokan- / aineenopettaja / luokanvalvoja kirjaa oppilaalle annettavan tukiopetuksen, sen tavoitteet ja järjestämisen oppilaan oppimissuunnitelmaan. Tukiopetus on yksi tehostetun tuen tukimuodoista.

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Tukiopetuksella voi vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tunnistaa oppilaan oppimisvaikeuksia, parantaa oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppilaan ongelmien kasvua yhteistyössä opettajien ja tarvittaessa muiden oppilashuoltotyötä tekevien henkilöiden kanssa. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Esiopetuksen aikana laaja-alainen erityisopettaja voi seurata ja tukea tehostetun tai erityisen tuen piirissä olevan lapsen oppimisen edellytyksiä. Laaja-alainen erityisopettaja tukee oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä, ehkäisee syrjäytymistä, konsultoi ja tukee opettajia ja tekee yhteistyötä oppilashuoltohenkilöiden kanssa.

1. – 6.-luokkalaisten osa-aikaisessa erityisopetuksessa painotetaan oppimista tukevaa ja kuntouttavaa opetusta. Resursseja kohdennetaan alkuopetukseen, jolloin tuetaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan perustaitoja. Opetus on yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetusta.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on lukivaikeutta, matematiikan oppimisvaikeuksia tai muihin oppiaineisiin liittyviä oppimisvaikeuksia. Kohderyhmänä ovat myös oppilaat, jotka tarvitsevat puheopetusta tai tukea tarkkaavaisuuden ja keskittymisen pulmiin.

7. – 9.-luokkalaisten osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan oppimista ja kasvua sekä ennaltaehkäistä oppimis- ja koulunkäyntivaikeuksia tai niiden syvenemistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetuksena. Opetus on oppiaineen mukaista tai tehostetun tai erityisen tuen suunnitelman mukaista opetusta.

Yleisen tuen aikana annetulla osa-aikaisella erityisopetuksella pyritään vahvistamaan oppimisessa tarvittavia perustaitoja. Kokonaisvastuu yleisen tuen aikana on oppilasta opettavalla luokan-/ aineenopettajalla, joka tiedottaa annettavasta erityisopetuksesta huoltajalle, ja tarvittaessa erityisopettaja kertoo erityisopetuksen sisällöstä. Erityisopettaja testaa oppilaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan taitoja kunnassa käytettävän testisuunnitelman mukaan. Erityisopettaja ja luokan- / aineenopettaja suunnittelevat yhteistyössä tarvittavia tukitoimia.

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona vahvistuu. Ennen tehostetun tuen aloittamista tehdään pedagoginen arvio, jossa tarkastellaan yleisen tuen aikana annetun osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyyttä ja vaikutusta. Tehostettua tukea varten tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja toteuttamistapa. Kokonaisvastuu tehostetun tuen toteuttamisen järjestämisestä on luokan-/ aineenopettajalla / luokanvalvojalla, joka vastaa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnasta yhdessä oppilaan (huomioiden oppilaan ikä) ja huoltajan kanssa. Erityisopettaja konsultoi ja auttaa tarvittaessa oppilaan yksilöllisten tarpeiden selvittämisessä.

Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana riippumatta siitä opiskeleeko hän yleisopetuksen ryhmässä tai pienryhmässä. Aiemmin oppilaan saaman osa-aikaisen erityisopetuksen vaikutus sekä erityisopetuksen tarve arvioidaan osana pedagogista selvitystä. Oppilaan HOJKSiin kirjataan osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja toteuttaminen. HOJKSin laadinnasta vastaa oppiaineen opetuksesta vastaava luokan- / aineenopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilas ja huoltaja ovat mukana HOJKSin laadinnassa ja lisäksi voi olla myös muita oppilashuollon henkilöitä.

Erityisopetus

Erityisopetuksesta päätetään erityistä tukea koskevan päätöksen yhteydessä, joka on kuvattu luvuissa 4.3 ja 4.4. Mikäli oppilas tarvitsee erityisopetusta vain muutaman oppiaineen osalta, eikä muita oppimista tai koulunkäyntiä haittaavia tekijöitä ole, hän opiskelee omassa perusopetusryhmässään. Mikäli oppilas tarvitsee lähes koko-aikaista pienryhmäopetusta, hänellä on mahdollisuus siirtyä opiskelemaan koulussa/kunnassa olevaan pienryhmään tai laaja-alaiseen erityisopetukseen. Siikalatvan kunnassa koulun rehtori tai koulunjohtaja tekee erityisen tuen päätöksen pedagogisen selvityksen pohjalta.

Tulkitsemis- ja avustajapalvelut Siikalatvalla

Koulujen avustajapalvelujen periaatteet suunnitellaan yhteistyössä rehtorin/koulunjohtajan, opettajien ja avustajien kanssa. Avustajaresurssia ja tarvetta harkittaessa otetaan huomioon koulun opetuksen ja oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Avustajapalvelujen kohdentamisessa selvitetään yksilö- ja ryhmäkohtaiset tarpeet.

Avustajan tukea voidaan hyödyntää ryhmä- tai yksilökohtaisesti. Tavoitteena on oppilaan tukeminen ja avustaminen oppimisprosessin eri vaiheissa siten, jotta oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus vahvistuvat. Avustaja osallistuu opettajan rinnalla ja opettajan kanssa sovitusti oppilaan avustamiseen ja ohjaukseen.

Yleisen tuen aikana avustajapalvelu on oppilas- tai ryhmäkohtaista tukea ja pääosin tilapäistä ja lyhytaikaista tukea. Avustajapalvelu osana tehostettua tukea on suunnitelmallisempaa ja pitempiaikaista ja se kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan. Erityisen tuen aikana avustajan tuki on säännöllistä ja laajaa ja oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus saada koko-aikaista avustajan tukea. Erityisen tuen päätökseen kirjataan oppilaan tukiresurssi, jonka toteutus suunnitellaan tarkemmin HOJKSin laadinnan yhteydessä ja tarkistetaan lukuvuosittain.

Oppilaan tarvitsemasta avustajapalvelusta yleisen ja tehostetun tuen aikana päättää koulun rehtori/koulunjohtaja tehden yhteistyötä esiopettajan, luokanopettajan, aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa. Oppilashuoltotyössä pedagogisen arvion yhteydessä arvioidaan oppilaan tuen tarvetta määrällisesti, ajallisesti ja oppiaine- sekä tilannekohtaisesti. Tukiresurssien jakamisen pohjana käytetään oppilaan saamaa lääkärin- tai asiantuntijalausuntoa tai muuta selvitystä, jonka perusteella voidaan arvioida oppilaan avustajapalvelujen tarvetta opetuksen ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

29. Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat

Siikalatvan kunnan oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Toiminnassa painopiste on ensisijaisesti ennaltaehkäisevässä ja koko kouluyhteisöä tukevassa toiminnassa. Tavoitteena on siirtää oppilashuollon painopistettä yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen ja hyvinvointia edistävään työhön ja parantaa oppilashuollon suunnitelmallista toteuttamista.

Oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Kunnan tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Nämä suunnitelmat ovat Lastensuojelun suunnitelma, Siikalatvan perusopetuksen opetussuunnitelman kuvaus oppilashuollosta ja koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat.

Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Oppilashuollon palvelut tulee järjestää lain edellyttämässä määrääjässä. Oppilashuollon toiminta jakaantuu kolmelle tasolle: kunnan, koulun ja yksittäisen oppilaan tasolle.

29.1. Paikalliset asiat

Siikalatvan kunnan oppilashuoltoryhmät

Siikalatvan kunnassa perusopetuksella on oma **oppilashuollon ohjausryhmä**. Se vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Siihen kuuluvat koulun sekä sosiaali- ja terveystoimen edustajat.

Yhteisöllisestä oppilashuoltoryhmästä käytetään nimitystä **koulukohtainen oppilashuoltoryhmä**. Kunnassa toimii sekä koulukohtaisia että koulujen yhteisiä oppilashuoltoryhmiä. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Sitä johtaa koulun rehtori tai koulunjohtaja. Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään voivat kuulua rehtori, apulaisrehtori, koulunjohtaja, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Ryhmään kuuluvat myös oppilaiden ja vanhempien edustajat sekä mahdollisesti muita koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja. Ryhmän työskentely dokumentoidaan kokousmuistioon.

Yksittäisen oppilaan tueksi sekä selvittämään hänen tuen tarvettaan ja huolehtimaan hänen tarvitsemistaan oppilashuollon palveluista kootaan **monialainen asiantuntijaryhmä**. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan, mutta siinä olisi hyvä olla mukana luokanopettaja tai luokanvalvoja. Ryhmän kokoonpanoon tarvitaan oppilaan tai huoltajan suostumus. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Osa oppilaista tarvitsee sekä pedagogista että oppilashuollollista tukea. Perusopetuslain mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja siihen liittyvä moniammatillinen yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja kaikkia niitä toimia, joilla edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on myös tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllisessä oppilashuollossa kehitetään ja edistetään opiskeluympäristön terveellisyyttä, oppimisympäristön esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä yhteisön hyvinvointia. Koulukohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat suunnitelmat toimintamalleista eri tilanteissa ja koulun toimintakyvystä huolehtiminen ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Koulun henkilöstö sekä kaikki muut oppilaiden kanssa työskentelevät, kuten koulukuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen oppilashuoltoon oman työtehtävänsä ja oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti. Yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön kutsutaan tilanteen mukaan myös paikallisia lasten- ja nuorten kanssa toimivia yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisessä oppilashuollossa käsitellään luokka- ja ryhmäkohtaisia asioita yleisellä tasolla, esimerkiksi ilmapiiriä, työrauhaa, kiusaamista, viihtyisyyttä, turvallisuutta, terveellisyyttä ja hyvinvointia. Siihen kuuluu myös yhdessä laadittu koulukuljetuksia ja tietoturvallisuutta koskeva ohjeistus. Sen sijaan siinä ei käsitellä yksittäistä oppilasta koskevia asioita.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Sen tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kehitystä, hyvinvointia, terveyttä ja oppimista sekä turvata varhainen tuki ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta. Yksittäisen oppilaan tukemiseksi ja hänen tilannettaan käsittelemään sovitaan oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumuksella monialainen asiantuntijaryhmä. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevan tuen rakentamisessa hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Kouluterveydenhuollossa toteutetaan laajoja terveystarkastuksia sekä määräaikaistarkastuksia, jotka ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa. Niistä tehdyt yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista, kirjaamista ja salassapitoa koskevia eri ammattiryhmien säännöksiä. Kuitenkin oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään kuitenkin aina hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Oppilashuoltokertomusten siirtoon toiseen oppilaitokseen tarvitaan oppilaan tai huoltajan lupa. Sen sijaan pedagogisten asiakirjojen siirtämiseen toiseen oppilaitokseen ei tarvita oppilaan tai huoltajan lupaa.

29.1.1. Oppilashuollon suunnitelma Aleksanterin ja Gananderin kouluissa

1. OPPILASHUOLTO

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

1.2. Yhteisöllinen oppilashuolto

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

2. YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

2.3. Yhteisölliseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt

2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa

2.5. Aleksanterin ja Gananderin koulujen järjestyssäännöt

2.6. Aleksanterin ja Gananderin koulujen koulutyötä ohjaavat periaatteet

2.7. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset

2.8. Turvaamistoimet

2.9. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet

2.10. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

2.11. Oppilashuollon monialainen yhteistyöverkosto

3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen

3.3. Oppilashuolto ja oppimisen ja koulunkäynnin tuki

4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

4.2. Huoltajille tiedottaminen

5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

1. OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Toiminnassa painopiste on ensisijaisesti ennaltaehkäisevässä ja koko kouluyhteisöä tukevassa toiminnassa.

Oppilashuollon palvelut tulee järjestää lain edellyttämässä määrääjassa. Oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollon toiminta jakaantuu kolmelle tasolle: kunnan, koulun ja yksittäisen oppilaan tasolle.

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

Kunnan tasolla toimii oppilashuollon ohjausryhmä. Se vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Siikalatvan kunnassa sen piiriin kuuluu esi- ja perusopetus. Ohjausryhmään kuuluvat edustajat koulu-, sosiaali- ja terveystoimesta.

1.2. Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisestä oppilashuoltoryhmästä käytetään nimitystä **koulukohtainen oppilashuoltoryhmä**. Siikalatvan kunnassa toimii koulukohtaisia ja koulujen yhteisiä oppilashuoltoryhmiä. Aleksanterin ja Gananderin kouluilla on yhteinen oppilashuoltoryhmä, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa tai tarpeen mukaan. Oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Se huolehtii myös kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Oppilaiden ja huoltajien kuuleminen ja mukaan ottaminen koulukohtaisen oppilashuollon suunnitteluun on tärkeää.

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Sen tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kehitystä, hyvinvointia, terveyttä ja oppimista sekä turvata varhainen tuki ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Yksittäisen oppilaan tukemiseksi ja hänen tilannettaan käsittelemään sovitaan monialainen asiantuntijaryhmä. Jokaisen tilanteen kohdalla asiantuntijaryhmän kokoonpano sovitaan etukäteen yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Kun yksittäisen oppilaan asioita käsitellään asiantuntijaryhmässä, laaditaan siitä aina oppilashuoltokertomus. Sitä täydennetään aikajärjestyksessä tapauksen käsittelyn edetessä.

2. YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

Yhteisöllisellä eli koulukohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan kouluyhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Koulukohtaisen oppilashuollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. Oppilashuollon pääpaino on ennaltaehkäisevässä toiminnassa, johon koko kouluyhteisö osallistuu. Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen on tärkeää.

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Aleksanterin koulun oppilasmäärä on 95 (2019). Koululla toimii myös esiopetusryhmä. Gananderin koulun oppilasmäärä on 97 (2019). Aleksanterin koululla toimivat 1-5 luokat ja Gananderin koululla 6-9 luokat.

Aleksanterin ja Gananderin kouluilla järjestetään erilaisia kerhoja lukuvuoden aikana. Liikkuva koulu on tärkeä osa koulujen toimintakulttuuria. Gananderin koululla on lisäksi oppilaskunta ja tukioppilastoimintaa.

Oppilashuoltoon kuuluvat **kouluterveydenhuollon palvelut**. Kouluterveydenhoitaja on Gananderin koululla yhtenä päivänä viikossa ja Aleksanterin koululla yhtenä päivänä viikossa. Oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden seurantaa toteutetaan terveystarkastuksilla, terveystapaamisilla ja seulontatutkimuksilla. Terveysneuvoja tapaa oppilaan pääsääntöisesti jokaisella vuosiluokalla. Lääkärintarkastuksia on kaksi alaluokilla ja yksi yläluokilla oppilaan täytettyä 15 vuotta. Kouluterveydenhuollossa on terveydenhoitajan ja lääkärin lisäksi tarvittaessa mukana fysioterapeutti, mielenterveysneuvolan hoitajat ja sosiaalitoimi. Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan OYS:n kautta. Yhteistyöstä sairaalaopetuksen kanssa sovitaan tapauskohtaisesti. Pääsääntöisesti vastuuhenkilönä toimii kyseisen oppilaan luokanopettaja / luokanvalvoja.

Oppilas voi koulupäivän aikana saada terapiapalveluita maksusitoumuksiin perustuen (esim. puheterapia, toimintaterapia). Koulutapaturmissa oppilas ohjataan ensisijaisesti kouluterveydenhoitajalle, jos hän on paikalla ja tilanne ei vaadi akuutisti esim. lääkärin hoitoa. Kouluterveydenhoitaja voi koulussa ollessaan arvioida tilanteen. Muutoin toimitaan turvallisuuskansiossa olevien ensiapuohjeiden mukaan ja tarvittaessa ohjataan oppilas terveyskeskuksen päivystykseen.

Varsinainen sairaanhoito ei kuulu kouluterveydenhuollon tehtäviin. Jos oppilas sairastuu koulupäivän aikana, oppilaan huoltajaan ollaan yhteydessä ennen kuin oppilas lähetetään kotiin. Oppilaan, jolla on pitkäaikaissairaus (esim. erilaiset allergiat, diabetes, epilepsia, astma, migreeni), hoitovastuu on huoltajilla ja erikoissairaanhoidolla. Jotta oppilas pystyy käymään koulua, on tarpeen suunnitella omahoidon toteuttaminen yhteisneuvotteluilla tapauskohtaisesti huoltajien, kouluterveydenhuollon ja opetuksen järjestäjien kesken. Oppilas, jolla on lääkärin määräämä säännöllinen lääkitys kuljettaa omat lääkkeet mukanaan tai tarvittaessa lääkkeitä voidaan säilyttää myös koululla. Koulun henkilökunta antaa lääkkeitä ainoastaan erityistapauksissa ja yhteisesti vanhempien kanssa niin sovittaessa. Lääkkeiden antaminen koulussa perustuu oppilaan yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan, joka tehdään yhdessä vanhempien ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Myös **koulukuraattorin palvelut** ovat osa koulun oppilashuoltoa. Pääsääntöisesti kuraattori on Gananderin ja Aleksanterin kouluilla yhtenä päivänä viikossa. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien tukena heidän kasvatustehtävässään. Koulukuraattori on koulussa oleva ehkäisevään sosiaalityöhön erikoistunut sosiaalityöntekijä.

Oppilashuoltoon kuuluvat **psykologin ja koulupsykologin palvelut**. Koulupsykologin lisäksi saatavilla on yhden psykologin palveluja ostopalveluna. Yhteydenotosta ja -ottajasta perheneuvolaan sovitaan yhteistyössä huoltajan, opettajan / erityisopettajan / terveydenhoitajan ja / tai kuraattorin kanssa. Huoltaja voi myös ottaa suoraan yhteyttä Siikalatvan perheneuvolaan. Psykologin työhön sisältyvät oppilaan kehityksen, oppimisen ja tunne-elämän psykologiset tutkimukset ja arvioinnit. Myös tukea-antavat terapeutit keskustelut, kuntouttavat ja toiminnalliset työmuodot oppilaan kanssa sekä konsultaation antaminen yhteistyökumppaneille ovat osa psykologityötä.

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten palveluja ja konsultaatiota, jos oppilaan tukeminen edellyttää sellaista erityisosaamista, jota omalta koululta ei löydy riittävästi.

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Aleksanterin ja Gananderin koulujen yhteinen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Oppilashuoltoryhmässä voidaan käsitellä luokka- ja ryhmäkohtaisia asioita. Se huolehtii kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Aleksanterin ja Gananderin koulujen koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, apulaisrehtori, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Oppilashuoltoryhmä kutsuu kokouksiin yhteistyötahojen edustajia tarpeen mukaan. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa tai tarpeen mukaan.

Puheenjohtajana ja kokoonkutsujana toimii koulun rehtori tai apulaisrehtori. Rehtorin ja apulaisrehtorin tehtävänä on lainmukaisen toiminnan ohjaaminen ja valvominen. Opinto-ohjaaja on oppilaan koulupolun suunnittelun asiantuntija. Oppilaanohjaus muodostuu henkilökohtaisesta ja luokkakohtaisesta ohjauksesta. Opinto-ohjaaja huolehtii omalta osaltaan nivelvaiheyhteistyöstä. Erityisopettajan tehtävänä on ohjata ja konsultoida oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa sekä osallistua opetusjärjestelyiden arviointiin, suunnitteluun

ja toteutukseen. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien sekä koko kouluyhteisöön liittyvän psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämisessä. Kouluterveydenhoitajan tehtävänä on kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun tukeminen. Tarvittaessa hän pyytää lääkärin konsultaatiota. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee tiivistä yhteistyötä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilöstön kanssa. Oppilashuoltoryhmän kokouksista pidetään muistiota, johon kirjataan käsiteltävät asiat ja niihin liittyvät toimenpiteet sekä tiedottaminen mm. opettajienkokouksessa.

2.3. Yhteisölliseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt

Yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluvat suunnitelmat toimintamalleista eri tilanteissa. Aleksanterin ja Gananderin koululla on turvallisuuskansio, jonka sisältö on seuraava:

- Tärkeät puhelinnumerot
- Elvytysohjeet
- Turvallisuusohjeita
- Aleksanterin/Gananderin koulun järjestyssäännöt
- Oppilashuollon suunnitelma Aleksanterin ja Gananderin kouluissa
- Siikalatvan kunnan sivistystoimen varautumisen toimialasuunnitelma
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Aleksanterin/Gananderin koulun pelastussuunnitelma
- Aleksanterin ja Gananderin koulujen kriisisuunnitelma
- Opetustoimen turvallisuusopas
- Siikalatvan liikenneturvallisuussuunnitelma 2014

2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa

Esikoulusta alakouluun

Aleksanterin koululla huhti- tai toukokuussa esiopettaja, tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja tapaavat yhteisessä palaverissa, johon tarpeen mukaan osallistuu lisäksi rehtori / apulaisrehtori ja kouluterveydenhoitaja. Esikoulun opettaja kutsuu ryhmän koolle. Tapaamisessa käydään yhdessä läpi esiopetuksesta tulevat oppilaat yleisellä tasolla, jotta heidän opetuksen järjestämiseksi tarvittavat resurssit voidaan määritellä. Yksittäistä esikoululaista koskevat oppilashuollolliset asiat käsitellään kevään aikana yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä. Kevään aikana on esioppilaille kouluun tutustumispäivä

Alkuopetuksesta kolmannelle luokalle

Kolmannelle luokalle siirryttäessä pidetään tiedonsiirtopalaveri, jos opettaja vaihtuu ja samoin aina muulloinkin opettajan vaihtuessa pidetään vastaava palaveri. Palaverissa ovat paikalla oppilaan nykyinen ja tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja. Koollekutsujana on oppilaan nykyinen opettaja. Tiedonsiirron tarkoituksena on siirtää tulevalle opettajalle oppilaiden opetuksen järjestämistä koskeva tarpeellinen tieto.

Alakoulusta yläkouluun

Viidennen / kuudennen luokan huhti- toukokuussa pidetään tiedonsiirtopalaveri. Palaverissa käsitellään opetuksen järjestämistä koskevat asiat koko luokan tasolla. Palaveriin osallistuvat tilanteen mukaan rehtori, lähettävän koulun luokanopettaja, vastaanottavan koulun luokanohjaaja / luokanvalvoja, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden asioita käsittelevä tiedonsiirtopalaverit pidetään myös keväällä. Niissä ovat mukana luokanopettaja, luokanohjaaja / luokanvalvoja, erityisopettajat ja tilanteen mukaan rehtori.

Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset alkuvuodesta. Huhti- toukokuussa opinto-ohjaaja vierailee viidennellä ja / tai kuudennella luokalla ja kertoo heille tulevan luokan toiminnasta. Mukana voi olla myös tukioppilaita.

Viidesluokkalaiset tutustuvat Gananderin kouluun kevätlukukauden aikana. Kuudesluokkalaiset tutustuvat toukokuun aikana 7 – 9 luokkien toimintaan. Seitsemännen luokan elo- syyskuussa järjestetään ryhmäytymistä tukevia tapahtumia tai ryhmäytymispäivä. Tästä huolehtivat

luokanvalvojat ja koulukuraattori. Tapahtumassa voivat olla mukana tukioppilaiden lisäksi esim. kunnan nuorisotoimi ja seurakunta.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Oppilaat käyvät ohjauskeskusteluja jatko-opintoihin liittyen opinto-ohjaajan kanssa 7 – 9 luokilla. Opinto-ohjaaja laatii jokaisen oppilaan kanssa suunnitelman jatko-opinnoista. Tarvittaessa keskusteluihin otetaan mukaan muitakin tahoja esim. terveydenhuolto. Huoltajat ovat mukana yhteistyössä. Lisäksi järjestetään oppilaille ja huoltajille vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opiskeluvaihtoehtoja. Oppitunneilla voi käydä oppilaitosten edustajia esittelemässä koulutustarjontaansa. Lisäksi oppilaat tekevät 9.luokan aikana muutamia tutustumiskäyntejä eri oppilaitoksiin. Pedagogisten asiakirjojen siirtämiseen toiseen oppilaitokseen ei tarvita oppilaan tai huoltajan lupaa, mutta yksilökohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvien oppilashuoltokertomusten siirtoon lupa tarvitaan.

2.5. Aleksanterin ja Gananderin koulujen järjestyssäännöt

1. Aleksanterin koulun järjestyssäännöt

Koulumme säännöt ovat voimassa kaikessa koulun järjestämässä toiminnassa.

2. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Yhteisiä sääntöjä noudattamalla luodaan rauhallinen ja turvallinen koulu- ja opiskeluympäristö, jossa on viihtyisä työskennellä. Samalla opitaan huomioimaan kaikki kouluyhteisön jäsenet.

3. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

Oppilaalla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen, yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan.

Oppilaalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä.

Oppilaalla on oikeus myös muihin lainsäädännössä määriteltuihin etuuksiin ja palveluihin, kuten tuki- ja erityisopetukseen sekä oppilas- ja terveydenhuoltoon.

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee noudattaa rehtorin, apulaisrehtorin, opettajien ja koulun muun henkilökunnan antamia ohjeita.

Oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu. Hänen tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti sekä osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon.

Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan oppilaan sairastumisesta pikimmiten. Muihin poissaoloihin huoltaja pyytää hyvissä ajoin luvan etukäteen.

4. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

Koulussamme noudatetaan hyviä käytöstapoja, joita ovat toisten huomioon ottaminen, työ- ja opiskelurauhan edistäminen ja kunnioittaminen, tervehtiminen sekä ohjeiden noudattaminen. Koulussamme ei saa käyttää kiro sanoja.

Ruokaillaan hyviä tapoja noudattaen: Pestään kädet ennen ruokailua ja mennään ruokalaan opettajan johdolla. Ruokaa otetaan sen verran kuin jaksetaan syödä tai annokseen kuuluu. Pyritään maistamaan kaikkia ruokia. Välipalalla voi syödä myös omia terveellisiä eväitä. Energiajuomia tai makeita juomia ei tuoda kouluun.

Kouluun ei pukeuduta toisia loukkaavalla tavalla eikä hyvän tavan vastaisesti. Asiallinen pukeutuminen on tilanteeseen tarkoituksenmukaista pukeutumista. Juhlaan pukeudutaan sen vaatimalla tavalla ja liikuntatunnilla pukeudutaan liikuntalajiin sopivalla tavalla. Jalkineet ja päällysvaatteet jätetään käytävälle lähimpään naulakkoon.

Oppitunneille saavutaan ajoissa. Jokaisen oppilaan on omalta osaltaan säilytettävä työrauha oppitunneilla.

Oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta lähdeä ilmaisematta. Toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa. Toista henkilöä ei saa myöskään kuvata ilman hänen lupaansa.

Oleskelu ja liikkuminen

Välitunnin alkaessa mennään viivyttämättä pääoven kautta ulos ja pysytään sovitulla välituntialueella. Pakkasraja Aleksanterin koulussa on -20 astetta.

Koulumatkalla noudatetaan liikennesääntöjä ja koulukuljettajan antamia ohjeita. Koulualueella nopeusrajoitus on 20 km/h. Polkupyörät jätetään koulupäivän ajaksi niille tarkoitetuille paikoille. Pyöräillessä käytetään kypärää. Skeittailu, skoottailu ja pyöräily yms. on kielletty välituntialueella koulupäivän aikana.

Ruoankuljetusautolle taataan esteetön kulku koulualueella.

WC:ssä ei oleskella.

Jos oppilaalla on asiaa rehtorille tai opettajalle, hän odottaa tämän saapumista ovelle ja menee kansliaan tai opettajainhuoneeseen vain pyydettyään.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

Yhteistä ja yksityistä omaisuutta tulee kunnioittaa ja käsitellä varoen. Vahingosta tai rikkoontumisesta ilmoitetaan välittömästi opettajalle tai rehtorille. Oppilas on velvollinen korvaamaan tahallaan tai sääntöjen vastaisella toiminnallaan aiheuttamansa vahingon sekä siistimään aiheuttamansa sotkut. Koulun piha-alueella ei syljeskellä.

Turvallisuus

Lumipallojen, kivien ja takiaisten heittäminen on kiellettyä. Käytävillä ei saa juosta. Koulun retkillä on noudatettava kyseisen kohteen turvallisuusmääräyksiä ja opettajan antamia erillisiä ohjeita.

Koulumatkalla tai koulussa tapahtuneesta tapaturmasta on ilmoitettava heti opettajalle.

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

Mobiililaitteita ei voi käyttää välitunneilla tai muulloinkaan kuin opettajan erillisellä luvalla. Laitteet ovat äänettömänä repussa tai laukussa oppituntien aikana. Ruokailussa niitä ei käytetä lainkaan.

Päihteet ja vaaralliset esineet

Kouluun ei saa tuoda sellaisia tavaroita, jotka vaarantavat turvallisuuden tai häiritsevät opetusta. Kouluun ei saa tuoda tupakkaa, tupakkatuotteita eikä tulentekovälineitä.

Kurinpito

Kurinpidossa noudatetaan perusopetuslain ja -asetuksen määrittämiä ohjeita. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat. He voivat ottaa vaaralliset tai häiritsevät esineet tarvittaessa haltuunsa.

5. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöt ovat opetussuunnitelmassa osana oppilashuollon suunnitelmaa, ja ne ovat nähtävillä koulun ilmoitustaululla. Oppilaita järjestyssäännöistä tiedotetaan aina lukuvuoden alussa. Järjestyssäännöt ovat luettavissa koulutiedotteesta, joka jaetaan kodeille syyslukukauden alkupuolella.

Rehtori ja opettajat tarkistavat järjestyssäännöt lukuvuoden alkaessa. Järjestyssääntöjä päivitetään tarvittaessa yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen ja huoltajien edustajien kanssa.

1. Gananderin koulun järjestyssäännöt

Koulumme säännöt ovat voimassa kaikessa koulun järjestämässä toiminnassa.

2. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Yhteisiä sääntöjä noudattamalla luodaan rauhallinen ja turvallinen opiskelu- ja kouluympäristö, jossa on viihtyisä työskennellä. Samalla opitaan huomioimaan kaikki koulu yhteisön jäsenet.

3. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

Oppilaalla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen, yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan.

Oppilaalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä.

Oppilaalla on oikeus myös muihin lainsäädännössä määriteltuihin etuuksiin ja palveluihin, kuten tuki- ja erityisopetukseen sekä oppilas- ja terveydenhuoltoon.

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee noudattaa rehtorin, apulaisrehtorin, opettajien ja koulun muun henkilökunnan antamia ohjeita.

Oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu. Hänen tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti sekä osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon.

Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan oppilaan sairastumisesta pikimmiten. Muihin poissaoloihin huoltaja pyytää hyvissä ajoin luvan etukäteen.

4. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

Koulussamme noudatetaan hyviä käytöstapoja, joita ovat toisten huomioon ottaminen, työ- ja opiskelurauhan edistäminen ja kunnioittaminen, tervehtiminen sekä ohjeiden noudattaminen.

Ruokaillaan hyviä tapoja noudattaen: Pestään kädet ennen ruokailua, ja mennään ruokalaan opettajan johdolla. Ruokaa otetaan sen verran kuin jaksetaan syödä tai annokseen kuuluu. Välipalalla voi syödä myös omia terveellisiä eväitä tai ruokailussa jälkiruoaksi tarkoitetun hedelmän tai mehun. Energiajuomia ei tuoda kouluun. Koko ruokavälitunnin saa viettää ruokapöydässä omalla paikallaan.

Kouluun ei pukeuduta toisia loukkaavalla tavalla eikä hyvän tavan vastaisesti. Asiallinen pukeutuminen on tilanteeseen tarkoituksenmukaista pukeutumista. Juhlaan pukeudutaan sen vaatimalla tavalla ja liikuntatunnilla pukeudutaan liikuntalajiin sopivalla tavalla. Jalkineet ja päällysvaatteet jätetään käytävälle lähimpään naulakkoon.

Oppitunneille saavutaan ajoissa. Jokaisen oppilaan on omalta osaltaan säilytettävä työrauha oppitunneilla.

Oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta lähdeä ilmaisematta. Toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa. Toista henkilöä ei saa myöskään kuvata ilman hänen lupaansa.

Oleskelu ja liikkuminen

Välitunnin alkaessa mennään viivyttelemättä pääoven kautta ulos ja pysytään sovitulla välituntialueella (kartta). Sisävälitunnit vietetään alakerrassa. Pakkasraja Gananderin koulussa on -15 astetta.

Koulumatkalla noudatetaan liikennesääntöjä ja koulukuljettajan antamia ohjeita. Koulualueella nopeusrajoitus on 20 km/h. Polkupyörät ja mopot jätetään koulupäivän ajaksi niille tarkoitetuille paikoille. Skeittailu, skoottailu ja pyöräily yms. on kielletty välituntialueella koulupäivän aikana.

Jos oppilaalla on asiaa rehtorille tai opettajalle, hän odottaa tämän saapumista ovelle ja menee kansliaan tai opettajainhuoneeseen vain pyydettyä.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

Yhteistä ja yksityistä omaisuutta tulee kunnioittaa ja käsitellä varoen. Vahingosta tai rikkoontumisesta ilmoitetaan välittömästi opettajalle tai rehtorille. Oppilas on velvollinen korvaamaan tahallaan tai sääntöjen vastaisella toiminnallaan aiheuttamansa vahingon sekä siistimään aiheuttamansa sotkut.

Oppilas saa halutessaan lukuvuoden ajaksi käyttöönsä lukollisen lokeron rahapanttia vastaan. Lokero tulee pitää siistinä ja ehjänä ja se tarkastetaan avaimen palautuksen yhteydessä.

Turvallisuus

Lumipallojen heittäminen on kiellettyä. Jokaisella oppilaalla on oikeus omaan koksemattomuuteen ja kaikinainen painiminen koulussa on kiellettyä. Koulun retkillä on noudatettava kyseisen kohteen turvallisuusmääräyksiä ja opettajan antamia erillisiä ohjeita.

Koulumatkalla tai koulussa tapahtuneesta tapaturmasta on ilmoitettava heti opettajalle.

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

Mobiililaitteita voi vapaasti käyttää välitunneilla ja muulloin vain opettajan luvalla. Laitteet ovat äänettömänä repussa tai laukussa oppituntien aikana. Ruokailussa niitä ei käytetä lainkaan.

Päihteet ja vaaralliset esineet

Kouluun ei saa tuoda sellaisia tavaroita, jotka vaarantavat turvallisuuden tai häiritsevät opetusta. Kouluun ei saa tuoda tupakkaa, tupakkatuotteita eikä tulentekovälineitä.

Kurinpito

Kurinpidossa noudatetaan perusopetuslain ja -asetuksen määrittämiä ohjeita. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat. He voivat ottaa vaaralliset tai häiritsevät esineet tarvittaessa haltuunsa.

5. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöt ovat opetussuunnitelmassa osana oppilashuollon suunnitelmaa, ja ne ovat nähtävillä koulun ilmoitustaululla. Oppilaita järjestyssäännöistä tiedotetaan aina lukuvuoden alussa. Järjestyssäännöt ovat luettavissa koulutiedotteesta, joka jaetaan kodeille syyslukukauden alkupuolella.

Rehtori ja opettajat tarkistavat järjestyssäännöt lukuvuoden alkaessa. Järjestyssääntöjä päivitetään tarvittaessa yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen ja huoltajien edustajien kanssa.

2.6. Aleksanterin ja Gananderin koulujen koulutyötä ohjaavat periaatteet

Tuntikäytänteitä:

- Oppitunnin pituus on 60 minuuttia, josta opetusta annetaan vähintään 45 minuuttia. Opettaja päättää näissä puitteissa, milloin oppitunti päättyy. Koulupäivän päättyessä oppitunti päättyy kellonsoittoon.
- Päällysvaatteet ja jalkineet viedään sen luokan naulakkaan, missä on oppitunti.
- Vähintään jokaisen opettajan ensimmäisen oppitunnin alussa oppilaat nousevat seisomaan ja hiljentyvät.
- Vieraan aikuisen tullessa luokkaan oppilaat nousevat seisomaan.
- Opettajaa puhutellaan asiallisesti; ensisijaisesti opettajaksi, toissijaisesti etunimellä.
- Purkan ja makeisten syöminen tunnilla on kielletty.
- Tunnin alkamista odotellaan sen luokan edessä, missä seuraava oppitunti on alkamassa. Luokkaan tullaan viipymättä.
- Tunnin alussa kirjat ja läksyt otetaan heti esille ja ollaan valmiita aloittamaan oppitunti.
- Gananderin koulussa musiikin kuuntelu oppitunnilla on mahdollista – asiasta päättää opettaja.
- Liikuntatunneilla ei saa käyttää näkyviä lävistyskoruja.

- Koulupäivän aikana muiden tapahtumien, esim. sählyturnaus, seuraaminen on mahdollista vain kulloisenkin oppitunnin opettajan luvalla.

Välituntikäytänteitä:

- Ulkovälitunnille mennään viivyttelemättä oppitunnin päättyä. Viivyttelemisestä tulee merkintä Wilmaan. Välitunnille mentäessä edetään ainoastaan pääoven suuntaan eli laukkuja ei voi lähteä viemään esim. toiseen siipeen. Laukkuja ja tavaroita ei saa heitellä yläkerran kaiteelta tai portaista.
- Pakkasrajasta riippumattomat ja huonot sääolosuhteet huomioiden välituntivalvoja voi antaa luvan olla sisällä.
- Välitunti vietetään ainoastaan välituntialueella.
- Aleksanterin koulun portailla ei saa oleskella.
- Gananderin koulun välituntialue alkaa kaarelta ja rajoittuu pyörätelineisiin ja talon sivuille. Liikuntahalliin menevällä rinteellä saa olla.
- Lumipallojen, kivien ja tavaroiden heittäminen on kielletty. Toiselta ei saa ottaa päähinettä tai muitakaan henkilökohtaisia tavaroita. Painiminen on kiellettyä.
- Aleksanterin koululla ei saa heitellä eikä potkia mitään ikkunoiden läheisyydessä.
- Aleksanterin koululla on pipopakko talvella opettajakunnan päättämänä aikana ja kentän jäällä pidetään aina kypärää.
- Jalkapalloa saa Aleksanterin koululla pelata vain alakentällä.
- Aleksanterin koululla lasketaan mäkeä opettajan osoittamalta paikalta.
- Välituntivalvoja voi antaa oppilaalle luvan poistua koulualueelta huoltajan pyynnön, kirjallisen tai puhelinsoiton perusteella (ei tekstiviestin). Vastuu oppilaasta säilyy myös tällöin opettajalla.
- Gananderin koulun ensimmäinen välitunti on toistaiseksi sisävälitunti, joka vietetään alakerrassa rauhallisesti ilman päällysvaatteita. Tuulikaapeissa ei saa oleskella.
- Oppilaat voivat olla vuorollaan yläaulassa oppilaskunnan kioskivälitunnilla tai kirjastossa kirjastovälitunnilla. Äidinkielen opettaja voi antaa oppilaalle erillisluvan käydä kunnan kirjastossa välitunnilla.
- Gananderin koulun palloiluvälituntivuorot jaetaan oppilasryhmille lukukausittain. Liikunta-alueella saavat olla vain vuoron varanneet oppilaat.
- Gananderin koulussa välitunneilla käytetään ensisijaisesti aulan ja ATK-luokan vessoja; vessoihin jonotetaan ulkona.

Kouluruokailut

Kouluruokailun lähtökohtana on oppilaiden terve kasvu ja kehitys. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailuhetken virkistystehtävä. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat opiskelukyvyn ja jaksamisen koulupäivän aikana. Ruokailuhetki edistää viihtyvyyttä ja hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Koulun aikuiset ovat vastuussa ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatustavoitteiden saavuttamisesta. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Yhteistyötä tehdään opetushenkilöstön, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kotien kanssa.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden ja sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta. Erityisruokavaliota tarvitsevat ruokailijat saavat oman aterian terveydenhoitajan tai lääkärin kirjallisen todistuksen perusteella.

Aleksanterin koulun ruokailukäytänteet.

- Ruokailuun mennään opettajan johdolla.
- Ruokailu on porrastettu.
- Ruokaillessa käytetään etiketin mukaisesti ruokailuvälineitä.
- Periaatteena on, että syöt sen mitä otat – otat kaikkea, myös leipää.

- Oppilaan tulee poistua ruokalasta syötyään, mutta ennen klo 10.45 oppilas saa poistua ruokalasta vain opettajan luvalla. Pihalle saa kuitenkin mennä vasta klo 10.45, koska välituntivalvoja on paikalla sen jälkeen.
- Ruokailussa voi keskustella hillitysti. Musiikin kuuntelu ei ole sallittua.
- Ruokailun jälkeisellä välitunnilla saa syödä ksylitolipurukumia.
- Välipalalle mennään opettajan johdolla. Oppilas voi nauttia, joko koulun tarjoaman tai oman terveellisen välipalan.

Gananderin koulun ruokailukäytänteet

- Ruokailuun mennään ryhmänä opettajan johdolla.
- Ruokailua porrastetaan tarpeen mukaan.
- Ruokalassa voi olla koko välitunnin, kuitenkin pöydästä poistuttua on mentävä välitunnille, pöytään ei saa palata takaisin.
- Ulkona on valvoja loppuvälitunnin 11.00-11.15.
- Ryhmän ruokailuun vienyt opettaja valvoo, että annoskokoja noudatetaan.
- Ruokaa voi ottaa lisää sitten kun kaikki ovat tulleet ruokailuun.
- Ruokailussa ei saa nauttia omia eväitä tai juomia, mutta välipalalle saa tuoda oman terveellisen välipalan.

2.7. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle lapsensa kaikista **poissaoloista**. Luokanopettajan / luokanvalvojan / aineenopettajan tulee seurata poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista huoltajalle.

Oppilaan ollessa sairaana huoltaja ilmoittaa luokanopettajalle /-valvojalle samana päivänä poissaolosta. Oppilas huolehtii sairautensa aikana tiedon läksyistä luokkakavereilta tai opettajalta puhelimitse tai Wilmasta. Sairaana olleelle oppilaalle annetaan tarvittaessa tukiopetusta.

Alle kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja /-valvoja. Oppilaan tarvitessa yli kolmen päivän luvallisen poissaolon, huoltaja hakee sitä kirjallisesti rehtorilta vähintään viikkoa ennen poissaoloa. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työlomat jne.) aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Mikäli oppilaan poissaololle ei ole selkeää syytä, tai huoltajalta ei tule ilmoitusta poissaolosta ensimmäisen poissaolopäivän kuluessa, tai oppilas on poissa yksittäisiä tunteja, luokanopettaja / -valvoja ottaa yhteyttä huoltajaan ja / tai oppilaaseen mahdollisimman pian. Luokanopettaja / -valvoja / aineenopettaja sopii oppilaan kanssa korvaavien tehtävien tekemisestä. Jos luvattomat / epäselvät poissaolot jatkuvat, opettaja, oppilas ja huoltaja sopivat asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmässä sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista yhdessä huoltajan kanssa.

Kasvatuskeskustelua käytetään ensisijaisena ojentamiskeinona, kun oppilas esim. rikkoo koulun järjestyssääntöjä tai käyttäytyy epäasiallisesti. Sillä pyritään saamaan oppilas ymmärtämään tekojensa seuraukset itseään ja muita kohtaan. Kasvatuskeskustelun ajankohta ja syy ilmoitetaan oppilaalle ja huoltajalle etukäteen. Kasvatuskeskustelussa rikkeen havainnut opettaja yhdessä toisen opettajan, rehtorin tai kuraattorin kanssa käy oppilaan kanssa tilanteen läpi ja oppilas kirjoittaa itse oman näkemyksensä tilanteesta sekä parannusehdotuksen asiaan. Täytetty kasvatuskeskustelulomake on huoltajan kuitattavana Wilmassa, johon kasvatuskeskustelun määrännyt opettaja kirjaa tiedot. Tilanteen parantumista seurataan.

Kotitehtävien laiminlyönnit merkitään Wilmaan ja ne tulevat sitä kautta tiedoksi vanhemmille. Aleksanterin koululla on yhteisesti sovittuna käytäntönä, että viidestä unohduksesta / kotitehtävien laiminlyönnistä määrätään lisätehtäviä. Gananderin koululla käytäntönä on, että oppilaalle tulee lisätehtäviä, jos hänellä on kolme unohdusta / kotitehtävien laiminlyöntiä samassa oppiaineessa. Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan myös määrätä työpäivän jälkeen tekemään tehtäviään valvonnan alaisena enintään tunniksi kerrallaan. Aleksanterin koulussa tätä tehtävää varten on läksyparkki kahtena päivänä viikossa.

Jälki-istunto on yksi koulun käyttämä rangaistuskeino. Jälki-istuntoa voidaan määrätä, mikäli oppilas kieltäytyy osallistumasta kasvatustilanteeseen. Jälki-istuntoa määrätään myös, mikäli oppilas on jouduttu poistamaan luokasta kolme kertaa. Sovittuna käytäntönä on myös se, että viidestä myöhästymisestä tai viidestä viivytelymerkinnästä välitunnille mennessä seuraa jälki-istunto. Jälki-istunto kirjataan Wilmaan ja sen syy ja suoritusajankohta ilmoitetaan sekä oppilaalle että huoltajalle etukäteen ensisijaisesti Wilman kautta. Oppilasta kuullaan jälki-istunnon määräämisen yhteydessä. Jälki-istuntoa voidaan määrätä enintään kaksi tuntia, jonka aikana voi teettää koulu- tai kasvatuksellisia tehtäviä. Jos oppilas saa kolme jälki-istuntoa, kutsutaan huoltajat tarvittaessa keskusteluun koululle. Jos huoltaja ei tule koululle, keskustellaan puhelimitse.

Oppilas voidaan poistaa opetustilanteesta häiritsevän käyttäytymisen takia jäljellä olevan oppitunnin ajaksi. Tällöin hänen täytyy kuitenkin olla valvonnan alaisena. Oppilas voidaan ohjata avustajan kanssa toiseen tilaan, toisen luokan tunnille, erityisopettajan tai rehtorin luokse tai käytävälle. Oppitunnille tuloa ei voida etukäteen evätä. Luokasta poistaminen kirjataan aina Wilmaan.

Koulun kurinpitoon liittyvä toimivalta rajoittuu rehtorille ja monijäseniselle toimielimelle (koulun johtokunta ja kunnan koulutuslautakunta). Kurinpitotoimivalta on tiukasti säänneltyä ja sen käytön tulee olla tarkkaan harkittua. Rehtorin käytössä olevat toimet ovat kirjallinen varoitus ja oppilaan erottaminen loppupäiväksi. Määräaikaisen erottamisen käsittelee koulun johtokunta rehtorin esityksestä.

Oppilas voidaan määrätä puhdistamaan tai järjestämään tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutunut epäjärjestys. Oppilasta tulee kuulla ja asiasta ilmoitetaan kirjallisesti (esim. yhteisellä Wilma-viestillä) oppilaalle ja huoltajalle. Opettaja kirjaa asian Wilmaan kohtaan kurinpito. Korjaava toiminta järjestetään oppituntien ulkopuolella.

Kirjallinen varoitus voidaan antaa opetuksen häiritsemisestä, järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä käyttäytymisestä. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla. Rehtori antaa päätöksen kirjallisesta varoituksesta valitusosoituksineen huoltajalle. Päätöksestä on muutoksenhakumahdollisuus hallinto-oikeudelta. Päätöksessä yksilöidään teko ja siitä on annettava raportti. Oppilashuollollinen tuki järjestetään oppilaalle. Oppilashuoltoryhmä päättää, ilmoitetaanko asiasta sosiaalitoimeen.

Määräaikainen erottaminen voidaan tehdä silloin, jos oppilas syyllistyy vakavaan rikkomukseen, toistuvaan piittaamattomuuteen, jotka jatkuvat jälki-istuntojen ja / tai varoituksen jälkeen. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla asiassa. Määräaikainen erottaminen annetaan tiedoksi sosiaaliviranomaisille ennen päätöksentekoa. He päättävät, onko heidän tarve olla läsnä asiasta päätettäessä. Kirjallinen päätös ja valitusosoite annetaan huoltajalle tiedoksi. Hallinnollinen kirjallinen päätös kirjataan johtokunnan pöytäkirjaan, henkilötiedot kirjataan salassa pidettävään liitteeseen. Asiakirja arkistoidaan kunnan arkistointisäännön mukaisesti.

Erottaminen voidaan tehdä enintään 3 kk:n ajaksi. Päätöksessä tulee yksilöidä teko ja siitä on annettava raportti. Rehtori, luokanvalvoja / luokanopettaja suunnittelevat oppilaan opetuksen järjestämisen yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Oppilashuollollinen tuki ja opetus tulee järjestää sekä laatia opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

2.8. Turvaamistoimet

Rehtorilla on oikeus evätä opetus enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Opetuksen epäämisen peruste: turvaamistoimi, jos on olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen vuoksi tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi. Rehtori ilmoittaa asian huoltajalle puhelimitse ja sovitaan oppilaan hakemisesta koulusta kotiin. Ilmoitetaan tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle. Asia kirjataan. Opettajalla ja rehtorilla on yksin tai yhdessä **oikeus poistaa opetuksesta oppilas**, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen

kokonaisarviointi huomioon ottaen. Opetuksen järjestäjälle on annettava kirjallinen selvitys. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Opettajalla on oikeus poistaa oppilaalta kielletty tai opetusta häiritsevä esine tai aine. Oppilasta tulee kuulla asiassa. Esineen tai aineen poisottamisesta ilmoitetaan huoltajalle. Aseen tai huumeiden poisottamisesta tehdään aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi. Ensisijainen ratkaisu on vaarallisen tai häiritsevän esineen vapaaehtoinen luovuttaminen.

Opettajalla on oikeus tarkistaa oppilaan tavarat, jos on vahvasti perusteltu syy olettaa, että oppilaalla on hallussaan vaarallinen esine tai vaarallista ainetta, eikä hän pyydettyään suostu sitä luovuttamaan. Tavaraita tarkistettaessa tulee olla läsnä kaksi aikuista, joista toisen oppilas voi valita. Asiassa kuullaan oppilasta ja ilmoitetaan huoltajalle. Aseiden ja huumeiden hallussapidosta on tehtävä aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi.

2.9. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet

Tapaturmien ehkäisemiseksi on huolehdittava riittävästä opastuksesta oppitunneilla sen mukaan kuin se on eri oppiaineissa tarpeen. Koulussa on tarvittavat työturvallisuusoppaat. Kiinteistöjen kunnon tulee olla sellainen, ettei turvallisuutta vaarantavia seikkoja esiinny. Tämä tarkoittaa rakennuksessa olevien tilojen, laitteiden ja välineiden jatkuvaa kunnossapitoa. Koulukiinteistön riskit arvioidaan säännöllisesti ja niiden perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytään välittömästi. Henkilökunnan tulee tarkkailla työympäristön turvallisuutta ja tarvittaessa on viipymättä ilmoitettava rehtorille/apulaisrehtorille/koulunjohtajalle havaitsemistaan turvallisuusongelmista. Kulkureitit on pidettävä puhtaina ja esteettöminä. Välituntivalvonta hoidetaan koulunjohtajan/rehtorin määräämällä tavalla. Opettajat ovat lukujärjestyksensä mukaisesti vastuussa oppilaistaan.

Tapaturmien sattuessa oppilaalle annetaan välitön ensiapu. Tapaturmasta tiedotetaan huoltajalle ensiavun jälkeen ja oppilas ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon. Kaikki tapaturmat kirjataan ja hoitoa vaativissa tapaturmista tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle. Alkuperäinen tapaturmailmoitus toimitetaan koulutoimistoon ja kopio säilytetään koululla.

Pelastussuunnitelman mukaan perusopetuksessa tulee olla riittävä määrä henkilöitä, joilla on voimassa oleva ensiapukoulutus. Pelastussuunnitelmassa määritellään toimintaohjeet erilaisille onnettomuus-, tapaturma-, vaara- tai vahinkotilanteille.

Lukuvuoden alussa varmistetaan, että ensiapukaappi ja ensiapulaukut ovat hyvin varustettuja. Ensiapulaukku on mukana kaikissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa ja retkillä.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö ja hallussapito koulussa, koulumatkoilla ja koulun tilaisuuksissa, opintoretkillä tai koulun alueella on kielletty. Kaikki koulun työntekijät valvovat ja puuttuvat ko. aineiden hallussapitoon ja käyttöön. Tupakkatuotteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun ohjantamiskeinoin. Tupakkatuotteiden, alkoholin tai muiden päihteiden käytön, hallussapidon tai vahvan epäilyn ilmetessä koululta otetaan aina yhteyttä huoltajiin ja tarvittaessa sosiaaliviranomaisiin ja poliisiin.

Tupakointia ja päihteiden käyttöä ehkäisevää työtä tehdään vaikuttamalla tupakkaa ja päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Teemoja käsitellään oppilaiden kanssa esim. terveystiedon tunneilla ja kouluterveydenhuollon tarkastuksissa. Koululla on näkyvissä tupakointikieltoa osoittavat opasteet sekä koulujen sisätiloissa sekä koulujen käytössä olevilla ulkoilualueilla.

Kouluyhteisön jäsen ei saa esiintyä päihteiden tai huumeiden alaisena koulussa. Oppilashuollon rooli päihdetyössä on päihteiden käytön varhainen tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja hoitoon ohjaus. Rangaistus päihteiden ja huumeiden käytöstä koulupäivän aikana on aina kurinpitorangeistus.

2.10. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulujen järjestyssäännöissä sanotaan, että kiusaamista ja häirintää ei hyväksytä. Turvallinen ympäristö on koko henkilökunnan oikeus.

Väkivalta

Kaikkiin väkivaltatilanteisiin puututaan välittömästi. Tilanne pyritään rauhoittamaan nopeasti paikalla olevan henkilökunnan voimin. Jos tilannetta ei saada omin keinoin rauhoittumaan, kutsutaan poliisi paikalle.

Väkivallan käyttö/pahoinpitely on aina rikos. Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia ja niistä koulun tulisi aina tehdä ilmoitus poliisille. Lievä pahoinpitely ja loukkausrikokset ovat asianomistajarikoksia ja niistä asianomistaja voi tehdä rikosilmoituksen, vaikka asia on koulun osalta hoidettukin muutoin kuntoon.

Väkivallan kohteeksi joutunut henkilö (oppilas, opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva) ohjataan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle vammojen toteamiseksi ja niiden hoitamiseksi. Väkivaltatilanteesta laaditaan muistio.

Oppilas väkivallan kohteena

1. Tilanteen rauhoittaminen (kutsu tarvittaessa poliisi paikalle)
- vie osapuolet rauhoittumaan erillisiin valvottuihin tiloihin
1. Oppilaan ohjaaminen tarvittaessa terveydenhoitajan/lääkärin vastaanotolle
 2. Kirjaus koulussa tapahtuneesta väkivallanteosta
 3. Yhteydenotto huoltajiin ja sopiminen yhteisneuvottelusta
- sovitaan seuraamuksista ja mahdollisista korvauksista
 - vakavista ja toistuvista väkivallanteista tehdään lastensuojeluilmoitus
 - uhri, hänen huoltajansa tai rehtori tekee oman harkintansa perusteella rikosilmoituksen poliisille
1. Tapaus käsitellään oppilaskohtaisessa koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja osapuolet ohjataan tarvittavien tukitoimien piiriin.

Menettelytapa siinä tilanteessa, jos oppilas solvaa tai kohdistaa väkivaltaa opettajaa tai koulun muuta aikuista kohtaan

Opettajaan tai koulun muihin aikuisiin kohdistuvaan loukkaavaan kielenkäyttöön puututaan aina. Tapauskohtaisesti arvioidaan, onko kyseessä rikoslain mukainen kunnianloukkaukseksi luettava solvaus tai nimittely, joista asianosainen voi tehdä tutkintapyyntöä poliisille. Jos opettajaa uhataan ja hänellä on perusteltu syy, hän voi tehdä asiasta poliisille tutkintapyyntöä. Rehtori ilmoittaa tutkintapyyntöstä huoltajalle ja koulutoimenjohtajalle.

Opettajan on aina pahoinpitelyn ja törkeän pahoinpitelyn kohteeksi joutuessaan syytä tehdä rikosilmoitus poliisille ja vaatia tekijälle rangaistusta. Vaikka kyseessä on nuoren henkilön teko, esitetään suoritettavaksi poliisitutkinta, joka voi estää vastaavien tilanteiden uusiutumisen. Lievissä tapauksissa, oppilaan ikä ja aikaisempi tausta huomioon ottaen, voidaan perustellusti harkita koulun tavanomaisten kurinpitotoimien soveltamista.

Kiusaaminen ja häirintä

Koulukiusaamista ja häirintää ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja. Tärkeää on luoda kouluun kiusaamisen ja häirinnän vastainen henki. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan kiusaamisen vastaisia asenteita, ja toimimaan niiden mukaisesti. Kaikilla aikuisilla on moraalinen velvollisuus puuttua kiusaamiseen ja häirintään heti.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Aleksanterin ja Gananderin kouluilla on laadittu suunnitelma, jossa on toimintaohjeet siitä, miten menetellään erilaisissa kriisi-, uhka ja vaaratilanteissa, miten toimintavastuut jaetaan ja miten jälkihoito järjestetään. Koulujen kriisisuunnitelmassa on myös ohjeet psykososiaalisen tuen

järjestämisestä. Turvallisuuden edistämiseksi koulu toimii yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa.

2.11. Oppilashuollon monialainen yhteistyöverkosto

Joustava perusopetus

Siikalatvan kunnassa aloitti syksyllä 2014 joustavan perusopetuksen ryhmä, jopo-luokka. Luokka on Kestilän peruskoulussa. Opiskelun tavoitteena on peruskoulun päättötodistuksen saamisen lisäksi oppia ottamaan vastuuta omasta toiminnasta. Ryhmällä on oma erityisluokanopettaja ja koulunkäynnin ohjaaja.

Opiskelija-asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä opetus-, nuoriso- ja sosiaalitoimen, seurakunnan ja terveydenhuollon kanssa. Myös arkinen yhteistyö ja yhteydenpito kodin ja koulun välillä on tiivistä.

Tässä joustavan perusopetuksen ns. JOPO -ryhmässä oppilaat opiskelevat osan opinnoistaan työpaikoilla. Opiskelun tarkoituksena on perehdyttää oppilasta työelämään ja auttaa häntä löytämään itselleen sopiva ammattiala tai koulutusvaihtoehto peruskoulun jälkeen. Työpaikkajaksolla on myös oppiaineisiin liittyviä koulutehtäviä, joista oppilas itse huolehtii. Työpaikalla on nimetty työpaikkaohjaaja, joka vastaa oppilaan perehdyttämisestä työpaikkaan ja työtehtäviin, kertoo ammatista ja siihen kouluttautumisesta sekä on yhteydessä tarvittaessa kouluun.

Opiskelussa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa, opetusjärjestelyjen ollessa joustavia ja yksilöllisiä. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Opiskelussa vuorottelevat lähiopetus ja työssä oppiminen. Työpaikkaopiskelujaksoja voi olla 3-5, joiden pituudet voivat vaihdella 2-4 viikkoon. Työpaikkaopiskelun aikana osa viikon päivistä voi olla normaaleja koulupäiviä, osa työpaikkaopiskelua. Lähiopetusjaksolla opiskellaan luokissa sekä muissa oppimisympäristöissä, kuten esimerkiksi leirikoulussa, vierailukäynneillä yrityksissä ja julkisissa toimipaikoissa. Oman erityisluokanopettajan lisäksi oppitunteja voivat pitää aineenopettajat. Valinnaisaineet integroidaan pääsääntöisesti perusopetusryhmiin.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveydenhoitaja tai hammashoitaja käy tarpeen mukaan pitämässä eri aiheista oppitunteja koululla. Usein aiheet valikoituvat esimerkiksi sen mukaan, mitä asioita oppilaille tehtävässä terveyskyselyssä nousee esille. Terveyskeskuksen lyhyen etäisyyden ansiosta näitä vierailuja voidaan sopia hyvin joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimi

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimen tavoitteina on edistää nuorten hyvinvointia, antaa heille mahdollisuuksia ja tukea omaan elämänhallintaan, tukea ja aktivoida nuorten omaehtoista toimintaa ja kuulla nuoria heitä koskevista asioista. Se järjestää yhdessä koulujen kanssa urheilukilpailuja ja voi olla mukana 7. luokille järjestettävissä ryhmäytymistapahtumissa ja muissa eri aiheisiin liittyvissä projekteissa.

Sosiaalitoimi

Lastensuojelutyöllä pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa otetaan ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Lasta, nuorta ja hänen perhettään tuetaan ensisijaisesti siten, että lapsi voi kasvaa ja asua omassa kodissaan. Lastensuojelutyötä tehdään yhteistyössä perheen ja sen lähiverkoston sekä eri viranomaisten kanssa. Lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Lastensuojelulaissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Jokaisella koulun henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä.

Poliisi

Poliisi osallistuu mahdollisuuksien mukaan koulun turvallisuuskasvatukseen. Poliisi voi käydä kouluilla antamassa oppilaille liikennevalistusta, laillisuuskasvatusta sekä päihde- ja huumevalistusta. Poliisin vierailut kouluilla voivat olla yleistä valistusta tai kohdentua johonkin erityiseen esille nousseeseen aiheeseen. Poliisi voi olla mukana myös yksittäisten tapahtumien selvittelyssä esimerkiksi koulukiusaamista koskevilla asioilla.

Koulukuljetukset

Koulukuljetukseen ovat oikeutettuja 1-3 luokan oppilaat, joiden koulumatka on pidempi kuin kolme kilometriä sekä niille 4 -6 luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä tai koulumatka on erityisen vaarallinen. Luokilla 1-6 matkoihin odotuksineen saa kulua enintään 2,5 tuntia ja 7-9 -luokilla enintään 3 tuntia. Kuljetusjärjestelyistä johtuen kuljetusoppilailla voi tulla odotustunteja. Molemmilla koululla järjestetään kuljetusoppilaille valvottua odotusta, jonka aikana oppilailla on ohjattua toimintaa ja mahdollisuus tehdä kotiläksyjä. Jos oppilas ei osallistu odotustunnille, vanhempien on sovittava siitä etukäteen opettajan kanssa.

Siirtyminen koululta koulukuljetukseen Aleksanterin koululla tapahtuu valvotusti avustajan tai opettajan johdolla. Gananderin koulun kuljetusoppilaat tulevat aamulla itsenäisesti koulukuljetuksesta jäätyään suoraan koululle. Osa kouluautoista tulee koulun pihaan, osa muutaman sadan metrin päähän matkahuollon pysäkille, josta oppilaat tulevat kevyen liikenteen väylää pitkin kävellen liikennesääntöjä noudattaen koululle. Samoin koulusta lähdetessä Gananderin koulun kuljetusoppilaat kulkevat itsenäisesti koulun päädyssä olevalle bussien kääntöpaikalle.

3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon tarkoitus on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. On tärkeää, että lasten ja nuorten pulmat tunnistetaan ajoissa ja oppilaan tarvitsema tuki suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa.

Opiskelijalla on halutessaan oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Yksilökohtainen oppilashuolto on tarkoitettu oppilaan tueksi. Sillä tuetaan tarvittaessa myös huoltajia ja muita oppilaan huolenpidosta ja kasvatuksesta vastaavia aikuisia. Oppilaan ja tilanteen mukaan hänen huoltajiensa toiveet ja yksilölliset tarpeet huomioidaan toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Yksilökohtaiseen oppilashuoltoon sisältyvät oppilaalle annettavat kuraattorin, psykologin ja kouluterveydenhuollon palvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tuki. Tämä asiantuntijaryhmä kootaan tarpeen mukaan. Ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.

Yksittäisen oppilaan tueksi kootun monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsuja on se opetushenkilöstön tai oppilashuollon henkilöstön toimija, joka havaitsee oppilashuollon tarpeen. Asian vireille saattanut henkilö vastaa ryhmän kokoamisesta ja suostumuksen hankkimisesta. Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa asian käsittelyn oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen

Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat asiat:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot

- kirjauksen päivämäärä ja kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- ja virka-asemansa
- kokouksen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Oppilashuoltokertomukset kirjataan Wilman lomakepohjalle. Oppilashuoltokertomukseen voidaan kirjata tieto, että oppilas saa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai tieto, että tuen antamista selvitetään.

Oppilashuoltoon laaditut tai saadut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista, kirjaamista ja salassapitoa koskevia eri ammattiryhmien säännöksiä. Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään kuitenkin aina hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Mikäli sivulliselle luovutetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, oppilashuoltokertomukseen on merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja mihin lakiin perustuen tietoja on annettu. Tietojen pyytäjän täytyy perustella, mihin lakiin perustuu oikeus saada tietoja. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan. Opetuksen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan tai annetaan pyynnöstä salassapidon estämättä ja viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.

3.3. Oppilashuolto ja oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää monipuolista yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Kotiin ollaan aina yhteydessä, kun huoli oppilaan oppimisesta tai koulunkäynnistä herää ja oppilaan tukea lähdetään suunnittelemaan. Oppilaalla on oikeus riittävään oppimisen ja koulunkäynnin tukeen heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetuslaissa säädetyn tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa seuraavissa tilanteissa:

- tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin **käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa** (pedagoginen arvio)
- ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä **tehdään oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä** selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Näiden perusteella tehdään arvio erityisen tuen tarpeesta. (pedagoginen selvitys)

Pedagogisessa arviossa ja selvityksessä arvioidaan oppilaan tuen tarvetta, oppimissuunnitelmassa ja HOJKS:issa kuvataan tuen toteuttaminen ja järjestäminen. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjoihin voidaan sisällyttää maininta, että oppilas on ohjattu hakeutumaan oppilashuollon palvelujen piiriin. Asiakirjoihin ei voi kirjata ohjaamisen syitä eikä palveluihin liittyviä toimenpiteitä.

Oppilashuoltolain mukainen oppilashuolto ja perusopetuslain mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki eroavat toisistaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tehtävä yhteistyö ei kuulu yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Tämän takia sitä ei myöskään toteuteta yksittäisen oppilaan tueksi kootussa moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen edellyttämään moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti. Mukana ovat vain ne opettajat ja muut asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu ja toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Opettaja saa keskustella oppilaan asiasta muiden opettajien tai niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelu tai antaminen liittyy. Keskustelu rajautuu tietoihin, jotka ovat tarpeellisia opetuksen tai oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa.

Molemmissa lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus oppilaan ja huoltajan kanssa. Toisin kuin oppimisen ja koulunkäynnin tuki, yksilökohtainen oppilashuolto perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

4. YHTEISTYÖ OPPILAIEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus ja keskusteleva sekä rakentava ilmapiiri. Tämä edellyttää hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tavoitteellisen oppimisen tukemiseksi. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan yhteisö- ja yksilötasolla.

4.2. Huoltajille tiedottaminen

Huoltajille tiedottaminen tapahtuu tilanteeseen sopivalla tavalla. Wilmaa käytetään myös oppilashuoltotyön tukena. Jokainen huoltaja saa koululta tunnukset, joiden avulla hän pystyy seuraamaan oppilaan koulunkäyntiä, koulun tiedotteita ja lähettämään ja vastaanottamaan viestejä opettajilta, koulukuraattorilta ja kouluterveydenhoitajalta sekä muilta koulun toimijoilta.

Kodin ja koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä toimintatapoja:

- sähköinen lukuvuositedote Wilmassa
- luokka- ja koulukohtaiset vanhempainillat
- koulun juhlat ja muut koulussa järjestettävät tapahtumat
- teema- ja toimintapäivät, retket
- vanhempainvartit ala- ja yläkoulussa
- tiedottaminen puhelimitse, sähköpostin ja Wilman välityksellä
- keskustelut ja palaverit oppilashuollollisissa ja muissa asioissa
- keskustelut ja palaverit tuen eri vaiheiden suunnitelmista ja opetusjärjestelyistä

Vuorovaikutteisella ja arvostavalla kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyöllä voidaan tukea merkittävästi oppilaan koulunkäyntiä.

Kunnan tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta.

Suunnitelmat ovat:

- Lastensuojelun suunnitelma
- Siikalatvan perusopetuksen opetussuunnitelman kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat

Näiden suunnitelmien tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia ja ensisijaisesti ennakoida ja ehkäistä mahdollisia tulevia ongelmatilanteita. Oppilashuollon tarkoituksena on tarjota apua ja tukea sitä tarvitsevalle mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Aleksanterin ja Gananderin koulujen oppilashuoltoryhmä kehittää ja arvioi toimintaansa säännöllisesti. Kuraattori raportoi rehtorille toiminnastaan vuosittain ja joka toinen vuosi tehdään oppilaille terveystarkastus, joiden pohjalta pyritään kehittämään oppilashuollon palveluja oppilaiden näkemyksistä käsin. Oppilashuollon toimintaa voidaan myös arvioida esimerkiksi seuraavien asioiden valossa:

- oppilashuoltopalveluiden saatavuus ja tiedottaminen
- koulun hyvinvointi ja siihen liittyvät toimet
- koulujen nivelvaihekäytännöt
- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toiminta
- kodin ja koulun välinen yhteistyö
- oppilaiden osallisuuden toteutuminen
- varhainen puuttuminen
- täydennyskoulutus ja työnohjaus

5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Koulun oppilashuollon suunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään aina lukuvuoden alussa tai vähintäänkin säästöjen tai olosuhteiden muuttuessa. Oppilashuollon arviointimenetelmiä pyritään kehittämään jatkuvasti, jotta voidaan mahdollisimman hyvin taata oppilaiden oppiminen, hyvinvointi, turvallisuus ja viihtyminen.

29.1.2. Oppilashuollon suunnitelma Kestilän peruskoulussa

•

1. OPPILASHUOLTO

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

1.2. Koulukohtainen oppilashuolto

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

2. KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

2.3. Koulukohtaiseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt

2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa

2.5. Salassapito- ja kirjaamiskäytänteet

2.6. Kestilän peruskoulun järjestyssäännöt

2.7. Kestilän peruskoulun koulutyötä ohjaavat periaatteet

2.8. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset

2.9. Turvaamistoimet

- 2.10. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet
- 2.11. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- 2.12. Koulun yhteistyöverkosto
- 3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO
 - 3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen
 - 3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen
 - 3.3. Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa
- 4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA
 - 4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö
 - 4.2. Huoltajille tiedottaminen
- 5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

1. OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Toiminnassa painopiste on ensisijaisesti ennaltaehkäisevässä ja koko kouluyhteisöä tukevassa toiminnassa.

Oppilashuollon palvelut tulee järjestää lain edellyttämässä määräajassa. Oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollon toiminta jakaantuu kolmelle tasolle: kunnan, koulun ja yksittäisen oppilaan tasolle.

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

Kunnan tasolla toimii oppilashuollon ohjausryhmä. Se vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Siikalatvan kunnassa sen piiriin kuuluvat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus. Ohjausryhmässä on edustajia sosiaalitoimesta, kouluterveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta sekä esi- ja perusopetuksesta.

1.2. Koulukohtainen oppilashuolto

Siikalatvan kunnassa toimii koulukohtaisia tai koulujen yhteisiä oppilashuoltoryhmiä. Kestilän peruskoulussa on oppilashuoltoryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa. Oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Se huolehtii myös kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Oppilaiden ja huoltajien kuuleminen ja mukaan ottaminen koulukohtaisen oppilashuollon suunnitteluun on tärkeää. Koulukohtaisesta oppilashuollosta käytetään myös nimitystä yhteisöllinen oppilashuolto.

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Sen tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kehitystä, hyvinvointia, terveyttä ja oppimista sekä turvata varhainen tuki ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Yksittäisen oppilaan tukemiseksi ja hänen tilannettaan käsittelemään sovitaan asiantuntijaryhmä. Jokaisen tilanteen kohdalla asiantuntijaryhmän kokoonpano sovitaan etukäteen yhdessä oppilaan

ja huoltajan kanssa. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Kun yksittäisen oppilaan asioita käsitellään asiantuntijaryhmässä, laaditaan siitä aina oppilashuoltokertomus. Sitä täydennetään aikajärjestyksessä tapauksen käsittelyn edetessä.

2. KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

Koulukohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Yhteisöllisen eli koulukohtaisen oppilashuollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. Oppilashuollon pääpaino on ennaltaehkäisevässä oppilashuollossa, johon koko kouluyhteisö osallistuu.

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Koululla järjestetään **koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa**. Aamu- ja/tai iltapäivätoimintaa tarjotaan peruskoulun 1. ja 2. luokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Kestilän peruskoululla järjestetään erilaisia kerhoja lukuvuoden aikana. Liikkuva koulu on yksi osa koulujen toimintakulttuuria. Koulullamme on lisäksi oppilaskunta ja tukioppilastoimintaa.

Oppilashuoltoon kuuluvat **kouluterveydenhuollon palvelut**. Kouluterveydenhoitaja on peruskoululla kahtena päivänä viikossa. Oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden seurantaa toteutetaan terveystarkastuksilla, terveystapaamisilla ja seulontatutkimuksilla. Terveystarkastus tapailee oppilaan pääsääntöisesti jokaisella vuosiluokalla. Lääkärintarkastukset ovat ns. laajojen terveystarkastuksien yhteydessä vuosiluokilla 1. 5. ja 8.-9.lk vaihdellen oppilaan täytettyä 15 vuotta. Laajassa terveystarkastuksessa tarkoituksena selvitetään koko perheen terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on tunnistaa tuen tarpeet entistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistaa vanhempien tukea.

Fysioterapeutin suorittamat ryhtitarkastukset ovat 4. ja 8. luokalla. Kouluterveydenhuollossa on terveydenhoitajan ja lääkärin lisäksi tarvittaessa mukana fysioterapeutti, mielenterveysneuvolan hoitajat ja sosiaalitoimi. Erityissairaanhoidon palvelut saadaan OYS:n kautta. Koulutapaturmissa oppilas ohjataan päivystykseen. Yleisesti toimitaan turvallisuuskansiossa olevien ensiapuohjeiden mukaan.

Varsinainen sairaanhoito kuuluu terveysasemille. Mikäli oppilas sairastuu koulupäivän aikana, oppilaan **huoltajaan otetaan yhteyttä** ennen oppilaan lähettämistä kotiin. Oppilaan, jolla on pitkäaikaissairaus (esim. erilaiset allergiat, diabetes, epilepsia, astma, migreeni), hoitovastuu on huoltajilla ja erikoissairaanhoidolla. Oppilaan koulunkäyntiä tuetaan omahoidon suunnittelulla, johon osallistuu tapauskohtaisesti oppilas, huoltaja(t), kouluterveydenhuollon edustaja ja/tai opetuksen järjestäjän edustaja. Oppilas, jolla on lääkärin määräämä säännöllinen lääkitys tai tilapäinen särkylääkkeelle tarve kuljettaa omat lääkkeet mukanaan. Koulussa särkylääkkeen voi tarvittaessa saada terveydenhoitajalta. Lääkkeiden antaminen koulussa perustuu oppilaan yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan, joka tehdään yhdessä vanhempien ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Myös **koulukuraattorin palvelut** ovat osa koulun oppilashuoltoa. Pääsääntöisesti kuraattori on koululla yhtenä päivänä viikossa. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien tukena heidän kasvatustehtävässään. Koulukuraattori on koulussa oleva sosiaalityöntekijä, jonka kautta ollaan tarvittaessa yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen.

Oppilashuoltoon kuuluvat **psykologin ja koulupsykologin palvelut**. Koulupsykologin lisäksi saatavilla on yhden psykologin palveluja ostopalveluna. Yhteydenotosta ja -ottajasta perheneuvolaan sovitaan yhteistyössä huoltajan, opettajan / erityisopettajan / terveydenhoitajan ja / tai kuraattorin kanssa. Huoltaja voi myös ottaa suoraan yhteyttä Siikalatvan perheneuvolaan. Psykologin työhön sisältyvät oppilaan kehityksen, oppimisen ja tunne-elämän psykologiset tutkimukset ja arvioinnit. Myös tukea-antavat terapeutit keskustelut, kuntouttavat ja

toiminnalliset työmuodot oppilaan kanssa sekä konsultaation antaminen yhteistyökumppaneille ovat osa psykologityötä.

Tulkittamis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkittamis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten palveluja ja konsultaatiota, jos oppilaan tukeminen edellyttää sellaista erityisosaamista, jota omalta koululta ei löydy riittävästi.

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Kestilän peruskoulun oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Oppilashuoltoryhmässä voidaan käsitellä luokka- ja ryhmäkohtaisia asioita. Se huolehtii kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta, esteettömyydestä ja opetukseen liittyvien pedagogisten tukitoimien suunnittelusta ja pedagogisten asiakirjojen käsittelystä.

Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, apulaisrehtori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Oppilashuoltoryhmä voi kutsua kokouksiin oppilaiden, huoltajien, opettajien ja yhteistyötahojen edustajia tarpeen mukaan. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu tarpeen mukaan.

Puheenjohtajana ja kokoonkutsujana toimii koulun rehtori tai apulaisrehtori. Rehtorin ja apulaisrehtorin tehtävänä on lainmukaisen toiminnan ohjaaminen ja valvominen. Opinto-ohjaaja on oppilaan koulupolun suunnittelun asiantuntija. Oppilaanohjaus muodostuu henkilökohtaisesta ja luokkakohtaisesta ohjauksesta. Opinto-ohjaaja huolehtii omalta osaltaan nivelvaiheyhteistyöstä. Erityisopettajan tehtävänä on ohjata ja konsultoida oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, osallistua opetusjärjestelyiden sekä eri tukivaiheiden arviointiin, suunnitteluun ja toteutukseen. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien sekä koko kouluyhteisöön liittyvän psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Kouluterveydenhoitajan tehtävänä on kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun tukeminen. Tarvittaessa hän pyytää lääkärin konsultaatiota. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee tiivistä yhteistyötä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilöstön kanssa. Oppilashuoltoryhmän kokouksista pidetään **muistiota**, johon kirjataan käsiteltävät asiat ja niihin liittyvät toimenpiteet sekä tiedottaminen mm. opettajienkokouksessa. Pedagogiseen arvioon ja pedagogiseen selvitykseen liittyvä oppilashuoltoryhmän käsittely kirjataan Wilmaan kyseisiin asiakirjoihin ja oppilashuoltokertomukseen.

2.3. Koulukohtaiseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt

Koulukohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat suunnitelmat toimintamalleista eri tilanteissa. Kestilän peruskoululla on turvallisuuskansio, jonka sisältö on seuraava:

- Tärkeät puhelinnumerot
- Elvytysohjeet
- Turvallisuusohjeita
- Kestilän peruskoulun järjestyssäännöt
- Kestilän peruskoulun koulutyötä ohjaavat periaatteet ja suunnitelmat
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Kestilän peruskoulun pelastussuunnitelma
- Opetustoimen turvallisuusopas
- Siikalatvan liikenneturvallisuussuunnitelma 2014
- Koulukuljetuksen pelinsäännöt

2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa

Esikoulusta alakouluun

Kestilän peruskoululla huhti - toukokuussa esiopettaja, tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja tapaavat yhteisessä palaverissa, johon tarpeen mukaan osallistuu lisäksi rehtori / apulaisrehtori ja kouluterveydenhoitaja. Esikoulun opettaja kutsuu ryhmän koolle. Tapaamisessa käydään yhdessä läpi esiopetuksesta tulevat oppilaat yleisellä tasolla, jotta heidän opetuksen järjestämiseksi tarvittavat resurssit voidaan määritellä. Yksittäistä esikoululaista koskevat oppilashuollolliset asiat käsitellään kevään aikana yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä. Kevään aikana on esioppilaille kouluun tutustumispäivä

Alkuopetuksesta kolmannelle luokalle

Kolmannelle luokalle siirryttäessä pidetään tiedonsiirtopalaveri, jos opettaja vaihtuu ja samoin aina muulloinkin opettajan vaihtuessa pidetään vastaava palaveri. Palaverissa ovat paikalla oppilaan nykyinen ja tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja. Koollekutsujana on oppilaan nykyinen opettaja. Tiedonsiirron tarkoituksena on siirtää tulevalle opettajalle oppilaiden opetuksen järjestämistä koskeva tarpeellinen tieto.

Alakoulusta yläkouluun

Kuudennen luokan huhti- toukokuussa pidetään tiedonsiirtopalaveri. Palaverissa käsitellään opetuksen järjestämistä koskevat asiat koko luokan tasolla. Palaveriin osallistuvat tilanteen mukaan rehtori, luokanopettaja, luokan tuleva luokanvalvoja, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden asioita käsittelevä tiedonsiirtopalaverit pidetään myös keväällä. Niissä ovat mukana luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja ja tilanteen mukaan rehtori.

Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset alkuvuodesta. Huhti- toukokuussa opinto-ohjaaja vierailee viidennellä ja / tai kuudennella luokalla ja kertoo heille tulevan luokan toiminnasta. Mukana voi olla myös tukioppilaita.

Kuudesluokkalaiset tutustuvat toukokuun aikana 7 – 9 luokkien toimintaan. Seitsemännen luokan elo- syyskuussa järjestetään ryhmäytymistä tukevia tapahtumia tai ryhmäytymispäivä. Tästä huolehtivat luokanvalvojat ja koulukuraattori. Tapahtumassa voivat olla mukana tukioppilaiden lisäksi esim. kunnan nuorisotoimi ja seurakunta.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Oppilaat käyvät ohjauskeskusteluja jatko-opintoihin liittyen opinto-ohjaajan kanssa 7 – 9 luokilla. Opinto-ohjaaja laati jokaisen oppilaan kanssa suunnitelman jatko-opinnoista. Tarvittaessa keskusteluihin otetaan mukaan muitakin tahoja esim. terveydenhuolto. Huoltajat ovat mukana yhteistyössä. Lisäksi järjestetään oppilaille ja huoltajille vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opiskeluvaihtoehtoja. Oppitunneilla voi käydä oppilaitosten edustajia esittelemässä koulutustarjontaansa. Lisäksi oppilaat tekevät 9.luokan aikana muutamia tutustumiskäyntejä eri oppilaitoksiin. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan toiselle asteelle.

2.5. Salassapito- ja kirjaamiskäytänteet

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuoltotehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan Wilmaan ja määräysten mukaisesti koulun lukolliseen säilytystilaan tai arkistoon. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä. Oppilashuoltoon laaditut tai saadut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan.

Opetuksen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan tai annetaan pyynnöstä salassapidon estämättä ja viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Mikäli sivulliselle luovutetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, oppilashuoltokertomukseen on merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja mihin lakiin perustuen tietoja on annettu. Tietojen pyytäjän täytyy perustella, mihin lakiin perustuu oikeus saada tietoja. Lisäksi kouluterveydenhuollon henkilöstö ja koulupsykologi kirjaavat

yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

2.6. Kestilän peruskoulun järjestyssäännöt

Yhteisiä sääntöjä noudattamalla luomme rauhallisen ja turvallisen opiskeluympäristön, jossa on viihtyisä työskennellä. Samalla opimme huomioimaan kaikki kouluyhteisön jäsenet. Koulumme säännöt ovat voimassa kaikessa koulun järjestämässä toiminnassa.

KOULUMATKA

- Koulumatkalla noudatan yleisiä liikennesääntöjä ja käyttäydyn kohteliaasti ja rauhallisesti.
- Noudatan opettajien, muun henkilökunnan ja kyydityksessä kuljettajan ohjeita.
- Kyyditysoppilaana odotan rauhallisesti kouluauton tuloa ja noustessani autoon tervehdin kuljettajaa.
- Polkupyörän ja potkukelkan säilytän koulun pihalla niille varatuilla paikoilla. En koske niihin välitunneilla, enkä aja niillä koulun pihalla.
- Moottoriajoneuvon säilytän koulun parkkipaikalla, jos siellä on tilaa. Muutoin säilytän ajoneuvon kirjaston parkkipaikalla.
- En säilytä ajoneuvoani henkilökunnan parkkipaikoilla tai vierasparkkipaikoilla.

KOULUALUE JA -AIKA

- Koulualueen rajana ovat kirkon metsän kiviaita (kirkon rakennuksille ei mennä), pienjalkapallokentän viereinen oja, asuntolasiiven jatkeena olevan nurmialueen kirjaston puoleinen reuna sekä alakoulun takana oleva oja.
- Tenniskenttä ja jääkiekkokaukalo ovat välituntisin 5. – 9. –luokkalaisten käytössä vuosittaisen sopimuksen mukaan silloin, kun kentällä ei ole liikuntatuntia välituntia ennen tai sen jälkeen.
- Koulujaksiksi katsotaan koulun työjärjestyksen mukainen työpäivä.
- Koulun päivittäisen työajan ulkopuolella voidaan oppilaille järjestää vapaaehtoisia koulun työtä edistäviä kerhoja.

OPPITUNNIT

- Saavun oppitunneilleni ajoissa tarvittavat välineet mukana.
- Riisun ulkovaatteeni niille varattuihin naulakoihin.
- Jalkineet asetan siististi seinän viereen.
- Työskentelen oppitunnilla rauhallisesti ja tunnollisesti.
- Annan työrauhan oppilaille, opettajille sekä muulle koulun henkilökunnalle, sillä jokaisella on oikeus häiriöttömään työskentelyyn.
- Tunnin loputtua siirryn viivyttelemättä välitunnille.

”Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti.” (perusopetuslaki § 35)

VÄLITUNNIT

- En juokse enkä melua koulun sisätiloissa.
- Käyttäydyn välitunneilla rauhallisesti annettujen ohjeiden mukaan niin, etten aiheuta vaaratilanteita itselleni enkä muille.
- En oleskele wc-tiloissa turhaan.
- Välitunnit vietän koulualueella, enkä poistu sieltä ilman lupaa.
- Ulkovälitunneilla olen ulkona. Pakkasraja on -15 astetta.
- Lumipalloja saan heitellä erikseen määrättyllä heittoalueella maalitauluihin.
- Vuosittaisella sopimuksella voidaan määritellä sisävälitunteja.
- Jos ala- ja yläkoululaiset ovat ulkovälitunnilla yhtä aikaa, pysyttelevät alakoululaiset alakoulun päässä ja yläkoululaiset yläkoulun päässä.
- Sisävälitunnilla pysytellään oman luokan läheisyydessä (yläkoululaiset siellä, missä on seuraava tunti) tai mahdollisissa toimintapisteissä.

- Oppilas voi asioida kirkonkylällä yksilöidyn perustellun syyn takia. Huoltaja anoo opettajalta tai rehtorilta luvan asioimiseen kirjallisesti. Perusteltuja syitä ovat mm. terveydenhoitoon, hammashoitoon yms. liittyvät asiat. Oppilas on tämän ajan pois koulusta, eikä ole koulun vastuulla.
- Kirjastossa saa käydä sen aukioloaikoina opettajan tai välituntivalvojan luvalla.
- Yrittäjien tiloissa saa käydä kyseisestä tilasta vastaavan opettajan luvalla.
- Kirjastossa tai yrittäjien tilassa käymisestä pitää ilmoittaa aina välituntivalvojalle.

RUOKAILU

- Pesen kädet ennen ruokailua.
- Menen ruokalaan asiallisesti, odotan vuoroani rauhallisesti ja ruokailen hyvien tapojen mukaisesti.
- Noudatan opettajan ja ruokalan henkilökunnan antamia ohjeita.
- Ruokailtuani vien astiat niille varattuun paikkaan ja kiitän ruoasta.

POISSAOLOT ”Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.” (POL 26 §)

”Oppivelvollisen on osallistuttava tämän lain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen tai saatava muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.” (POL 26 §)

”Oppilaan tulee osallistua tässä laissa säädettyyn opetukseen johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.” (POL 35 §)

- En ole poissa koulusta aiheetta.
- Kun olen sairaana, huoltajani on ilmoitettava asiasta viipymättä opettajalle.
- Muihin poissaoloihin huoltajani on pyydettävä etukäteen kirjallinen lupa opettajalta.
- Luokanvalvoja myöntää tarvittaessa luvan poissaoloihin enintään kolmeksi päiväksi, rehtori enintään kahdeksi viikoksi.
- Johtokunta voi vapauttaa oppilaan koulunkäynnistä kahta viikkoa pitemmäksi ajaksi.

HYVÄT TAVAT

- Tervehdin koulun väkeä ja kaikkia koulumme vieraita.
- Käyttäydyn kaikkia kohtaan ystävällisesti, kunnioittavasti ja rehellisesti.
- Puhun ja käyttäydyn asiallisesti.
- En kiusaa enkä nimittele ketään.
- En loukkaa muita sanoin enkä teoin.

OMAISUUS JA YMPÄRISTÖ

- En tuo kouluun mitään sellaista omaisuutta, jota en tarvitse.
- Koulu ei ole korvausvelvollinen, jos jokin kouluun tuomani esine rikkoontuu tai menee hukkaan.
- En turmele enkä ota luvatta käyttööni toisen ihmisen tai koulun omaisuutta.
- Mikäli rikon jotain, korvaan sen.
- En roskaa enkä muuten turmele koulun ympäristöä.
- Siistin aiheuttamani sotkut.
- Ilmoitan tapaturmista ja kaikelle omaisuudelle aiheutuneista vahingoista tai katoamisista välittömästi opettajalle tai rehtorille.

”Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.” (POL 35 §)

”Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.” (POL § 29)

”Koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa, koulumatkalla ja majoituksessa sattuneen tapaturman hoito on oppilaalle maksuton.” (POL § 34)

"Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä." (POL § 29)

Edellä mainitut vaaralliset ja muuten kielletyt esineet ja aineet voidaan takavarikoida. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, säilytystilat ja vaatteet, jos on ilmeistä, että oppilaalla on edellä mainittu vaarallinen esine tai aine. Takavarikoinnin ja tarkastuksen periaatteet on säädetty perusopetuslaissa.

MATKAPUHELIMEN JA MUIDEN MOBIILILAITTEIDEN KÄYTTÖ

- En käytä matkapuhelinta tai muita mobiililaitteita oppitunneilla tai koulun yhteisissä tilaisuuksissa.
- Edellä mainituissa tilanteissa pidän matkapuhelimen ja muut mobiililaitteet kiinni tai äänettömällä ja poissa näkyvistä.
- Koulu ei vastaa oppilaiden matkapuhelimista tai muista mobiililaitteista.
- Häiritsevästi matkapuhelinta tai muuta mobiililaitetta käyttävän oppilaan puhelin tai muu mobiililaitte voidaan takavarikoida korkeintaan lopputyöpäivän ajaksi.

TUPAKKA, NUUSKA, PÄIhteet JA HUUMEET

- En käytä tupakkaa, nuuskaa tai muita tupakkatuotteita.
- En esiinny päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena koulussa.
- Rangaistukset tupakoinnista tai nuuskan käytöstä:
 1. Ensimmäisellä kerralla tunti jälki-istuntoa ja ilmoitus huoltajalle.
 2. Toisella kerralla tunti jälki-istuntoa ja ilmoitus sosiaaliviranomaiselle, poliisille ja huoltajalle.
- Seuraamus päihteiden tai huumeiden käytöstä koulussa:

Päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena olo koulussa johtaa aina kurinpitörangaistukseen (POL 36 §). Nämä kurinpitörangaistuksia ovat kirjallinen varoitus ja oppilaan erottaminen enintään kolmeksi kuukaudeksi. Lisäksi tapauksesta menee ilmoitus huoltajalle ja sosiaaliviranomaiselle.

"Tupakkatuotteiden maahantuonti ja hallussapito on kielletty alle 18-vuotiaalta." (Tupakkalaki § 11)

MUUT TOIMINTAOHJEET Niissä asioissa, joista ei näissä järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan peruskoulua koskevia lakeja, säännöksiä ja määräyksiä.

Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa rangaistus. Rangaistusmuotoina käytetään:

- wilmamerkintöjä pienemmistä rikkeistä, toistuvista merkinnöistä lisärangaistus
- puhuttelua, jonka mallina pyritään käyttämään vastuunportaita
- kasvatuskeskustelua
- jälki-istuntoa

Vastuunportaat:

1. Myöntäminen – nuori myöntää tekonsa.
2. Ymmärtäminen – nuoren täytyy itse ymmärtää tekonsa.
3. Anteeksipyyntö – julkinen tai kahdenkeskinen anteeksipyyntö.
4. Hyvitystyöt – teko täytyy jotenkin hyvittää.
5. Lupaaminen – jos lupaus ei pidä, jälkiseuraukset.
6. Vastuuntunto – nuori tekee jotain sellaista, etteivät muutkaan tekisi myöhemminsamaa rikettä.

Kurinpitörangaistuksia ovat (POL 36 §):

- jälki-istunto
- kirjallinen varoitus
- oppilaan erottaminen enintään kolmeksi kuukaudeksi

"Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään." (POL 36 §)

"Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatustilaisuuteen. Kasvatustilaisuus voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella." (POL 35 a §)

"Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta." (POL 36 §)

"Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata 36 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon 36 §:n 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epämisestä." (POL 36 b §)

"Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen." (POL 36 b §)

"Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi." (POL 36 §)

"Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista." (POL 36 d §)

"Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen." (POL 36 d §)

Olen lukenut järjestyssäännöt ja lupaan noudattaa niitä.

oppilaan	allekirjoitus	_____	huoltajan	allekirjoitus
nimenselvennys			nimenselvennys	

2.7. Kestilän peruskoulun koulutyötä ohjaavat yhteiset periaatteet

Tuntikäytänteitä:

- Oppitunnin pituus on 60 minuuttia, josta opetusta annetaan vähintään 45 minuuttia. Opettaja päättää näissä puitteissa, milloin oppitunti päättyy. Koulupäivän päättyessä oppitunti päättyy kellonsoittoon.
- Päällysvaatteet ja jalkineet viedään naulakkaan.
- Vähintään jokaisen opettajan ensimmäisen oppitunnin alussa oppilaat nousevat seisomaan ja hiljentyvät.
- Vieraan aikuisen tullessa luokkaan oppilaat nousevat seisomaan.

- Opettajaa puhutellaan asiallisesti; ensisijaisesti opettajaksi tai etunimellä.
- Purkan ja makeisten syöminen tunnilla on kielletty.
- Tunnin alkamista odotellaan sen luokan edessä, missä seuraava oppitunti on alkamassa. Luokkaan tullaan viipymättä.
- Tunnin alussa välineet otetaan heti esille ja ollaan valmiita aloittamaan oppitunti.
- Koulupäivän aikana muiden tapahtumien, esim. sähköturnaus, seuraaminen on mahdollista vain kulloisenkin oppitunnin opettajan luvalla.

Välituntikäytänteitä:

- Ulkovälitunnille mennään viivyttlemättä oppitunnin päättyä. Viivyttelystä tulee merkintä Wilmaan.
- Pakkasraja on -15 astetta. Ulkona käydään kovallakin pakkasella 12.00 – 12.15. Asianmukainen vaatetus.
- Välitunti vietetään ainoastaan välituntialueella. Opettaja voi antaa oppilaalle erillisluvan käydä kirjastossa välitunnilla, oppilas ilmoittaa asiasta välituntivalvojalle.
- Lumipallojen, kivien ja tavaroiden heittelemine on kielletty. Toiselta ei saa ottaa päähinettä tai muitakaan henkilökohtaisia tavaroita.
- Kestilän peruskoululla ei saa heitellä eikä potkia mitään ikkunoiden läheisyydessä.
- Välituntivalvoja voi antaa oppilaalle luvan poistua koulualueelta huoltajan pyynnön, kirjallisen tai puhelinsoiton perusteella (ei tekstiviestin). Vastuu oppilaasta säilyy myös tällöin opettajalla.
- Kestilän peruskoulun ns. pitkä välitunti on toistaiseksi yläkoulun oppilailla sisävälitunti, joka vietetään salissa, tietokonehuokassa, tekstiilityön luokassa tai kielten luokassa rauhallisesti ilman päällysvaatteita. Pitkällä välitunnilla tilat ovat käytössä luokittain.
- Välitunti 13.00 – 13.15 on yläkoulun kaikilla oppilailla sisävälitunti.
- Kestilän peruskoulun palloiluvälituntivuorot jaetaan oppilasryhmille lukukausittain. Liikunta-alueella saavat olla vain vuoron varanneet oppilaat.

Kouluruokailut

Kouluruokailun lähtökohtana on oppilaiden terve kasvu ja kehitys. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailuhetken virkistystehtävä. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat opiskelukyvyn ja jaksamisen koulupäivän aikana. Ruokailuhetki edistää viihtyvyyttä ja hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Koulun aikuiset ovat vastuussa ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatustavoitteiden saavuttamisesta. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Yhteistyötä tehdään opetushenkilöstön, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kotien kanssa.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden ja sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta. Erityisruokavaliota tarvitsevat ruokailijat saavat oman aterian terveydenhoitajan tai lääkärin kirjallisen todistuksen perusteella.

Kestilän peruskoulun ruokailukäytänteet

- Ruokailuun mennään opettajan kanssa.
- Ruokailu on porrastettu alkaen alakoululaisilla 10.30 ja yläkoululaisilla 11.25.
- Ruokaillessa käytetään etiketin mukaisesti ruokailuvälineitä.
- Periaatteena on, että syöt sen mitä otat – otat kaikkea, myös leipää.
- Oppilaan tulee poistua ruokalasta opettajan ohjeiden mukaan.
- Ruokailussa voi keskustella hillitysti. Musiikin kuuntelu ei ole sallittua.
- Välipalalle mennään rauhallisesti.

2.8. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle lapsensa **kaikista poissaoloista**. Huoltajalla on velvollisuus kysyä lupa poissaoloon etukäteen. Luokanopettajan / luokanvalvojan / aineenopettajan tulee seurata poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista huoltajalle.

Oppilaan ollessa sairaana huoltaja ilmoittaa luokanopettajalle /-valvojalle samana päivänä poissaolosta. Oppilas tai huoltaja huolehtii sairauden aikana tiedon läksyistä luokkakavereilta tai opettajalta puhelimitse tai Wilmasta. Sairaana olleelle oppilaalle annetaan tarvittaessa tukiopetusta.

Alle kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja /-valvoja. Oppilaan tarvitessa yli kolmen päivän luvallisen poissaolon, huoltaja hakee sitä kirjallisesti rehtorilta vähintään viikkoa ennen poissaoloa. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työomat jne.) aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Mikäli oppilaan poissaololle ei ole selkeää syytä, tai huoltajalta ei tule ilmoitusta poissaolosta ensimmäisen poissaolopäivän kuluessa, tai oppilas on poissa yksittäisiä tunteja, luokanopettaja / -valvoja ottaa yhteyttä huoltajaan ja / tai oppilaaseen mahdollisimman pian. Luokanopettaja / -valvoja / aineenopettaja sopii oppilaan kanssa korvaavien tehtävien tekemisestä. Jos luvattomat / epäselvät poissaolot jatkuvat, opettaja, oppilas ja huoltaja sopivat asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmässä sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista yhdessä huoltajan kanssa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelua käytetään järjestyssääntöjen rikkomisesta ja/tai epäasiallisesta käyttäytymisestä muita kohtaan. Sillä pyritään saamaan oppilas ymmärtämään tekojensa seuraukset itseään ja muita kohtaan.

Rikkeen havainnut opettaja tarvittaessa yhdessä toisen opettajan, rehtorin tai kuraattorin kanssa käy oppilaan kanssa tilanteen läpi ja oppilas itse kertoo oman näkemyksensä tilanteesta sekä parannusehdotuksen asiaan. Sovitaan seurantapäivä ja seuraamukset, jos tilanne ei korjaudu.

Oppilas soittaa huoltajalle opettajan läsnä ollessa.

Kasvatuskeskustelu merkitään wilmaan kohtaan Kurinpitotoimet Lisää uusi -painikkeen kautta. Huoltaja kuittaa kasvatuskeskustelun Wilman kautta. Tilanteen parantumista seurataan sovitulla tavalla.

Kotitehtävien laiminlyönnit merkitään Wilmaan ja ne tulevat sitä kautta tiedoksi vanhemmille. Kestilän peruskoululla koululla on yhteisesti sovittuna käytäntönä, että kolmesta unohduksesta / kotitehtävien laiminlyönnistä määrätään läksyparkki. Läksyparkista ilmoitetaan oppilaalle ja oppilaan huoltajalle etukäteen.

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan myös määrätä työpäivän jälkeen tekemään tehtäviään valvonnan alaisena enintään tunniksi kerrallaan.

Jälki-istunto on yksi koulun käyttämä rangaistuskeino. Jälki-istuntoa voidaan määrätä, mikäli oppilas kieltäytyy osallistumasta kasvatuskeskusteluun. Sovittuna käytäntönä on myös se, että viim. viidestä myöhästymisestä (tai viidestä viivytelymerkinnästä välitunnille mennessä seuraa jälki-istunto). Jälki-istunto kirjataan Wilmaan ja sen syy ja suoritusajankohta ilmoitetaan sekä oppilaalle että huoltajalle etukäteen ensisijaisesti Wilman kautta. Oppilasta kuullaan jälki-istunnon määräämisen yhteydessä. Jälki-istuntoa voidaan määrätä enintään kaksi tuntia, jonka aikana voi teettää koulu- tai kasvatuksellisia tehtäviä. Jos oppilas saa kolme jälki-istuntoa, kutsutaan huoltajat tarvittaessa keskusteluun koululle. Jos huoltaja ei tule koululle, keskustellaan puhelimesta.

Oppilas voidaan poistaa opetustilanteesta häiritsevän käyttäytymisen takia jäljellä olevan oppitunnin ajaksi. Tällöin hänen täytyy kuitenkin olla valvonnan alaisena. Oppilas voidaan ohjata avustajan kanssa toiseen tilaan, toisen luokan tunnille, erityisopettajan tai rehtorin luokse tai käytävälle. Oppitunnille tuloa ei voida etukäteen evätä. Luokasta poistaminen kirjataan aina Wilmaan.

Koulun kurinpitoon liittyvä toimivalta rajoittuu rehtorille ja monijäseniselle toimielimelle (koulun johtokunta ja kunnan koulutuslautakunta). Kurinpitotoimivalta on tiukasti säänneltyä ja sen käytön tulee olla tarkkaan harkittua. Rehtorin käytössä olevat toimet ovat kirjallinen varoitus ja oppilaan erottaminen loppupäiväksi. Määräaikaisen erottamisen käsittelee koulun johtokunta rehtorin esityksestä.

Oppilas voidaan määrätä puhdistamaan tai järjestämään tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutunut epäjärjestys. Oppilasta tulee kuulla ja asiasta ilmoitetaan kirjallisesti (esim. yhteisellä Wilma-viestillä) oppilaalle ja huoltajalle. Opettaja kirjaa asian Wilmaan kohtaan kurinpito. Korjaava toiminta järjestetään oppituntien ulkopuolella.

Kirjallinen varoitus voidaan antaa opetuksen häiritsemisestä, järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä käyttäytymisestä. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla. Rehtori antaa päätöksen kirjallisesta varoituksesta valitusosoituksineen huoltajalle. Päätöksestä on muutoksenhakumahdollisuus hallinto-oikeudelta. Päätöksessä yksilöidään teko ja siitä on annettava raportti. Oppilashuollollinen tuki järjestetään oppilaalle. Oppilashuoltoryhmä päättää, ilmoitetaanko asiasta sosiaalitoimeen.

Määräaikainen erottaminen voidaan tehdä silloin, jos oppilas syyllistyy vakavaan rikkomukseen, toistuvaan piittaamattomuuteen, jotka jatkuvat jälki-istuntojen ja / tai varoituksen jälkeen. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla asiassa. Määräaikainen erottaminen annetaan tiedoksi sosiaaliviranomaisille ennen päätöksentekoa. He päättävät, onko heidän tarve olla läsnä asiasta päätettäessä. Kirjallinen päätös ja valitusosoite annetaan huoltajalle tiedoksi. Hallinnollinen kirjallinen päätös kirjataan johtokunnan pöytäkirjaan, henkilötiedot kirjataan salassa pidettävään liitteeseen. Asiakirja arkistoidaan kunnan arkistointisäännön mukaisesti.

Erottaminen voidaan tehdä enintään 3 kk:n ajaksi. Päätöksessä tulee yksilöidä teko ja siitä on annettava raportti. Rehtori, luokanvalvoja / luokanopettaja suunnittelevat oppilaan opetuksen järjestämisen yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Oppilashuollollinen tuki ja opetus tulee järjestää sekä laatia opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

2.9. Turvaamistoimet

Rehtorilla on oikeus evätä opetus enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Opetuksen epäämisen peruste: turvaamistoimi, jos on olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen vuoksi tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi. Rehtori ilmoittaa asian huoltajalle puhelimitse ja sovitaan oppilaan hakemisesta koulusta kotiin. Ilmoitetaan tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle. Asia kirjataan. Opettajalla ja rehtorilla on yksin tai yhdessä **oikeus poistaa opetuksesta oppilas**, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää hyväksyttävänä oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Opetuksen järjestäjälle on annettava kirjallinen selvitys. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Opettajalla on oikeus poistaa oppilaalta kielletty tai opetusta häiritsevä esine tai aine. Oppilasta tulee kuulla asiassa. Esineen tai aineen poisottamisesta ilmoitetaan huoltajalle. Aseen tai huumeiden poisottamisesta tehdään aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi. Ensisijainen ratkaisu on vaarallisen tai häiritsevän esineen vapaaehtoinen luovuttaminen.

Opettajalla on oikeus tarkistaa oppilaan tavarat, jos on vahvasti perusteltu syy olettaa, että oppilaalla on hallussaan vaarallinen esine tai vaarallista ainetta, eikä hän pyydettyä suostu sitä luovuttamaan. Tavaraita tarkistettaessa tulee olla läsnä kaksi aikuista, joista toisen oppilas voi valita. Asiassa kuullaan oppilasta ja ilmoitetaan huoltajalle. Aseiden ja huumeiden hallussapidosta on tehtävä aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi.

2.10. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet

Tapaturmien ehkäisemiseksi on huolehdittava riittävästä opastuksesta oppitunneilla sen mukaan kuin se on eri oppiaineissa tarpeen. Koulussa on tarvittavat työturvallisuusoppaat.

Kiinteistöjen kunnon tulee olla sellainen, ettei turvallisuutta vaarantavia seikkoja esiinny. Tämä tarkoittaa rakennuksessa olevien tilojen, laitteiden ja välineiden jatkuvaa kunnossapitoa. Koulukiinteistön riskit arvioidaan säännöllisesti ja niiden perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytään välittömästi. Henkilökunnan tulee tarkkailla työympäristön turvallisuutta ja tarvittaessa on viipymättä ilmoitettava rehtorille/apulaisrehtorille/koulunjohtajalle havaitsemistaan turvallisuusongelmista. Kulkureitit on pidettävä puhtaina ja esteettöminä. Välituntivalvonta hoidetaan koulunjohtajan/rehtorin määräämällä tavalla. Opettajat ovat lukujärjestyksensä mukaisesti vastuussa oppilaistaan.

Tapaturmien sattuessa oppilaalle annetaan välitön ensiapu. Tapaturmasta tiedotetaan huoltajalle ensiavun jälkeen ja oppilas ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon. Kaikki tapaturmat kirjataan ja hoitoa vaativissa tapaturmista tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle. Alkuperäinen tapaturmailmoitus toimitetaan koulutoimistoon ja kopio säilytetään koululla.

Pelastussuunnitelman mukaan perusopetuksessa tulee olla riittävä määrä henkilöitä, joilla on voimassa oleva ensiapukoulutus. Pelastussuunnitelmassa määritellään toimintaohjeet erilaisille onnettomuus-, tapaturma-, vaara- tai vahinkotilanteille.

Lukuvuoden alussa varmistetaan, että ensiapukaappi ja ensiapulaukut ovat hyvin varustettuja. Ensiapulaukku on mukana kaikissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa ja retkillä.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö ja hallussapito koulussa, koulumatkoilla ja koulun tilaisuuksissa, opintorekillä tai koulun alueella on kielletty. Kaikki koulun työntekijät valvovat ja puuttuvat ko. aineiden hallussapitoon ja käyttöön. Tupakkatuotteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun ojentamiskeinoin. Tupakkatuotteiden, alkoholin tai muiden päihteiden käytön, hallussapidon tai vahvan epäilyn ilmetessä koululta otetaan aina yhteyttä huoltajiin ja tarvittaessa sosiaaliviranomaisiin ja poliisiin.

Tupakointia ja päihteiden käyttöä ehkäisevää työtä tehdään vaikuttamalla tupakkaa ja päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Teemoja käsitellään oppilaiden kanssa esim. terveystiedon tunneilla ja kouluterveydenhuollon tarkastuksissa. Koululla on näkyvissä tupakointikieltoa osoittavat opasteet sekä koulujen sisätiloissa sekä koulujen käytössä olevilla ulkoilueilla.

Kouluyhteisön jäsen ei saa esiintyä päihteiden tai huumeiden alaisena koulussa. Oppilashuollon rooli päihdetyössä on päihteiden käytön varhainen tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja hoitoon ohjaus. Rangaistus päihteiden ja huumeiden käytöstä koulupäivän aikana on aina kurinpitörangaistus.

2.11. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulujen järjestyssäännöissä sanotaan, että kiusaamista ja häirintää ei hyväksytä. Turvallinen ympäristö on koko henkilökunnan oikeus.

Väkivalta

Kaikkiin väkivaltatilanteisiin puututaan välittömästi. Tilanne pyritään rauhoittamaan nopeasti paikalla olevan henkilökunnan voimin. Jos tilannetta ei saada omin keinoin rauhoittumaan, kutsutaan poliisi paikalle.

Väkivallan käyttö/pahoinpitely on aina rikos. Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia ja niistä koulun tulee aina tehdä ilmoitus poliisille. Lievä pahoinpitely ja loukkausrikokset ovat asianomistajarikoksia ja niistä asianomistaja voi tehdä rikosilmoituksen, vaikka asia on koulun osalta hoidettukin muutoin kuntoon.

Väkivallan kohteeksi joutunut henkilö (oppilas, opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva) ohjataan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle vammojen toteamiseksi ja niiden hoitamiseksi. Väkivaltatilanteesta laaditaan selvitys.

Oppilas väkivallan kohteena

1. Tilanteen rauhoittaminen (kutsu tarvittaessa poliisi paikalle)
 - vie osapuolet rauhoittumaan erillisiin valvottuihin tiloihin

1. Oppilaan ohjaaminen tarvittaessa terveydenhoitajan/lääkärin vastaanotolle
 2. Kirjaus koulussa tapahtuneesta väkivallanteosta
 3. Yhteydenotto huoltajiin ja sopiminen yhteisneuvottelusta
- sovitaan seuraamuksista ja mahdollisista korvauksista
 - vakavista ja toistuvista väkivallanteista tehdään lastensuojeluilmoitus
 - uhri, hänen huoltajansa tai rehtori tekee oman harkintansa perusteella rikosilmoituksen poliisille
1. Tapaus käsitellään oppilaskohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja osapuolet ohjataan tarvittavien tukitoimien piiriin.

Menettelytapa siinä tilanteessa, jos oppilas solvaa tai kohdistaa väkivaltaa opettajaa tai koulun muuta aikuista kohtaan

Opettajaan tai koulun muihin aikuisiin kohdistuvaan loukkaavaan kielenkäyttöön puututaan aina. Tapauskohtaisesti arvioidaan, onko kyseessä rikoslain mukainen kunnianloukkaukseksi luettava solvaus tai nimittely, joista asianosainen voi tehdä tutkintapyyntöä poliisille. Jos opettajaa uhataan ja hänellä on perusteltu syy, hän voi tehdä asiasta poliisille tutkintapyyntöä. Rehtori ilmoittaa tutkintapyyntöstä huoltajalle ja koulutoimenjohtajalle.

Opettajan on aina pahoinpitelyn ja törkeän pahoinpitelyn kohteeksi joutuessaan syytä tehdä rikosilmoitus poliisille ja vaatia tekijälle rangaistusta. Vaikka kyseessä on nuoren henkilön teko, esitetään suoritettavaksi poliisitutkinta, joka voi estää vastaavien tilanteiden uusiutumisen. Lievissä tapauksissa, oppilaan ikä ja aikaisempi tausta huomioon ottaen, voidaan perustellusti harkita koulun tavanomaisten kurinpitotoimien soveltamista.

Kiusaaminen ja häirintä

Koulukiusaamista ja häirintää ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KivaKoulu -ohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla. Tärkeää on luoda kouluun kiusaamisen ja häirinnän vastainen henki. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan kiusaamisen vastaisia asenteita, ja toimimaan niiden mukaisesti. Kaikilla aikuisilla on moraalinen velvollisuus puuttua kiusaamiseen ja häirintään heti. Kiusaamistilanteissa toimitaan KivaKoulun tai Kasvatuskeskustelu –mallin mukaan.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kestilän peruskoululla on laadittu suunnitelma, jossa on toimintaohjeet siitä, miten menetellään erilaisissa kriisi-, uhka ja vaaratilanteissa, miten toimintavastuut jaetaan ja miten jälkihoito järjestetään. Koulun kriisisuunnitelmassa on myös ohjeet psykososiaalisen tuen järjestämisestä. Turvallisuuden edistämiseksi koulu toimii yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa.

2.12. Koulun yhteistyöverkosto

Joustava perusopetus

Siikalatvan kunnassa aloitti syksyllä 2014 joustavan perusopetuksen ryhmä, jopo-luokka. Luokka on Kestilän peruskoulussa. Opiskelun tavoitteena on peruskoulun päättötodistuksen saamisen lisäksi oppia ottamaan vastuuta omasta toiminnasta. Ryhmällä on oma erityisluokanopettaja ja koulunkäynnin ohjaaja.

Opiskelija-asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä opetus-, nuoriso- ja sosiaalitoimen, seurakunnan ja terveydenhuollon kanssa. Myös arkinen yhteistyö ja yhteydenpito kodin jakoulun välillä on tiivistä.

Tässä joustavan perusopetuksen ns. JOPO -ryhmässä oppilaat opiskelevat osan opinnoistaan työpaikoilla. Opiskelun tarkoituksena on perehdyttää oppilasta työelämään ja auttaa häntä löytämään itselleen sopiva ammattiala tai koulutusvaihtoehto peruskoulun jälkeen. Työpaikkajaksolla on myös oppiaineisiin liittyviä koulutehtäviä, joista oppilas itse huolehtii. Työpaikalla on nimetty työpaikkaohjaaja, joka vastaa oppilaan perehdyttämisestä työpaikkaan.

ja työtehtäviin, kertoo ammatista ja siihen kouluttautumisesta sekä on yhteydessä tarvittaessa kouluun.

Opiskelussa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa, opetusjärjestelyjen ollessa joustavia ja yksilöllisiä. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Opiskelussa vuorottelevat lähiopetus ja työssä oppiminen. Työpaikkaopiskelujaksoja voi olla 3-5, joiden pituudet voivat vaihdella 1 - 2 viikkoon. Työpaikkaopiskelun aikana osa viikon päivästä voi olla normaaleja koulupäiviä, osa työpaikkaopiskelua. Lähiopetusjaksolla opiskellaan luokissa sekä muissa oppimisympäristöissä, kuten esimerkiksi leirikoulussa, vierailukäynneillä yrityksissä ja julkisissa toimipaikoissa. Oman erityisluokanopettajan lisäksi oppitunteja voivat pitää aineenopettajat. Valinnaisaineet integroidaan pääsääntöisesti perusopetusryhmiin.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveydenhoitaja tai hammashoitaja käy tarpeen mukaan pitämässä eri aiheista oppitunteja koululla. Usein aiheet valikoituvat esimerkiksi sen mukaan, mitä asioita oppilaille tehtävässä terveyskyselyssä nousee esille.

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimi

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimen tavoitteina on edistää nuorten hyvinvointia, antaa heille mahdollisuuksia ja tukea omaan elämänhallintaan, tukea ja aktivoida nuorten omaehtoista toimintaa ja kuulla nuoria heitä koskevissa asioissa. Se voi järjestää yhdessä koulujen kanssa liikuntatapahtumia tai urheilukilpailuja ja voi olla mukana 7. luokille järjestettävissä ryhmäytymistapahtumissa ja muissa eri aiheisiin liittyvissä projekteissa.

Sosiaalitoimi

Lastensuojelutyön tarkoituksena on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelutyöllä tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Tällä työllä pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa otetaan ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Lasta, nuorta ja hänen perhettään tuetaan ensisijaisesti siten, että lapsi voi kasvaa ja asua omassa kodissaan. Lastensuojelutyötä tehdään yhteistyössä perheen ja sen lähiverkoston sekä eri viranomaisten kanssa. Lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Lastensuojelulaissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viranomaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokaisella koulun henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä.

Poliisi

Poliisi osallistuu koulun turvallisuuskasvatukseen. Poliisi voi käydä kouluilla antamassa oppilaille liikennevalistusta, laillisuuskasvatusta sekä päihde- ja huumevalistusta. Poliisin vierailut kouluilla voivat olla yleistä valistusta tai kohdentua johonkin erityiseen esille nousseeseen aiheeseen. Poliisi voi olla mukana myös yksittäisten tapahtumien selvittelyssä esimerkiksi koulukiusaamista koskevissa asioissa.

Koulukuljetukset

Koulukuljetuksen perusteena on matka kotiosoitteesta kouluun ja takaisin. Maksuttomaan koulukuljetukseen ovat oikeutettuja 1.-3. -luokan oppilaat, joiden koulumatka on pidempi kuin kolme kilometriä. Koulumatka on maksuton myös niille 4. -5. - luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä tai koulumatka on vaikea, vaarallinen tai rasittava. Luokilla 1-6 matkoihin odotuksineen saa kulua aikaa enintään 2.5 tuntia ja 7-9 -luokilla 3 tuntia. Kuljetusjärjestelyistä johtuen kuljetusoppilaille voi tulla odotustunteja. Kestilän peruskoululla

järjestetään kuljetusoppilaille valvottu odotustunti, jonka aikana oppilailla on ohjattua toimintaa ja mahdollisuus tehdä kotiläksyjä. Jos oppilas ei osallistu odotustunnille, vanhempien on sovittava siitä etukäteen opettajan kanssa. Siirtyminen koululta koulukuljetukseen tapahtuu omatoimisesti, koska kouluautot lähtevät koulualueen läheltä.

3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon tarkoitus on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. On tärkeää, että lasten ja nuorten koulunkäynnin ja oppimisen pulmat tunnistetaan ajoissa ja oppilaan tarvitsema tuki suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa.

Yksilökohtaisessa oppilashuoltoasian käsittelyssä asiantuntijaryhmä kootaan tarpeen mukaan. Se sisältää yksittäiselle oppilaalle suunnatut kouluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut. Oppilashuoltotyötä tehdään yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Psykologin palvelut saadaan Haapaveden perheneuvolan kautta ja erikoissairaanhoidon palvelut OYS:ta. Oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi voi oppilas koulupäivän aikana saada terapiapalveluita maksusitoumuksiin perustuen (esim. puheterapia, toimintaterapia). Yläkoulun oppilaiden käytössä ovat Helmen terveys- ja sosiaalitoimen palvelut.

Kestilän peruskoulussa **yksittäisen oppilaan** tuen tarpeen selvittämiseen ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti **monialainen asiantuntijaryhmä**. Jokaisen tilanteen kohdalla asiantuntijaryhmän kokoonpano sovitaan etukäteen yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Ne otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuihin hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan suostumukseen sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijatahoilta. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Tavoitteena on, että oppilas ja huoltaja kokevat tullessa kuulluksi. Suostumusta ei sen sijaan tarvita yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyviin asiakirjojen käsittelyihin ja selvitysten laadintaan.

Ryhmän koollekutsuja on se opetushenkilöstön tai oppilashuollon henkilöstön edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asian vireille saattanut henkilö vastaa ryhmän kokoamisesta ja suostumuksen hankkimisesta. Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön. Asian vireille saattanut henkilö vastaa siitä, että asian käsittely kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Mikäli kyseinen henkilö ei osallistu asian käsittelyyn, valitsee ryhmä keskuudestaan henkilön, joka laatii oppilashuoltokertomuksen. Yksittäisen oppilaan pulman kartoittamisessa ja eteenpäin viemisessä korostuu alakoulussa luokanopettajan ja erityisopettajan rooli ja yläkoulussa luokanvalvojan ja erityisopettajan rooli. Oppilashuoltokertomus kirjataan Wilman lomakepohjalle.

3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan **oppilashuoltokertomus**. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa, myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä ja kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- ja virka-asemansa
- kokouksen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija

- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

3.3. Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilasta autetaan koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuodoin. Tukimuodot määräytyvät yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa oppilashuollon ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä antaa näkemyksensä oppilaan tarvitseman oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeesta ja tuen toteutumisesta kolmiportaisen tuen järjestämisessä. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden luokanopettajat / luokanvalvojat ovat keskeisessä roolissa yhteistyön hoitamisessa.

Oikeus opetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. Yhteistyöstä sairaalaopetuksen kanssa sovitaan tapauskohtaisesti vastuuhenkilön osalta. Pääsääntöisesti vastuuhenkilönä toimii kyseisen oppilaan luokanopettaja / luokanvalvoja.

Kolmivaiheinen tuki

Yleinen tuki on kaikille oppilaille kuuluvaa tukea, joiden tuen tarve ei ole pysyvä. Yleiseen tukeen kuuluvat opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, oppilashuollollinen tuki, oppilaanohjaus, osa-aikainen erityisopetus, joustavat opetusjärjestelyt, kerhot, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö. Tukea antaa luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisopettaja.

Yleinen tuki ei vaadi erikseen oppilashuoltoryhmän käsittelyä. Opetukseen liittyvät asiat, kuten kolmiportainen tuki, eivät ole oppilashuoltoa, vaan opetusjärjestelyjä ja tästä vastaavat opettajat.

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei ole riittävää ja oppilas tarvitsee useampaa tukimuotoa ja tuen tarve osoittautuu pysyvämmäksi. Tehostetun tuen aloittaminen tai lopettaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Luokanopettaja / aineenopettaja / luokanvalvoja on pedagogisen arvion laatimisessa aloitteentekijä. Oppilasta opettava opettaja / opettajat laatii / laativat tehostetussa tuessa olevalle oppilaalle oppimissuunnitelman yhdessä huoltajien kanssa. Erityisopettaja konsultoi. Tehostetussa tuessa tukitoimina korostuvat yleisen tuen lisäksi oppilashuollon tuki, osa-aikainen erityisopetus, mahdolliset avustajapalvelut ja opetuksen eriyttäminen oppimateriaalin, oppiaineen ja opiskeluun käytettävän ajan suhteen sekä joustavat opetusjärjestelyt. Tavoitteena on tukea oppilasta yleisopetuksen oppimäärän suorittamisessa. Tehostetussa tuessa oppimissuunnitelmaan voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa kirjata erityiset painoalueet, joihin oppilas keskittyy. Tällöin arviointi tapahtuu yleisten arviointiohjeiden mukaan ja oppilas ei voi saavuttaa hyvän osaamisen kriteerejä. Tehostettua tukea antaa luokanopettaja / aineenopettaja / luokanvalvoja ja erityisopettaja oppilaalle laaditun oppimissuunnitelman mukaan ja sitä on annettava riittävän pitkään. He vastaavat tuen seurannasta, tuen tarpeen riittävydestä ja tuen vahvuuden muutoksesta.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan Wilmaan. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta.

Erityisen tuen antaminen aloitetaan, jos tehostettu tuki osoittautuu riittämättömäksi. Erityistä tukea varten laaditaan pedagoginen selvitys. Oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat (luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja/erityisopettaja) tekevät aloitteen ja laativat selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilaalle annetusta tehostetusta tuesta. Ennen erityisen tuen vaiheeseen siirtymistä kuullaan oppilasta ja oppilaan huoltajaa. Tarvittaessa hankitaan myös muita arvioita, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Erityisen tuen päätös on hallinnollinen päätös ja sen tekee rehtori/koulunjohtaja. Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan 2. ja 6. luokan jälkeen ja aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Tällöin tehdään uusi pedagoginen selvitys sekä päätös tuen muodosta jatkossa. Uusi pedagoginen selvitys tehdään aina, jos on tarpeen yksilöllistää yksi tai useampi oppiaine. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle on laadittava HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) yhdessä huoltajien kanssa. HOJKS:n laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan ja erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä. HOJKS:sta ilmenee oppilaan erityisen tuen päätöksen mukainen opetus ja muu tuki.

Erityisopettaja vastaa selvityksen viemisestä oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi. Erityisen tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin tehostetun tuen piiriin käsitellään pedagogiseen selvitykseen perustuen koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan Wilmaan.

4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus ja keskusteleva sekä rakentava ilmapiiri. Tämä edellyttää hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tavoitteellisen oppimisen tukemiseksi. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan yhteisö- ja yksilötasolla.

4.2. Huoltajille tiedottaminen

Huoltajille tiedottaminen tapahtuu tilanteeseen sopivalla tavalla. Wilma on sähköinen yhteydenpito-ohjelma, jota käytetään myös oppilashuoltotyön tukena. Jokainen huoltaja saa koululta tunnukset, joiden avulla hän pystyy seuraamaan oppilaan koulunkäyntiä, koulun tiedotteita ja lähettämään ja vastaanottamaan viestejä opettajilta, koulukuraattorilta ja kouluterveydenhoitajalta sekä muilta koulun toimijoilta.

Kodin ja koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä toimintatapoja:

- lukuvuoden alussa jaettava koulutiedote
- lukuvuoden aikana jaettavat tiedotteet kirjallisena tai Wilmassa
- luokka- ja koulukohtaiset vanhempainillat
- koulun juhlat ja muut koulussa järjestettävät tapahtumat
- teema- ja toimintapäivät, retket
- vanhempainvartit ala- ja yläkoulussa
- tiedottaminen puhelimitse, reissuvihkon, kirjeen, sähköpostin ja Wilman välityksellä
- keskustelut ja palaverit oppilashuollollisissa ja muissa asioissa
- keskustelut ja palaverit tuen eri vaiheiden suunnitelmista ja opetusjärjestelyistä

Vuorovaikutteisella ja arvostavalla kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyöllä voidaan tukea merkittävästi oppilaan koulunkäyntiä.

Kunnan tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta.

Suunnitelmat ovat:

- Sosiaali- ja terveystieteiden Helmi Lastensuojelun suunnitelma 2010 - 2013
- Siikalatvan perusopetuksen opetussuunnitelman kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat

Näiden suunnitelmien tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia ja ensisijaisesti ennakoida ja ehkäistä mahdollisia tulevia ongelmatilanteita. Oppilashuollon tarkoituksena on tarjota apua ja tukea sitä tarvitsevalle mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Kestilän peruskoulun oppilashuoltoryhmä kehittää ja arvioi toimintaansa säännöllisesti. Esimerkiksi kuraattori raportoi toiminnastaan vuosittain ja joka toinen vuosi tehdään oppilaille terveystarkastus, joiden pohjalta pyritään kehittämään oppilashuollon palveluja oppilaiden näkemyksistä käsin. Oppilashuollon toimintaa voidaan myös arvioida esimerkiksi seuraavien asioiden valossa:

- oppilashuoltopalveluiden saatavuus ja tiedottaminen
- koulun hyvinvointi ja siihen liittyvät toimet
- koulujen nivelvaihekäytännöt
- oppilashuoltoryhmän toiminta
- kodin ja koulun välinen yhteistyö
- oppilaiden osallisuuden toteutuminen
- varhainen puuttuminen
- täydennyskoulutus ja työnohjaus

5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Koulun oppilashuollon suunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään lukuvuoden alussa tai vähintäänkin säästöjen tai olosuhteiden muuttuessa. Oppilashuollon arviointimenetelmiä pyritään kehittämään jatkuvasti, jotta voidaan mahdollisimman hyvin taata oppilaiden oppiminen, hyvinvointi, turvallisuus ja viihtyminen.

29.1.3. Oppilashuollon suunnitelma Hovin koulussa

1. OPPILASHUOLTO

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

1.2. Koulukohtainen oppilashuolto

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

2. KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

- 2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä
- 2.3. Koulukohtaiseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt
- 2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa
- 2.5. Hovin koulun järjestyssäännöt
- 2.6. Hovin koulun koulutyötä ohjaavat periaatteet
- 2.7. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset
- 2.8. Turvaamistoimet
- 2.9. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet
- 2.10. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- 2.11. Koulun ulkopuolinen yhteistyöverkosto

3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

- 3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen
- 3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen
- 3.3. Salassapito- ja kirjaamiskäytänteet
- 3.4. Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa

4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

- 4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö
- 4.2. Huoltajille tiedottaminen

5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

1. OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Toiminnassa painopiste on ensisijaisesti ennaltaehkäisevässä ja koko kouluyhteisöä tukevassa toiminnassa.

Oppilashuollon palvelut tulee järjestää lain edellyttämässä määräajassa. Oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollon toiminta jakaantuu kolmelle tasolle: kunnan, koulun ja yksittäisen oppilaan tasolle.

1.1. Kuntakohtainen oppilashuolto

Kunnan tasolla toimii oppilashuollon ohjausryhmä. Se vastaa kunnan oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Siikalatvan kunnassa sen piiriin kuuluvat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus. Ohjausryhmässä on edustaja sosiaalitoimesta, kouluterveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta sekä esi- ja perusopetuksesta.

1.2. Koulukohtainen oppilashuolto

Siikalatvan kunnassa toimii koulukohtaisia tai koulujen yhteisiä oppilashuoltoryhmiä. Hovin kouluilla on oppilashuoltoryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa. Oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Se huolehtii myös kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Oppilaiden ja huoltajien

kuuleminen ja mukaan ottaminen koulukohtaisen oppilashuollon suunnitteluun on tärkeää. Koulukohtaisesta oppilashuollosta käytetään myös nimitystä yhteisöllinen oppilashuolto.

1.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Sen tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kehitystä, hyvinvointia, terveyttä ja oppimista sekä turvata varhainen tuki ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Yksittäisen oppilaan tukemiseksi ja hänen tilannettaan käsittelemään sovitaan asiantuntijaryhmä. Jokaisen tilanteen kohdalla asiantuntijaryhmän kokoonpano sovitaan etukäteen yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Kun yksittäisen oppilaan asioita käsitellään asiantuntijaryhmässä, laaditaan siitä aina oppilashuoltokertomus. Sitä täydennetään aikajärjestyksessä tapauksen käsittelyn edetessä.

2. KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Koulukohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

Yhteisöllisen eli koulukohtaisen oppilashuollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. Oppilashuollon pääpaino on ennaltaehkäisevässä oppilashuollossa, johon koko kouluyhteisö osallistuu.

2.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Hovin koulun oppilasmäärä on 31 vuonna 2019. Koululla toimii myös esiopetusryhmä.

Hovin koululla järjestetään erilaisia kerhoja lukuvuoden aikana.

Oppilashuoltoon kuuluvat **kouluterveydenhuollon palvelut**. Kouluterveydenhoitaja on Hovin koululla tarvittaessa. Oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden seuranta toteutetaan terveystarkastuksilla, terveystapaamisilla ja seurantatutkimuksilla. Terveystarkastaja tapaa oppilaan pääsääntöisesti jokaisella vuosiluokalla. Lääkärintarkastuksia on kaksi alaluokilla. Kouluterveydenhuollossa on terveydenhoitajan ja lääkärin lisäksi tarvittaessa mukana fysioterapeutti, mielenterveysneuvolan hoitajat ja sosiaalityöntekijä. Eriyissairaanhoitoon palvelut saadaan OYS:n kautta. Koulutapaturmissa oppilas ohjataan ensisijaisesti kouluterveydenhoitajalle, jos hän on paikalla ja tilanne ei vaadi akuutisti esim. lääkärin hoitoa. Kouluterveydenhoitaja voi koulussa ollessaan arvioida tilanteen. Muutoin toimitaan turvallisuuskansiossa olevien ensiapuohjeiden mukaan ja tarvittaessa ohjataan oppilas terveyskeskuksen päivystykseen.

Varsinainen sairaanhoito ei kuulu kouluterveydenhuollon tehtäviin. Jos oppilas sairastuu koulupäivän aikana, oppilaan huoltajaan ollaan yhteydessä ennen kuin oppilas lähetetään kotiin. Oppilaan, jolla on pitkäaikaissairaus (esim. erilaiset allergiat, diabetes, epilepsia, astma, migreeni), hoitovastuu on huoltajilla ja erikoissairaanhoitolla. Jotta oppilas pystyy käymään koulua, on tarpeen suunnitella omahoidon toteuttaminen yhteisneuvotteluilla tapauskohtaisesti huoltajien, kouluterveydenhuollon ja opetuksen järjestäjien kesken. Oppilas, jolla on lääkärin määräämä säännöllinen lääkytys kuljettaa omat lääkkeet mukanaan tai tarvittaessa lääkkeitä voidaan säilyttää myös koululla. Koulun henkilökunta antaa lääkkeitä ainoastaan erityistapauksissa ja yhteisesti vanhempien kanssa niin sovittaessa. Lääkkeiden antaminen koulussa perustuu oppilaan yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan, joka tehdään yhdessä vanhempien ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Myös **koulukuraattorin palvelut** ovat osa koulun oppilashuoltoa. Kuraattori on Hovin koululla tarvittaessa. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että

opettajien ja huoltajien tukena heidän kasvatustehtävässään. Koulukuraattori on koulussa oleva sosiaalityöntekijä, jonka kautta ollaan tarvittaessa yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen.

Oppilashuoltoon kuuluvat **psykologin ja koulupsykologin palvelut**. Koulupsykologin lisäksi saatavilla on yhden psykologin palveluja ostopalveluna. Yhteydenotosta ja -ottajasta perheneuvolaan sovitaan yhteistyössä huoltajan, opettajan / erityisopettajan / terveydenhoitajan ja / tai kuraattorin kanssa. Huoltaja voi myös ottaa suoraan yhteyttä Siikalatvan perheneuvolaan. Psykologin työhön sisältyvät oppilaan kehityksen, oppimisen ja tunne-elämän psykologiset tutkimukset ja arvioinnit. Myös tukea-antavat terapeutit keskustelut, kuntouttavat ja toiminnalliset työmuodot oppilaan kanssa sekä konsultaation antaminen yhteistyökumppaneille ovat osa psykologityötä.

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten palveluja ja konsultaatiota, jos oppilaan tukeminen edellyttää sellaista erityisosaamista, jota omalta koululta ei löydy riittävästi.

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Hovin koulun oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sen keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Oppilashuoltoryhmässä voidaan käsitellä luokka- ja ryhmäkohtaisia asioita. Se huolehtii kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta, esteettömyydestä ja opetukseen liittyvien pedagogisten tukitoimien suunnittelusta ja pedagogisten asiakirjojen käsittelystä.

Hovin koulun koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat koulunjohtaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja. Oppilashuoltoryhmä voi kutsua kokouksiin oppilaiden, huoltajien, opettajien ja yhteistyötahojen edustajia tarpeen mukaan. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa tai tarpeen mukaan.

Puheenjohtajana ja kokoonkutsujana toimii koulunjohtaja. Koulunjohtajan tehtävänä on lainmukaisen toiminnan ohjaaminen ja valvominen. Opinto-ohjaaja on oppilaan koulupolun suunnittelun asiantuntija. Oppilaanohjaus muodostuu henkilökohtaisesta ja luokkakohtaisesta ohjauksesta. Opinto-ohjaaja huolehtii omalta osaltaan nivelvaiheyhteistyöstä. Erityisopettajan tehtävänä on ohjata ja konsultoida oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, osallistua opetusjärjestelyiden sekä eri tukivaiheiden arviointiin, suunnitteluun ja toteutukseen. Koulukuraattori on sekä oppilaan tukena tämän erilaisissa elämäntilanteissa että opettajien ja huoltajien sekä koko kouluyhteisöön liittyvän psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Kouluterveydenhoitajan tehtävänä on kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun tukeminen. Tarvittaessa hän pyytää lääkärin konsultaatiota. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee tiivistä yhteistyötä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilöstön kanssa. Oppilashuoltoryhmän kokouksista pidetään muistiota, johon kirjataan käsiteltävät asiat ja niihin liittyvät toimenpiteet sekä tiedottaminen mm. opettajienkokouksessa. Pedagogiseen arvioon ja pedagogiseen selvitykseen liittyvä oppilashuoltoryhmän käsittely kirjataan Wilmaan kyseisiin asiakirjoihin ja oppilashuoltokertomukseen.

2.3. Koulukohtaiseen oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat, toimintamallit ja käytännöt

Koulukohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat suunnitelmat toimintamalleista eri tilanteissa. Hovin koululla on turvallisuuskansio, jonka sisältö on seuraava:

- Tärkeät puhelinnumerot
- Elvytysohjeet
- Turvallisuusohjeita
- Hovin koulun järjestyssäännöt
- Hovin koulutyötä ohjaavat yhteiset periaatteet ja suunnitelmat
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Hovin koulun pelastussuunnitelma
- Hovin koulun kriisisuunnitelma

- Opetustoimen turvallisuusopas
- Rantsilan liikennekasvatus- ja liikenneturvallisuussuunnitelma

2.4. Yhteistyö siirtymävaiheissa

Esikouluun

Hovin koululla huhti- tai toukokuussa tuleva luokanopettaja, vanhemmat ja erityisopettaja tapaavat tarvittaessa yhteisessä palaverissa, johon tarpeen mukaan osallistuu lisäksi vanhemmat ja kouluterveydenhoitaja. Kevään aikana on tuleville esioppilaille kouluun tutustumispäivä

Alkuopetuksesta kolmannelle luokalle

Kolmannelle luokalle siirryttäessä pidetään tiedonsiirtopalaveri, jos opettaja vaihtuu ja samoin aina muulloinkin opettajan vaihtuessa pidetään vastaava palaveri. Palaverissa ovat paikalla oppilaan nykyinen ja tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja. Koollekutsujana on oppilaan nykyinen opettaja. Tiedonsiirron tarkoituksena on siirtää tulevalle opettajalle oppilaiden opetuksen järjestämistä koskeva tarpeellinen tieto.

Alakoulusta yläkouluun

Kuudennen luokan huhti- toukokuussa pidetään tiedonsiirtopalaveri. Palaverissa käsitellään opetuksen järjestämistä koskevat asiat koko luokan tasolla. Palaveriin osallistuvat tilanteen mukaan rehtori, lähettävän koulun luokanopettaja, vastaanottavan koulun luokanohjaaja/ luokanvalvoja, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden asioita käsittelevä tiedonsiirtopalaverit pidetään myös keväällä. Niissä ovat mukana luokanopettaja, luokanohjaaja/ luokanvalvoja, erityisopettajat ja tilanteen mukaan rehtori.

Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset alkuvuodesta. Huhti- toukokuussa opinto-ohjaaja vierailee viidennellä ja/tai kuudennella luokalla ja kertoo heille tulevan luokan toiminnasta. Mukana voi olla myös tukioppilaita.

Kuudesluokkalaiset tutustuvat toukokuun aikana Gananderin kouluun ja 7 – 9 luokkien toimintaan.

2.5. Hovin koulun järjestyssäännöt

Yhteisiä sääntöjä noudattamalla luomme rauhallisen ja turvallisen opiskeluympäristön, jossa on viihtyisä työskennellä. Samalla opimme huomioimaan kaikki kouluyhteisön jäsenet. Koulumme säännöt ovat voimassa kaikessa koulun järjestämässä toiminnassa.

- *yleiset käytöstavat*

Ole kohtelias ja ystävällinen.

Tervehdi koulun henkilökuntaa, vieraita, vanhempia sekä kavereitasi.

Ole rehellinen ja ota muut huomioon.

Kiroileminen, nimittely ja haukkuminen on kielletty.

Kiusaamista missään muodossa ei hyväksytä.

- *oppitunnit*

Oppitunneilla ei saa häiritä opetusta eikä luokkatovereiden työskentelyä.

Opettajan ohjeita on noudatettava ja opetusta on seurattava tarkkaavaisesti.

Koulutehtävät on tehtävä huolellisesti. Tekemättä jääneet kotitehtävät tehdään koulussa tai muuten opettajan kanssa sovitulla tavalla. Kotitehtävien unohtamisesta ilmoitetaan kotiin wilman kautta.

- *kouluruokailu*

Ruokailu tapahtuu hyviä ruokailu- ja pöytätapoja noudattaen. Hillitty ruokakeskustelu opettajan luvalla on sallittua.

Jokainen oppilas maistaa kaikkea tarjolla olevaa ruokaa, ellei siihen ole järkevää estettä.

- *välitunnit*

Oppilaat viettävät välitunnit ulkona sään mukaan pukeutuneina.

Ulos mennään viivyttelemättä ja kellon soitua muodostetaan jonot oven eteen.

Ulkovaatteet jätetään siististi naulakoihin ja kengät lattialle hyvään järjestykseen.

Sisällä käyttäydytään rauhallisesti ja asiallisesti.

Välituntialueena toimii koulun piha-alue, jolta ei saa poistua.

Välitunnilla ei harrasteta sellaisia leikkejä, jotka saattavat vahingoittaa koulun omaisuutta tai pihalla olevia. Lumipallojen, kivien yms. heittäminen on kielletty.

Väli- ja liikuntatunneilla käytetyt välineet palautetaan sovituille paikoille.

Jos välitunnille sattuu tapaturma tai vahinko, siitä on ilmoitettava välittömästi välituntivalvojalle.

- *koulumatkat*

Koulumatkat tehdään turvallisinta reittiä liikennesääntöjä noudattaen. Kypärän käyttö pyöräillessä on suotavaa.

Koulukuljetuksessa olevat oppilaat ovat ajoissa pysäkillä ja muistavat asiallisen ja turvallisen liikennekäyttäytymisen sekä pysäkillä että linja-autossa ja taksissa. Muistetaan, että koulun järjestyssäännöt pätevät myös koulumatkoilla.

- *Poissaolot*

Poissaolosta on ilmoitettava opettajalle.

Muihin kuin sairaudesta johtuviin poissaoloihin on huoltajan annettava hyvissä ajoin lupa. Yhdestä kolmeen päivän poissaololuvan myöntää luokanopettaja, pidemmän poissaolon koulunjohtaja.

- *kännykät*

Oppilaat eivät tuo kännyköitä kouluun, ellei sen käyttöön ole erityistä tarvetta.

- *kurinpito*

Opettaja voi poistaa opetusta häiritsevän oppilaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi.

Koulunjohtaja tai opettaja voi määrätä enintään 2 tunnin jälki-istunnon.

Koulunjohtaja voi antaa kirjallisen varoituksen.

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käytöstä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitorangeistuksia.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi.

Koulunjohtajalla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata poistumismääräystä.

Opettaja voi jättää koti- ja koulutehtävänsä laiminlyöneen oppilaan kouluun enintään tunnin ajaksi kerrallaan suorittamaan tehtäviään.

2.6. Hovin koulun koulutyötä ohjaavat periaatteet

Tuntikäytänteitä:

- Oppitunnin pituus on 60 minuuttia, josta opetusta annetaan vähintään 45 minuuttia. Opettaja päättää näissä puitteissa, milloin oppitunti päättyy.
- Päällysvaatteet ja jalkineet naulakkoon.
- Vähintään jokaisen opettajan ensimmäisen oppitunnin alussa oppilaat nousevat seisomaan ja hiljentyvät.
- Vieraan aikuisen tullessa luokkaan oppilaat nousevat seisomaan.
- Opettajaa puhutellaan asiallisesti; ensisijaisesti opettajaksi, toissijaisesti etunimellä.
- Purkan ja makeisten syöminen tunnilla on kielletty.
- Tunnin alkamista odotellaan luokassa, ellei opettaja anna muuta ohjetta.
- Tunnin alussa kirjat ja läksyt otetaan heti esille ja ollaan valmiita aloittamaan oppitunti.

Välituntikäytänteitä:

- Pakkasraja on -18 astetta, mutta sääolosuhteet huomioiden välituntivalvoja voi antaa luvan olla sisällä. Hovin koululla voidaan päivän aikana käväistä ulkona kovemmallakin pakkasella.
- Välitunti vietetään ainoastaan välituntialueella.
- Lumipallojen, kivien ja tavaroiden heittäminen on kielletty. Toiselta ei saa ottaa päähinettä tai muitakaan henkilökohtaisia tavaroita.
- Hovin koululla on pipopakko talvella opettajakunnan päättämänä aikana ja kentän jäällä pidetään aina kypärää.
- Välituntivalvoja voi antaa oppilaalle luvan poistua koulualueelta huoltajan pyynnön, kirjallisen tai puhelinoiton perusteella. Vastuu oppilaasta säilyy myös tällöin opettajalla.

Kouluruokailut

Kouluruokailun lähtökohtana on oppilaiden terve kasvu ja kehitys. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailuhetken virkistystehtävä. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat opiskelukyvyn ja jaksamisen koulupäivän aikana. Ruokailuhetki edistää viihtyvyyttä ja hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Koulun aikuiset ovat vastuussa ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatustavoitteiden saavuttamisesta. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Yhteistyötä tehdään opetushenkilöstön, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kotien kanssa.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden ja sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta. Erityisruokavaliota tarvitsevat ruokailijat saavat oman aterian terveydenhoitajan tai lääkärin kirjallisen todistuksen perusteella.

- Ruokaillaan opettajan johdolla.
- Ruokaillessa käytetään etiketin mukaisesti ruokailuvälineitä.
- Periaatteena on, että syöt sen mitä otat – otat kaikkea.

2.7. Käyttäytymisohjeet ja seuraamukset

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle lapsensa kaikista **poissaoloista**. Luokanopettajan tulee seurata poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista huoltajalle.

Oppilaan ollessa sairaana huoltaja ilmoittaa luokanopettajalle samana päivänä poissaolosta. Oppilas huolehtii sairautensa aikana tiedon läksyistä luokkakavereilta tai opettajalta puhelimitse tai Wilmasta. Sairaana olleelle oppilaalle annetaan tarvittaessa tukiopetusta.

Alle kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja. Oppilaan tarvitessa yli kolmen päivän luvallisen poissaolon, huoltaja hakee sitä kirjallisesti koulunjohtajalta vähintään viikkoa ennen poissaoloa. Huoltaja vastaa siitä, että luvanvaraisen poissaolon (matkat, työlomat jne.)

aikana opetetut asiat tulee opittua. Tukiopetusta ei anneta luvanvaraisesta poissaolosta johtuvaan tuen tarpeeseen. Luvanvaraisen poissaolon aikana pidetyt kokeet oppilas tekee omalla ajalla.

Mikäli oppilaan poissaololle ei ole selkeää syytä, tai huoltajalta ei tule ilmoitusta poissaolosta ensimmäisen poissaolopäivän kuluessa, tai oppilas on poissa yksittäisiä tunteja, luokanopettaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja / tai oppilaaseen mahdollisimman pian. Luokanopettaja sopii oppilaan kanssa korvaavien tehtävien tekemisestä. Jos luvattomat / epäselvät poissaolot jatkuvat, opettaja, oppilas ja huoltaja sopivat asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmässä sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista yhdessä huoltajan kanssa.

Kasvatuskeskustelua käytetään ensisijaisena ojentamiskeinona, kun oppilas esim. rikkoo koulun järjestyssääntöjä tai käyttäytyy epäasiallisesti. Sillä pyritään saamaan oppilas ymmärtämään tekojensa seuraukset itseään ja muita kohtaan. Kasvatuskeskustelun ajankohta ja syy ilmoitetaan oppilaalle ja huoltajalle etukäteen. Kasvatuskeskustelussa rikkeen havainnut opettaja yhdessä toisen opettajan, koulunjohtajan tai kuraattorin kanssa käy oppilaan kanssa tilanteen läpi ja oppilas kirjoittaa itse oman näkemyksensä tilanteesta sekä parannusehdotuksen asiaan. Täytetty kasvatuskeskustelulomake annetaan kotiin vanhempien allekirjoitettavaksi. Kasvatuskeskustelun määrännyt opettaja kirjaa tiedot myös Wilmaan. Tilanteen parantumista seurataan.

Kotitehtävien laiminlyönnit merkitään Wilmaan ja ne tulevat sitä kautta tiedoksi vanhemmille. Hovin koululla on alaluokassa sovittuna käytäntönä, että kolmesta unohduksesta / kotitehtävien laiminlyönnistä jäädään koululle suorittamaan lisätehtäviä. Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan myös määrätä työpäivän jälkeen tai ennen tekemään tehtäviään valvonnan alaisena enintään tunniksi kerrallaan.

Jälki-istunto on yksi koulun käyttämä rangaistuskeino. Jälki-istunto kirjataan Wilmaan ja sen syy ja suoritusajankohta ilmoitetaan sekä oppilaalle että huoltajalle etukäteen puhelimitse tai Wilman kautta. Oppilasta kuullaan jälki-istunnon määräämisen yhteydessä. Jälki-istuntoa voidaan määrätä enintään kaksi tuntia, jonka aikana voi teettää koulu- tai kasvatuksellisia tehtäviä. Jos oppilas saa kolme jälki-istuntoa, kutsutaan huoltajat tarvittaessa keskusteluun koululle. Jos huoltaja ei tule koululle, keskustellaan puhelimesta.

Oppilas voidaan poistaa opetustilanteesta häiritsevän käyttäytymisen takia jäljellä olevan oppitunnin ajaksi. Tällöin hänen täytyy kuitenkin olla valvonnan alaisena. Oppilas voidaan ohjata avustajan kanssa toiseen tilaan, toisen luokan tunnille, erityisopettajan tai rehtorin luokse tai käytävälle. Oppitunnille tuloa ei voida etukäteen evätä. Luokasta poistaminen kirjataan aina Wilmaan.

Koulun kurinpitoon liittyvä toimivalta rajoittuu koulunjohtajalle ja monijäseniselle toimielimelle (koulun johtokunta ja kunnan koulutuslautakunta). Kurinpitotoimivalta on tiukasti säänneltyä ja sen käytön tulee olla tarkkaan harkittua. Koulunjohtajan käytössä olevat toimet ovat kirjallinen varoitus ja oppilaan erottaminen loppupäiväksi. Määräaikaisen erottamisen käsittelee koulun johtokunta koulunjohtajan esittelystä.

Oppilas voidaan määrätä puhdistamaan tai järjestämään tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutunut epäjärjestys. Oppilasta tulee kuulla ja asiasta ilmoitetaan kirjallisesti (esim. yhteisellä Wilma-viestillä) oppilaalle ja huoltajalle. Opettaja kirjaa asian Wilmaan kohtaan kurinpito. Korjaava toiminta järjestetään oppituntien ulkopuolella.

Kirjallinen varoitus voidaan antaa opetuksen häiritsemisestä, järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä käyttäytymisestä. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla. Koulunjohtaja antaa päätöksen kirjallisesta varoituksesta valitusosoituksineen huoltajalle. Päätöksestä on muutoksenhakumahdollisuus hallinto-oikeudelta. Päätöksessä yksilöidään teko ja siitä on annettava raportti. Oppilashuollollinen tuki järjestetään oppilaalle. Oppilashuoltoryhmä päättää, ilmoitetaanko asiasta sosiaalitoimeen.

Määräaikainen erottaminen voidaan tehdä silloin, jos oppilas syyllistyy vakavaan rikkomukseen, toistuvaan piittaamattomuuteen, jotka jatkuvat jälki-istuntojen ja/tai varoituksen jälkeen. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla asiassa. Määräaikainen erottaminen annetaan tiedoksi sosiaaliviranomaisille ennen päätöksentekoa. He päättävät, onko heidän tarve olla läsnä asiasta

päätettäessä. Kirjallinen päätös ja valitusosoite annetaan huoltajalle tiedoksi. Hallinnollinen kirjallinen päätös kirjataan johtokunnan pöytäkirjaan, henkilötiedot kirjataan salassa pidettävään liitteeseen. Asiakirja arkistoidaan kunnan arkistointisäännön mukaisesti.

Erottaminen voidaan tehdä enintään 3 kk:n ajaksi. Päätöksessä tulee yksilöidä teko ja siitä on annettava raportti. Koulunjohtaja, luokanvalvoja / luokanopettaja suunnittelevat oppilaan opetuksen järjestämisen yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Oppilashuollollinen tuki ja opetus tulee järjestää sekä laatia opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

2.8. Turvaamistoimet

Koulunjohtajalla on oikeus evätä opetus enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Opetuksen epäämisen peruste: turvaamistoimi, jos on olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen vuoksi tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi. Koulunjohtaja ilmoittaa asian huoltajalle puhelimitse ja sovitaan oppilaan hakemisesta koulusta kotiin. Ilmoitetaan tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle. Asia kirjataan. Opettajalla ja koulunjohtajalla on yksin tai yhdessä **oikeus poistaa opetuksesta oppilas**, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Opetuksen järjestäjälle on annettava kirjallinen selvitys. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Opettajalla on oikeus poistaa oppilaalta kielletty tai opetusta häiritsevä esine tai aine. Oppilasta tulee kuulla asiassa. Esineen tai aineen poisottamisesta ilmoitetaan huoltajalle. Aseen tai huumeiden poisottamisesta tehdään aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi. Ensisijainen ratkaisu on vaarallisen tai häiritsevän esineen vapaaehtoinen luovuttaminen.

Opettajalla on oikeus tarkistaa oppilaan tavarat, jos on vahvasti perusteltu syy olettaa, että oppilaalla on hallussaan vaarallinen esine tai vaarallista ainetta, eikä hän pyydettyä suostu sitä luovuttamaan. Tavaraita tarkistettaessa tulee olla läsnä kaksi aikuista, joista toisen oppilas voi valita. Asiassa kuullaan oppilasta ja ilmoitetaan huoltajalle. Aseiden ja huumeiden hallussapidosta on tehtävä aina poliisi-ilmoitus. Asia kirjataan Wilmaan kohtaan kurinpito/turvaamistoimi.

2.9. Turvallisuutta ja terveellisyttä edistävät käytänteet

Tapaturmien ehkäisemiseksi on huolehdittava riittävästä opastuksesta oppitunneilla sen mukaan kuin se on eri oppiaineissa tarpeen. Koulussa on tarvittavat työturvallisuusoppaat. Kiinteistöjen kunnon tulee olla sellainen, ettei turvallisuutta vaarantavia seikkoja esiinny. Tämä tarkoittaa rakennuksessa olevien tilojen, laitteiden ja välineiden jatkuvaa kunnossapitoa. Koulukiinteistön riskit arvioidaan säännöllisesti ja niiden perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytään välittömästi. Henkilökunnan tulee tarkkailla työympäristön turvallisuutta ja tarvittaessa on viipymättä ilmoitettava rehtorille/apulaisrehtorille/koulunjohtajalle havaitsemistaan turvallisuusongelmista. Kulkureitit on pidettävä puhtaina ja esteettöminä. Välituntivalvonta hoidetaan koulunjohtajan määräämällä tavalla. Opettajat ovat lukujärjestyksensä mukaisesti vastuussa oppilaistaan.

Tapaturmien sattuessa oppilaalle annetaan välitön ensiapu. Tapaturmasta tiedotetaan huoltajalle ensiavun jälkeen ja oppilas ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon. Kaikki tapaturmat kirjataan ja hoitoa vaativissa tapaturmista tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle. Alkuperäinen tapaturmailmoitus toimitetaan koulutoimistoon ja kopio säilytetään koululla.

Pelastussuunnitelman mukaan perusopetuksessa tulee olla riittävä määrä henkilöitä, joilla on voimassa oleva ensiapukoulutus. Pelastussuunnitelmassa määritellään toimintaohjeet erilaisille onnettomuus-, tapaturma-, vaara- tai vahinkotilanteille.

Lukuvuoden alussa varmistetaan, että ensiapukaappi ja ensiapulaukut ovat hyvin varustettuja. Ensiapulaukku on mukana kaikissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa ja retkillä.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö ja hallussapito koulussa, koulumatkoilla ja koulun tilaisuuksissa, opintoretillä tai koulun alueella on kielletty. Kaikki koulun työntekijät valvovat ja puuttuvat ko. aineiden hallussapitoon ja käyttöön. Tupakkatuotteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun ojentamiskeinoin. Tupakkatuotteiden, alkoholin tai muiden päihteiden käytön, hallussapidon tai vahvan epäilyn ilmetessä koululta otetaan aina yhteyttä huoltajiin ja tarvittaessa sosiaaliviranomaisiin ja poliisiin.

Tupakointia ja päihteiden käyttöä ehkäisevää työtä tehdään vaikuttamalla tupakkaa ja päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Teemoja käsitellään oppilaiden kanssa esim. terveystiedon tunneilla ja kouluterveydenhuollon tarkastuksissa. Koululla on näkyvissä tupakointikieltoa osoittavat opasteet sekä koulujen sisätiloissa sekä koulujen käytössä olevilla ulkoilualueilla.

Kouluyhteisön jäsen ei saa esiintyä päihteiden tai huumeiden alaisena koulussa. Oppilashuollon rooli päihdetyössä on päihteiden käytön varhainen tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja hoitoon ohjaus. Rangaistus päihteiden ja huumeiden käytöstä koulupäivän aikana on aina kurinpitörangaistus.

2.10. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulujen järjestysäännöissä sanotaan, että kiusaamista ja häirintää ei hyväksytä. Turvallinen ympäristö on koko henkilökunnan oikeus.

Väkivalta

Kaikkiin väkivaltatilanteisiin puututaan välittömästi. Tilanne pyritään rauhoittamaan nopeasti paikalla olevan henkilökunnan voimin. Jos tilannetta ei saada omin keinoin rauhoittumaan, kutsutaan poliisi paikalle.

Väkivallan käyttö/pahoinpitely on aina rikos. Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia ja niistä koulun tulisi aina tehdä ilmoitus poliisille. Lievä pahoinpitely ja loukkausrikokset ovat asianomistajarikoksia ja niistä asianomistaja voi tehdä rikosilmoituksen, vaikka asia on koulun osalta hoidettukin muutoin kuntoon.

Väkivallan kohteeksi joutunut henkilö (oppilas, opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva) ohjataan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle vammojen toteamiseksi ja niiden hoitamiseksi. Väkivaltatilanteesta laaditaan muistio.

Oppilas väkivallan kohteena

1. Tilanteen rauhoittaminen (kutsu tarvittaessa poliisi paikalle)
 - vie osapuolet rauhoittumaan erillisiin valvottuihin tiloihin
 1. Oppilaan ohjaaminen tarvittaessa terveydenhoitajan/lääkärin vastaanotolle
 2. Kirjaus koulussa tapahtuneesta väkivallanteesta
 3. Yhteydenotto huoltajiin ja sopiminen yhteisneuvottelusta
 - sovitaan seuraamuksista ja mahdollisista korvauksista
 - vakavista ja toistuvista väkivallanteista tehdään lastensuojeluilmoitus
 - uhri, hänen huoltajansa tai rehtori tekee oman harkintansa perusteella rikosilmoituksen poliisille
 - Tapaus käsitellään oppilaskohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja osapuolet ohjataan tarvittavien tukitoimien piiriin.

Menettelytapa siinä tilanteessa, jos oppilas solvaa tai kohdistaa väkivaltaa opettajaa tai koulun muuta aikuista kohtaan

Opettajaan tai koulun muihin aikuisiin kohdistuvaan loukkaavaan kielenkäyttöön puututaan aina. Tapauskohtaisesti arvioidaan, onko kyseessä rikoslain mukainen kunnianloukkaukseksi luettava solvaus tai nimittely, joista asianosainen voi tehdä tutkintapyyntöä poliisille. Jos opettajaa uhataan

ja hänellä on perusteltu syy, hän voi tehdä asiasta poliisille tutkintapyyntö. Koulunjohtaja ilmoittaa tutkintapyyntöstä huoltajalle ja koulutoimenjohtajalle.

Opettajan on aina pahoinpitelyn ja törkeän pahoinpitelyn kohteeksi joutuessaan syytä tehdä rikosilmoitus poliisille ja vaatia tekijälle rangaistusta. Vaikka kyseessä on nuoren henkilön teko, esitetään suoritettavaksi poliisitutkinta, joka voi estää vastaavien tilanteiden uusiutumisen. Lievissä tapauksissa, oppilaan ikä ja aikaisempi tausta huomioon ottaen, voidaan perustellusti harkita koulun tavanomaisten kurinpitotoimien soveltamista.

Kiusaaminen ja häirintä

Koulukiusaamista ja häirintää ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KivaKoulu -ohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla. Tärkeää on luoda kouluun kiusaamisen ja häirinnän vastainen henki. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan kiusaamisen vastaisia asenteita, ja toimimaan niiden mukaisesti. Kaikilla aikuisilla on moraalinen velvollisuus puuttua kiusaamiseen ja häirintään heti. Kiusaamistilanteissa toimitaan KivaKoulu- tai Kasvatuskeskustelu –mallin mukaan.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Hovin koululla on laadittu suunnitelma, jossa on toimintaohjeet siitä, miten menetellään erilaisissa kriisi-, uhka ja vaaratilanteissa, miten toimintavastuut jaetaan ja miten jälkihoito järjestetään. Koulujen kriisisuunnitelmassa on myös ohjeet psykososiaalisen tuen järjestämisestä. Turvallisuuden edistämiseksi koulu toimii yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa.

2.11. Koulun ulkopuolinen yhteistyöverkosto

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveydenhoitaja tai hammashoitaja käy tarpeen mukaan pitämässä eri aiheista oppitunteja koululla. Usein aiheet valikoituvat esimerkiksi sen mukaan, mitä asioita oppilaille tehtävässä terveyskyselyssä nousee esille. Terveyskeskuksen lyhyen etäisyyden ansiosta näitä vierailuja voidaan sopia hyvin joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimi

Nuoriso- ja vapaa-aikatoimen tavoitteina on edistää nuorten hyvinvointia, antaa heille mahdollisuuksia ja tukea omaan elämänhallintaan, tukea ja aktivoida nuorten omaehtoista toimintaa ja kuulla nuoria heitä koskevissa asioissa. Se järjestää yhdessä koulujen kanssa urheilukilpailuja.

Sosiaalitoimi

Lastensuojelutyön tarkoituksena on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelutyöllä tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Tällä työllä pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa otetaan ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Lasta, nuorta ja hänen perhettään tuetaan ensisijaisesti siten, että lapsi voi kasvaa ja asua omassa kodissaan. Lastensuojelutyötä tehdään yhteistyössä perheen ja sen lähiverkoston sekä eri viranomaisten kanssa. Lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Lastensuojelulaissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viranomaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokaisella koulun henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä.

Poliisi

Poliisi osallistuu koulun turvallisuuskasvatukseen. Poliisi voi käydä kouluilla antamassa oppilaille liikennevalistusta, laillisuuskasvatusta sekä päihde- ja huumevalistusta. Poliisin vierailut kouluilla voivat olla yleistä valistusta tai kohdentua johonkin erityiseen esille nousseeseen aiheeseen. Poliisi voi olla mukana myös yksittäisten tapahtumien selvittelyssä esimerkiksi koulukiusaamista koskeissa asioissa.

Koulukuljetukset

Koulukuljetuksen perusteena on matka kotiosoitteesta kouluun ja takaisin. Maksuttomaan koulukuljetukseen ovat oikeutettuja 1-3 luokan oppilaat, joiden koulumatka on pidempi kuin kolme kilometriä. Koulumatka on maksuton myös niille 4 -6 luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä tai koulumatka on vaikea, vaarallinen tai rasittava. Luokilla 1-6 matkoihin odotuksineen saa kulua aikaa enintään 2.5 tuntia ja 7-9 -luokilla 3 tuntia. Kuljetusjärjestelyistä johtuen kuljetusoppilailla voi tulla odotustunteja. Hovin koululla järjestetään kuljetusoppilaille valvottu odotustunti, jonka aikana oppilailla on ohjattua toimintaa ja mahdollisuus tehdä kotiläksyjä. Jos oppilas ei osallistu odotustunnille, vanhempien on sovittava siitä etukäteen opettajan kanssa. Siirtyminen koululta koulukuljetukseen tapahtuu valvotusti avustajan tai opettajan johdolla. Hovin koulun kuljetusoppilaat tulevat aamulla itsenäisesti koulukuljetuksesta jäätyään koulun läheiselle linja-autopysäkille. Iltapäivällä linja-autokuljetuksiin saattaa koulunkäyntiavustaja tai opettaja. Taksikyyti lähtee koulun pihalta.

3. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon tarkoitus on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. On tärkeää, että lasten ja nuorten koulunkäynnin ja oppimisen pulmat tunnistetaan ajoissa ja oppilaan tarvitsema tuki suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa.

Yksilökohtaisessa oppilashuoltoasian käsittelyssä asiantuntijaryhmä kootaan tarpeen mukaan. Se sisältää yksittäiselle oppilaalle suunnatut kouluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut. Oppilashuoltotyötä tehdään yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Psykologin palvelut saadaan Haapaveden perheneuvolan kautta ja erikoissairaanhoidon palvelut OYS:ta. Oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi voi oppilas koulupäivän aikana saada terapiapalveluita maksusitoumukseen perustuen (esim. puheterapia, toimintaterapia). Yläkoulun oppilaiden käytössä ovat Helmen terveys- ja sosiaalitoimen palvelut.

Hovin koululla **yksittäisen oppilaan** tuen tarpeen selvittämiseen ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti **monialainen asiantuntijaryhmä**. Jokaisen tilanteen kohdalla asiantuntijaryhmän kokoonpano sovitaan etukäteen yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan oma osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Ne otetaan huomioon häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan suostumukseen sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijatahoilta. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Tavoitteena on, että oppilas ja huoltaja kokevat tulleet kuulluksi. Suostumusta ei sen sijaan tarvita yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyviin asiakirjojen käsittelyihin ja selvitysten laadintaan.

Ryhmän koollekutsuja on se opetushenkilöstön tai oppilashuollon henkilöstön edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asian vireille saattanut henkilö vastaa ryhmän kokoamisesta ja suostumuksen hankkimisesta. Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön. Asian vireille saattanut henkilö vastaa siitä, että asian käsittely kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Mikäli kyseinen henkilö ei osallistu asian käsittelyyn, valitsee ryhmä keskuudestaan henkilön, joka laatii oppilashuoltokertomuksen. Yksittäisen oppilaan pulman kartoittamisessa ja eteenpäin viemisessä

korostuu alakoulussa luokanopettajan ja erityisopettajan rooli ja yläkoulussa luokanvalvojan ja erityisopettajan rooli. Oppilashuoltokertomus kirjataan Wilman lomakepohjalle.

3.2. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan **oppilashuoltokertomus**. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa, myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä ja kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- ja virka-asemansa
- kokouksen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

3.3. Salassapito- ja kirjaamiskäytänteet

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuoltotehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan ????. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä. Oppilashuoltoon laaditut tai saadut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan.

Opetuksen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan tai annetaan pyynnöstä salassapidon estämättä ja viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Mikäli sivulliselle luovutetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, oppilashuoltokertomukseen on merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja mihin lakiin perustuen tietoja on annettu. Tietojen pyytäjän täytyy perustella, mihin lakiin perustuu oikeus saada tietoja. Lisäksi kouluterveydenhuollon henkilöstö ja koulupsykologi kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

3.4. Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilasta autetaan koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuodoin. Tukimuodot määräytyvät yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa oppilashuollon ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä antaa näkemyksensä oppilaan tarvitseman oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeesta ja tuen toteutumisesta kolmiportaisen tuen järjestämisessä. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden luokanopettajat / luokanvalvojat ovat keskeisessä roolissa yhteistyön hoitamisessa.

Oikeus opetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. Yhteistyöstä sairaalaopetuksen

kanssa sovitaan tapauskohtaisesti vastuuhenkilön osalta. Pääsääntöisesti vastuuhenkilönä toimii kyseisen oppilaan luokanopettaja / luokanvalvoja.

Kolmivaiheinen tuki

Yleinen tuki on kaikille oppilaille kuuluvaa tukea, joiden tuen tarve ei ole pysyvä. Yleiseen tukeen kuuluvat opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, oppilashuollollinen tuki, oppilaanohjaus, osa-aikainen erityisopetus, joustavat opetusjärjestelyt, kerhot, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö. Tukea antaa luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisopettaja.

Yleinen tuki ei vaadi erikseen oppilashuoltoryhmän käsittelyä. Opetukseen liittyvät asiat, kuten kolmiportainen tuki, eivät ole oppilashuoltoa, vaan opetusjärjestelyjä ja tästä vastaavat opettajat.

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei ole riittävää ja oppilas tarvitsee useampaa tukimuotoa ja tuen tarve osoittautuu pysyvämmäksi. Tehostetun tuen aloittaminen tai lopettaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Luokanopettaja / aineenopettaja / luokanvalvoja on pedagogisen arvion laatimisessa aloitteentekijä. Oppilasta opettava opettaja / opettajat laatii / laativat tehostetussa tuessa olevalle oppilaalle oppimissuunnitelman yhdessä huoltajien kanssa. Erityisopettaja konsultoi. Tehostetussa tuessa tukitoimina korostuvat yleisen tuen lisäksi oppilashuollon tuki, osa-aikainen erityisopetus, mahdolliset avustajapalvelut ja opetuksen eriyttäminen oppimateriaalin, oppiaineen ja opiskeluun käytettävän ajan suhteen sekä joustavat opetusjärjestelyt. Tavoitteena on tukea oppilasta yleisopetuksen oppimäärän suorittamisessa. Tehostetussa tuessa oppimissuunnitelmaan voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa kirjata erityiset painoalueet, joihin oppilas keskittyy. Tällöin arviointi tapahtuu yleisten arviointiohjeiden mukaan ja oppilas ei voi saavuttaa hyvän osaamisen kriteerejä. Tehostettua tukea antaa luokanopettaja / aineenopettaja / luokanvalvoja ja erityisopettaja oppilaalle laaditun oppimissuunnitelman mukaan ja sitä on annettava riittävän pitkään. He vastaavat tuen seurannasta, tuen tarpeen riittävydestä ja tuen vahvuuden muutoksesta.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan Wilmaan. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta.

Erityisen tuen antaminen aloitetaan, jos tehostettu tuki osoittautuu riittämättömäksi. Erityistä tukea varten laaditaan pedagoginen selvitys. Oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat (luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja/erityisopettaja) tekevät aloitteen ja laativat selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilaalle annettusta tehostetusta tuesta. Ennen erityisen tuen vaiheeseen siirtymistä kuullaan oppilasta ja oppilaan huoltajaa. Tarvittaessa hankitaan myös muita arvioita, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Erityisen tuen päätös on hallinnollinen päätös ja sen tekee rehtori/ koulunjohtaja. Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan 2. ja 6. luokan jälkeen ja aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Tällöin tehdään uusi pedagoginen selvitys sekä päätös tuen muodosta jatkossa. Uusi pedagoginen selvitys tehdään aina, jos on tarpeen yksilöllistää yksi tai useampi oppiaine. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle on laadittava HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) yhdessä huoltajien kanssa. HOJKS:n laadinnasta vastaa oppilaan opetuksesta vastaava opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Oppilaan, huoltajan, opettajan ja erityisopettajan lisäksi mukana voi olla muita oppilashuollon henkilöitä. HOJKS:sta ilmenee oppilaan erityisen tuen päätöksen mukainen opetus ja muu tuki.

Erityisopettaja vastaa selvityksen viemisestä oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi. Erityisen tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin tehostetun tuen piiriin käsitellään pedagogiseen selvitykseen perustuen koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan Wilmaan.

4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten kunnioitus ja keskusteleva sekä rakentava ilmapiiri. Tämä edellyttää hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tavoitteellisen oppimisen tukemiseksi. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan yhteisö- ja yksilötasolla.

4.2. Huoltajille tiedottaminen

Yhteistyö edellyttää koulun toimijoiden aktiivisuutta ja aloitteellisuutta tiedottamisessa. Tiedottaminen tapahtuu tarkoituksenmukaisella tavalla. Wilma on sähköinen yhteydenpito-ohjelma, jota käytetään myös oppilashuoltotyön tukena. Jokainen huoltaja saa koululta tunnukset, joiden avulla hän pystyy seuraamaan oppilaan koulunkäyntiä, koulun tiedotteita ja lähettämään ja vastaanottamaan viestejä opettajilta, koulukuraattorilta ja kouluterveydenhoitajalta sekä muilta koulun toimijoilta.

Kodin ja koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä toimintatapoja:

- lukuvuoden alussa jaettava koulutiedote
- lukuvuoden aikana jaettavat tiedotteet kirjallisena tai Wilmassa
- luokka- ja koulukohtaiset vanhempainillat
- koulun juhlat ja muut koulussa järjestettävät tapahtumat
- teema- ja toimintapäivät, retket
- vanhempainvartit
- tiedottaminen puhelimitse, reissuvihkon, kirjeen, sähköpostin ja Wilman välityksellä
- keskustelut ja palaverit oppilashuollollisissa ja muissa asioissa
- keskustelut ja palaverit tuen eri vaiheiden suunnitelmista ja opetusjärjestelyistä

Vuorovaikutteisella ja arvostavalla kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyöllä voidaan tukea merkittävästi oppilaan koulunkäyntiä.

Kunnan tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta.

Suunnitelmat ovat:

- Sosiaali- ja terveyspiiri Helmi Lastensuojelun suunnitelma 2010 - 2013
- Siikalatvan perusopetuksen opetussuunnitelman kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat

Näiden suunnitelmien tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia ja ensisijaisesti ennakoida ja ehkäistä mahdollisia tulevia ongelmatilanteita. Oppilashuollon tarkoituksena on tarjota apua ja tukea sitä tarvitsevalle mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Koulukohtainen oppilashuollon suunnitelma tarkistetaan lukuvuosittain ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

5. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Hovin koulun oppilashuoltoryhmä kehittää ja arvioi toimintaansa säännöllisesti. Oppilashuollon hyvän laadun edellytyksiä voidaan arvioida esimerkiksi seuraavien asioiden valossa:

- oppilashuoltopalveluiden saatavuus ja tiedottaminen
- koulun hyvinvointi ja siihen liittyvät toimet
- koulujen nivelvaihekäytännöt
- oppilashuoltoryhmän toiminta
- kodin ja koulun välinen yhteistyö
- oppilaiden osallisuus
- varhainen puuttuminen

- täydennyskoulutus ja työnohjaus

29.1.4. Oppilashuollon suunnitelma Pentti Haanpään koulussa

29.1.5. Oppilashuollon suunnitelma Pulkkilan peruskoulussa

29.1.6. SIIKALTAVAN KUNNAN OPETUKSEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA PANDEMIA-AIKANA

TASO 1 (Tilanne vakaa)

Opetus peruskouluissa ja lukiossa toteutetaan lähiopetuksena. Opetuksen järjestämisessä noudatetaan opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamia ohjeita. Kouluarjessa pyritään mahdollisimman normaaliin toimintaan.

Käsihygieniaan ja turvaväleihin kiinnitetään tehostetusti huomiota. Siirtymissä pestään ja desinfioidaan kädet huolellisesti.

Luokissa istutaan mahdollisimman väljästi. Oppilaat saavat käyttää omia koulutarvikkeita, kuten saksia, kyniä jne. Ulko-opetusta pyritään toteuttamaan mahdollisimman paljon.

Välitunteja porrastetaan mahdollisuuksien mukaan ja välitunti alueita jaetaan luokkien ja ryhmien mukaan. Mahdollisuuksien mukaan vuosiluokille osoitetaan oma sisäänkäytävä. Käytävillä kohtaamiset toisen luokan kanssa pyritään välttämään.

Ruokailut järjestetään porrastetusti. Kädet pestään ja desinfioidaan ennen ruokailua. Jokainen oppilas ottaa itse oman ruoka-annoksensa oman opettajan valvonnassa. Ruokalan työntekijä huolehtii ottimien vaihtamisesta ja puhtaudesta. Ruokailusta poistutaan heti, kun ruoka on syöty. Koulut järjestävät ruokailunsa parhaalla katsomallaan tavalla.

Tunneille mentäessä kädet pestään huolellisesti. Käsityövälineiden puhtaudesta pidetään säännöllisesti huolta. Sama ohjeistus koskee myös kuvataiteen- ja musiikin tunteja.

Liikunta:

Välineitä käytetään käsien pesun kautta puhtain käsin. Tarvittaessa hanskat pidetään käsissä. Koulun liikuntatunneilla pyritään huomioimaan myös etäisyydet. Saliliikuntaa toisten koulujen saleissa vältetään ja yhteisiä liikuntahalleja käytetään porrastetusti.

Uinnin opetusta ei toistaiseksi järjestetä.

Tapahtumat:

Syksyn aikana koulun omia ja koulujen välisiä tapahtumia ei järjestetä. Ulkopuolisten vierailijoiden käyntiä koulun pidon aikana vältetään (mm. seurakunnan päivänavaukset). Huoltajat voivat saattaa lapsensa kouluun, mutta eivät voi jäädä koulun pihalle tai tulla koulurakennukseen. Tilanne katsotaan uudestaan vuoden vaihteessa.

Kodin ja koulun yhteistyö:

Yhteydenpito hoidetaan Wilma-viesteillä ja puhelimitse. Oppilashuollolliset palvelut pyritään kuitenkin hoitamaan normaalisti.

Tarvittavat vanhempien tapaamiset pyritään hoitamaan etäyhteyksin. Lähitapaamisissa noudatetaan hygieniaohjeita.

Iltapäivätoiminnasta lasta hakiessa huoltaja soittaa ohjaajalle ja odottaa lasta ulkona.

Kouluissa on suositeltavaa luoda selkeä aikataulu, jolloin luokan -ja aineenopettajat ovat tavoitettavissa puhelimitse tai muiden viestintävälineiden avulla. Näistä ajankohdista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Vanhempainiltoja voidaan järjestää luokkakohtaisesti huomioiden väljyys ja hygienia. Kyläkouluilla vanhempainilta voidaan järjestää esim. ulkotapahtumana koko koulun vanhemmille väljyys huomioiden. Kahvitarjoiluja ei järjestetä. Koulujenjohtokuntien kokoukset pyritään järjestämään.

Koulukyydit:

Koulukyydeissä otetaan huomioon hygienia ja väljyys mahdollisuuksien mukaan.

Sairastuessa:

Toimitaan Mehiläisen ohjeiden mukaisesti. Siikalatvan terveysaseman kiirevastaanotolle arkisin on 040 7133 661. Puhelimitse voi olla myös yhteydessä OYS:n ympärivuorokautisesti palvelevaan neuvontanumeroon p. 08 315 2655.

Jos kouluun tuleva lapsi on juuri palannut matkalta, on hyvä tarkistaa ja noudattaa valtion ajantasaisia matkasuosituksia (www.um.fi). Tarvittaessa oppilaan on jätävä karanteeniin. Virka-apulaisrehtorin/apulaisrehtorin tai koulun yhdyshenkilön kanssa sovitaan opiskelusta karanteenin aikana. Ulkomailta, riskimaista, tulevat oppilaat ovat 14 vrk karanteenissa ennen kouluun tuloa.

Jos lapsi sairastuu, ottaa huoltaja yhteyden Mehiläisen vastaanotolle, josta lapsi saa tarvittaessa lähetteen koronatestiin. Jos testiin ei ole tarvetta mennä, toipuu lapsi rauhassa kotona. Kouluun tullaan oireettomana.

Testiä odotellessa lapsi opiskelee kotona itsenäisesti opettajan ohjeiden mukaisesti.

Koulun henkilökunnan jäsenellä ollessa flunssan oireita ottaa hän yhteyttä Mehiläisen tai asuinkuntansa vastaanotolla ja toimii sieltä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Koronatestin ollessa negatiivinen, saa lapsi/koulun henkilökuntaan kuuluva tulla takaisin kouluun, jos oireet ovat selkeästi helpottumassa.

Testin ollessa positiivinen toimitaan terveyskeskuksen ohjeiden mukaan. Allergisen nuhan pysyessä lievänä lääkityksen avulla voi kouluun/töihin tulla.

Lapsen sairastuessa koulupäivän aikana siirretään hänet erilliseen tilaan aikuisen valvonnassa odottamaan, kunnes huoltaja tulee hakemaan. Valvova aikuinen pitää huolen turvaväleistä.

Kaaranteeni (viranomaisen määräyksestä ja/tai testiä odotellessa).

Karanteenitilanteessa yksittäisen oppilaan kohdalla opettaja antaa opiskeltavan ohjelman ja on tarvittaessa yhteydessä koulupäivän aikana. Yhteydenpitoa koulupäivän aikana voi hoitaa myös erityisopettaja ja koulunkäynninohjaaja.

Karanteenissa oleva oppilas voi mahdollisuuksien mukaan osallistua opetukseen etäyhteyden välityksellä samalla, kun muu ryhmä opiskelee lähiopetuksessa.

Etäyhteys luokkaan tarjotaan tarvittaessa. Digimateriaalien jakaminen kotona olevalle lapselle on mahdollistettava.

Jos oppilas on saapunut Suomeen maasta, joiden kohdalla matkustusrajoitukset ovat voimassa, oppilaan on jätävä 14 vuorokauden ajaksi omaehtoiseen karanteeniin.

Opettajan ollessa terveenä karanteenissa, hoitaa hän opetustyön etäyhteydellä. Tällöin luokassa tulee olla valvojana aikuinen; opettaja tai koulunkäynninohjaaja. Opetuksen järjestäjä hoitaa opetusvälineet opettajalle etäopetusta varten. Sairastapauksissa otetaan sijainen mahdollisuuksien mukaan.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki:

Oppilashuolto järjestetään mahdollisimman normaalisti huomioiden turvavälit ja hygienia. Oppilaat käyvät yksitellen tai pienissä ryhmissä laaja-alaisen erityisopettajan luona. Kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi käyvät kouluilla tarpeen mukaan ja kohtaavat lapset yksitellen tai pienissä ryhmissä väljyys ja hygienia huomioiden.

Huoltaja voi osallistua oireettomana vastaanotolle lapsen kanssa.

TASO 2 (Kohonnut tartuntavaara: Kunnassa todettu muutama tartunta)

Laki perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta on voimassa 1.8.-31.12.2020. Sen mukaan opetuksessa voidaan siirtyä opetuksen järjestäjän poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, mikäli opetusta ei tartuntatautilain (1227/2916) 58 §:n nojalla annettavan päätöksen johdosta voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa.

Päätöksen siirtymisestä tasolle 2 tekee kunnanjohto.

Katso TASO 1

Lisäksi: Valmistaudutaan siirtymään etäopetukseen luokkien 4.-9. osalta.

Opetustarvikkeet ja kirjat:

Oppikirjat- ja välineet otetaan kotiin TASOSSA 3 etäopiskeluun siirtyvien osalta.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki:

Laaja-alainen erityisopettaja ei käy luokissa pitämässä tunteja, vaan delegoi opettajille esim. tarvittavat testaukset ja sanelut

Välitunnit ja siirtymiset:

Välitunneilla ollaan väljästi ja vain oman ryhmän kanssa. Välitunteja porrastetaan lisää. Välitunti- ja liikuntavälineiden käsittelyssä käytetään käsineitä. Käytävillä kohtaamiset toisen luokan kanssa pyritään välttämään.

Liikunta:

Koulun liikuntatunneilla huomioidaan tehostetusti etäisyydet ja hygieniä. Saliliikunta toisten koulujen saleissa/liikuntahalleilla lopetetaan kokonaan. Välineurheilussa käytetään käsineitä.

Maskin käyttö:

Maskin käytössä noudatetaan yleisiä ohjeita.

Koulukyydit:

Lisätään tarvittaessa resursseja porrastamalla ja lisäkydeillä.

Vierailijat:

Vierailijat minimoidaan.

Kerhotoiminta:

Kerhotoiminta ja valinnaisaineet, jossa useammassa ryhmässä oppilaita, keskeytetään.

TASOLLA 1-2 mahdollista myös yksittäisen luokan tai esim. lukion siirtyminen etäopetukseen altistumisten takia.

TASO 3 (Korkea tartuntavaara)

Katso tasot 1 ja 2

Tasoon 3 siirrytään, kun alueella on korkea tartuntavaara.

Oppilaiden tai henkilökunnan karanteenista päättää Siikalatvan kunnan johtava virkalääkäri. Päätöksistä tiedottaa kunnan opetustoimi.

Oppilaan oikeus opetukseen tulee turvata poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetyn ja määrätyn mukaisesti. Opetuksessa noudatetaan tuntijakoa, opetussuunnitelman perusteita, paikallista opetussuunnitelmaa, perusopetusasetuksen mukaista työaikaa, koulujen työaikoja, opetuksen järjestäjän vuosisuunnitelmaa ja oppilaan lukujärjestystä.

Siirrytään 4.-9-luokan ja lukion osalta etä- ja lähiopetuksen vuorotteluun. Vuosiluokkien 4-9 opetus järjestetään pääsääntöisesti kolmen viikon jaksoissa siten, että 1-2 vuosiluokkaa on kaksi viikkoa lähiopetuksessa ja viikon etäopetuksessa. Rehtori ja koulun johto suunnittelevat oppilaiden lukujärjestykset siten, että taito- ja taideaineiden opetus tapahtuu pääasiassa lähijaksoilla.

Lähiopetukseen jäävät:

- esiopetuksen oppilaat
- perusopetuksen vuosiluokkien 1-3 oppilaat
- erityisen tuen ja tehostetun tuen päätöksen saaneet oppilaat
- valmistavan opetuksen oppilaat

Yhdysluokalla 3-4 myös 4.luokka jää lähiopetukseen.

Lähiopetuksessa toteutuu TASOT 1 JA 2

TASOSSA 3 opetuksessa vuorotellaan lähi- ja etäopetuksessa.

Opetus sekä muu oppilaan ja opettajan välinen vuorovaikutus tapahtuu eri- ja samanaikaisesti digitaalisia välineitä hyödyntäen (esim. etäyhteydet, verkko-oppimisympäristöt, sähköiset alustat). Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen tulee olla perusopetuslaissa määriteltyä opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus ei tarkoita pelkkien oppimistehtävien antamista.

Riittävän ja säännöllisen vuorovaikutuksen varmistamisessa keskeistä on:

- Suunnitellaan lukujärjestys, joka edellyttää säännöllistä vuorovaikutusta ja yhteydenpitoa oppilaisiin koulupäivien aikana. Oppilaaseen voidaan pitää yhteyttä osana ryhmää tai yksilönä.
- Huomioidaan vuorovaikutuksen määrässä ja laadussa oppilaiden vahvuudet ja tuen tarpeet.
- Suunnitellaan menettelytavat ja käytänteet, joilla oppilaiden läsnäolo opetuksessa varmistetaan ja joilla sitä tuetaan.
- Vuorovaikutusta tuetaan tarvittaessa koulun moniammatillisen henkilöstön avulla, esim. koulunkäynninohjaajien tai oppilashuollon henkilöstön avulla.
- Seurataan aktiivisesti oppilaiden vuorovaikutuksen tarvetta ja tarvittaessa lisätään yhteydenottoja.

Alle 15-vuotiaalla tulee olla huoltajan lupa oman laitteen käyttöön opetuksessa. Koulun on tarjottava oppilaille tarvittavat opetusvälineet.

Ruokailu

Lähiopetuksessa oleville ruokailu järjestetään kouluilla väljyydet ja hygieniat huomioiden.

Etäopetuksen aikana oppilaille tarjotaan ruokapaketit. Toteutus ja valmistustapa suunnitellaan yhteistyössä ruokapalveluiden kanssa.

Koulukyydit:

Tarvittaessa lisätään resursseja porrastamalla kyytejä ja järjestämällä lisäkyytejä.

TASO 4

Koulu suljetaan.

Oppilaat siirtyvät etäopetukseen. Katso TASO 3: etäopetus.

30. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

31. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielille/kohdekielille asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellla.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielenä käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

32. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustavalliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustavalliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustavalliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustavallisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatustavalliseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa.

33. Vuosiluokat 1-2

33.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

33.2. Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeitä, että jokainen oppilas saa rohaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä

mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

33.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja

opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeää, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevaisuutensa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämiseksi korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelulle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelulle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä,

turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsevia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen

tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyä ja sujuvoitua. Samoin kehittyä taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tv:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tv:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

33.6. Oppiaineet

33.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilytöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasäilytöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja

tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen

- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaiset vuorovaikutustilanteet
- Keskittyvä kuunteleminen
- Kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidon kehittäminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukemaan opetteleminen
- Käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva
- Luetun ymmärtäminen

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen

perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omassa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoittamaan opetteleminen
- Isot ja pienet tekstauskirjaimet ja näppäintaidot
- Oikeinkirjoituksen perusasiat (sanaväli, tavutus, virke, lopetusmerkki, iso alkukirjain)

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoitettuun kieleen tutustuminen kuunnellen ja lukien
- Lukuharrastukseen kannustaminen
- Tapakulttuuri
- Juhlaperinteet
- Kirjaston käyttäminen: tutustuminen kirjastoon, kirjastokortin hankkiminen ja kirjan lainaaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S4	L2, L4, L7
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaiset vuorovaikutustilanteet
- Keskittyvä kuunteleminen
- Kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidon kehittäminen

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaiset vuorovaikutustilanteet
- Keskittyvä kuunteleminen
- Kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidon kehittäminen

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaiset vuorovaikutustilanteet

- Keskittyvä kuunteleminen
- Kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidon kehittäminen

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaiset vuorovaikutustilanteet
- Keskittyvä kuunteleminen
- Kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidon kehittäminen

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukemaan opetteleminen
- Käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva
- Luetun ymmärtäminen

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukemaan opetteleminen
- Käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva
- Luetun ymmärtäminen

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukemaan opetteleminen
- Käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva
- Luetun ymmärtäminen

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukemaan opetteleminen
- Käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva
- Luetun ymmärtäminen

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoittamaan opetteleminen
- Isot ja pienet tekstauskirjaimet ja näppäintaidot
- Oikeinkirjoituksen perusasiat (sanaväli, tavutus, virke, lopetusmerkki, iso alkukirjain)

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoittamaan opetteleminen
- Isot ja pienet tekstauskirjaimet ja näppäintaidot
- Oikeinkirjoituksen perusasiat (sanaväli, tavutus, virke, lopetusmerkki, iso alkukirjain)

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoittamaan opetteleminen
- Isot ja pienet tekstauskirjaimet ja näppäintaidot
- Oikeinkirjoituksen perusasiat (sanaväli, tavutus, virke, lopetusmerkki, iso alkukirjain)

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoitettuun kieleen tutustuminen kuunnellen ja lukien
- Lukuharrastukseen kannustaminen
- Tapakulttuuri
- Juhlaperinteet
- Kirjaston käyttäminen: tutustuminen kirjastoon, kirjastokortin hankkiminen ja kirjan lainaaminen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoitettuun kieleen tutustuminen kuunnellen ja lukien
- Lukuharrastukseen kannustaminen
- Tapakulttuuri
- Juhlaperinteet

- Kirjaston käyttäminen: tutustuminen kirjastoon, kirjastokortin hankkiminen ja kirjan lainaaminen

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Ensimmäisellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjoitettuun kieleen tutustuminen kuunnellen ja lukien
- Lukuharrastukseen kannustaminen
- Tapakulttuuri
- Juhlaperinteet
- Kirjaston käyttäminen: tutustuminen kirjastoon, kirjastokortin hankkiminen ja kirjan lainaaminen

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Vuorovaikutustaidot: kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidot draaman ja leikin keinoin

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukutaidon vahvistuminen
- Tekstinymmärtämisen taidot
- Erilaisiin teksteihin tutustuminen
- Kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni

- Lukukokemusten jakaminen
- Tiedon etsintä

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Tekstauskirjainten harjoittelu
- Näppäintaitojen harjoittelu
- Oikeinkirjoituksen vahvistaminen (pitkä vokaali, geminaatta, äng-äänne, yhdyssanat, iso alkukirjain, lopetusmerkit)
- Omien tarinoiden tuottaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Itseä kiinnostavan luettavan valitseminen
- Erilaisten tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- Juhlaperinteet
- Pienet esitykset
- Kirjaston käyttäminen: kirjastovierailut, kirjojen lainaaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S4	L2, L4, L7
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Vuorovaikutustaidot: kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidot draaman ja leikin keinoin

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Vuorovaikutustaidot: kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidot draaman ja leikin keinoin

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Vuorovaikutustaidot: kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidot draaman ja leikin keinoin

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Vuorovaikutustaidot: kuunteleminen, kysyminen, vastaaminen, kertominen
- Ilmaisutaidot draaman ja leikin keinoin

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukutaidon vahvistuminen
- Tekstinymmärtämisen taidot
- Erilaisiin teksteihin tutustuminen
- Kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Lukukokemusten jakaminen
- Tiedon etsintä

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukutaidon vahvistuminen
- Tekstinymmärtämisen taidot
- Erilaisiin teksteihin tutustuminen
- Kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Lukukokemusten jakaminen
- Tiedon etsintä

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukutaidon vahvistuminen
- Tekstinymmärtämisen taidot
- Erilaisiin teksteihin tutustuminen
- Kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Lukukokemusten jakaminen
- Tiedon etsintä

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lukutaidon vahvistuminen
- Tekstinymmärtämisen taidot
- Erilaisiin teksteihin tutustuminen

- Kerronnan peruskäsitteet: päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Lukukokemusten jakaminen
- Tiedon etsintä

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Tekstauskirjainten harjoittelu
- Näppäintaitojen harjoittelu
- Oikeinkirjotuksen vahvistaminen (pitkä vokaali, geminaatta, äng-äänne, yhdyssanat, iso alkukirjain, lopetusmerkit)
- Omien tarinoiden tuottaminen

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Tekstauskirjainten harjoittelu
- Näppäintaitojen harjoittelu
- Oikeinkirjotuksen vahvistaminen (pitkä vokaali, geminaatta, äng-äänne, yhdyssanat, iso alkukirjain, lopetusmerkit)
- Omien tarinoiden tuottaminen

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Tekstauskirjainten harjoittelu
- Näppäintaitojen harjoittelu
- Oikeinkirjotuksen vahvistaminen (pitkä vokaali, geminaatta, äng-äänne, yhdyssanat, iso alkukirjain, lopetusmerkit)
- Omien tarinoiden tuottaminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Itseä kiinnostavan luettavan valitseminen
- Erilaisten tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- Juhlaperinteet
- Pienet esitykset
- Kirjaston käyttäminen: kirjastovierailut, kirjojen lainaaminen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Itseä kiinnostavan luettavan valitseminen
- Erilaisten tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- Juhlaperinteet
- Pienet esitykset
- Kirjaston käyttäminen: kirjastovierailut, kirjojen lainaaminen

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Toisella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Itseä kiinnostavan luettavan valitseminen
- Erilaisten tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- Juhlaperinteet
- Pienet esitykset
- Kirjaston käyttäminen: kirjastovierailut, kirjojen lainaaminen

33.6.2. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän

opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintätekniologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Evangelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin joulukuun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämäntapaan liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoden ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Kirkollisten juhlien huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämäntutkimuksen pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä

eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Järjestetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi pienimuotoinen tapahtuma paikallisen nuorisopuolen toimijoiden kanssa eri teemoihin liittyen (esim. lasten oikeuksista)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Kirkollisten juhlien huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.

Järjestetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi pienimuotoinen tapahtuma paikallisen nuorisopuolen toimijoiden kanssa eri teemoihin liittyen (esim. lasten oikeuksista)

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Kirkollisten juhlien huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuorokiertoon, juhliin ja tapoihin

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Kirkollisten juhlien huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Kirkollisten juhlien huomioiminen mahdollisuuksien mukaan.

Järjestetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi pienimuotoinen tapahtuma paikallisen nuorisopuolen toimijoiden kanssa eri teemoihin liittyen (esim. lasten oikeuksista)

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden

keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Tutustumiskäynti oman kylän kirkkoon.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Toisen ihmisen elämän ja luonnon kunnioittaminen. Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus, omat ja suvun juuret, arvot ja perinteet sekä teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Tutustumiskäynti oman kylän kirkkoon.

Toisen ihmisen elämän ja luonnon kunnioittaminen. Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus, omat ja suvun juuret, arvot ja perinteet sekä teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Tutustumiskäynti oman kylän kirkkoon.

Toisen ihmisen elämän ja luonnon kunnioittaminen. Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus, omat ja suvun juuret, arvot ja perinteet sekä teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Toisen ihmisen elämän ja luonnon kunnioittaminen. Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus, omat ja suvun juuret, arvot ja perinteet sekä teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Tutustumiskäynti oman kylän kirkkoon.

Toisen ihmisen elämän ja luonnon kunnioittaminen. Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus, omat ja suvun juuret, arvot ja perinteet sekä teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.

33.6.3. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoilliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien

myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia. Liikunnan tehtäviä ja tavoitteita toteutetaan leikinomaisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaita kannustetaan ja ohjataan toimimaan omalla tasollaan ja kehittämään itseään omista lähtökohdista käsin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3, L6, L7
T7	S2	L2, L3, L6, L7
T8	S2	L2, L6, L7
T9	S3	L1, L2, L3
T10	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaiseamiseen.

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelun- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3, L6, L7
T7	S2	L2, L3, L6, L7
T8	S2	L2, L6, L7
T9	S3	L1, L2, L3
T10	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

Opetuksessa korostetaan toisten oppilaiden huomioimista ja kannustamista.

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

33.6.4. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Paikalliset sisällöt:

- Piirtäminen: piirrinote, erilaiset piirtimet, luonnostelu, sommittelu
- Maalaus: sivellinote, sivellintekniikat, erilaiset maalauspinnat, sekatekniikat
- Väriopin alkeet: kylmät ja lämpimät värit, värien tummuuserot
- Rakentelu ja muotoilu: erilaiset massat ja muotoilun perusteet, uusiomateriaalin käyttö rakentelussa
- Grafiikka: yksinkertaisiin painomenetelmiin tutustuminen
- Tutustuminen taidenäyttelyihin mahdollisuuksien mukaan
- Tila- ja ympäristötaidekokeilut
- Omien töiden esillelaittaminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessä ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

33.6.5. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämänkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutta kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

33.6.6. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita

tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologioita ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Paikallisesti korostettavat sisällöt:

- Retket lähiympäristöön eri vuodenaikoina
- Ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä

- Aihepiirin mahdollistaessa tutkimuksien ja kokeellisuuden käyttäminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevilla henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilanteesta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja

teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenaajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenaajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla

- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto

- veden olomuodot

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto

- veden olomuodot

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto
- veden olomuodot

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi
- lähiympäristö ja turvallinen koulutie tutuksi
- ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- kiusaamista ehkäistään pitämällä siihen liittyviä erillisiä oppitunteja esim. KiVa-kouluohjelman mukaan tai käsittelemällä asiaa muutoin oppitunneilla
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- eloton ja elollinen luonto

- veden olomuodot

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

- perustarpeet, kuten ravinto, lepo, liikunta, uni
- sosiaalinen hyvinvointi

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S4, S6	L1, L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

33.6.7. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja

yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisoin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehityksessä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa

- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittämistä

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista

- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.

- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässäälaskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässäälaskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hallitseminen
- Lasketaan, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä
- Lukujonotaitojen harjoittelu
- Lukujen ominaisuuksien tutkiminen (parillisuus, monikerta ja puolittaminen)
- Lukujen 1 – 10 hajotelmat.
- Kymmenjärjestelmän periaate konkreettisten mallien avulla.
- Yhteen- ja vähennyslaskutaidot ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.
- Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

1. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.

- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja (tasatunnit ja puolitunnit) ja ajanyksiköitä.

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteellaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässäälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässäälaskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältyäalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen
- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässä-laskustrategiat
- Vaihdamaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän periaatteen varmentaminen

- Yhteen- ja vähennyslaskutaitojen varmentaminen lukualueella 0 – 100.
- Erilaiset päässälaskustrategiat
- Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa
- Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen konkretian avulla ja kertotaulut 1-5 ja 10.
- Tutustutaan jakolaskuun sekä kerto- ja jakolaskun yhteyteen
- Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.
- Tutustutaan murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

2. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.
- Suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttö.
- Kappaleiden ja tasokuvioiden tutkiminen, rakentaminen, piirtäminen ja luokittelu
- Harjoitellaan mittaamista
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

33.6.8. Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten

opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkua voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

VIERAS KIELI/SAAMEN KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Paikallinen ops:

Pyritään korostamaan:

- Siikalatvan alueen erityispiirteiden huomioiminen: maataloutta alueella, maatilan eläimet, koneet, ammatit
- Vuodenaikojen vaihtelu, marjoja, kasveja, värit
- Kyläyhteisö
- Paikalliset ammatit
- Perhesanat, huomioiden perheiden monimuotoisuus
- Kotisanat
- Kulkuvälineet

VIERAS KIELI/SAAMEN KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 1–2

Vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekieli muista osaamistaan kielistä. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.	L1, L2, L5, L7
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.	L1, L2
Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätöitä.	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytös-tä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä. (tavoitetta ei arvioida)	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.	L1, L4, L5
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.	L1, L7

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.	L1, L2, L4, L6, L7
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättämään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisia, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on ongelmia.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen	L2, L4, L6, L7

		vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä	Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille	L1, L2, L3, L4, L5, L7

		tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.	

Vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärän työtapoihin ja oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana on toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Paikallinen ops:

- Pyritään hyödyntämään sähköisiä ja tulostettavia materiaaleja opiskelun tukena, esim.
- Kahoot, Quizlet, Spellic, Perunakellari
- Oxford reading tree
- <http://theearlybirdgetstheword.blogspot.com/>
- <https://drive.google.com/drive/folders/1NzT6a80qPwK59OxFSRoSTzC9BzAsn0PJ>
- ISLcollective
- GoNoodle
- British Council Learn English Kids
- tai vastaavia

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtävät tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Paikallinen ops:

- Todistukseen tulee maininta "On saanut opetusta myös varhennetussa A1-kielessä"
- Itsearviointia ja vertaisarviointia harjoitellaan purkamalla arvioitava asia pieniin arvioitaviin osa-alueisiin, esim. Arvioimalla harjoiteltujen sanojen oppimista hymynaamojen avulla.

33.6.9. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaistamalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia

verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

33.6.10. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaalliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka)

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen)

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Raportointi ja arviointi suullisena

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S2, S3, S4	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka)

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen)

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka)

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen)

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka)

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen)

Raportointi ja arviointi suullisena

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaalliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka).

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen).

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Raportointi ja arviointi suullisena

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka).

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen).

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Perustekniikat (esim. leikkaus, solmut, käsinompelu, erilaiset lankatekniikat, kankaan kuviointi, sahaus, naulaus, poraus, liimaus, sähkötekniikka).

Työturvallisuuden perustaidot (omasta työympäristöstä huolehtiminen, ohjeiden mukaan toimiminen).

Raportointi ja arviointi suullisena

33.6.11. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

-

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset syntyvät parhaiten turvallisessa oppimisympäristössä. Opetusryhmän koko ja oppimisympäristö pyritään muodostamaan sellaisiksi, että oppimisen ilo ja aktiivinen osallistuminen musiikilliseen toimintaan on mahdollista. Musiikin opetuksessa lähtökohtana on soittaminen, laulaminen ja kuunteleminen. Tiedollinen aines opitaan musiikillisen kokemuksen yhteydessä ja sen kautta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoittimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoittimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosakeen käsite, soolo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttää omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4	L5, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7
T8	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaan rakentaen

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaille tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoittimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoittimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, solo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitteita ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitteista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosaäkeen käsite, soolo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaille tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitteita ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitteista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosaäkeen käsite, soolo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräiteita musisoinnin yhteydessä

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soitimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, solo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, solo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaille tilaisuuksia käyttää omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä. Leikkejä, kehorytmejä, kehosoitimia ja rytmisoittimia käytetään osana musiikkia. Melodiasoitimista tutustutaan kellopeliin ja kanteleeseen. Oppilasta opetetaan käyttämään soittimia huolellisesti ja oikealla tavalla.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, solo-tutti. Harjoitellaan hahmottamaan musiikin peruskäsitteistä taso, kesto, voima ja väri. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Musiikinopetuksessa huomioidaan lasten toiveet, elinympäristö ja kulttuuri. Opetus tarjoaa oppilaille tilaisuuden tehdä havaintoja äänistä ja musiikista arkipäivän elämässä. Musiikin avulla pyritään tukemaan oppilaan kiinnittymistä omaan ympäristöön ja kulttuuriin sekä tuomaan

esiin sen rentouttava ja voimaannuttava vaikutus. Oppilaat harjaantuvat tekemään pieniä esityksiä myös muille esitettäväksi, esim. koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Musiikinopetuksessa pyritään luomaan oppilaalle tilaisuuksia käyttäen omia taitoja, iloita niistä sekä kehittyä musiikin alueilla yksilöllisesti omaan taitotasoon pohjautuen. Musiikkia ja ääniä käytetään myös muun ilmaisun tukena ja välineenä esim. musiikkimaalauksessa tai musiikin mukaan liikkumisessa ja tunnelman luomisessa ja ilmaisemisessa esim. pienissä kuvaesityksissä, tarinoissa, animaatioissa ja videoissa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4	L5, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7
T8	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaan rakentaen

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta

osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.

Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli, tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.

Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä

kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

33.6.12. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammanteista.

34. Vuosiluokat 3-6

34.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

34.2. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

34.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien

työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

34.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyys ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

34.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja

toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, fakta ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tv) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseräilytysten tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisen työjaksojen merkityksestä terveydelle. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja

viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tv) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käytötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetusikäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu,

yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

34.6. Oppiaineet

34.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja

laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilytöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden

itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävä. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävä. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Draamalliset työtavat, esiintyminen
- Asioiminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien lukeminen
- Luetun ymmärtämisen strategioiden harjoittelu (sadut, runot, kertomukset ja lyhyet tietotekstit); kuvan lukeminen
- Substantiivit, verbit ja adjektiivit
- Synonyymit ja vastakohtat
- Aakkostaminen
- Lasten ja nuorten kirjallisuuden valitseminen (yhdessä ja itsenäisesti), lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon etsiminen eri lähteistä sekä tietämyksen laajentaminen lukemalla

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien harjoittelemine
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Lause; iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Vuorosanaviiva
- Puhekieli ja kirjakieli
- Vokaalit ja konsonantit (geminaatta ja pitkä vokaali) sekä diftongit, äng-äänne
- Yhdyssanat; erisnimet ja yleisnimet
- Tekstin tarkistaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttö; kirjastovierailut, itseä kiinnostavan luettavan etsiminen, kirjojen lainaaminen, esimerkiksi verkkokirjastoon tutustuminen; omaehtoinen lukeminen ja kirjoittaminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Draamalliset työtavat, esiintyminen
- Asioiminen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Draamalliset työtavat, esiintyminen

- Asioiminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Draamalliset työtavat, esiintyminen
- Asioiminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien lukeminen
- Luetun ymmärtämisen strategioiden harjoittelu (sadut, runot, kertomukset ja lyhyet tietotekstit); kuvan lukeminen
- Substantiivit, verbit ja adjektiivit
- Synonyymit ja vastakohtat
- Aakkostaminen
- Lasten ja nuorten kirjallisuuden valitseminen (yhdessä ja itsenäisesti), lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon etsiminen eri lähteistä sekä tietämyksen laajentaminen lukemalla

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien lukeminen
- Luetun ymmärtämisen strategioiden harjoittelu (sadut, runot, kertomukset ja lyhyet tietotekstit); kuvan lukeminen
- Substantiivit, verbit ja adjektiivit
- Synonyymit ja vastakohtat
- Aakkostaminen
- Lasten ja nuorten kirjallisuuden valitseminen (yhdessä ja itsenäisesti), lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon etsiminen eri lähteistä sekä tietämyksen laajentaminen lukemalla

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien harjoittelu
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Lause; iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Vuorosanaviiva
- Puhekieli ja kirjakieli
- Vokaalit ja konsonantit (geminaatta ja pitkä vokaali) sekä diftongit, äng-äänne
- Yhdyssanat; erisnimet ja yleisnimet
- Tekstin tarkistaminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien harjoittelu
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Lause; iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Vuorosanaviiva
- Puhekieli ja kirjakieli
- Vokaalit ja konsonantit (geminaatta ja pitkä vokaali) sekä diftongit, äng-äänne
- Yhdyssanat; erisnimet ja yleisnimet
- Tekstin tarkistaminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttö; kirjastovierailut, itseä kiinnostavan luettavan etsiminen, kirjojen lainaaminen, esimerkiksi verkkokirjastoon tutustuminen; omaehtoinen lukeminen ja kirjoittaminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämyksen jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttö; kirjastovierailut, itseä kiinnostavan luettavan etsiminen, kirjojen lainaaminen, esimerkiksi verkkokirjastoon tutustuminen; omaehtoinen lukeminen ja kirjoittaminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Kolmannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttö; kirjastovierailut, itseä kiinnostavan luettavan etsiminen, kirjojen lainaaminen, esimerkiksi verkkokirjastoon tutustuminen; omaehtoinen lukeminen ja kirjoittaminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Draamalliset työtavat, kokonaisilmaisu
- Esiintyminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen harjoittelemineen
- Tekstinymmärtämisen strategioiden harjoittelemineen, oman lukutaidon tarkkaileminen ja arvioiminen
- Sanaluokat: verbit, nominit, taipumattomat sanat
- Yhteisesti ja itse valitun lapsille ja nuorille suunnatun kirjallisuuden, myös kokonaisten teosten, lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omassa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikointi, kappalejako, elävöittäminen
- Virke, päälause, sivulause; pilkku sekä iso alkukirjain ja lopetusmerkit

- Yleisnimet ja erisnimet, yhdyssanat ja yhdysmerkki
- Puhekieli ja kirjakieli
- Oman tekstin tarkasteleminen ja arvioiminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiötä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttäminen: kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Omien esityksien suunnitteleminen ja toteuttaminen
- Median tekstejä
- Klassikkokirjallisuutta sekä nykykirjallisuutta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Draamalliset työtavat, kokonaisilmaisu
- Esiintyminen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Draamalliset työtavat, kokonaisilmaisu
- Esiintyminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Draamalliset työtavat, kokonaisilmaisu
- Esiintyminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen harjoittelu
- Tekstinymmärtämisen strategioiden harjoittelu, oman lukutaidon tarkkaileminen ja arvioiminen
- Sanaluokat: verbit, nominit, taipumattomat sanat
- Yhteisesti ja itse valitun lapsille ja nuorille suunnatun kirjallisuuden, myös kokonaisten teosten, lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen harjoittelu
- Tekstinymmärtämisen strategioiden harjoittelu, oman lukutaidon tarkkaileminen ja arvioiminen
- Sanaluokat: verbit, nominit, taipumattomat sanat
- Yhteisesti ja itse valitun lapsille ja nuorille suunnatun kirjallisuuden, myös kokonaisten teosten, lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla

mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen harjoittelu
- Tekstinymmärtämisen strategioiden harjoittelu, oman lukutaidon tarkkaileminen ja arvioiminen
- Sanaluokat: verbit, nominit, taipumattomat sanat
- Yhteisesti ja itse valitun lapsille ja nuorille suunnatun kirjallisuuden, myös kokonaisten teosten, lukeminen ja kuunteleminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikointi, kappalejako, elävöittäminen
- Virke, päälause, sivulause; pilkku sekä iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Yleisnimet ja erisnimet, yhdyssanat ja yhdysmerkki
- Puhekieli ja kirjakieli
- Oman tekstin tarkasteleminen ja arvioiminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikointi, kappalejako, elävöittäminen
- Virke, päälause, sivulause; pilkku sekä iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Yleisnimet ja erisnimet, yhdyssanat ja yhdysmerkki
- Puhekieli ja kirjakieli
- Oman tekstin tarkasteleminen ja arvioiminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikointi, kappalejako, elävöittäminen
- Virke, päälause, sivulause; pilkku sekä iso alkukirjain ja lopetusmerkit
- Yleisnimet ja erisnimet, yhdyssanat ja yhdysmerkki
- Puhekieli ja kirjakieli
- Oman tekstin tarkasteleminen ja arvioiminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttäminen: kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Omien esityksien suunnitteleminen ja toteuttaminen
- Median tekstejä
- Klassikkokirjallisuutta sekä nykykirjallisuutta

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen
- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttäminen: kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Omien esityksien suunnitteleminen ja toteuttaminen
- Median tekstejä
- Klassikkokirjallisuutta sekä nykykirjallisuutta

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Neljännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

- Kirjaston aktiivinen ja monipuolinen käyttäminen: kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Omien esityksien suunnitteleminen ja toteuttaminen
- Median tekstejä
- Klassikkokirjallisuutta sekä nykykirjallisuutta

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Draamalliset työtavat, sanallinen ja sanaton viestintä
- Esitys ryhmässä
- Mielipiteen jakaminen, oman mielipiteen esittäminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Väittely

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kaunokirjallisen tekstin ja tietotekstin lukustrategiat
- Monenlaisten tekstien tulkitseminen ja vertaileminen

- Sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja niiden hierarkioiden selittäminen, vertaileminen ja pohtiminen
- Sanaluokat: verbit (persoona- ja aikamuodot), nominit (taipuminen sijamuodoissa) ja taipumattomat sanat
- Kirjallisuuden lukeminen ja kuunteleminen
- Kirjallisuuden käsitteet: kertoja, aihe, teema
- Tietolähteiden arvioiminen

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Viidennellä luokalla kesitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen ja elävöittäminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikoimisen, rakenteiden ja kappalejaon harjoittelu ja niiden käyttäminen omista teksteistä
- Lauseoppi: virke, lause, päälause, sivulause, pilkku, lopetusmerkit
- Lauseenjäsennys: predikaatti ja subjekti
- Oikeinkirjoituksen huomioiminen tekstin tarkistamisessa
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Muistiinpanot ja tiivistäminen
- Nettietiketti

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.

Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

- Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä
- Kalevalaan tutustuminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan, esimerkiksi kirjaston, elokuvien, teatterin ja museoiden hyödyntäminen; kirjastovierailut, verkkokirjaston käyttö, kirjojen lainaaminen ja esimerkiksi kirjavinkkaus
- Median rooli oppilaan arjessa
- Lasten ja nuorten koti- ja ulkomaista nykykirjallisuutta ja klassikoita sekä tietokirjallisuutta
- Tekstien väliset yhteydet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Draamalliset työtavat, sanallinen ja sanaton viestintä
- Esitys ryhmässä
- Mielipiteen jakaminen, oman mielipiteen esittäminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Väittely

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Draamalliset työtavat, sanallinen ja sanaton viestintä
- Esitys ryhmässä
- Mielipiteen jakaminen, oman mielipiteen esittäminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Väittely

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Draamalliset työtavat, sanallinen ja sanaton viestintä
- Esitys ryhmässä
- Mielipiteen jakaminen, oman mielipiteen esittäminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Väittely

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Draamalliset työtavat, sanallinen ja sanaton viestintä
- Esitys ryhmässä
- Mielipiteen jakaminen, oman mielipiteen esittäminen
- Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Väittely

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kaunokirjallisen tekstin ja tietotekstin lukustrategiat
- Monenlaisten tekstien tulkitseminen ja vertaileminen
- Sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja niiden hierarkioiden selittäminen, vertaileminen ja pohtiminen
- Sanaluokat: verbit (persoon- ja aikamuodot), nominit (taipuminen sijamuodoissa) ja taipumattomat sanat
- Kirjallisuuden lukeminen ja kuunteleminen
- Kirjallisuuden käsitteet: kertoja, aihe, teema
- Tietolähteiden arvioiminen

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kaunokirjallisen tekstin ja tietotekstin lukustrategiat
- Monenlaisten tekstien tulkitseminen ja vertaileminen
- Sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja niiden hierarkioiden selittäminen, vertaileminen ja pohtiminen
- Sanaluokat: verbit (persoonaa- ja aikamuodot), nominit (taipuminen sijamuodoissa) ja taipumattomat sanat
- Kirjallisuuden lukeminen ja kuunteleminen
- Kirjallisuuden käsitteet: kertoja, aihe, teema
- Tietolähteiden arvioiminen

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kaunokirjallisen tekstin ja tietotekstin lukustrategiat
- Monenlaisten tekstien tulkitseminen ja vertaileminen
- Sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja niiden hierarkioiden selittäminen, vertaileminen ja pohtiminen
- Sanaluokat: verbit (persoonaa- ja aikamuodot), nominit (taipuminen sijamuodoissa) ja taipumattomat sanat
- Kirjallisuuden lukeminen ja kuunteleminen
- Kirjallisuuden käsitteet: kertoja, aihe, teema
- Tietolähteiden arvioiminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla

mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

Viidennellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kaunokirjallisen tekstin ja tietotekstin lukustrategiat
- Monenlaisten tekstien tulkitseminen ja vertaileminen
- Sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja niiden hierarkioiden selittäminen, vertaileminen ja pohtiminen
- Sanaluokat: verbit (persoon- ja aikamuodot), nominit (taipuminen sijamuodoissa) ja taipumattomat sanat
- Kirjallisuuden lukeminen ja kuunteleminen
- Kirjallisuuden käsitteet: kertoja, aihe, teema
- Tietolähteiden arvioiminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

Viidennellä luokalla kesitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen ja elävöittäminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikoimisen, rakenteiden ja kappalejaon harjoittelu ja niiden käyttäminen omilla teksteissä
- Lauseoppi: virke, lause, päälause, sivulause, pilkku, lopetusmerkit
- Lauseenjäsennys: predikaatti ja subjekti
- Oikeinkirjoituksen huomioiminen tekstin tarkistamisessa
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Muistiinpanot ja tiivistäminen
- Nettietiketti

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

Viidennellä luokalla kesitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen ja elävöittäminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikoimisen, rakenteiden ja kappalejaon harjoitteleminen ja niiden käyttäminen omista teksteistä
- Lauseoppi: virke, lause, päälause, sivulause, pilkku, lopetusmerkit
- Lauseenjäsennys: predikaatti ja subjekti
- Oikeinkirjoituksen huomioiminen tekstin tarkistamisessa
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Muistiinpanot ja tiivistäminen
- Nettietiketti

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

Viidennellä luokalla kesitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien tuottaminen ja elävöittäminen
- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Tekstien otsikoimisen, rakenteiden ja kappalejaon harjoitteleminen ja niiden käyttäminen omista teksteistä
- Lauseoppi: virke, lause, päälause, sivulause, pilkku, lopetusmerkit
- Lauseenjäsennys: predikaatti ja subjekti

- Oikeinkirjoituksen huomioiminen tekstin tarkistamisessa
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Muistiinpanot ja tiivistäminen
- Nettietiketti

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

- Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä
- Kalevalaan tutustuminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan, esimerkiksi kirjaston, elokuvien, teatterin ja museoiden hyödyntäminen; kirjastovierailut, verkkokirjaston käyttö, kirjojen lainaaminen ja esimerkiksi kirjavinkkaus
- Median rooli oppilaan arjessa
- Lasten ja nuorten koti- ja ulkomaista nykykirjallisuutta ja klassikoita sekä tietokirjallisuutta
- Tekstien väliset yhteydet

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

- Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä
- Kalevalaan tutustuminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan, esimerkiksi kirjaston, elokuvien, teatterin ja museoiden hyödyntäminen; kirjastovierailut, verkkokirjaston käyttö, kirjojen lainaaminen ja esimerkiksi kirjavinkkaus
- Median rooli oppilaan arjessa
- Lasten ja nuorten koti- ja ulkomaista nykykirjallisuutta ja klassikoita sekä tietokirjallisuutta
- Tekstien väliset yhteydet

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

- Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä
- Kalevalaan tutustuminen
- Lapsille ja nuorille suunnatun media- ja kulttuuritarjonnan, esimerkiksi kirjaston, elokuvien, teatterin ja museoiden hyödyntäminen; kirjastovierailut, verkkokirjaston käyttö, kirjojen lainaaminen ja esimerkiksi kirjavinkkaus
- Median rooli oppilaan arjessa
- Lasten ja nuorten koti- ja ulkomaista nykykirjallisuutta ja klassikoita sekä tietokirjallisuutta
- Tekstien väliset yhteydet

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Toisten kuunteleminen, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Draamalliset työtavat
- Monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen, esim. erilaiset puhetilanteet, juhlat, draama, sähköposti
- Mielipiteen esittäminen ja perusteleminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen

sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen sekä ymmärtämisen harjoittelemine
- Ikätasolle sopivan kirjallisuuden valitseminen, lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstien ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä
- Sanaluokat
- Nominien taipuminen sijamuodoissa ja sijamuotojen merkitykset
- Verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omista teksteistä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Monipuolinen tekstien tuottaminen
- Kirjoitetun ja puhutun kielen erot
- Virke; päälause, sivulauseet
- Lauseen pääjäsenet: predikaatti, subjekti, objekti
- Oman tekstin arvioiminen

- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Nettietiketti
- Muistiinpanot, tiivistäminen
- Lähteet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan
- Median rooli oppilaan arjessa
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Lukemiseen innostaminen, esimerkiksi kirjavinkkaus
- Lasten- ja nuorten kirjallisuus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Toisten kuunteleminen, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Draamalliset työtavat
- Monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen, esim. erilaiset puhetilanteet, juhlat, draama, sähköposti
- Mielipiteen esittäminen ja perusteleminen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Toisten kuunteleminen, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Draamalliset työtavat
- Monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen, esim. erilaiset puhetilanteet, juhlat, draama, sähköposti
- Mielipiteen esittäminen ja perusteleminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Toisten kuunteleminen, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Draamalliset työtavat
- Monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen, esim. erilaiset puhetilanteet, juhlat, draama, sähköposti
- Mielipiteen esittäminen ja perusteleminen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Toisten kuunteleminen, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen
- Draamalliset työtavat

- Monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen, esim. erilaiset puhetilanteet, juhlat, draama, sähköposti
- Mielipiteen esittäminen ja perusteleminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen sekä ymmärtämisen harjoittelu
- Ikätasolle sopivan kirjallisuuden valitseminen, lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstien ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä
- Sanaluokat
- Nominien taipuminen sijamuodoissa ja sijamuotojen merkitykset
- Verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen sekä ymmärtämisen harjoittelu
- Ikätasolle sopivan kirjallisuuden valitseminen, lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstien ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä
- Sanaluokat
- Nominien taipuminen sijamuodoissa ja sijamuotojen merkitykset
- Verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen sekä ymmärtämisen harjoittelu
- Ikätasolle sopivan kirjallisuuden valitseminen, lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstien ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä
- Sanaluokat
- Nominien taipuminen sijamuodoissa ja sijamuotojen merkitykset
- Verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erilaisten tekstien sujuvan lukemisen sekä ymmärtämisen harjoittelu
- Ikätasolle sopivan kirjallisuuden valitseminen, lukeminen ja kuunteleminen
- Tekstien ja lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- Tiedon hakeminen eri lähteistä
- Sanaluokat
- Nominien taipuminen sijamuodoissa ja sijamuotojen merkitykset
- Verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Monipuolinen tekstien tuottaminen
- Kirjoitetun ja puhutun kielen erot
- Virke; päälause, sivulauseet
- Lauseen pääjäsenet: predikaatti, subjekti, objekti
- Oman tekstin arvioiminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Nettietiketti
- Muistiinpanot, tiivistäminen
- Lähteet

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Monipuolinen tekstien tuottaminen
- Kirjoitetun ja puhutun kielen erot
- Virke; päälause, sivulauseet
- Lauseen pääjäsenet: predikaatti, subjekti, objekti
- Oman tekstin arvioiminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Nettietiketti
- Muistiinpanot, tiivistäminen
- Lähteet

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Monipuolinen tekstien tuottaminen
- Kirjoitetun ja puhutun kielen erot
- Virke; päälause, sivulauseet
- Lauseen pääjäsenet: predikaatti, subjekti, objekti
- Oman tekstin arvioiminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Nettietiketti
- Muistiinpanot, tiivistäminen
- Lähteet

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittaminen
- Monipuolinen tekstien tuottaminen
- Kirjoitetun ja puhutun kielen erot
- Virke; päälause, sivulauseet

- Lauseen pääjäsenet: predikaatti, subjekti, objekti
- Oman tekstin arvioiminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Nettietiketti
- Muistiinpanot, tiivistäminen
- Lähteet

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan
- Median rooli oppilaan arjessa
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Lukemiseen innostaminen, esimerkiksi kirjavinkkaus
- Lasten- ja nuorten kirjallisuus

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan
- Median rooli oppilaan arjessa
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Lukemiseen innostaminen, esimerkiksi kirjavinkkaus
- Lasten- ja nuorten kirjallisuus

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Kuudennella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kielen vaihtelu tilanteen ja aiheen mukaan
- Median rooli oppilaan arjessa
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Lukemiseen innostaminen, esimerkiksi kirjavinkkaus
- Lasten- ja nuorten kirjallisuus

34.6.2. Valinnainen historia, paikallinen historia

Valinnaisen tehtävä

tutustuminen paikallishistoriaan, laajentamaan, syventämään ja täydentämään jo opittua historiallista tietoa

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tutustumiskohteina voivat olla esim. historialliset tapahtumapaikat, museot, arkeologiset löydöt, vanhat asuinpaikat, perimätieto menneistä tapahtumista.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi: hyväksytty/hylätty

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

laajentaa paikallishistorian tuntemusta

Sisältö: mahdollisuuksien mukaan oman paikkakunnan esineet, kuvat, muistelut, rakennettu ympäristö, museo, akeologiset löydöt, oman paikkakunnan merkkihenkilöt,

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Iaajentaa paikallishistorian tuntemusta

Sisältö: mahdollisuuksien mukaan oman paikkakunnan esineet, kuvat, muistelut, rakennettu ympäristö, museo, akeologiset löydöt, oman paikkakunnan merkkihenkilöt,

34.6.3. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Evangelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystäväyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntietä. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteiden ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhla ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista (kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa. Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäntapa- ja tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T5	S1, S2	L1, L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Perehdytään luterilaisuuden

oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista(kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa.Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä.Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista(kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa.Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä.Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista(kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa. Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista (kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa. Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista(kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa.Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä.Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista(kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa.Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Egyptistä luvattuun maahan.

Seurakunta oppilaan elämässä. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Esimerkiksi yhteistyössä srk:n kanssa.

Kirkkovuoden juhlia ja tapoja. Opetuksessa syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista (kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Esimerkiksi yhteistyö srk:n kanttorin kanssa. Seurakunnan keskeisiä toimintoja ja aiheeseen sopivia virsiä.

Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteiden ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmetteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim.seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskkoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmetteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskkoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim. seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmetteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim. seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim. seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjävertaus, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim. seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef,

Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskkoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim.seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Esimerkiksi Tuhlaajapoika, Laupias Samarialainen, Kylväjät, Hyvä Paimen, Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmetteet

Syvennetään tietoja kirkkovuodesta. Kirkkovuoden rakenne ja keskeiset juhlat.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Ajankohtaisten asioiden kautta teemojen tarkasteleminen.

Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.

Seurakunta oppilaan elämässä.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim.seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Elämän kunnioittaminen. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuus.

Opetuksessa käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim.seuraavia kertomuksia. VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel, UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja uskonnon kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen,

tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliälajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martta ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, laulut, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyllilajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyllilajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä, joita ovat esim. myytit, historiikirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, synti, lankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja. Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martta ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetyssmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja. Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martha ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyllilajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset, kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja. Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martta ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin

netistä löytyviä materiaaleja Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martha ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martha ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Lähimmäisenrakkaus.

Jeesuksen opetuksia ja apostolien teot.

Alkuseurakunnan synty ja ensimmäiset lähetysmatkat.

Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyllilajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, opetukset ,kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Tarkastellaan kristinuskon näkymistä esimerkiksi sarjakuvissa, elokuvissa, laulujen sanoissa yms.

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Kristinuskon synty ja kehitys Suomessa.

Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonottomuutta. Uskonottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen(VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Marta ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen(VT:n ja UT:n kertomukset). (S 3) Kannattaa hyödyntää YK:n ja Unicefin netistä löytyviä materiaaleja Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Marta ja Maria

Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. (VT:n ja UT:n kertomukset)

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen

eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteiden ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisäät.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonottomuutta.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.)Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia->tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot(srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu)sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen

eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu) sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.) Em. henkilöt olivat oman aikansa vaikuttajia ja uudistajia -> tätä näkökulmaa voi käsitellä laajemminkin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Vuorisaarnat.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Kannattaa hyödyntää Raamattua; Paavalin kirjeet, Apostolien teot (srk:n synty ja kehittyminen)

Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia

Maailmanuskonnot.

Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontojen välinen vuoropuhelu) sekä tarkastellaan uskontoja esimerkiksi mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Etiikassa tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Pohditaan kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.

34.6.4. Valinnainen musiikki 4–6. lk

Valinnaisen tehtävä

Tehtävänä on syventää musiikillisia taitoja ja tietoa, tarjota kokemuksia musiikin eri osa-alueilta, ja ennen kaikkea saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä. Työtavat ja sisällöt vaihtelevat ryhmän kokoonpanon ja toiveiden mukaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetus pyritään järjestämään mahdollisimman toiminnallisia työtapoja käyttäen. Soitetaan, lauletaan, kuunnellaan ja luodaan itse musiikkia. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä esimerkiksi teatteri- tai konserttiretkiä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Pyritään ohjaamaan oppilasta oman musikaalisuuden sekä musiikillisten taitojen kehittämiseen. Eryistä tukea vaativat oppilaat huomioidaan erikseen.

Arviointi

Numeroarviointi 4–10.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on syventää musiikillisia tietoja ja taitoja sekä saada hyviä musiikillisia kokemuksia ryhmässä.

Ryhmän kokoonpanon ja toiveiden mukaan voidaan valita esimerkiksi jokin seuraavista sisältökokonaisuuksista:

- kuoro
- bändi
- musikaali tai
- soitinrakennus.

Valinnaisessa musiikissa voidaan myös tehdä yhteisiä projekteja muiden oppiaineiden kanssa. Esim. ilmaisutaidon, englannin, musiikin ja muiden taito- ja taideaineitten valinnaisten ryhmien yhteistyönä toteutettu englanninkielinen musikaali. Yhtenä vaihtoehtona on valmistaa jokin joulutai kevätjuhlassa esitettävä kokonaisuus mahdollisesti myös yhteistyönä muiden oppiaineden kanssa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on syventää musiikillisia tietoja ja taitoja sekä saada hyviä musiikillisia kokemuksia ryhmässä.

Ryhmän kokoonpanon ja toiveiden mukaan voidaan valita esimerkiksi jokin seuraavista sisältökokonaisuuksista:

- kuoro
- bändi
- musikaali tai
- soitinrakennus.

Valinnaisessa musiikissa voidaan myös tehdä yhteisiä projekteja muiden oppiaineiden kanssa. Esim. ilmaisutaidon, englannin, musiikin ja muiden taito- ja taideaineitten valinnaisten ryhmien yhteistyönä toteutettu englanninkielinen musikaali. Yhtenä vaihtoehtona on valmistaa jokin joulutai kevätjuhlassa esitettävä kokonaisuus mahdollisesti myös yhteistyönä muiden oppiaineden kanssa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on syventää musiikillisia tietoja ja taitoja sekä saada hyviä musiikillisia kokemuksia ryhmässä.

Ryhmän kokoonpanon ja toiveiden mukaan voidaan valita esimerkiksi jokin seuraavista sisältökokonaisuuksista:

- kuoro
- bändi
- musikaali tai
- soitinrakennus.

Valinnaisessa musiikissa voidaan myös tehdä yhteisiä projekteja muiden oppiaineiden kanssa. Esim. ilmaisutaidon, englannin, musiikin ja muiden taito- ja taideaineitten valinnaisten ryhmien yhteistyönä toteutettu englanninkielinen musikaali. Yhtenä vaihtoehtona on valmistaa jokin joulutai kevätjuhlassa esitettävä kokonaisuus mahdollisesti myös yhteistyönä muiden oppiaineden kanssa.

34.6.5. Valinnainen kuvataide 4-6 lyhyt

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisessa kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan erilaisten harjoitusten ja projektien. Projekteihin voidaan integroida muita oppiaineita.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Ryhmän maksimikoko 18 oppilasta. Ryhmäkoko on rajattu työvälineiden ja -tilojen riittävyyden takaamiseksi sekä turvallisuuden vuoksi.

Arviointi

sanallinen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

34.6.6. Valinnainen kuvataide 4-6

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisessa kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan erilaisten harjoitusten ja projektien. Projekteihin voidaan integroida muita oppiaineita.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Ryhmä enintään 18 henkeä johtuen työvälineiden ja -tilojen sekä turvallisuuden vuoksi.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

numeroarviointi

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan.

34.6.7. Valinnainen musiikki 5–6. lk

Valinnaisen tehtävä

Tehtävänä on syventää musiikillisia taitoja ja tietoa, tarjota kokemuksia musiikin eri osa-alueilta, ja ennen kaikkea saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä. Sisällössä huomioidaan erityisesti oppilaiden omat toiveet laulu- ja soitto-ohjelmistossa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristön ilmapiiri pyritään luomaan mahdollisimman turvalliseksi ja luottamukselliseksi, jotta oppilaalla on matala kynnys kokeilla eri soittimia ja laulaa. Työtavat painottuvat laulamiseen ja soittamiseen. Oppilaiden omien toiveiden huomioimisella halutaan tehdä musisoinnista mielekästä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä ja nauttia musiikista.

Tuntien sisältö rakentuu suurelta osin oppilaiden omista toivekappaleista, jolla halutaan luoda mahdollisuuksia musiikista nauttimiseen. Oppilasta autetaan löytämään laulamisen ja soittamisen ilo. Tuntien sisältö rakentuu pääosin laulamisesta ja soittamisesta.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä ja nauttia musiikista.

Tuntien sisältö rakentuu suurelta osin oppilaiden omista toivekappaleista, jolla halutaan luoda mahdollisuuksia musiikista nauttimiseen. Oppilasta autetaan löytämään laulamisen ja soittamisen ilo. Tuntien sisältö rakentuu pääosin laulamisesta ja soittamisesta.

34.6.8. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittamisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaan.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan

demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituksien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Oman rahankäytön suunnittelu sekä tulojen ja menojen välinen suhde

Kulutusvalinnat, kierrättäminen sekä mainontaan tutustuminen

Oppilaan mahdollisuudet ansaita rahaa

Säästämisen pohtiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituserien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

Oman rahankäytön suunnittelu sekä tulojen ja menojen välinen suhde

Kulutusvalinnat, kierrättäminen sekä mainontaan tutustuminen

Oppilaan mahdollisuudet ansaita rahaa

Säästämisen pohtiminen

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituksien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

Oman rahankäytön suunnittelu sekä tulojen ja menojen välinen suhde

Kulutusvalinnat, kierrättäminen sekä mainontaan tutustuminen

Oppilaan mahdollisuudet ansaita rahaa

Säästämisen pohtiminen

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman mielipiteen ilmaiseminen esim. mielipidekirjoitus, palautelaatikko, väittelyt.

Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa esim. äänestämällä oppilaskunnan jäsenestä, sopimalla luokan säännöistä

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituksien tarkastelu ikätasonmukaisesti

Tutustutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa sekä mediassa

Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan niiden toteutumista omassa lähiympäristössä ja koko Suomessa

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Oman rahankäytön suunnittelu sekä tulojen ja menojen välinen suhde

Kulutusvalinnat, kierrättäminen sekä mainontaan tutustuminen

Oppilaan mahdollisuudet ansaita rahaa

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuuskäsitteitä.

Minä erilaisten yhteisöjen jäsenenä sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu lähiympäristössä esim. perhe, luokka, koulu, Siikalatva, Suomi, some, lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

Keskustelutaidot

Tasa-arvo luokassa, koulussa, Suomessa, maailmalla

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen mediassa ja somessa

Vastuullinen toiminta ja vaikuttaminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituserien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvin osin esim. luokkavierailuna.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäätäjille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikalliset asiat:

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisiin yrityksiin ja palvelun tuottajiin erilaisten käytännön tilanteiden ja tapahtumien avulla.

Osallistutaan Yrityskyläpäivään ja raportoidaan siitä toiselle luokalle tai isommalle.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T2	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituserien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvien osien esim. luokkavierailuna.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäättäjäille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

Paikalliset asiat:

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisiin yrityksiin ja palvelun tuottajiin erilaisten käytännön tilanteiden ja tapahtumien avulla.

Osallistutaan Yrityskyläpäivään ja raportoidaan siitä toiselle luokalle tai isommalle.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituserien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvien osien esim. luokkavierailuna.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäättäjäille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

Paikalliset asiat:

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisiin yrityksiin ja palvelun tuottajiin erilaisten käytännön tilanteiden ja tapahtumien avulla.

Osallistutaan Yrityskyläpäivään ja raportoidaan siitä toiselle luokalle tai isommalle.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvien osien esim. luokkavierailuna.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäätäjille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Paikalliset asiat:

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisiin yrityksiin ja palvelun tuottajiin erilaisten käytännön tilanteiden ja tapahtumien avulla.

Osallistutaan Yrityskyläpäivään ja raportoidaan siitä toiselle luokalle tai isommalle.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvien osien esim. luokkavierailuna.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nousseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäätäjille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien tarkastelu ikätason mukaisesti.

Paikalliset asiat:

Koululle pyritään kutsumaan esittelykäynnille paikallinen tai lähiseudun kansalaisjärjestötoimija havainnollistamaan kansalaisjärjestön toimintaa ja periaatteita, esim. spr:n lähimmäispalvelusta, eläinsuojeluyhdistyksestä tai ihmisoikeusjärjestöstä. Elävä kirjasto -tapahtuman hyödyntäminen soveltuvien osien esim. luokkavierailuna.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäättäjille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Pohditaan omia eettisiä valintoja, käsitellään kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia sekä tarkastellaan median vaikutusta omien mielipiteiden ja käsitysten muotoutumiseen.

Paikalliset asiat:

Oppilaat jatkavat luokan sisällä esille nouseiden kehittämiskohteiden toteutumista laatimalla esituksen oppilaskunnan hallitukselle, koulun johtokunnalle tai kuntapäättäjille. Samalla harjoitellaan vaikuttamiskanavan valintaa ja kontaktin luomista oikeaan päätöksentekotahoon.

34.6.9. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, tekstiilityö

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen käsityön tehtävänä on täydentää jo opittuja käsityötaitoja sekä laajentaa osaamista käsitöiden suunnittelussa ja eri käsityötekniikoissa. Painotetaan oppilaan omaa kiinnostuneisuutta ja kokeilunhalua.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarviointi

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia tekstiilitöitä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia tekstiilitöitä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia tekstiilitöitä.

34.6.10. Valinnainen äidinkieli 5. - 6.lk., ilmaisutaito

Valinnaisen tehtävä

Tutustutaan draamallisiin työtapoihin ja lisätään omaa ilmaisurohkeutta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 5

Vuosiluokka 6

34.6.11. Joukkuepelit ja liikuntaleikit

Valinnaisen tehtävä

Innostaa ja kannustaa oppilaita liikkumaan tarjoamalla monipuolisesti vaihtoehtoja liikuntaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tunneilla syvennetään jo opittujen joukkuelajien taitoja pelitilanteissa. Opetellaan eri peleille ominaisia taktiikoita ja sääntöjä. Opetellaan myös uusia lajeja ja leikkejä. Oppilaat harjoittelevat tuomarina toimimista. Mahdollisuuksien mukaan pyritään toteuttamaan oppilaiden toiveita.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Suoritusmerkintä

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Opitaan joukkuepelaamista, opitaan muodostamaan joukkue sekä toimimaan ryhmänä ja ryhmässä. Opitaan myös olemaan reilu voittaja ja hyvä häviäjä.

Liikunnan terveydellisen merkityksen ymmärtäminen.

Sosiaalisten taitojen kehittäminen liikunnan avulla.

Liikuntataitojen syventäminen.

34.6.12. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoilliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaita kannustetaan ja ohjataan toimimaan omalla tasollaan ja kehittämään itseään omista lähtökohdista käsin.

Oppilaita ohjataan liikunnan jälkeiseen hygieniasta huolehtimiseen erityisesti vuosiluokalta 5 alkaen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

34.6.13. Valinnainen äidinkieli 5. - 6.lk., kirjallisuus

Valinnaisen tehtävä

Oppiaineen avulla innostetaan ja kannustetaan oppilasta löytämään itseään kiinnostavaa kirjallisuutta. Tuetaan lukuharrastusta, saadaan elämyksiä ja viihdytään kirjallisuuden parissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 5

Vuosiluokka 6

34.6.14. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moniaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

1-2 luokkien paikallisten sisältöjen lisäksi:

- Piirtäminen: kuvan rakennetekijät/sommittelu, tilakäsitteen alkeet, valon ja varjon tutkiminen/kontrastit, perspektiivioppia, piirrustustekniikoiden kertausta ja varmentamista, ihmisen piirtäminen, teknisen piirtämisen alkeet
- Maalaus: erilaisiin maalausväriin tutustuminen, väriympyrä, puhtaat/murretut värit, värien symboliikka
- Rakentelu ja muotoilu: kolmiulotteisuus eri materiaaleista, muotoilutekniikat ja liitostavat, pienoismallit
- Grafiikka: erilaiset helpot painomenetelmät omilla/valmiilla sabluunoilla, graafisten työvaiheiden ja -välineiden nimitykset
- Tutustuminen taidenäyttelyihin mahdollisuuksien mukaan
- Taiteilijoihin ja heidän teoksiinsa tutustumista verkkoympäristössä
- Tila- ja ympäristötaidekokeilut
- Omien taidenäyttelyiden järjestäminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Paikalliset asiat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

34.6.15. Valinnainen kotitalous

Valinnaisen tehtävä

Kotitalouden valinnaisen opetuksessa tutustutaan ja harjoitellaan kotiin liittyviä arjanhallinnan taitoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- tekemällä ja tutkimalla oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- käytännön työtehtäviä, monipuolinen käden taitojen harjoittelu yksin, pareittain ja ryhmässä
- kiireetön oppimisilmapiiri

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- jokaisen oppilaan taitoa oppia vahvistetaan
- käsillä tekeminen tarjoaa itsetuntoa vahvistavaa toimintaa sekä onnitustumisen kokemuksia

Arviointi

Numeroarviointi

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ja sisällöt 4-6 lk.

Tavoitteet:

- Oppilas ymmärtää kotitalouden moninaiset työt ja tehtävät osana kodin toimintaa.
- Oppilas harjoittelee kodissa tehtäviä ruoanvalmistuksen, leivonnän, puhtaanapidon ja vaatehuollon töitä.
- Oppilas ymmärtää tasa-arvoiset valinnat, toimintatavat ja vuorovaikutuksen merkityksen arjen elämismaailmassa.
- Oppilas harjaannuttaa ryhmätyöskentelyn taitoja.
- Oppilas harjoittelee ajanhallintaa sekä turvallista ja hygieenistä työskentelyä.
- Oppilaan koti on oman itsenäisyyden kasvaessa edelleen lapsen tärkein viiteryhä, joten kodin ja koulun yhteistyötä pidetään tärkeänä.

Valinnaisen kotitalouden sisältöjä ovat:

- tekemällä ja tutkimalla oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- luonnon tarjoamat ruoka-aarteet
- ruokaketju, alkutuotannosta ruokapöytään
- kaupassa asiointi
- ruoanvalmistus ja leipominen, keittiöhygieniä ja työturvallisuus
- päivän ateriaritmi ja terveelliset ruokavalinnat
- kouluruokailu on tärkeä osa koulupäivää
- käytös- ja tapatietous, kalenterivuoden juhlat
- lapsi kuluttajana
- omien vaatteiden hoito
- kodin pienet siivoustyöt
- kierrätys ja ympäristöasiat
- työskentely yksin, parin kanssa ja ryhmässä, tasapuolinen työnjako ja toisen huomioiminen, sosiaaliset taidot
- monikulttuurisuus
- vuosittain vaihtuva projektiluontoinen teema, jota oppilaat aktiivisesti suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat (teema voi liittyä kunnan tai koulun päättämään laaja-alaiseen osaamisalueeseen)
- sisältöjen valinnassa huomioidaan kiireetön oppimisilmapiiri

Arviointi:

Arvosanan kahdeksan saadakseen:

- Oppilas työskentelee annettujen ohjeiden mukaan sekä harjoittelee arvioimaan omaa toimintaansa kotitalouden oppitunneilla.

- Oppilas käyttää ohjauksessa tavallisempia työmenetelmiä ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa sekä puhtaanapitoon ja vaatehuoltoon liittyvissä töissä.
- Oppilas ymmärtää estetiikan merkityksen kotitalouden hoidossa.
- Oppilaan työskentelee annettuja ohjeita noudattaen järjestelmällisesti ja siististi.
- Oppilas työskentelee turvallisesti annettujen ohjeiden mukaan.
- Oppilas huomioi toiset työskentelyssään ja hän ylläpitää työrauhaa ja yleistä viihtyisyyttä oppitunneilla.
- Oppilas osaa jätteiden peruslajittelun.
- Oppilas osoittaa kiinnostusta kustannus- ja ympäristötietoiseen toimintaan.

Kotitaloudessa arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa oppimista sekä motivoida oppilasta pyrkimään asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin kohteena ovat käytännön toimintataidot, tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Kotitaloutta arvioidaan monipuolisesti. Itsearviointia, pariarviointia ja ryhmän sisäistä arviointia (esim. 3–4 oppilasta) harjoitellaan monipuolisesti. Kokeet ja oppimispäiväkirja voivat olla oppilaan arvioitavia kirjallisia tuotoksia.

Käytännön tuntityöskentelyä seurataan aktiivisesti. Arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kotitalouden arviointiin voivat kuulua myös kotona suoritettavat käytännön tehtävät esim. ruoanvalmistuksen tai puhtaanapidon alueelta. Näihin tehtäviin voidaan myös liittää vanhemmilta pyydettävä palaute. Persoonallisuuden kehittymistä ja sosiaalistumista voidaan tukea henkilökohtaisen palautteen avulla. Näin oppilaan käsitys itsestään oppijana ja kasvavana ihmisenä kehittyy yksilöllisen, totuudenmukaisen ja monipuolisen palautteen myötä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ja sisällöt 4-6 lk

Tavoitteet:

- Oppilas ymmärtää kotitalouden moninaiset työt ja tehtävät osana kodin toimintaa.
- Oppilas harjoittelee kodissa tehtäviä ruoanvalmistuksen, leivonnin, puhtaanapidon ja vaatehuollon töitä.
- Oppilas ymmärtää tasa-arvoiset valinnat, toimintatavat ja vuorovaikutuksen merkityksen arjen elämismailmassa.
- Oppilas harjaannuttaa ryhmätyöskentelyn taitoja.
- Oppilas harjoittelee ajanhallintaa sekä turvallista ja hygieenistä työskentelyä.
- Oppilaan koti on oman itsenäisyyden kasvaessa edelleen lapsen tärkein viiteriymä, joten kodin ja koulun yhteistyötä pidetään tärkeänä.

Valinnaisen kotitalouden sisältöjä ovat:

- tekemällä ja tutkimalla oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- luonnon tarjoamat ruoka-aarteet
- ruokaketju, alkutuotannosta ruokapöytään
- kaupassa asiointi
- ruoanvalmistus ja leipominen, keittiöhygieniä ja työturvallisuus
- päivän ateriaritmi ja terveelliset ruokavalinnat

- kouluruokailu on tärkeä osa koulupäivää
- käytös- ja tapatietous, kalenterivuoden juhlat
- lapsi kuluttajana
- omien vaatteiden hoito
- kodin pienet siivoustyöt
- kierrätys ja ympäristöasiat
- työskentely yksin, parin kanssa ja ryhmässä, tasapuolinen työnjako ja toisen huomioiminen, sosiaaliset taidot
- monikulttuurisuus
- vuosittain vaihtuva projektiluontoinen teema, jota oppilaat aktiivisesti suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat (teema voi liittyä kunnan tai koulun päättämään laaja-alaiseen osaamisalueeseen)
- sisältöjen valinnassa huomioidaan kiireetön oppimisilmapiiri

Arviointi:

Arvosanan kahdeksan saadakseen:

- Oppilas työskentelee annettujen ohjeiden mukaan sekä harjoittelee arvioimaan omaa toimintaansa kotitalouden oppitunneilla.
- Oppilas käyttää ohjauksessa tavallisempia työmenetelmiä ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa sekä puhtaanapitoon ja vaatehuoltoon liittyvissä töissä.
- Oppilas ymmärtää estetiikan merkityksen kotitalouden hoidossa.
- Oppilaan työskentelee annettuja ohjeita noudattaen järjestelmällisesti ja siististi.
- Oppilas työskentelee turvallisesti annettujen ohjeiden mukaan.
- Oppilas huomioi toiset työskentelyssään ja hän ylläpitää työrauhaa ja yleistä viihtyisyyttä oppitunneilla.
- Oppilas osaa jätteiden peruslajittelun.
- Oppilas osoittaa kiinnostusta kustannus- ja ympäristötietoiseen toimintaan.

Kotitaloudessa arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa oppimista sekä motivoida oppilasta pyrkimään asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin kohteena ovat käytännön toimintataidot, tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Kotitaloutta arvioidaan monipuolisesti. Itsearviointia, pariarviointia ja ryhmän sisäistä arviointia (esim. 3–4 oppilasta) harjoitellaan monipuolisesti. Kokeet ja oppimispäiväkirja voivat olla oppilaan arvioitavia kirjallisia tuotoksia.

Käytännön tuntityöskentelyä seurataan aktiivisesti. Arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kotitalouden arviointiin voivat kuulua myös kotona suoritettavat käytännön tehtävät esim. ruoanvalmistuksen tai puhtaanapidon alueelta. Näihin tehtäviin voidaan myös liittää vanhemmilta pyydettyä palaute. Persoonallisuuden kehittymistä ja sosiaalistumista voidaan tukea henkilökohtaisen palautteen avulla. Näin oppilaan käsitys itsestään oppijana ja kasvavana ihmisenä kehittyy yksilöllisen, totuudenmukaisen ja monipuolisen palautteen myötä

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet ja sisällöt 4-6 lk.

Tavoitteet:

- Oppilas ymmärtää kotitalouden moninaiset työt ja tehtävät osana kodin toimintaa.
- Oppilas harjoittelee kodissa tehtäviä ruoanvalmistuksen, leivonnän, puhtaanapidon ja vaatehuollon töitä.
- Oppilas ymmärtää tasa-arvoiset valinnat, toimintatavat ja vuorovaikutuksen merkityksen arjen elämismäailmassa.
- Oppilas harjaannuttaa ryhmätyöskentelyn taitoja.
- Oppilas harjoittelee ajanhallintaa sekä turvallista ja hygieenistä työskentelyä.
- Oppilaan koti on oman itsenäisyyden kasvaessa edelleen lapsen tärkein viiteryhmä, joten kodin ja koulun yhteistyötä pidetään tärkeänä.

Valinnaisen kotitalouden sisältöjä ovat:

- tekemällä ja tutkimalla oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- luonnon tarjoamat ruoka-aarteet
- ruokaketju, alkutuotannosta ruokapöytään
- kaupassa asiointi
- ruoanvalmistus ja leipominen, keittiöhygieniat ja työturvallisuus
- päivän ateriat ja terveelliset ruokavalinnat
- kouluruokailu on tärkeä osa koulupäivää
- käytös- ja tapatietous, kalenterivuoden juhlat
- lapsi kuluttajana
- omien vaatteiden hoito
- kodin pienet siivoustyöt
- kierrätys ja ympäristöasiat
- työskentely yksin, parin kanssa ja ryhmässä, tasapuolinen työnjako ja toisen huomioiminen, sosiaaliset taidot
- monikulttuurisuus
- vuosittain vaihtuva projektiluontoinen teema, jota oppilaat aktiivisesti suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat (teema voi liittyä kunnan tai koulun päättämään laaja-alaiseen osaamisalueeseen)
- sisältöjen valinnassa huomioidaan kiireetön oppimisilmapiiri

Arviointi

Arvosanan kahdeksan saadakseen:

- Oppilas työskentelee annettujen ohjeiden mukaan sekä harjoittelee arvioimaan omaa toimintaansa kotitalouden oppitunneilla.
- Oppilas käyttää ohjauksessa tavallisempia työmenetelmiä ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa sekä puhtaanapitoon ja vaatehuoltoon liittyvissä töissä.
- Oppilas ymmärtää estetiikan merkityksen kotitalouden hoidossa.
- Oppilaan työskentelee annettuja ohjeita noudattaen järjestelmällisesti ja siististi.
- Oppilas työskentelee turvallisesti annettujen ohjeiden mukaan.
- Oppilas huomioi toiset työskentelyssään ja hän ylläpitää työrauhaa ja yleistä viihtyisyyttä oppitunneilla.
- Oppilas osaa jätteen peruslajittelun.
- Oppilas osoittaa kiinnostusta kustannus- ja ympäristötietoiseen toimintaan.

Kotitaloudessa arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa oppimista sekä motivoida oppilasta pyrkimään asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin kohteena ovat käytännön toimintataidot, tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Kotitaloutta arvioidaan monipuolisesti. Itsearviointia, pariarviointia ja ryhmän sisäistä arviointia (esim. 3–4 oppilasta) harjoitellaan monipuolisesti. Kokeet ja oppimispäiväkirja voivat olla oppilaan arvioitavia kirjallisia tuotoksia.

Käytännön tuntityöskentelyä seurataan aktiivisesti. Arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kotitalouden arviointiin voivat kuulua myös kotona suoritettavat käytännön tehtävät esim. ruoanvalmistuksen tai puhtaanapidon alueelta. Näihin tehtäviin voidaan myös liittää vanhemmilta pyydettävä palaute. Persoonallisuuden kehittymistä ja sosiaalistumista voidaan tukea henkilökohtaisen palautteen avulla. Näin oppilaan käsitys itsestään oppijana ja kasvavana ihmisenä kehittyy yksilöllisen, totuudenmukaisen ja monipuolisen palautteen myötä

34.6.16. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevaisuensa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Ylempien luokka-asteiden käymistä keskusteluista ja väittelytilanteista saa osviittaa oman keskustelutaidon rakentamiseen. Pienten keskustelujen taltiointi ja analysointi esimerkiksi pisteyttämällä edistää myös viestintäteknologian haltuunottoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäntätömuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T3	S1, S2, S3	L1, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Kulttuurien välistä ymmärrystä ja erilaisiin elämäntapoihin tutustumista voi edistää järjestämällä vierailukäynnin esim. pakolais- tai romaniperheessä. Tavoitteen toteuttamisen voi integroida myös elinkeinoin tutustumisen yhteydessä maatilavierailuun tai kansainvälisten vieraiden käymiseen koululla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T8	S1, S2, S3	L2, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Projektina vapaaehtoistoimintaan tutustuminen ja mahdollinen toiminta yhdessä perheen kanssa. Oppilasta tuetaan ottamaan puheeksi lähisuvun ja naapuruston kanssa heidän toimintansa esim. kolmannella sektorilla sekä lähipiiriin kuuluvien ihmisten haastattelu osallistumisen ja vaikuttamisen merkityksestä omalle hyvinvoinnille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Kulttuuriperintökäsitteeseen sekä Unescon kulttuuriperintökohteeseen tutustuminen esim. vierailukäynnin, esitelmän tai draamatuotoksen avulla. Gallup kulttuurisen perinnön merkityksestä omassa lähipiirissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Luokkaväittelyn eli argumentaatio-oppimistilaisuuden järjestäminen yhteistyössä muiden katsomusaineiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-aidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Alakoulun päättövaiheeseen kuuluvan tavoiteasettelun tekemiseen yhdistetään oppilaanohjauksellinen arvopohdinta ja määritellään kuudennen luokan päättötodistukselle numerotavoitteet yhteistyössä luokanopettajan kanssa. Kuraattorin kanssa käydyssä kuudennen luokan keskustelussa käytetään pohjana tavoiteasettelua ja kirjataan yhteisesti seurannan tulema.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Esitys lasten oikeuksista joko omalle opetusryhmälle tai -luokalle tai jopa koululle viestintäteknologiaa hyödyntäen esim. Power Point -esityksenä, draamana tai elokuvana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

34.6.17. Valinnainen matematiikka 5. - 6. luokat

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen tarkoituksena on syventää ja tukea matemaattista osaamista ja ymmärrystä toiminnallisuuden avulla.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Valinnaisen tavoitteena on syventää ja tukea oppilaan ikäkauden ja taitotason mukaista matemaattista osaamista ja ymmärrystä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Valinnaisen tavoitteena on syventää ja tukea oppilaan ikäkauden ja taitotason mukaista matemaattista osaamista ja ymmärrystä.

34.6.18. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologioita ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Paikallisesti korostettavat sisällöt:

- Retket lähiympäristöön eri vuodenaikoina
- Ryhmätyöskentelyä erikokoisissa ryhmissä, vaihtelevissa oppimisympäristöissä
- Toiminnallisuus
- Itsenäiseen tiedonhankintaan ja ongelmanratkaisuun kannustaminen
- Aihepiirin mahdollistaessa tutkimuksien ja kokeellisuuden käyttäminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Myönteinen palaute ja

kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- liikennekäyttäytyminen

- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

- liikennekäyttäytyminen
- terveelliset elämäntavat
- suurin osa tästä sisältöalueesta käsitellään 5. luokalla
- sisältöalue 6 toteutetaan pääpiirteissään ylemmillä luokilla

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasviohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatalan eläimet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- ääni- ja valoilmiot
- ravinnontuotanto

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- terveyden edistäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus

- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy

- palo- ja sähköturvallisuus

- toiminta ensiaputilanteissa

- Pohjoismaiden maantietoa

- Suomen maisema-alueet

- vesiekosysteemiin tutustuminen

- kalat ja vesilinnut

- maatilan eläimet

- ääni- ja valoilmiot

- ravinnontuotanto

- terveyden edistäminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy

- palo- ja sähköturvallisuus

- toiminta ensiaputilanteissa

- Pohjoismaiden maantietoa

- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiot
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiot
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy

- palo- ja sähköturvallisuus

- toiminta ensiaputilanteissa

- Pohjoismaiden maantietoa

- Suomen maisema-alueet

- vesiekosysteemiin tutustuminen

- kalat ja vesilinnut

- maatilan eläimet

- ääni- ja valoilmiot

- ravinnontuotanto

- terveyden edistäminen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- palo- ja sähköturvallisuus

- toiminta ensiaputilanteissa

- Pohjoismaiden maantietoa

- Suomen maisema-alueet

- vesiekosysteemiin tutustuminen

- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiot
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen

- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- vesiekosysteemiin tutustuminen
- kalat ja vesilinnut
- maatilan eläimet
- ääni- ja valoilmiöt
- ravinnontuotanto
- terveyden edistäminen

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveystieteen osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänsä eri vaiheita ja selittää murrosikänsä liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- terveelliset elämäntavat ja sairauksien ehkäisy
- palo- ja sähköturvallisuus
- toiminta ensiaputilanteissa
- Pohjoismaiden maantietoa
- Suomen maisema-alueet
- terveyden edistäminen

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- ihmisen biologia

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihitteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialla.

- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- muihin kulttuureihin tutustuminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt

- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- ihmisen biologia

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet

- muihin kulttuureihin tutustuminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa

- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua

- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

- ihmisen biologia

- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- puutarha, puistot ja kaupunkiluonto sekä niityt
- laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- palaminen ja yhteyttäminen
- maapallon liikkeet
- muihin kulttuureihin tutustuminen

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveystottumustaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveystieteen osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- ihmisen biologia
- sisältöalue 2 käsitellään pääpiirteissään muilla vuosiluokilla
- Euroopan maantietoa
- koko maailman maantietoa
- muihin kulttuureihin tutustuminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävä tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöön eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaansa alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveiden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

34.6.19. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneestä ajasta, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltujen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

-

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen

tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Vierailu Kierikkikeskukseen historian opiskelun alkaessa mahdollisuuksien mukaan.

Paikallisiin historiallisiin kohteisiin tutustuminen mahdollisuuksien mukaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästyskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S1, S2	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1, S2	L1, L2, L3
T5	S1, S2	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2	L2, L4, L7
T7	S1, S2	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S2	L1, L2, L4, L7
T9	S1, S2	L1, L2, L4
T10	S1, S2	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S1, S2	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästyskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osana Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osana Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästysskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästysskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästysskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T9 ohjata oppilasta esittämääseen muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osanan Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

- esihistoriallinen aika: ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset ja muutosten vaikutukset ihmisten elämään- maanviljely - ja metsästykskulttuuri- kivi-,pronssi- ja rautakausi Suomessa ja maailmassa- tutustutaan paikalliseen esihistoriaan mahdollisuuksien mukaan,sivilisaation synty: esim. Egypti ja Kaksoisvirran maa

- antiikin Kreikan ja Rooman kulttuurit- demokratian synty- antiikin perintö: tieteet ja taiteet, antiikin heijastuminen nykypäivään- tutustutaan siihen, miten Pohjolassa elettiin antiikin aikaan

Kristinusko tulee Suomeen

Suomi osana Ruotsia

Suurvalta-aika

Suomi osaksi Venäjää

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S3, S4, S5	L1, L2, L3
T5	S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S3, S4, S5	L2, L4, L7
T8	S3, S4, S5	L1, L2, L4, L7
T9	S3, S4, S5	L1, L2, L4
T10	S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa- arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa- arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim. ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim. valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim. ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim. valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim. ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim. valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim. ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim. valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim.ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim.valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

- keskiaikainen maailmankuva- uskontojen vaikutus ihmisten elämään ja tapahtumiin esim. ristiretket ja niiden vaikutukset- eriarvoinen sääty-yhteiskunta- idän ja lännen kulttuurien erot ja yhtäläisyydet ja näiden vaikutukset eri ihmisryhmiin- Suomen siirtyminen historialliseen aikaan- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia- tutustutaan keskiaikaisiin historian tapahtumiin omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

- Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin tutustuminen- kulttuurien kohtaaminen ja kohtaamisen seuraukset esim. Kiina, Amerikka, Intia ja Afrikka- muutokset ihmisten ajatusmaailmassa: individualismin nousu esim. renessanssitaiteilijat, uskonpuhdistajat, hallitsijat, tiedemiehet- tasa-arvon ja vapauden nousu, esim. valistusfilosofit, Yhdysvaltojen itsenäistyminen ja Ranskan suuri vallankumous- Suomen historia uuden ajan alussa esim. Kustaa Vaasa ja Mikael Agricola.

- tutustutaan elämään suurvallassa eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta- kehitys Suomessa 1600-1700- luvuilla esim. Pietari Brahen uudistukset, Isoviha, suurvallan nousu ja tuho- huomioidaan aikakauden vaikutukset omalla paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan.

34.6.20. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässä-laskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättämällä ja kokeilemalla.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyypiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässäälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.

- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-ala.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.

- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta- ja tilavuus.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.

- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen ja sen jatkaminen säännön mukaan.
- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.

- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta- ja tilavuus.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsité	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kymmenjärjestelmän ymmärryksen syventäminen ja varmentaminen
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Päässälaskutaitojen kehittäminen.
- Harjoitellaan ja varmennetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja.
- Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmennetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.

- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välistä yhteyttä.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrysten ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikömuunnokset.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.
- Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.

- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-ala.
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

3. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua

sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin

ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden piiirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden piiirejä ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.

- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.

- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvulla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvulla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen

- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.

- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen

- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.

- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- lukujonon säännönmukaisuuden tutkiminen
- lukujonon jatkaminen säännön mukaan
- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.

- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännessä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen

- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushuoneen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita
- luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin.
- tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin.
- luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- kerrataan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteet
- harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittamista.
- tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.
- harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja
- ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

4. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Pehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohta:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen pääättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Pehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Pehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.

- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyypiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyypiarvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuva ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Pehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä

- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertotaulualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljänneistä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppiarvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosenttien käsitteeseen.

- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohta:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittauksen tarkistamiseen, mittauksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjoitellaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.

- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Pehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen pääättelemällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppiarvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella pääättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Pehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja

- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättämällä ja kokeilemalla

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella pääättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitellään lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmiensa osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosenttien käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Perehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmien osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen

- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.
- Laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.
- Pehdytään prosentin käsitteeseen.
- Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pitejä ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljänneistä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin ympyrään
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen
- Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoissa ja pienennöksissä
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pintoja ja pinta-aloja
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä.

5. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista keskiarvo ja tyyppiä
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohta:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen pääättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden pinta-aloja ja suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.

- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueelta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.

- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohta:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoissa ja pienennöissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittauksen tarkkuuteen, mittauksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvien pinta-aloja ja suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättelämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Pehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella pääättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen pääättelemällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu

- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden kolmannelta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- yhtälön tutkiminen
- yhtälön ratkaisujen etsiminen päättämällä ja kokeilemalla

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljännestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden toisesta sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.
- Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.
- Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen.
- Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.
- Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen.
- Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.
- Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.
- Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.
- Hyödynnetään murtoluvun ja desimaaliluvun välisiä yhteyksiä.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrysten ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljänneestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushuoneen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden neljänneestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.
- Perehdytään tarkemmin kolmioihin ja nelikulmioihin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä ja luokittelemista.
- Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä
- Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.
- Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.
- Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden pinta-aloja ja suorakulaisten särmiöiden tilavuuksia.
- Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu
- Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä.

6. vuosiluokalla sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden viidennestä sisältöalueesta seuraavia kohtia:

- Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

34.6.21. Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaistamalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan

tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilaille on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Vuosiluokilla 4-6 kerrataan ja syvennetään aiemmin opittuja kielioppirakenteita, sanastoa ja eri aihepiirejä.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellensä osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Kolmannella luokalla opiskellaan seuraavia asioita:

- tervehdyksiä
- värejä
- lukusanoja
- ruokia ja juomia
- eläimiä
- huoneita ja huonekaluja
- koulusanoja
- perhesanoja
- paikkoja
- vaatteita
- kehonosia
- kulkuneuvoja
- kysymyssanoja
- sääsanastoa

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen pääättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Kolmannella luokalla:

- kannustetaan puhumaan
- harjoitellaan ääntämistä
- opetellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti

ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Kolmannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet:

- kysymyksiä ja vastaaminen niihin (do...)
- can, have, be
- myönteisiä ja kielteisiä lauseita
- äännemerkit
- paikan prepositioita
- yksikkö ja monikko
- adjektiiveja
- persoonapronominit
- omistusmuodot
- preesens

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T3	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

Kolmannella luokalla opiskellaan seuraavia asioita:

- tervehdyksiä
- värejä
- lukusanoja
- ruokia ja juomia
- eläimiä
- huoneita ja huonekaluja
- koulusanoja
- perhesanoja
- paikkoja
- vaatteita
- kehonosia
- kulkuneuvoja
- kysymyssanoja
- sääsanastoa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkiellensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

Kolmannella luokalla opiskellaan seuraavia asioita:

- tervehdyksiä
- värejä
- lukusanoja
- ruokia ja juomia
- eläimiä
- huoneita ja huonekaluja
- koulusanoja
- perhesanoja
- paikkoja
- vaatteita
- kehonosia
- kulkuneuvoja
- kysymyssanoja
- sääsanastoa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

Kolmannella luokalla:

- kannustetaan puhumaan
- harjoitellaan ääntämistä
- opetellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Kolmannella luokalla:

- kannustetaan puhumaan
- harjoitellaan ääntämistä
- opetellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Kolmannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet:

- kysymyksiä ja vastaaminen niihin (do...)
- can, have, be
- myönteisiä ja kielteisiä lauseita
- äännemerkit
- paikan prepositioita
- yksikkö ja monikko
- adjektiiveja
- persoonapronominit
- omistusmuodot
- preesens

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Neljännellä luokalla keskeisiä aihepiirejä ovat maat, kellonajat, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenaajat, sairaudet, luontosanasto, ammatit sekä maatalan eläimet.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Neljännellä luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- there is, there are
- ajan ilmaisua
- yksikön 3. persoonan –s
- epäsäännöllisiä monikkomuotoja
- paikan prepositioita
- be ja have -verbit
- artikkelit
- pronomineja
- adjektiivien vertailua.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T3	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

Neljännellä luokalla keskeisiä aihepiirejä ovat maat, kellonajat, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, sairaudet, luontosanasto, ammatit sekä maatilan eläimet.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Neljännellä luokalla keskeisiä aihepiirejä ovat maat, kellonajat, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, sairaudet, luontosanasto, ammatit sekä maatilan eläimet.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Neljännellä luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- there is, there are
- ajan ilmaisua
- yksikön 3. persoonan –s
- epä säännöllisiä monikkomuotoja
- paikan prepositioita
- be ja have -verbit
- artikkelit
- pronomineja
- adjektiivien vertailua.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuih, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Viidennellä luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- be ja have -verbit
- yleis- ja kestopreesens, myönteinen, kielteinen, kysymys
- was-were imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- järjestysluvut
- päivämäärät

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Viidennellä luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- be ja have -verbit
- yleis- ja kestopreesens, myönteinen, kielteinen, kysymys
- was-were imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- järjestysluvut
- päivämäärät

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Viidennellä luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- be ja have -verbit
- yleis- ja kestopreesens, myönteinen, kielteinen, kysymys

- was-were imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- järjestysluvut
- päivämäärät

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbija
- genetiivi

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielsä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbija
- genetiivi

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbija
- genetiivi

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbija
- genetiivi

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbeja
- genetiivi

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Kuudennella luokalla opiskeltavat kielioppiasiat:

- pronomineja
- yleis- ja kestopreesens
- verbi/adjektiivi + prepositio
- verbi + verbin perusmuoto
- säännöllinen ja epäsäännöllinen imperfekti
- epäsäännöllisiä verbejä
- adjektiivien vertailu
- adverbeja
- genetiivi

34.6.22. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellössään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasisällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen

- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2
T3	S2	L1, L3, L5
T4	S2	L3, L5
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L4
T8	S3	L4
T9	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemaisensa kielet kuuluvat.

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiiressä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta opiskelutilanteissa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivaroituksen kättumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen
- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielillisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso: A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasisällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen
- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasisällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen
- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasisällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen
- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Kuudennella luokalla opiskeltavat asiat ja asiasisällöt

- persoonapronominit
- kysymyssanat ja kysymyslauseen sanajärjestys
- minä olen / minulla on
- minun, sinun, hänen
- lukusanoja
- preesens
- kieltosanat
- substantiivien taivutus
- kellonajat
- adjektiivien taivutus
- prepositioita
- päälauseen sanajärjestys
- tervehdykset ja esittäytyminen, perheestä kertominen, vapaa-aika ja harrastukset, koulu ja luokkatoverit, vaatteet, värit, koti ja asuminen, eläimiä

34.6.23. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, teknologia

Valinnaisen tehtävä

Perehtyä teknologian alkeisiin tekemisen avulla ja tukea oppilaan kiinnostusta teknologiaa kohtaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilasta ohjataan tutkivaan, keksivään, kokeilevaan, suunnitteluun ja työskentelyyn

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilasta ohjataan tutkivaan, keksivään, kokeilevaan, suunnitteluun ja työskentelyyn

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilasta ohjataan tutkivaan, keksivään, kokeilevaan, suunnitteluun ja työskentelyyn

34.6.24. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, yrittäjyys.

Valinnaisen tehtävä

Ohjata ja kannustaa myönteiseen suhtautumiseen yrittäjyyttä kohtaan

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia yrittäjyyteen liittyviä perustietoja ja -taitoja sekä yrittäjämäistä toimintatapaa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia yrittäjyyteen liittyviä perustietoja ja -taitoja sekä yrittäjämäistä toimintatapaa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia yrittäjyyteen liittyviä perustietoja ja -taitoja sekä yrittäjämäistä toimintatapaa.

34.6.25. Japanin kieli ja kulttuuri 5.-6. lk

Valinnaisen tehtävä

Tutustutaan japanin kielen perusteisiin ja Japanin kulttuurin ominaispiirteisiin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

sanallinen arviointi

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas tutustuu japanin kieleen ja kulttuurin ominaispiirteisiin.

Opetellaan japanin kielen tavumerkit (hiragana ja katakana) ja arkipäivän sanastoa. Tutustutaan Japanin kulttuurin mm. origamit, ikebana, kalligrafia. Perehdytään tapa- ja ruokakulttuuriin.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas tutustuu japanin kieleen ja kulttuurin ominaispiirteisiin.

Opetellaan japanin kielen tavumerkit (hiragana ja katakana) ja arkipäivän sanastoa. Tutustutaan Japanin kulttuurin mm. origamit, ikebana, kalligrafia. Perehdytään tapa- ja ruokakulttuuriin.

34.6.26. Valinnainen ympäristöoppi 4-6 lk

Valinnaisen tehtävä

Tutustutaan havainnoinnin, kokeellisten menetelmien ja pohdintojen avulla erilaisiin luonnonilmiöihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Toiminnallisuuden ja kokeellisuuden painottaminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Työturvallisuus

Arviointi

Sanallinen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Valinnaisen ympäristöopin tavoitteet

Tavoitteena on laajentaa oppilaan mielenkiintoa ympäristöopin eri osa-alueilla.

Oppilas harjoittelee erilaisia kokeellisia menetelmiä ja tunnistaa ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Valinnaisen ympäristöopin tavoitteet

Tavoitteena on laajentaa oppilaan mielenkiintoa ympäristöopin eri osa-alueilla.

Oppilas harjoittelee erilaisia kokeellisia menetelmiä ja tunnistaa ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Valinnaisen ympäristöopin tavoitteet

Tavoitteena on laajentaa oppilaan mielenkiintoa ympäristöopin eri osa-alueilla.

Oppilas harjoittelee erilaisia kokeellisia menetelmiä ja tunnistaa ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

34.6.27. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään

valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdä sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsennehtyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Ymmärretään luonnostelun merkitys tuotteen onnistumisessa. Tuetaan luovia ratkaisuja.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Suunnitelman merkityksen ymmärtäminen ja sen tekeminen ja kehittäminen aiheeseen sopivalla tavalla. Tuotteen esteettisyyden huomioiminen

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Tavallisimpiin käsityökoneisiin tutustumista ja niiden käytön harjoittelua. Nimetään yleisimpiä työvälineitä ja opetellaan oikea käyttö. Tutustutaan ja kokeillaan yleisimpiä materiaaleja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Harjoitellaan perustekniikoita, kuten sahaus, viilaus, talttaus, höyläys, poraaminen, ompelu, lankatekniikat ja erikoistekniikoista esim. värjäys ja painanta. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Opetellaan oikeaan työjärjestykseen.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Keskeiset sisällöt

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

Ymmärretään luonnostelun merkitys tuotteen onnistumisessa. Tuetaan luovia ratkaisuja.

Suunnitelman merkityksen ymmärtäminen ja sen tekeminen ja kehittäminen aiheeseen sopivalla tavalla. Tuotteen esteettisyyden huomioiminen

Tavallisimpiin käsityökoneisiin tutustumista ja niiden käytön harjoittelua. Nimetään yleisimpiä työvälineitä ja opetellaan oikea käyttö. Tutustutaan ja kokeillaan yleisimpiä materiaaleja.

Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Harjoitellaan perustekniikoita, kuten sahaus, viilaus, talttaus, höyläys, poraaminen, ompelu, lankatekniikat ja erikoistekniikoista esim. värjäys ja painanta. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Opetellaan oikeaan työjärjestykseen.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

Ymmärretään luonnostelun merkitys tuotteen onnistumisessa. Tuetaan luovia ratkaisuja.

Suunnitelman merkityksen ymmärtäminen ja sen tekeminen ja kehittäminen aiheeseen sopivalla tavalla. Tuotteen esteettisyyden huomioiminen

Tavallisimpiin käsityökoneisiin tutustumista ja niiden käytön harjoittelua. Nimetään yleisimpiä työvälineitä ja opetellaan oikea käyttö. Tutustutaan ja kokeillaan yleisimpiä materiaaleja.

Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Harjoitellaan perustekniikoita, kuten sahaus, viilaus, talttaus, höyläys, poraaminen, ompelu, lankatekniikat ja erikoistekniikoista esim. värjäys ja painanta. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Opetellaan oikeaan työjärjestykseen.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Tavallisimpiin käsityökoneisiin tutustumista ja niiden käytön harjoittelua. Nimetään yleisimpiä työvälineitä ja opetellaan oikea käyttö. Tutustutaan ja kokeillaan yleisimpiä materiaaleja.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Ymmärretään luonnostelun merkitys tuotteen onnistumisessa. Tuetaan luovia ratkaisuja.

Suunnitelman merkityksen ymmärtäminen ja sen tekeminen ja kehittäminen aiheeseen sopivalla tavalla. Tuotteen esteettisyyden huomioiminen

Tavallisimpiin käsityökoneisiin tutustumista ja niiden käytön harjoittelua. Nimetään yleisimpiä työvälineitä ja opetellaan oikea käyttö. Tutustutaan ja kokeillaan yleisimpiä materiaaleja.

Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Harjoitellaan perustekniikoita, kuten sahaus, viilaus, talttaus, höyläys, poraaminen, ompelu, lankatekniikat ja erikoistekniikoista esim.

värjäys ja painanta. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Opetellaan oikeaan työjärjestykseen.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Laaditaan suunnitelma oman idean pohjalta ja pyritään noudattamaan sitä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Kokeilujen pohjalta kehitetään eteenpäin. Opetellaan valitsemaan sopivia työvälineitä eri materiaaleille eri työvaiheissa.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

Laaditaan suunnitelma oman idean pohjalta ja pyritään noudattamaan sitä.

Kokeilujen pohjalta kehitetään eteenpäin. Opetellaan valitsemaan sopivia työvälineitä eri materiaaleille eri työvaiheissa.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Kokeilujen pohjalta kehitetään eteenpäin. Opetellaan valitsemaan sopivia työvälineitä eri materiaaleille eri työvaiheissa.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Laaditaan suunnitelma oman idean pohjalta ja pyritään noudattamaan sitä.

Kokeilujen pohjalta kehitetään eteenpäin. Opetellaan valitsemaan sopivia työvälineitä eri materiaaleille eri työvaiheissa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Oman suunnitelman tekeminen ja tehtyjen valintojen perusteleminen.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Ohjattua kokeilua eri materiaalin ominaisuuksien hyödyntämiseen monipuolisesti. Tarkoituksenmukaisen materiaalin ja työskentelytapojen valintaan ohjaaminen.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Toteutetaan oma tuotos suunnitelman ja kokeilujen pohjalta.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Sovelletaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja omassa työskentelyssä.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

Oman suunnitelman tekeminen ja tehtyjen valintojen perusteleminen.

Ohjattua kokeilua eri materiaalien ominaisuuksien hyödyntämiseen monipuolisesti. Tarkoituksenmukaisen materiaalin ja työskentelytapojen valintaan ohjaaminen.

Toteutetaan oma tuotos suunnitelman ja kokeilujen pohjalta.

Sovelletaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja omassa työskentelyssä.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Ohjattua kokeilua eri materiaalien ominaisuuksien hyödyntämiseen monipuolisesti. Tarkoituksenmukaisen materiaalin ja työskentelytapojen valintaan ohjaaminen.

Sovelletaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja omassa työskentelyssä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Oman suunnitelman tekeminen ja tehtyjen valintojen perusteleminen.

Ohjattua kokeilua eri materiaalin ominaisuuksien hyödyntämiseen monipuolisesti. Tarkoituksenmukaisen materiaalin ja työskentelytapojen valintaan ohjaaminen.

Toteutetaan oma tuotos suunnitelman ja kokeilujen pohjalta.

Sovelletaan aiemmin opittuja tietoja ja taitoja omassa työskentelyssä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntyä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Suunnitellaan tuotos ja sen työprosessi opittuja taitoja soveltaen yksin tai yhdessä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Opetellaan valitsemaan sopivat materiaalit sekä eri työvaiheissa käytettävät tekniikat ja työkalut tarkoituksenmukaisesti.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintätekniologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityöprosessia dokumentoidaan kuvin ja tekstein ja kokeillaan näiden jakamista teknologian avulla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

Suunnitellaan tuotos ja sen työprosessi opittuja taitoja soveltaen yksin tai yhdessä.

Opetellaan valitsemaan sopivat materiaalit sekä eri työvaiheissa käytettävät tekniikat ja työkalut tarkoituksenmukaisesti.

Käsityöprosessia dokumentoidaan kuvin ja tekstein ja kokeillaan näiden jakamista teknologian avulla.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Opetellaan valitsemaan sopivat materiaalit sekä eri työvaiheissa käytettävät tekniikat ja työkalut tarkoituksenmukaisesti.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Suunnitellaan tuotos ja sen työprosessi opittuja taitoja soveltaen yksin tai yhdessä.

Opetellaan valitsemaan sopivat materiaalit sekä eri työvaiheissa käytettävät tekniikat ja työkalut tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

Suunnitellaan tuotos ja sen työprosessi opittuja taitoja soveltaen yksin tai yhdessä.

Käsityöprosessia dokumentoidaan kuvin ja tekstein ja kokeillaan näiden jakamista teknologian avulla.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

Käsityöprosessia dokumentoidaan kuvin ja tekstein ja kokeillaan näiden jakamista teknologian avulla.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

Suunnitellaan tuotos ja sen työprosessi opittuja taitoja soveltaen yksin tai yhdessä.

Opetellaan valitsemaan sopivat materiaalit sekä eri työvaiheissa käytettävät tekniikat ja työkalut tarkoituksenmukaisesti.

34.6.28. Valinnainen tieto- ja viestintätekniikka

Valinnaisen tehtävä

Tutustua ja opetella käyttämään erilaisia tietokoneohjelmia sekä eri viestintävälineitä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tietokoneohjelmat tutuksi

Tutustutaan ja opetellaan käyttämään yleisimpiä tietokoneohjelmia (esimerkiksi tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysohjelmia).

Erilaisten viestintävälineiden käytön opettelu

Tutustutaan ja opetellaan käyttämään erilaisia viestintävälineitä (esimerkiksi kamera, videokamera, puhelin).

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tietokoneohjelmat tutuksi

Tutustutaan ja opetellaan käyttämään yleisimpiä tietokoneohjelmia (esimerkiksi tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysohjelmia).

Erilaisten viestintävälineiden käytön opettelu

Tutustutaan ja opetellaan käyttämään erilaisia viestintävälineitä (esimerkiksi kamera, videokamera, puhelin).

34.6.29. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintätekniologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmein ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosa.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlassa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosaie.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlissa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoitilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosaie.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlissa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoitimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoitimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiasoitinta, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosäe.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlassa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosaie.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlassa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosaie.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhliin esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään keho-soittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmeihin ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosaie.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhliin esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään keho-soittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiaa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoittimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan

musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmein ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosa.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlissa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Harjoitellaan melodiasoittoa, välisoittoja ja yksinkertaista säestystä. Rytmisoihtimilla harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Oppilasta ohjataan liikkumaan musiikin mukana rohkeasti eläytyen. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Kuunnellaan musiikkia eläytyen ja osallistuen esim. kehorytmein ja liikkuen. Soitetaan ja improvisoidaan muutamalla sävelellä, kuten pentatonisella asteikolla. Musiikin kuuntelussa haetaan mielikuvia, tutustutaan erilaisiin soittimiin ja suuriin säveltäjiin.

Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista jousiin ja puupuhaltimiin. Tutustutaan bändisoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin.

Soittamisessa ja laulamissa tutustutaan nuotteihin ja opetellaan sävelnimet c1-c2, sekä niiden paikka nuottiviivastolla. Tällöin voidaan soittaa yksinkertaisia melodioita nuoteista.

Harjoitellaan tunnistamaan musiikillisia merkintätapoja.

Nuottien aika-arvoista opitaan puolinuotti, neljäsosanuotti ja kahdeksasosanuotti.

Muotorakenteista opitaan säkeistö ja kertosäe.

Harmoniassa käsitellään duuri ja molli, muodon perusrakenteista AB, ABA.

Dynamiikasta opitaan piano-crescendo-forte ja diminuendo.

Musiikkia havainnollistetaan erilaisilla laululeikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnalla.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaiden osaamista tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Musiikin opiskeluun kuuluu juhlassa esiintyminen, musiikkitapahtumat eri kouluilla ja tilaisuuksissa, sekä yhteismusisointia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Tutustutaan kansanmusiikkeihin eri puolilta maailmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tehdään ryhmissä säveltämiskokeiluja.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoitimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoitimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleleilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittamista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodian. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoitimia sekä yleisimpiä rytm- ja melodiasoitimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkipäivät. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoitimia sekä yleisimpiä rytm- ja melodiasoitimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään keho-soittimia sekä yleisimpiä rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään keho-soittimia sekä yleisimpiä rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan

musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittamista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoitimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoitimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleleilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittamista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä

kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehosoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleileilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehoisoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleleilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Harjoitellaan hyvää lauluasentoa, tutkitaan hengityksen merkitystä äänenkäytölle ja tehdään ääniharjoituksia sekä laulaen että liikkuen. Lauletaan yksiaanisesti ja harjoitellaan kaanoneita. Käytetään kehoisoittimia sekä yleisimpiä rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti luontevana osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kanteleeseen ja bändisoittimiin, kuten rumpuihin, bassoon ja koskettimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin. Ukuleleilla opetellaan soittoasento ja yksinkertaisimmat soinnut. Harjoitellaan musiikin mukana liikkumista rohkeasti eläytyen. Eläydytään musiikin kuunteluun liikkeen, rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Harjoitellaan asiallista suhtautumista omaan ja muiden tuottamaan musiikkiin. Valitaan vähintään yksi melodiasoitin, jonka soittamiseen perehdytään. Tehdään pieniä improvisointiharjoituksia. Oppilaat voivat esimerkiksi keksiä introja ja välisoittoja.

Harjoitellaan yhteistä sykettä ryhmässä. Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimista vaskipuhaltimiin ja lyömäsoittimiin. Musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikin elementteihin. Opetellaan C-duuriasteikon säveliä ja tutustutaan musiikin aika-arvoihin musisoinnin yhteydessä.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä

kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppitunnilla voidaan tehdä yhteinen luokkalaulu, jossa oppilaat keksivät sanat opettajan tai itse tekemäänsä melodiaan. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti eurooppalaiseen kansanmusiikkiin ja taidemusiikkiin.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään laulusentoon. Käytetään keho-, rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvien osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Tutustutaan yksäänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään laulusentoon. Käytetään keho-, rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolissävelaskeleen käsite soveltuvin osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset

taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmii-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytmii- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemään kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvin osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikkiin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytmii- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemään

kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvien osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Tutustutaan yksiaänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytmi- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvien osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Tutustutaan yksäänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvien osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

Tutustutaan yksäänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvien osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Tutustutaan yksiaänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään lauluasentoon. Käytetään keho-, rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvin osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja äänipäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Tutustutaan yksiaänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään laulusentoon. Käytetään keho-, rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvin osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Tutustutaan yksiaänisten laulujenohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Tehdään ääniharjoituksia ja kiinnitetään huomiota hyvään laulusentoon. Käytetään keho-, rytm- ja melodiasoittimia monipuolisesti osana yhteismusisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Tutustutaan erilaisiin sointu- ja bändisoittimiin, sekä niiden soittamisen alkeisiin.

Tutustutaan muutamiin erityyppisiin soittimiin. Oppilas harjoittelee tunnistamaan soittimien ääniä, sykkeen löytämistä kuullun perusteella liikkuen ja soittaen sekä erottelemaan kuulemastaan musiikin elementtejä. Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Opetellaan muutamia sävellajeja, ylennettyjen tai alennettujen sävelten nimiä sekä puolisävelaskeleen käsite soveltuvin osin musisoinnin yhteydessä. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Tutustutaan kolmisointuihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Keskitytään erityisesti afrikkalaiseen ja aasialaiseen musiikkiin.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimielityksiään ja niiden merkitystä itselle.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia

ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofoniin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soittaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soittaessa syke kuullun perusteella sekä erotelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin

tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

Tutustutaan yksinäänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytm- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita

osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsité opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemään kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimielityksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

Tutustutaan yksinäänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsité opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemään kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmisointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemään kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konserteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Tutustutaan yksiaänisten laulujen ohella myös moniäänisyyteen mm. kaanoneiden avulla. Puhutaan äänenmurroksesta ja sen vaikutuksesta oman äänen tuottamiseen ja käyttöön. Tehdään ääniharjoituksia, harjoitellaan fraseeraamista ja muistetaan hyvä lauluasento. Harjoitellaan mikrofonin käyttöä.

Käytetään keho-, rytmi- sointu- ja bändisoittimia monipuolisesti osana musisointia ja musiikkikäsitteiden opiskelua. Harjoitellaan kitaralla perussointuja ja melodiasoittoa mm. riffien avulla.

Kuunnellaan monenlaista musiikkia ja ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan sanallisesti. Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aikakausiin. Opetellaan rentoutumaan musiikkia kuunnellen.

Opetellaan aika-arvoja musisoidessa sekä harjoitellaan niiden tunnistamista. Harmoniakäsite opiskellaan sointusoittimia soitettaessa. Harjoitellaan tunnistamaan soittimien ääniä ja löytämään liikuttaessa ja soitettaessa syke kuullun perusteella sekä erottelemaan kuullusta musiikin elementtejä. Harjoitellaan nuotin tai komppilapun seuraamista musisoinnin avulla. Tehdään yksin tai ryhmässä pienimuotoinen sävellys esimerkiksi niin, että oppilas sanoittaa uusiksi jonkun tutun kappaleen ja keksii sitten uuden melodian tekemiinsä sanoihin.

Ohjataan oppilasta kuvaamaan omia musiikillisia kokemuksiaan taiteen eri keinoin esim. verbaalisesti tai kuvallisesti. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden osaamista, konsertteja tai paikallisten oppilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Kannustetaan oppilaita tuomaan esiin ja analysoimaan omia musiikkimieltymyksiään ja niiden merkitystä itselle.

Ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenkiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat kuten esim. merkkivuodet. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määritellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa. Tutustutaan etelä-, väli- ja pohjoisamerikkalaiseen musiikkiin. Tutustustutaan näyttämömusiikkiin ja musiikkiin mediassa.

34.6.30. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvaihtoehtojaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta niveltävissä edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja

taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

34.6.31. Valinnainen käsityö 4-6 luokat, tekninen työ

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen käsityön tehtävänä on täydentää jo opittuja käsityötaitoja sekä laajentaa osaamista käsitöiden suunnittelussa ja eri käsityötekniikoissa. Painotetaan oppilaan omaa kiinnostuneisuutta ja kokeilunhalua.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarviointi

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia teknisiä töitä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia teknisiä töitä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa tarvittavat tiedot ja taidot sekä innon ja rohkeuden suunnitella ja valmistaa erilaisia teknisiä töitä.

34.6.32. Valinnainen liikunta 4-6lk

Valinnaisen tehtävä

Innostaa ja kannustaa oppilaita liikkumaan tarjoamalla monipuolisesti vaihtoehtoja liikuntaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Hyödynnetään monipuolisesti eri liikuntaympäristöjä ja tutustutaan mahdollisuuksien mukaan myös uusiin ja erilaisiin liikuntamuotoihin. Lisäksi leikkejä, pelejä ja tehtäviä, joissa opitaan vastuunottamista toiminnasta ja yhteisistä asioista sääntöjä noudattaen sekä tiloista ja välineistä huolehtien. Sisältönä myös iloa ja virkistystä tuottavat liikuntamuotoja ja tehtäviä, jotka vahvistavat myönteistä minäkuva. Oppilaat osallistuvat osittain toiminnan suunnitteluun valiten sisältöjä ja liikuntamuotoja yhdessä ryhmän ja opettajan kanssa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarviointi (4-10), suoritusmerkintä tai osana yhteistä liikuntaa

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Ohjata oppilasta tutustumaan uusiin liikuntamuotoihin.

Liikunnan terveydellisen merkityksen ymmärtäminen.

Sosiaalisten taitojen kehittäminen liikunnan avulla.

Opitaan toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan reilun pelin hengessä.

Liikuntataitojen syventäminen.

Vahvistaa, monipuolistaa ja syventää motorisia perustaitoja.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Ohjata oppilasta tutustumaan uusiin liikuntamuotoihin.

Liikunnan terveydellisen merkityksen ymmärtäminen.

Sosiaalisten taitojen kehittäminen liikunnan avulla.

Opitaan toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan reilun pelin hengessä.

Liikuntataitojen syventäminen.

Vahvistaa, monipuolistaa ja syventää motorisia perustaitoja.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Ohjata oppilasta tutustumaan uusiin liikuntamuotoihin.

Liikunnan terveydellisen merkityksen ymmärtäminen.

Sosiaalisten taitojen kehittäminen liikunnan avulla.

Opitaan toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan reilun pelin hengessä.

Liikuntataitojen syventäminen.

Vahvistaa, monipuolistaa ja syventää motorisia perustaitoja.

34.6.33. Valinnainen Matka maailman ympäri 5-6lk

Valinnaisen tehtävä

Tutustuttaa oppilaita eri kieliin, eri maiden kulttuureihin, tapoihin sekä ominaispiirteisiin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Hyödynnetään toiminnallisia työtapoja, uusinta teknologiaa ja sen mahdollisuuksia. Käytetään pelejä ja leikkejä mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaat voivat vaikuttaa sisältöihin.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetusta eriytetään oppilaiden toiveiden pohjalta.

Arviointi

Sanallinen arviointi.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokka 6

35. Vuosiluokat 7-9

35.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

35.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki.

Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

35.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtyä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa

keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

35.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

35.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentamisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä

tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentamisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä

edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan

tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan

556

käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössään, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössään, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojasta ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla.

Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekirjittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttään tiedon häviämiseltä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekirjittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämää tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan

558

myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiin ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tuleminen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoa ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

35.6. Oppiaineet

35.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta ehytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat

saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Pienen puhe-esityksen valmistelu ja pitäminen; havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyyli- ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisia fiktiivisiä ja tietotekstejä

- Tekstin suunnittelu, kappalejako
- Virke ja lauseet; konjunktiot
- Lopetusmerkit, pilkku, suoran esityksen välimerkit
- Eris- ja yleisnimet
- Tyylin valinta
- Puhekielen ja kirjakielen erot
- Lähteiden merkitseminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden käsitteitä
- Kirjallisuuden päälajit
- Sanaluokat
- Itselle sopivan luettavan löytäminen
- Kirjaston käyttö: tiedonhakutaidot ja kirjojen lainaaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L3, L6, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L3, L7
T4		L1, L2, L6, L7
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L2, L4
T8	S2	L2, L4, L5, L6
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T10	S3	L2, L4, L5, L7
T11	S3	L2, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6
T15	S4	L1, L2, L4
T16	S4	L1, L2, L4
T17	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Pienen puhe-esityksen valmistelu ja pitäminen; havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Pienen puhe-esityksen valmistelu ja pitäminen; havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Pienen puhe-esityksen valmistelu ja pitäminen; havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Referointi
- Faktan ja fiktion erot
- Tiedonhankinta, kriittisyys
- Kaunokirjallisuuden tulkintaa

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisia fiktiivisiä ja tietotekstejä
- Tekstin suunnittelu, kappalejako
- Virke ja lauseet; konjunktio
- Lopetusmerkit, pilkku, suoran esityksen välimerkit
- Eris- ja yleisnimet
- Tyylin valinta
- Puhekielen ja kirjakielen erot
- Lähteiden merkitseminen

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisia fiktiivisiä ja tietotekstejä
- Tekstin suunnittelu, kappalejako
- Virke ja lauseet; konjunktio
- Lopetusmerkit, pilkku, suoran esityksen välimerkit
- Eris- ja yleisnimet
- Tyylin valinta
- Puhekielen ja kirjakielen erot
- Lähteiden merkitseminen

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisia fiktiivisiä ja tietotekstejä
- Tekstin suunnittelu, kappalejako
- Virke ja lauseet; konjunktiot
- Lopetusmerkit, pilkku, suoran esityksen välimerkit
- Eris- ja yleisnimet
- Tyylin valinta
- Puhekielen ja kirjakielen erot
- Lähteiden merkitseminen

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisia fiktiivisiä ja tietotekstejä
- Tekstin suunnittelu, kappalejako
- Virke ja lauseet; konjunktiot
- Lopetusmerkit, pilkku, suoran esityksen välimerkit
- Eris- ja yleisnimet
- Tyylin valinta
- Puhekielen ja kirjakielen erot
- Lähteiden merkitseminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden käsitteitä
- Kirjallisuuden päälaajat
- Sanaluokat
- Itselle sopivan luettavan löytäminen
- Kirjaston käyttö: tiedonhakutaidot ja kirjojen lainaaminen

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälaajat ja on lukenut sovitut kirjat.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden käsitteitä
- Kirjallisuuden päälaajat
- Sanaluokat
- Itselle sopivan luettavan löytäminen
- Kirjaston käyttö: tiedonhakutaidot ja kirjojen lainaaminen

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielten merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Seitsemännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden käsitteitä
- Kirjallisuuden päälaajat
- Sanaluokat

- Itselle sopivan luettavan löytäminen
- Kirjaston käyttö: tiedonhakutaidot ja kirjojen lainaaminen

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Mielipiteen perustelu
- Väittely
- Valmisteltu puhe-esitys ja havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lauseke ja lauseenjäsenet
- Modukset
- Kielenhuolto
- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Arvostelu ja mielipidekirjoitus

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliin tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakuulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden lajityyppejä
- Nuortenkirjojen lukeminen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L3, L6, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L3, L7
T4		L1, L2, L6, L7
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L2, L4
T8	S2	L2, L4, L5, L6
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T10	S3	L2, L4, L5, L7
T11	S3	L2, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6
T15	S4	L1, L2, L4
T16	S4	L1, L2, L4
T17	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Mielipiteen perustelu
- Väittely
- Valmisteltu puhe-esitys ja havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Mielipiteen perustelu
- Väittely
- Valmisteltu puhe-esitys ja havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Mielipiteen perustelu
- Väittely
- Valmisteltu puhe-esitys ja havainnollistaminen
- Ilmaisuharjoituksia

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen

- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Erityyppisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen
- Mainos
- Novelli
- Kirjallisuuden käsitteet
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuus ja niiden merkitseminen

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lauseke ja lauseenjäsenet
- Modukset
- Kielenhuolto
- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Arvostelu ja mielipidekirjoitus

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lauseke ja lauseenjäsenet
- Modukset
- Kielenhuolto
- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Arvostelu ja mielipidekirjoitus

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lauseke ja lauseenjäsenet
- Modukset
- Kielenhuolto
- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Arvostelu ja mielipidekirjoitus

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Lauseke ja lauseenjäsenet
- Modukset
- Kielenhuolto
- Monenlaisten tekstien tuottaminen
- Arvostelu ja mielipidekirjoitus

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden lajityyppejä
- Nuortenkirjojen lukeminen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälatit ja on lukenut sovitut kirjat.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden lajityyppejä
- Nuortenkirjojen lukeminen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Kahdeksannella luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kirjallisuuden lajityyppejä
- Nuortenkirjojen lukeminen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kokoustekniikka
- Puhe
- Puhe-esityksiä

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet
- Metafora, kielen kuvallisuus

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja

hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Oikeakielisyyden harjoittelu (esim. alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit, liitepartikkelien kirjoitusasu, lyhenteet, vierassanojen kirjoittaminen)
- Lauseenvastikkeiden käyttö
- Monenlaisten tekstien kirjoittaminen (esim. essee, työpaikkahakemus, kokouspöytäkirja)
- Aineistopohjainen kirjoittaminen, epäsuora kerronta, pohjatekstiin viittaaminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Sukukieliin tutustuminen
- Suomen kielen vaihtelu
- Sanasto ja nimistö
- Kansanperinne ja Kalevala
- Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet Agricolasta nykykirjallisuuteen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Kokonaisteosten lukeminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L3, L6, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L3, L7
T4		L1, L2, L6, L7
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L2, L4
T8	S2	L2, L4, L5, L6
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T10	S3	L2, L4, L5, L7
T11	S3	L2, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6
T15	S4	L1, L2, L4
T16	S4	L1, L2, L4
T17	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kokoustekniikka
- Puhe
- Puhe-esityksiä

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kokoustekniikka
- Puhe
- Puhe-esityksiä

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Kokoustekniikka
- Puhe
- Puhe-esityksiä

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet
- Metafora, kielen kuvallisuus

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet
- Metafora, kielen kuvallisuus

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet

- Metafora, kielen kuvallisuus

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet
- Metafora, kielen kuvallisuus

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Monenlaisten tekstien, myös mediatekstien, lukeminen ja niiden tulkinta
- Tiedonhaku, lähteiden luotettavuuden arvioiminen ja lähteiden merkitseminen
- Tekstien vaikutuskeinoihin ja kielellisiin piirteisiin tutustuminen, esim. tyyli, arvot, asenteet
- Metafora, kielen kuvallisuus

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Oikeakielisyyden harjoittelu (esim. alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit, liitepartikkelien kirjoitusasu, lyhenteet, vierassanojen kirjoittaminen)
- Lauseenvastikkeiden käyttö
- Monenlaisten tekstien kirjoittaminen (esim. essee, työpaikkahakemus, kokouspöytäkirja)
- Aineistopohjainen kirjoittaminen, epäsuora kerronta, pohjatekstiin viittaaminen

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Oikeakielisyyden harjoittelu (esim. alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit, liitepartikkelien kirjoitusasu, lyhenteet, vierassanojen kirjoittaminen)
- Lauseenvastikkeiden käyttö
- Monenlaisten tekstien kirjoittaminen (esim. essee, työpaikkahakemus, kokouspöytäkirja)
- Aineistopohjainen kirjoittaminen, epäsuora kerronta, pohjatekstiin viittaaminen

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Oikeakielisyyden harjoittelu (esim. alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit, liitepartikkelien kirjoitusasu, lyhenteet, vierassanojen kirjoittaminen)
- Lauseenvastikkeiden käyttö
- Monenlaisten tekstien kirjoittaminen (esim. essee, työpaikkahakemus, kokouspöytäkirja)
- Aineistopohjainen kirjoittaminen, epäsuora kerronta, pohjatekstiin viittaaminen

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Oikeakielisyyden harjoittelu (esim. alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit, liitepartikkelien kirjoitusasu, lyhenteet, vierassanojen kirjoittaminen)
- Lauseenvastikkeiden käyttö
- Monenlaisten tekstien kirjoittaminen (esim. essee, työpaikkahakemus, kokouspöytäkirja)
- Aineistopohjainen kirjoittaminen, epäsuora kerronta, pohjatekstiin viittaaminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Sukukieliin tutustuminen
- Suomen kielen vaihtelu
- Sanasto ja nimistö
- Kansanperinne ja Kalevala
- Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet Agricolaista nykykirjallisuuteen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Kokonaisteosten lukeminen

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääalajit ja on lukenut sovitut kirjat.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Sukukieliin tutustuminen
- Suomen kielen vaihtelu
- Sanasto ja nimistö
- Kansanperinne ja Kalevala
- Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet Agricolasta nykykirjallisuuteen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Kokonaisteosten lukeminen

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Yhdeksännellä luokalla keskitytään seuraaviin sisältöihin:

- Sukukieliin tutustuminen
- Suomen kielen vaihtelu
- Sanasto ja nimistö
- Kansanperinne ja Kalevala
- Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet Agricolasta nykykirjallisuuteen
- Kirjastovierailut ja kirjojen lainaaminen
- Kokonaisteosten lukeminen

35.6.2. Valinnainen hyvinvointikurssi

Valinnaisen tehtävä

Nuoren hyvinvointiin liittyviin asioihin tutustuminen ja miten koulussa jaksamiseen voi myös itse vaikuttaa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssilla tehdään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia tukevia tehtäviä ja harjoituksia. Osa oppitunneista suunnitellaan yhdessä ryhmäläisten kanssa. Kurssi sisältää myös itsenäistä työskentelyä, kuten omien elämäntapojen kartoittamista, seuranta ja oman hyvinvoinnin arviointia.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Suoritusmerkintä Hyväksytty (S)

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Ohjata oppilasta ymmärtämään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin merkitystä

Positiivinen ajattelu ja unelmointi

Tunteet ja tunnetaidot

Stressi ja sen hallinta

Rentoutuminen ja lepo

Hiljaisuus/melu

Ihmissuhteet ja vuorovaikutus

Hyvinvointi ja kehonhuolto

Löytää omaa hyvinvointia ja opiskelussa jaksamista tukevia keinoja

Omien vahvuuksien ja heikkouksien kartoittaminen

Omat elämäntavat ja niiden kartoittaminen

Ajankäytön hallinta ja koulutyön rytmittäminen

35.6.3. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, tietotekniikan perusteet

Valinnaisen tehtävä

Tietotekniikan perustaitojen vahvistaminen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Arkielämässä tarvittavien tietotekniikan taitojen hallinta.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Arkielämässä tarvittavien tietotekniikan taitojen hallinta.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Arkielämässä tarvittavien tietotekniikan taitojen hallinta.

35.6.4. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, kotisivu-kurssi

Valinnaisen tehtävä

Kotisivujen luominen koodin ja editointiohjelmien avulla.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tutustua kotisivujen luomisessa käytettäviin editointi-ohjelmiin ja sivujen luonnissa käytettyyn koodiin.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tutustua kotisivujen luomisessa käytettäviin editointi-ohjelmiin ja sivujen luonnissa käytettyyn koodiin.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tutustua kotisivujen luomisessa käytettäviin editointi-ohjelmiin ja sivujen luonnissa käytettyyn koodiin.

35.6.5. Valinnainen kahvilakurssi sisältäen hygieniapassin

Valinnaisen tehtävä

Oppilas perehtyy yrityksen toimintaan. Oppilaat ideoivat ja toteuttavat pineimuotoista kahvilatoimintaa. Kurssilla käsitellään yleistä tietoa hygieniosaamisesta, työntekijän henkilökohtaista hygieniaa ja elintarvikkeiden hygieenistä käsittelyä. Kurssilla tutustutaan elintarvikelainsäädäntöön ja omavalvontaan. Kurssin aikana voi suorittaa Elintarvikeviraston virallisen hygieniosaamistestin ja saada hygieniapassin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssi on kokonaisuus, joka tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan monipuolisesti eri oppiaineita (yhteiskuntaoppi/yritystäjyys, biologia, kuvataide, matematiikka, kotitalous ja tereystieto) yhdistäen. Kurssilla kannustetaan oppilasta työskentelemään haasteen parissa, johon ei ole valmiita vastauksia.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Kurssilla tuetaan oppilaan omatoimisuuteen kasvamista ja kriittistä ajattelua sekä ongelmanratkaisutaitoja. Oppilaita motivoidaan työskentelemään hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. Sekä itsenäinen että ryhmässä työskentely tukevat oppilaan oppimista.

Arviointi

Tuntityöskentely, ryhmä-, pari- ja itsearviointi. Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla. Hygieniapassin testi ja kortin hankinta eivät ole pakollisia kursille osallistuneille.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas perehtyy pienimuotisen yrityksen toimintaan

Sisällöt:

- yrityksen liiketoimintasuunnitelma ja kustannuslaskelmat
- markkinointi, mainonta ja kirjanpito
- myytävien tuotteiden suunnittelu, valmistus ja tarjolle laitto
- tuotteiden hintojen laskeminen
- kahvilan erilaiset työtehtävät: tuotteiden esillepano ja tarjoilu, kassatyöt, tarjoilutilojen puhtaanapito, työnjohdolliset tehtävät

Oppilas ymmärtää hygienian merkityksen keittiössä työskentelyssä

- hygieniosaaminen: henkilökohtainen hygienia ja elintarvikkeiden käsittelyn hygienia
- elintarvikelainsäädäntö
- omavalvonta
- oppilailla on mahdollisuus hygieniapassin suorittamiseen

35.6.6. Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon

monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin

kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatus

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Liminganlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatusta

9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Pienimuotoinen tutkimus vesiekosysteemistä.

7. luokka: Tutustutaan sisävesien luontoon. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki Limingänlahden luontokeskukseen.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon.

7. luokka: Tutustutaan vesiekosysteemin perusrakenteeseen, toimintaan ja eliölajistoon.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: eliökunnan rakenteeseen tutustuminen

8. luokka: kasvien kasvatus
9. luokka: perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.
8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.
9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.
8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.
9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. luokka: Aihepiiriä käsitellään vesiekosysteemin näkökulmasta.
8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.
9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

8. luokka: Perekäytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvatusta. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

S6 Kohti kestävästä tulevaisuudesta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävästä käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävästä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävästä ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävästä tulevaisuudesta kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T4	S1, S4, S5	L1
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S6	L5, L6, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvat. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvatus. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.
8. luokka: Kasvien kasvat. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.
9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.
8. luokka: Kasvien kasvat. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.
9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvatus. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.
8. luokka: Kasvien kasvatusta. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.
9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvukokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvatusta. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvat. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Pienimuotoinen tutkimus metsä- tai suoekosysteemistä.

8. luokka: Perehdytään metsä- ja suoluontoon. Tehdään retki lähimetsään. Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen metsäpäivään.

8. luokka: Metsä- ja suoekosysteemiin tutustuminen sekä eliökokoelman koostaminen.

7. luokka: Eliökunnan rakenteeseen tutustuminen.

8. luokka: Kasvien kasvat. Kasvisolun rakenteeseen tutustuminen.

9. luokka: Perinnöllisyys, evoluutio ja bioteknologia.

Sisältöalue 5 Ihminen käsitellään 9. luokalla.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

8. luokka: Aihepiiriä käsitellään metsä- ja suoekosysteemin näkökulmasta.

9. luokka: Sisältöalue 6 käsitellään pääosin 9. luokalla.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T4	S1, S4, S5	L1
T5	S5	L3
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilökehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmiselimestön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimestön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

9. luokka: Ihmisen rakenteen ja toiminnan tutkiminen, esimerkiksi sydämen rakenne ja veriryhmät.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

Sisältöalue 2 käsitellään 7. ja 8. luokalla.

9. luokka: Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Sisältöalue 5 käsitellään kokonaisuudessaan 9. luokalla.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Sisältöalue 6 käsitellään 9. luokalla.

35.6.7. Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuva monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden

spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyi yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsenyyteen karttakuvan rakentumista maapallosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmäärittäminen

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmäärittäminen

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmäärittäminen

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumenttoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmäärittäminen

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmäärittäminen

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

7. luokka: maantieteellisenä näkökulmana koko maailma, keskeinen maailman paikannimistö ja paikanmääritys

7. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

7. luokka: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin eri puolilla maailmaa.

7. luokka: näkökulmana koko maailma

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

8. luokka: Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

8. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Eurooppa

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään

maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osaluilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsenyyteen karttakuvan rakentumista maapallosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisena näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumenttoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetteki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

9. luokka: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tehdään mahdollisuuksien mukaan kotiseuturetteki esimerkiksi kiertoajeluna Siikalatvalla.

9. luokka: maantieteellisenä näkökulmana Suomi ja Pohjoismaat

Sisältöalue 6 pääosin 9. luokalla

35.6.8. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta.

Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Evangelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntarkoituksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

7.lk. Uskonto ilmiönä, uskontoja erottavia ja yhdistäviä piirteitä sekä uskonto kulttuurin ja yhteiskunnan osana

Suuret maailmanuskonnot islam, juutalaisuus, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus, sintolaisuus ja alkuperäiskansojen uskonnot.

Niiden levinneisyys, synty, uskonnollisen elämän pääpiirteet, moraaliset periaatteet ja vaikutus yhteiskunnassa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänskysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T7	S1, S3	L5, L6
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

7.lk. Uskonto ilmiönä, uskontoja erottavia ja yhdistäviä piirteitä sekä uskonto kulttuurin ja yhteiskunnan osana

Suuret maailmanuskonnot islam, juutalaisuus, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus, sintolaisuus ja alkuperäiskansojen uskonnot.

Niiden levinneisyys, synty, uskonnollisen elämän pääpiirteet, moraaliset periaatteet ja vaikutus yhteiskunnassa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

7.lk. Uskonto ilmiönä, uskontoja erottavia ja yhdistäviä piirteitä sekä uskonto kulttuurin ja yhteiskunnan osana

Suuret maailmanuskonnot islam, juutalaisuus, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus, sintolaisuus ja alkuperäiskansojen uskonnot.

Niiden levinneisyys, synty, uskonnollisen elämän pääpiirteet, moraaliset periaatteet ja vaikutus yhteiskunnassa.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

7.lk. Uskonto ilmiönä, uskontoja erottavia ja yhdistäviä piirteitä sekä uskonto kulttuurin ja yhteiskunnan osana

Suuret maailmanuskonnot islam, juutalaisuus, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus, sintolaisuus ja alkuperäiskansojen uskonnot.

Niiden levinneisyys, synty, uskonnollisen elämän pääpiirteet, moraaliset periaatteet ja vaikutus yhteiskunnassa.

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

7.lk. Uskonto ilmiönä, uskontoja erottavia ja yhdistäviä piirteitä sekä uskonto kulttuurin ja yhteiskunnan osana

Suuret maailmanuskonnot islam, juutalaisuus, hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, taolaisuus, sintolaisuus ja alkuperäiskansojen uskonnot.

Niiden levinneisyys, synty, uskonnollisen elämän pääpiirteet, moraaliset periaatteet ja vaikutus yhteiskunnassa.

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

8 lk. Kristinuskon synty ja kehitys.

Idän ortodoksinen kirkko, lännen roomalaiskatolinen kirkko

Uskonpuhdistus ja luterilaisen kirkon synty

Luterilainen kirkko ja muut protestanttiset kirkot sekä protestanttiset yhteisöt

Kristinuskon vaiheet Suomessa ja luterilainen kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan

tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänskysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

8 lk. Kristinuskon synty ja kehitys.

Idän ortodoksinen kirkko, lännen roomalaiskatolinen kirkko

Uskonpuhdistus ja luterilaisen kirkon synty

Luterilainen kirkko ja muut protestanttiset kirkot sekä protestanttiset yhteisöt

Kristinuskon vaiheet Suomessa ja luterilainen kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

8 lk. Kristinuskon synty ja kehitys.

Idän ortodoksinen kirkko, lännen roomalaiskatolinen kirkko

Uskonpuhdistus ja luterilaisen kirkon synty

Luterilainen kirkko ja muut protestanttiset kirkot sekä protestanttiset yhteisöt

Kristinuskon vaiheet Suomessa ja luterilainen kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

8 lk. Kristinuskon synty ja kehitys.

Idän ortodoksinen kirkko, lännen roomalaiskatolinen kirkko

Uskonpuhdistus ja luterilaisen kirkon synty

Luterilainen kirkko ja muut protestanttiset kirkot sekä protestanttiset yhteisöt

Kristinuskon vaiheet Suomessa ja luterilainen kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

8 lk. Kristinuskon synty ja kehitys.

Idän ortodoksinen kirkko, lännen roomalaiskatolinen kirkko

Uskonpuhdistus ja luterilaisen kirkon synty

Luterilainen kirkko ja muut protestanttiset kirkot sekä protestanttiset yhteisöt

Kristinuskon vaiheet Suomessa ja luterilainen kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

Sisältöalue 3 opiskellaan pääosin 9. luokalla

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

9.lk.

650

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T7	S1, S3	L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sisältöalue 1 opiskellaan pääosin 8. luokalla

Sisältöalue 2 opiskellaan pääosin 7. luokalla

9.lk.

Ihminen eettisenä olentona, etiikan käsitteitä.

Kristillisen etiikan perusteet: normit, arvot ja moraali sekä niistä käytännön esimerkkejä.

Yksilöetiikka, yhteisöetiikka ja ympäristöetiikka.

35.6.9. Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja riitteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn

arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävä tuntevat kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L3
T2	S1, S2	L2, L3
T3	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4	S1, S2	L1, L3, L6
T5	S1, S2, S3	L3, L5, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T7	S1, S2, S3	L2, L3
T8	S1, S2	L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T10	S1, S2, S3	L1, L4
T11	S1, S2, S3	L4
T12	S1, S2, S3	L1
T13	S1, S2, S3	L1, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointiin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Paikalliset asiat:

- Siikalatvan perinneruokakulttuuri

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

- tekstiilien hoito-ohjemerkit
- ympäristömerkit

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

35.6.10. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan

yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

35.6.11. Valinnainen liikunta, yleistä liikuntaa

Valinnaisen tehtävä

Yleinen liikunnan valinnainen on yhteistä liikuntaa tukeva ja syventävä kurssi, jossa tutustutaan perinteisiin ja uusiin liikunta- ja urheilumuotoihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppilas saa vaikuttaa liikuntatuntien sisältöihin normaalia enemmän. Oppilaille voidaan antaa vaihtoehtoja tunnin sisällä tai oppilaat saavat yhdessä opettajan kanssa päättää, mitä tunnilla tehdään.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioidaan osana yhteistä liikuntaa tai suoritusmerkinnällä.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kurssin yleiset tavoitteet

Oppilas

- syventää jo tuttujen lajien lajitaitoja ja –tietoja
- tutustuu erikoisempiin lajeihin, joita ei normaalin koululiikunnan puitteissa ehditä harjoitella
- oppii ymmärtämään liikunnan monipuolisuuden
- oppii ymmärtämään monipuolisen liikunnan terveydellisen ja toimintakykyä ylläpitävän merkityksen
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista
- harjoittelee liikuntatuokioiden johtamista

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kurssin yleiset tavoitteet

Oppilas

- syventää jo tuttujen lajien lajitaitoja ja –tietoja
- tutustuu erikoisempiin lajeihin, joita ei normaalin koululiikunnan puitteissa ehditä harjoitella
- oppii ymmärtämään liikunnan monipuolisuuden
- oppii ymmärtämään monipuolisen liikunnan terveydellisen ja toimintakykyä ylläpitävän merkityksen
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista
- harjoittelee liikuntatuokioiden johtamista

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kurssin yleiset tavoitteet

Oppilas

- syventää jo tuttujen lajien lajitaitoja ja –tietoja
- tutustuu erikoisempiin lajeihin, joita ei normaalin koululiikunnan puitteissa ehditä harjoitella
- oppii ymmärtämään liikunnan monipuolisuuden
- oppii ymmärtämään monipuolisen liikunnan terveydellisen ja toimintakykyä ylläpitävän merkityksen
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista
- harjoittelee liikuntatuokioiden johtamista

35.6.12. Valinnainen matematiikka 7. - 9. luokat, syventävä kurssi

Valinnaisen tehtävä

Syventää oppilaan matemaattista osaamista.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Laajennetaan ja syvennetään matematiikan oppisisältöjä.

Kehittää jatko-opinnoissa tarvittavia matematiikan taitoja.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kehittää jatko-opinnoissa tarvittavia matematiikan taitoja.

Laajennetaan ja syvennetään matematiikan oppisisältöjä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kehittää jatko-opinnoissa tarvittavia matematiikan taitoja.

Laajennetaan ja syvennetään matematiikan oppisisältöjä.

35.6.13. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapäiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkeavalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaita ohjataan liikunnan jälkeiseen hygieniasta huolehtimiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvu- ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuuttaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja

vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvu- ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvu- ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

35.6.14. Valinnainen musiikki 7. lk

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen musiikin tehtävänä on kehittää soitto- ja laulutaitoa bändimusiisoinnissa ja saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä. Tunneilla keskitytään bändimusiisointiin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristö pyritään järjestämään niin, että bändisoitto on mahdollista. Työtavoissa keskitytään bändisoittimien soittamiseen ja laulamiseen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on, että soitto-, laulu- ja yhteismusiisointitaidot kehittyvät bändisoiton kautta. Tavoitteena on myös, että tunneilla saadut musiikkikokemukset ovat positiivisia ja kannustavia.

Tunneilla kehitetään bändisoittimien soittotaitoa, yhteissoittotaitoja ja opetellaan äänentoiston perusteet. Opitaan lukemaan erilaisia komppilappuja ja nuotinnoksia. Lisäksi kehitetään laulutaitoa ja mikkiin laulamista. Oppilasta rohkaistetaan musiikilliseen ilmaisuun, kehitetään esiintymistaitoja ja harjoitellaan esiintymistä tunneilla ja koulun tilaisuuksissa. Yhteissoiton avulla harjoitellaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.

35.6.15. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun

ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Alakoulun paikallisten sisältöjen lisäksi:

- Piirtäminen: piirtämisen eri tekniikoiden kertaamista ja syventämistä
- Maalaus: eri tekniikoiden kertaamista ja syventämistä, taulujen maalaus, värisuunnittelu, kuvan ilmaisu- ja muotokielen kehittäminen, digitaalinen maalaaminen mahdollisuuksien mukaan
- Rakentelu ja muotoilu: veistosten tekeminen, taidekäsityö, pienoismallit
- Grafiikka: grafiikan menetelmien syventäminen, painotöiden kehystäminen oikeaoppisesti
- Tutustuminen taidenäyttelyihin mahdollisuuksien mukaan
- Taiteilijoihin ja heidän teoksiinsa tutustumista verkkoympäristössä
- Arkkitehtuuri ja suomalainen muotoilu
- Tila- ja ympäristötaidekokeilut
- Omien taidenäyttelyiden järjestäminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea.

Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltäviin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestäväää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestäväää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

35.6.16. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääteilytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen luvuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

35.6.17. Valinnainen ATK 7. - 9. luokka, mediakasvatus

Valinnaisen tehtävä

Esitellä erilaisten sähköisten medioiden toimintaa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia tulkitsemaan, tuottamaan ja välittämään viestejä erilaisten medioiden kautta.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia tulkitsemaan, tuottamaan ja välittämään viestejä erilaisten medioiden kautta.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppia tulkitsemaan, tuottamaan ja välittämään viestejä erilaisten medioiden kautta.

35.6.18. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V. Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V. Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjäns vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeilupäätöskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V. Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V. Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjäns vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V. Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeilupäiväkoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoituksia

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjäns vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeilupäätöskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Teollinen vallankumous Euroopassa ja Suomessa

Kaupungistuminen

Konsevatismi

Nationalismi

Sosialismi

Liberalismi

Suomen sota ja autonomia, opetuksessa voidaan käsitellä myös Suomen sodan tapahtumia Siikajokilaaksossa

Kansalliset herättäjät kuten J.L. Runeberg, Elias Lönnrot, J.V.Snellman

Suomen taiteen kultakausi

Kansallisromantiikka

Ensimmäinen maailmansota ja Kansainliiton perustaminen

Venäjän vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen

Suomen sisällissota ja sen jälkiselvittelyt

Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen

Suomen teollistuminen ja kaupungistuminen

Muuttoliike Suomessa ja siirtolaisuus, opetuksessa voidaan käsitellä myös siirtolaisuutta Siikajokilaaksosta

(Rantsilassa alkoi Suomessa ensimmäisten joukossa kokeiluperuskoulu v. 1967)

Imperialismin aikakausi

Yhdysvaltain historia ja intiaanit

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Demokratian ja diktatuurin kamppailu, esim. Italia, Neuvostoliitto, Saksa, Lapuan liike Suomessa

Toinen maailmansota

Suomi toisessa maailmansodassa, opetusta voidaan elävöittää paikallishistoriallisesta näkökulmasta

Holokausti

YK:n perustaminen ja ihmisoikeuksien julistus

Kylmä sota

Suomen asema kylmän sodan aikana

Hyvinvointivaltion rakentaminen ja elinkeinorakenteen muutos

Siirtomaiden itsenäistyminen

Kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteet sekä kehitysapu

Terrorismi ja sen vastainen sota

Pakolaisuus

Globalisaatio

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoituksperiä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

35.6.19. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen,

keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmälähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut

matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaali lukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaali lukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T11	S2	L1, L4
T12	S2	L1, L4
T14	S3, S4	L1, L4
T16	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä

ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalitylukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalitylukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmisiin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.

Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalin lukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaaliluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi pääättelemällä tai symbolisesti.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan potenssin käsitteeseen. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 8. luokalla: Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualueita laajennetaan reaaliilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden

laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T11	S2	L1, L4
T12	S2	L1, L4
T13	S2, S6	L1, L3, L6
T14	S3, S4	L1, L4
T15	S3, S4	L1, L4, L5
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan

muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan

vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan

niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi pääättelemällä tai symbolisesti.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

Seuraavat sisällöt voidaan käsitellä myös 9. luokalla: Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria koordinaatistoon.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Seuraavat asiat käsitellään 8. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 7. luokalla:

Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä

ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiolausekkeita toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T13	S2, S6	L1, L3, L6
T14	S3, S4	L1, L4
T15	S3, S4	L1, L4, L5
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T19	S6	L3, L4, L5
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Vahvistetaan prosenttilaskennan taitoja.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelämällä tai symbolisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Piirretään paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Seuraavat asiat käsitellään 9. luokalla, mikäli niitä ei ole käsitelty 8. luokalla:

Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyksien laskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

35.6.20. Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Lisäksi jokaisella vuosiluokalla kerrataan aiemmin opittuja kielioppirakenteita, sanastoa ja eri aihepiirejä.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaalisti lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- be ja have
- kaikki aikamuodot, epäsäännölliset verbit
- persoonapronominit
- kysymyslauseet
- artikkelit
- it is, there is, there are
- futuuri
- adjektiivien vertailu
- Itsestä, perheestä, ystävistä, harrastuksista, koulusta, ruoasta kertomista

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- be ja have
- kaikki aikamuodot, epäsäännölliset verbit
- persoonapronominit
- kysymyslauseet
- artikkelit
- it is, there is, there are
- futuuri
- adjektiivien vertailu
- Itsestä, perheestä, ystävistä, harrastuksista, koulusta, ruoasta kertomista

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita

englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- aikamuodot
- sanajärjestys
- futuuri ja ehtolause
- konditionaali ja ehtolause
- adverbeja
- relatiivipronominit
- indefiniittipronominit
- refleksiivipronominit
- kansallisuussanat ja kielet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T8	S3	L2
T9	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- aikamuodot
- sanajärjestys
- futuuri ja ehtolause
- konditionaali ja ehtolause
- adverbija
- relatiivipronominit
- indefiniittipronominit
- refleksiivipronominit
- kansallisuussanat ja kielet

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- aikamuodot
- sanajärjestys
- futuuri ja ehtolause
- konditionaali ja ehtolause
- adverbija
- relatiivipronominit
- indefiniittipronominit
- refleksiivipronominit
- kansallisuussanat ja kielet

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- aikamuodot
- sanajärjestys
- futuuri ja ehtolause
- konditionaali ja ehtolause
- adverbeja
- relatiivipronominit
- indefiniittipronominit
- refleksiivipronominit
- kansallisuussanat ja kielet

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista

teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu
- toinen konditionaali ja ehtolause

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotasot B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu
- toinen konditionaali ja ehtolause

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu
- toinen konditionaali ja ehtolause

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu

- toinen konditionaali ja ehtolause

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu
- toinen konditionaali ja ehtolause

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- infinitiivi ja ing-muoto / verbin perusmuoto
- aikamuodot
- passiivi
- liitekysymykset
- epäsuora kerronta ja kysymys
- paljoussanat
- apuverbit ja niiden vertailu

- toinen konditionaali ja ehtolause

35.6.21. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Lisäksi jokaisella vuosiluokalla kerrataan aiemmin opittuja kielioppirakenteita, sanastoa ja eri aihepiirejä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä

oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarviointin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- apuverbit
- det finns-rakenne
- imperatiivi
- imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- ruoka, matkustaminen ja säästä kertominen, tienneuvominen, ostosten tekeminen, kehonosat, ulkonäöstä kertominen, elokuvakulttuuri

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L4
T3	S1	L1
T4	S2	L2, L7
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- apuverbit
- det finns-rakenne
- imperatiivi
- imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- ruoka, matkustaminen ja säästä kertominen, tienneuvominen, ostosten tekeminen, kehonosat, ulkonäöstä kertominen, elokuvakulttuuri

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- apuverbit
- det finns-rakenne
- imperatiivi
- imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- ruoka, matkustaminen ja säästä kertominen, tienneuvominen, ostosten tekeminen, kehonosat, ulkonäöstä kertominen, elokuvakulttuuri

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- apuverbit
- det finns-rakenne
- imperatiivi
- imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- ruoka, matkustaminen ja säästä kertominen, tienneuvominen, ostosten tekeminen, kehonosat, ulkonäöstä kertominen, elokuvakulttuuri

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramia ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Seitsemännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- apuverbit
- det finns-rakenne
- imperatiivi
- imperfekti
- persoonapronominien objektimuodot
- ruoka, matkustaminen ja säästä kertominen, tienneuvominen, ostosten tekeminen, kehonosat, ulkonäöstä kertominen, elokuvakulttuuri

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- persoonapronominien omistusmuodot (monikko)
- perfekti ja pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- järjestysluvut
- adverbi
- sivulause
- Ystävyys ja tunteet, vaateostokset, juhlien järjestäminen, Pohjoismaiden erityispiirteisiin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin tutustuminen, lomasuunnitelmista kertominen, matkustaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S1	L1
T4	S2	L2, L7
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- persoonapronominien omistusmuodot (monikko)
- perfekti ja pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- järjestysluvut
- adverbi
- sivulause
- Ystävyyss ja tunteet, vaateostokset, juhlien järjestäminen, Pohjoismaiden erityispiirteisiin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin tutustuminen, lomasuunnitelmista kertominen, matkustaminen

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- persoonapronominien omistusmuodot (monikko)
- perfekti ja pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- järjestysluvut
- adverbi
- sivulause

- Ystävyyys ja tunteet, vaateostokset, juhlien järjestäminen, Pohjoismaiden erityispiirteisiin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin tutustuminen, lomasuunnitelmista kertominen, matkustaminen

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- persoonapronominien omistusmuodot (monikko)
- perfekti ja pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- järjestysluvut
- adverbi
- sivulause
- Ystävyyys ja tunteet, vaateostokset, juhlien järjestäminen, Pohjoismaiden erityispiirteisiin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin tutustuminen, lomasuunnitelmista kertominen, matkustaminen

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Kahdeksannella luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- persoonapronominien omistusmuodot (monikko)
- perfekti ja pluskvamperfekti
- adjektiivien vertailu
- järjestysluvut
- adverbi
- sivulause
- Ystävyyys ja tunteet, vaateostokset, juhlien järjestäminen, Pohjoismaiden erityispiirteisiin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin tutustuminen, lomasuunnitelmista kertominen, matkustaminen

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri
- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S1	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri
- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri
- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri

- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri
- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Yhdeksännellä luokalla opiskeltavat kielioppirakenteet ja aihepiirit:

- den/det/de här; den/det/de där
- omistussana+adjektiivi+substantiivi
- konditionaali
- futuuri
- passiivi
- ravintolassa ja kahvilassa asiointi, opiskelusuunnitelmista ja ammattihaaveista kertominen, oman kotipaikan esittely, Suomesta kertominen

35.6.22. Valinnainen fysiikka 8. - 9. luokka, syventävä kurssi

Valinnaisen tehtävä

Laajentaa fysiikan oppisisältöjä matemaattisesti ja kokeellisesti.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Laajennetaan ja syvennetään fysiikan oppisisältöjä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Laajennetaan ja syvennetään fysiikan oppisisältöjä.

35.6.23. Valinnainen äidinkieli: luova kirjoittaminen ja draama

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen äidinkielen tehtävä on vahvistaa oppilaan kykyä ilmaista itseään, ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan suullisesti ja kirjallisesti.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Paljon ryhmätyöskentelyä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarvosana perustuu jatkuvaan näyttöön. Oppilaan luovuus sekä yhteistyötaidot ja asenne korostuvat.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on kehittää oppilaan draamallisia ilmaisukeinoja.

Ryhmän mielenkiinnon mukaan erilaisia kirjoitustehtäviä ja suullisia harjoituksia. Ohjelmaa koulun juhliin.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on kehittää oppilaan draamallisia ilmaisukeinoja.

Ryhmän mielenkiinnon mukaan erilaisia kirjoitustehtäviä ja suullisia harjoituksia. Ohjelmaa koulun juhliin.

35.6.24. Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalsiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalaakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevista terveyden ja sairauten liittyvistä kysymyksistä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevista tavoitteista kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen luvuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin.

Osaaminen terveystiedossa kehittyä oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntavan sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntavun ja eri elämäntavaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysteen voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekäästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuositukset
- Ravinnon psyykkinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen.

Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystarkkailun ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Elämäntapa ja eri elämäntavat

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmien ja unirytmien
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T2	S1	L2, L3, L4, L7
T3	S1	L1, L3, L4, L6
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L2, L4, L5, L7
T	S1, S2	L1, L3, L6
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T	S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntapaa ja eri elämäntapavaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuositukset
- Ravinnon psyykkinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elämäntietä ja eri elämäntietä

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveystenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmien ja unirytmien
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietäminen ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murroksen muutokset

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveiden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosikä muutokset

Seksuaalisuus

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Terveiden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosikä muutokset

Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuositukset
- Ravinnon psyykkinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuosituks
- Ravinnon psyykinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytm
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytettävä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuositukset
- Ravinnon psyykinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmien ja unirytmien
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys

- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntapoihin

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuosituks
- Ravinnon psyykinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruokavaliintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Elämäntilku ja eri elämäntilheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuosituks
- Ravinnon psyykinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti

- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntulkku ja eri elämäntvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Terveellinen ruoka
- Ravintosuositukset
- Ravinnon psyykkinen ja sosiaalinen merkitys
- Ruoan valintaan vaikuttavat tekijät
- Ravintoaineet
- Energiantarve
- Erityisruokavaliot
- Ruoka ja kehonkuva

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset
- Fyysinen kunto ja sen harjoittelu
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Unen merkitys
- Unen tarve
- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Univaje, väsymys ja unettomuus
- Unen vaiheet
- Unien näkeminen
- Unihäiriöt

Hygienia

Suun ja hampaiden terveys

Sairaudet ja taudit:

- Yleisimmät tartuntaudit
- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet
- Päänsäryt

Mielihyvä ja riippuvuus

Päihteet

- Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset terveysvaikutukset
- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmii ja unirytmii
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveysteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Elämäntietä ja eri elämäntapoihin

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveystenhuolto Suomessa

Ravinto ja terveys:

- Kouluruokailun merkitys
- Pakkausmerkintöjen lukeminen
- Ravinnon sosiaalinen merkitys

Liikunta ja terveys:

- Fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Liikunnan sosiaaliset vaikutukset
- Kehonhuolto ja ryhti
- Liikunnan riskit ja haitat

Uni ja lepo:

- Vuorokausirytmi ja unirytm
- Unihäiriöt

Sairaudet ja taudit:

- Itsehoito
- Lääkkeiden käyttö
- Pitkäaikaissairaudet

Päihteet

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait

Internet ja sosiaalinen media

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntietä sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi

ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

S2 Terveystta tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveystteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkityö, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveystteen voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveystteen vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoa ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoa sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoa mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ilmastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuoli monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveystalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystarkkinnoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveystvaikutusten näkökulmasta. Terveystden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Elämäntakku ja eri elämäntvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T2	S1	L2, L3, L4, L7
T3	S1	L1, L3, L4, L6
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L2, L4, L5, L7
T	S1, S2	L1, L3, L6
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T	S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntapaa ja eri elämäntapavaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhäätä! pelastustaitokampanjaan

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet
 Elämäntietä ja eri elämäntilanteet
 Minäkuva ja itsetuntemus
 Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta
 Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot
 Internet ja sosiaalinen media
 Murrosikä muutokset
 Seksuaalisuus

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet
 Elämäntietä ja eri elämäntilanteet
 Minäkuva ja itsetuntemus
 Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta
 Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot
 Internet ja sosiaalinen media
 Murrosikä muutokset
 Seksuaalisuus

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet
 Minäkuva ja itsetuntemus
 Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta
 Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot
 Internet ja sosiaalinen media
 Murrosiän muutokset
 Seksuaalisuus

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet
 Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät
 Terveystieteiden Suomessa
 Internet ja sosiaalinen media

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteiden vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Terveystieteiden määritelmät ja eri osa-alueet
 Elämänkulku ja eri elämänvaiheet
 Minäkuva ja itsetuntemus
 Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta
 Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot
 Internet ja sosiaalinen media
 Murrosiän muutokset
 Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät
 Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.
 Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista
 Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä
 Minäkuva ja itsetuntemus
 Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

Elämäntilanne ja eri elämäntilanteet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauten liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauten liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetty arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastuslaitokampanjaan

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen ja sairautteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Terveystieteen määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteita

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosikäen muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvistä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosikäen muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus

- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

Elämäntietä ja eri elämäntilanteita

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Elämäntietä ja eri elämäntilanteita

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystieteen palvelujen asianmukaista käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveystieteen palveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntilanteita

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

lhastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntietä ja eri elämäntaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja sairauksista ja taudeista

Syvennetään tarvittaessa tietoja mielihyväästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Ihastuminen, rakkaus, seurustelu, parisuhde

Internet ja sosiaalinen media

Murrosiän muutokset

Seksuaalisuus

- seksuaalinen ja sukupuolinen monimuotoisuus
- seksuaalinen häirintä ja väkivalta
- seksuaalioikeudet
- minäkuva ja seksuaalisuus

Seksi ja ehkäisy

Sukupuolitaudit

Raskaus

Turvallisuus:

- Liikenneturvallisuus
- Kodin, koulun ja lähiympäristön turvallisuus
- Paloturvallisuus
- Arjen ensiaputaidot
- Ensiapu hätätilanteessa
- Vesiturvallisuus
- Jäällä liikkuminen
- Luonnossa liikkujan turvallisuus
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nauhätä! pelastustaitokampanjaan

Elämäntietä ja eri elämäntaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveystienhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Elämäнкulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Terveydenhuolto Suomessa

Internet ja sosiaalinen media

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäнкulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäнкulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämäнкriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekäästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveysten vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyväästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysten edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pitkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T2	S1	L2, L3, L4, L7
T3	S1	L1, L3, L4, L6
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L2, L4, L5, L7
T	S1, S2	L1, L3, L6
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T	S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntapaa ja eri elämäntapavaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämäntapavaiheet

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävä ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Terveysten määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

826

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävä ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyväästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

Elämäntietä ja eri elämäntaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetty arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämäntilanne ja eri elämäntilanteet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämäntilanteet

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvystä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö

- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävä ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalouden asianmukaista käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveystalouteen ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Terveyden määritelmät ja eri osa-alueet

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Seksuaalisuus

Elämänkriisit

Mielen hyvinvointi ja stressi

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Ravinto ja terveys:

- Syvennetään tarvittaessa ja opittuja tietoja
- Erilaiset ruokakulttuurit
- Ruoka ja ympäristö
- Kasvisruokavaliot
- Ruuan eettisyys
- Painonhallinta

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja liikunnasta ja unesta

Sairaudet ja taudit

- Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja
- Kansantaudit
- Syömishäiriöt
- Lihavuus ja ylipaino
- Matkaajan terveys

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja mielihyvästä, riippuvuudesta ja päihteistä

Minäkuva ja itsetuntemus

Tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja hallinta

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot

Internet ja sosiaalinen media

Syvennetään tarvittaessa jo opittuja tietoja ja ymmärrystä seksuaalisuudesta

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoitosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Elämänkulku ja eri elämänvaiheet

Elintavat ja terveyteen vaikuttavat tekijät

Syvennetään tarvittaessa tietoja terveydenhuollosta

Syvennetään tietoja ravitsemuksesta erityisesti ravinnon merkityksen sekä kestävän ja vastuullisen kuluttamisen näkökulmista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja liikkumattomuuden terveysvaikutuksista sekä liikunnan negatiivisista vaikutuksista.

Syvennetään tarvittaessa tietoja vuorokausi- ja unirytmistä sekä unihäiriöistä.

Syvennetään tietoja itsehoidosta, lääkkeiden käytöstä ja pirkäaikaissairastamisesta erityisesti kansantautien näkökulmasta.

Syvennetään tarvittaessa tietoja päihteistä mm.

- Päihteettömyys
- Päihteisiin liittyvät lait
- Päihteiden mainonta

Internet ja sosiaalinen media

Tiedonhankinta ja kriittinen ajattelu

Terveys maailmassa

Ympäristön terveys

35.6.25. Valinnainen leivontakurssi

Valinnaisen tehtävä

Kurssilla vahvistetaan ja edelleen kehitetään oppilaan kotitalouden arjenhallinnan taitoja. Oppilaan itseohjautuvuus, vastuu ja luovuus kehittyvät. Leivontakurssin tavoitteena on kehittää leivontataitoja sekä harjoitella leivontaohjeiden tulkitsemista ja soveltamista.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppilaat työskentelevät vuorovaikutteisesti yhteistyössä yksilö-, pari- ja ryhmätyötaitoja kehittäen. Keskiössä on kädentaitojen harjoittelu yhdistettynä monipuoliseen tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Opetuksessa hyödynnetään sekä luokkayhteisöä ja koulutiloja että erilaisia oppimisympäristöjä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän toimiin liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Arviointi

Suoritusmerkintä joka edellyttää aktiivista tuntityöskentely sekä yksin että vuorovaikutuksessa toisten kanssa ryhmässä.

Vuosiluokka 8

35.6.26. Valinnainen liikunta Musiikkiliikuntakurssi

Valinnaisen tehtävä

Tutustutaan erilaisiin musiikkiliikunnan ja tanssilajien muotoihin. Lisäksi kuntoa ja koordinaatiota kehitetään rytmiikan sekä musiikin ja liikkeen yhdistämisen keinoin. Aiheina esim. streetdance, jazzdance, latinalaiset tanssit, afrotanssi, aerobic, zumba, baletti, kansantanssit, luova liikunta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssin suunnittelussa huomioidaan ryhmäläisten toiveita sekä ajankohtaisia ”muotitansseja/ kuntoilumuotoja”. Kurssi sisältää sekä tanssia että muuta kuntoa kohottavaa musiikkiliikuntaa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Suoritusmerkintä Hyväksytty (S)

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Monipuolisesti eri musiikkiliikuntamuotoihin tutustuminen ja kurssin suunnittelu osittain yhdessä ryhmän kanssa.

Tasapaino, koordinaatio ja liikuntataitojen syventäminen

Erilaisia rytmiharjoitteita, tansseja ja muuta musiikin mukaan liikkumista.

Oppii ylläpitämään, kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään.

Oman toimintakyvyn kehittämistä musiikkiliikuntamuotojen kautta. Liikkuvuusharjoitteita.

Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Aisteihin liittyviä harjoitteita, luovaan liikuntaan tutustuminen, oman tanssisarjan suunnittelu.

35.6.27. Valinnainen kemia 8. - 9. luokka, syventävä kurssi

Valinnaisen tehtävä

Laajentaa kemian oppisisältöjä matemaattisesti ja kokeellisesti.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Laajennetaan ja syvennetään kemian oppisisältöjä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Laajennetaan ja syvennetään kemian oppisisältöjä.

35.6.28. Valinnainen musiikki 8.–9. lk

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen musiikin tehtävänä on kehittää soitto- ja laulutaitoa bändimusisoinnissa ja saada hyviä musiikkikokemuksia ryhmässä. Tunneilla keskitytään bändimusisointiin, esiintymistaitojen kehittämiseen ja luovaan toimintaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristö pyritään luomaan siten, että se tarjoaa monipuoliset mahdollisuuden bändisoittoon, musiikillisten taitojen kehittämiseen, luovaan ilmaisuun turvallisessa ilmapiirissä. Työtavat painottuvat soittamiseen, laulamiseen, yhteismusisointiin ja yhdessä tekemiseen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on musisointitaitojen ja esiintymistaitojen kehittäminen, sekä yhteismusisointitaitojen kehittäminen. Lisäksi rohkaistaan luovuuteen ja omiin tulkintoihin sekä luokka- että esiintymistilanteessa.

Kurssilla keskitytään bändisoittotaitojen kehittämiseen, laulamiseen ja oman ilmaisun ja luovuuden harjoittamiseen. Kurssin ohjelmisto muodostuu pääosin ulkomaalaisesta musiikista, mutta oppilaiden omat toiveet otetaan huomioon. Esiintymistaitoja harjoitellaan sekä luokkatilanteissa että koulun juhlissa. Kurssin sisältöön kuuluu koulun tilaisuuksissa esiintyminen.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteena on musisointitaitojen ja esiintymistaitojen kehittäminen, sekä yhteismusisointitaitojen kehittäminen. Lisäksi rohkaistaan luovuuteen ja omiin tulkintoihin sekä luokka- että esiintymistilanteessa.

Kurssilla keskitytään bändisoittotaitojen kehittämiseen, laulamiseen ja oman ilmaisun ja luovuuden harjoittamiseen. Kurssin ohjelmisto muodostuu pääosin ulkomaalaisesta musiikista, mutta oppilaiden omat toiveet otetaan huomioon. Esiintymistaitoja harjoitellaan sekä luokkatilanteissa että koulun juhlissa. Kurssin sisältöön kuuluu koulun tilaisuuksissa esiintyminen.

35.6.29. Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla,

mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen

rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoihiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustytötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoihiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoihiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti

tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.

Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoihiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoihiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti

tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn

toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä

suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden

elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemian sovelletaan eri ympäristöissä.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä.

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

35.6.30. Valinnainen kuvataide, kuvanveisto, muotoilu ja rakentelu

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteena on perehtyä ja syventyä kuvanveistoon, muotoilun ja rakentelun tekniikoihin. Oppilas syventää ja laajentaa jo opittuja tietoja ja taitoja muotoilun, rakentelun ja kuvanveiston alalta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Ryhmäkoko maksimissaan 15 oppilasta. Ryhmäkoko rajattu työvälineiden ja -tilojen riittävyyden takaamiseksi sekä turvallisuuden vuoksi.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

numeroarviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokka 8

Vuosiluokka 9

35.6.31. Valinnainen liikunta Pallo haltuun! -kurssi

Valinnaisen tehtävä

Perehdytään eri palloilulajeihin: esim. jalkapallo, koripallo, lentopallo, käsipallo, pesäpallo, salibandy, jääkiekko, kaukalopallo, ringette, sulkapallo, pingis, tennis. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös joihinkin ”uusiin” lajeihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Pelaamisen lisäksi tunneilla käydään läpi teknisiä lajikohtaisia harjoitteita sekä pelataan erilaisia pien- ja viitepelejä. Sisältöä suunniteltaessa huomioidaan myös oppilasryhmän toiveita.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Suoritusmerkintä Hyväksytty (S)

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen yhdessä pelaten.

Liikuntataitojen syventäminen.

Liikuntataitojen syventäminen ja niiden soveltaminen pelaamiseen.

Oppii ylläpitämään, kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään.

Oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen erilaisten palloilulajien avulla.

35.6.32. Valinnainen kuvataide, piirustus ja maalaus

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteena on perehtyä ja syventyä piirustus- ja maalaustekniikoihin. Oppilas syventää ja laajentaa jo opittuja tietoja ja taitoja kuvataiteen alalta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Ryhmäkoko maksimissaan 15 oppilasta. Ryhmäkoko rajattu työvälineiden ja -tilojen riittävyyden takaamiseksi sekä turvallisuuden vuoksi.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

numeroarviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokka 8

Vuosiluokka 9

35.6.33. Valinnainen kuvataide, grafiikka

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteena on perehtyä ja syventyä grafiikkaan ja sen tekniikoihin monipuolisesti. Oppilas syventää ja laajentaa jo opittuja tietoja ja taitoja grafiikan alalta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Ryhmäkoko maksimissaan 15 oppilasta. Ryhmäkoko rajattu työvälineiden ja -tilojen riittävyyden takaamiseksi sekä turvallisuuden vuoksi.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

numeroarviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokka 8

Vuosiluokka 9

35.6.34. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen

tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön tulee tarjota oppilaalle positiivisia elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa näin oppilaan myönteistä käsitystä itsestään oppijana ja laajemmin ihmisenä

Oppiaineena sen tulee kannustaa mahdolliseen harrastuneisuuteen ja herättää kiinnostusta pohtimaan käsityön merkitystä osana tulevaisuuden työelämää

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyä koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L6
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4
T5	S6	L3, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L5
T7	S7	L6
T8	S8	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Oppilaalle tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joissa hän itse keksii ratkaisuja tuotteen toteuttamiselle huomioiden resurssit (aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Oppilas laatii yleisen tehtävänannon pohjalta yksilöllisen suunnitelman tuotteesta, työskentelyjärjestyksestä ja aikataulusta.

Oppilasta kannustetaan persoonallisiin, innostaviin ratkaisuihin ja ottamaan huomioon eri kulttuurien antamat mahdollisuudet.

Oppilas arvioi ja dokumentoi käsityöprosessin kuvaamalla ja kirjoittamalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisten käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Oppilas pyrkii löytämään työhönsä toimivat työtavat ja soveltuvat materiaalit.

Oppilas tutustuu materiaalien syntyyn, jalostamiseen, käyttöön sekä kierrättämiseen verraten luonnokuituja ja tekokuituja.

Oppilas kiinnittää huomiota ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN.

Oppilas harjoittelee pukeutumiseen liittyvän tekstiilin valmistamista, perehtyy puun, muovien ja metallien ominaisuuksiin ja harjoittelee niiden työstämistä koneellisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua

Oppilas tutustuu tuotteen ominaisuuksiin, kuten toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys

Oppilas perehtyy käsityön symboliikkaan ja keskeisiin käsitteisiin ja osaa käyttää niitä oman työn dokumentoinnissa

Oppilas harjoittelee lankatöitä erilaisin tekniikoin, yhdistelmin ja sovelluksin

Oppilas tutustuu piirikaavioihin ja sähkön ominaisuuksiin

Oppilas perehtyy erilaisten kemikaalien ominaisuuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Oppilas käyttää työvälineitä, koneita ja materiaaleja työturvallisuus huomioiden

Oppilas tutustuu työturvallisuuden merkkikieleen

Oppilas soveltaa kokeiluissaan taitojaan, kokemuksiaan ja ottaa taitotasonsa huomioon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Oppilas osaa itsenäisesti eri tietolähteitä ja tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäen etsiä erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa ja dokumentoida työtään

Oppilas tekee suunnittelu- ja työskentelyprosessistaan sekä tuotteesta (digitaalisen) raportin, joka sisältää mm. kuvia, videoita sekä kirjallisen selostuksen työskentelyvaiheista sekä itsearviointin ja mahdollisesti vertaisarviointeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Oppilas pyrkii organisoimaan koko käsityöprosessinsa johdonmukaiseksi sekä huomioimaan työn laadun

Oppilas tunnistaa käsityön merkityksen yksilön hyvinvoinnille

Oppilas tunnistaa kokonaisen käsityöprosessin positiiviset vaikutukset yksilön kehitykselle: suunnittelutaidot, valmistus- ja arviointitaidot, hienomotoriset taidot sekä niiden tarpeellisuuden arki- ja työelämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa

Oppilas tutustuu käsityössä käytettävän materiaalin syntymiseen, jalostamiseen, käyttöön sekä kierrättämiseen

Oppilas kiinnittää huomiota ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

35.6.35. Valinnainen kuvataide, laaja

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet ovat samat kuin perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisessa kuvataiteen opetuksessa. Oppilas saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää omaa kuvataiteen osaamistaan erilaisten harjoitusten ja projektien. Projekteihin voidaan integroida muita oppiaineita.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Ryhmäkokoo maksimissaan 15 oppilasta. Ryhmäkokoo rajattu työvälineiden ja -tilojen riittävyyden takaamiseksi sekä turvallisuuden vuoksi.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

numeroarviointi

Vuosiluokka 7

Vuosiluokka 8

Vuosiluokka 9

35.6.36. Valinnainen EA-kurssi

Valinnaisen tehtävä

Kurssin tavoitteena on oppia toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti sekä itseään suojellen erilaisissa tilanteissa sekä ympäristöissä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppilas harjoittelee ensiaputaitojaan monipuolisesti toiminnallisissa harjoituksissa sekä itsenäisesti että yhteistyössä toisten kanssa. Kurssilla tehdään ensiapuvihkot. Kurssilla voidaan käydä myös tutustumiskohteissa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän toimiin liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Arviointi

Oppilailta edellytetään aktiivista osallistumista harjoituksiin ja keskusteluihin sekä tehtävien tekeminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. (Virallisen SPR:n EA-kurssitodistuksen voi myöntää vain SPR.)

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

35.6.37. Valinnainen liikunta Salibandykurssi

Valinnaisen tehtävä

Kurssilla opetetaan salibandyn lajitaitoja, pelitaktiikkaa sekä kilpailusääntöjä. Pelaamisen lisäksi tunneilla käydään läpi teknisiä lajikohtaisia harjoitteita sekä pelataan erilaisia pien- ja viitepelejä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Monipuolisesti erilaisia salibandyn lajiharjoitteita
- Taktiikan harjoittelua pelitilanneroolien kautta
- Lajikohtaista fysiikkaa
- Pienpelejä ja viitepelejä
- Viisikkopeliä maalivahdin kanssa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Suoritusmerkintä Hyväksytty (S)

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen.

Positiivisten ja monipuolisten liikuntakokemusten saaminen yhdessä pelaten.

Liikuntataitojen syventäminen.

Salibandyn lajitaitojen syventäminen ja niiden soveltaminen pelaamiseen.

Oppii ylläpitämään, kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään.

Oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen lajikohtaisen fysiikan avulla.

35.6.38. Valinnainen kotitalous 9 lk

Valinnaisen tehtävä

Kotitalouden tunneilla vahvistetaan seitsemännellä ja/sekä kahdeksannella luokalla opittuja asioita sekä opitaan uutta. Taidoista on hyötyä jokapäiväisessä elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaan itseohjautuvuus, vastuu ja luovuus kehittyvät.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppilaat työskentelevät vuorovaikutteisesti yhteistyössä yksilö-, pari- ja ryhmätyötapoja kehittäen. Keskiössä on kädentaitojen harjoittelu yhdistettynä monipuoliseen tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Opetuksessa hyödynnetään sekä luokkayhteisöä ja koulutiloja että erilaisia oppimisympäristöjä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintatapojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Arviointi

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa huomioidaan tuntityöskentely; ryhmä-, pari- ja itsearviointi. Numeroarviointi, joka on osa kaikille yhteisen kotitalouden arviointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas osaa tehdä monipuolisesti kotitalouden tehtäviä.

Sisällöt:

- taidot haltuun, työskentely tutuksi
- kotiruoka-aterioita ja leivonnaisia
- ruoka- ja leivontaohjeiden tulkitseminen ja soveltaminen
- trendiruokat
- ruoanvalmistus ja leivonta sometilit
- ruokamatka kaukomaille
- juhla- ja tapatietous
- keittiöhygienia
- kuluttaja- ja ympäristötietous
- omatoiminen suunnittelu, itseohjautuvuus ja ajankäytön hallinta

35.6.39. Valinnanainen englannin syventävä kurssi

Valinnaisen tehtävä

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Syventää ja laajentaa perusoppiaineksen opiskelussa hankittuja taitoja.

Kirjoittaminen, rakenneasiat, kuullun ymmärtäminen sekä keskeiset viestintätilanteet.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Syventää ja laajentaa perusoppiaineen opiskelussa hankittuja taitoja.

Kirjoittaminen, rakenneasiat, kuullun ymmärtäminen sekä keskeiset viestintätilanteet.

35.6.40. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintätekniikan käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni- ja ääniteknologiaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimielityksien huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luomat tuotokset ja sävellykset.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L2
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L6
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4	L4
T10	S1, S2, S3, S4	L3, L4
T11	S1, S2, S3, S4	L3
T12	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni- ja laulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointin soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni-laulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriin) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan

omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni-laulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja

oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriin) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä

joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusointien soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimielityksien huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni-laulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintätekniologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusointinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintätekniologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan.

Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofoni-laulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusointien soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita,

jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriin) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintätekniologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointin soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintätekniologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinnettä ja populaari musiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perusrytmiharjoituksia.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointien soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimielitysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinnettä ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointin soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriin) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinnettä ja populaariusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perusrytmiharjoituksia.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilaalta odotetaan aktiivisuutta sekä musisoidessa että opetuksen suunnittelussa. Ryhmän kesken sovitaan yhteiset pelisäännöt ja noudatetaan niitä. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Valmistetaan musiikkiesitys ja harjoitellaan esiintymistilannetta. Tehdään erilaisia ääniharjoituksia, joissa päästään käyttämään ääntä monipuolisesti ja kokeilevasti. Tutustutaan äänen ominaisuuksiin ja siihen miten ääni syntyy. Tutustutaan mikrofonilaulun tekniikkaan.

Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä. Harjoitellaan ottamaan huomioon tekijänoikeudet.

Kerrataan aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikillisia merkintätapoja keho-, rytm-, melodia- ja sointusointin soiton yhteydessä ja tutustutaan nuottikuvan ja soivan musiikin yhteyteen. Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tapoihin tulkita lauluja. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti ja liikkeen avulla.

Pohditaan musiikin merkitystä omassa elämässä. Tutustutaan oman elinympäristön melutasoon ja kuulonsuojeluun. Oppilaalla on mahdollisuus valita itseään kiinnostavia kuuntelukappaleita ja laajentaa näin käsitystään omasta musiikkimaustaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa mielimusiikkiaan ja ymmärtämään, että jokaisella on oma, erilainen musiikkimaku. Opetellaan perustelemaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia töitään. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Pohditaan omaa kehollista ilmaisua ja oppilasta rohkaistaan kokeilemaan uusia tapoja liikkua. Tarkastellaan musiikin merkitystä eri kulttuureissa. Perehdytään suomalaisuuteen ja muihin musiikkikulttuureihin oppilaiden toiveet huomioiden. Harjoitellaan erilaisten musiikkimieltymysten huomioon ottamista ja ryhmässä joustamista. Ääniharjoituksissa kiinnitetään huomiota omaan äänityyppiin ja äänenmurrokseen. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta.

Kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti erilaisia musiikkikulttuureja ja aikakausia edustavia kappaleita. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa painotetaan suomalaista perinne- ja populaarimusiikkia sekä huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Soitto-ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perusrytmiharjoituksia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L2
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L6
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4	L4
T10	S1, S2, S3, S4	L3, L4
T11	S1, S2, S3, S4	L3
T12	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita.

Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisoimista ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisoimistilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkuaan ja soittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimenä ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien

merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväri) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkitekologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia

tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisoimista ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisoimistilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväri) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan

ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväri) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi

saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusoidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointivärien) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehitellä mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusoidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Harjoitellaan aktiivista toimintaa, musisointia ja esiintymistä erilaisten pienempien musiikillisten ryhmien jäsenenä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista. Musisointitilanteissa oppilaan oma kiinnostus ja uteliaisuus ohjaa toimintaa. Kehitetään soittotaitoja eri koulu- ja bändisoittimilla. Lauletaan yhdessä kaanoneita ja muita ääniharjoituksia, joissa oppilas pääsee harjoittelemaan moniäänisyyttä. Omaksutaan turvallisia tapoja käyttää musiikkilaitteita. Kiinnitetään huomiota musiikkiluokan melutasoon. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kehoaan musiikillisessa ilmaisussa. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöä soittimena ja musiikin muokkaus- ja tallennusvälineenä.

Opetellaan käyttämään musiikin elementtien (rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, muodon ja sointiväriä) käsitteistöä ja merkintätapoja musiikin kuuntelun, improvisoinnin ja musisoinnin yhteydessä. Tutkitaan musiikin elementtejä musisoinnin, kuuntelun ja liikkeen kautta. Perehdytään bändisoittoon ja musiikkiteknologiaan liittyvään terminologiaan. Kiinnitetään kuuntelun yhteydessä huomiota erilaisiin tulkintoihin. Pohditaan musiikin eri elementtien merkitystä tunnelman luojana. Käsitellään musiikin herättämiä mielikuvia verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla. Voidaan tehdä myös mm. äänimaisemia tai äänitehosteita.

Havainnoidaan kriittisesti musiikkia ja pohditaan, mitä musiikilla pyritään viestimään. Tutustutaan musiikin ja kuvan yhdistämisestä syntyviin vaikutelmiin. Omia musiikillisia tuotoksia voidaan käyttää ja kehittää mm. monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kuten musiikkivideon tekemisessä. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä hyödynnetään oppilaiden omaa asiantuntijuutta. Perehdytään tekijänoikeuksiin. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musisoinnissa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja omaan ilmaisuun. Opetellaan nauttimaan musisoinnista ohjelmistosta riippumatta. Keskustellaan kuuntelukappaleen herättämistä mielikuvista ja tunteista ja perustellaan omia mielipiteitä. Kannustetaan arvostamaan omia ja toisten tekemiä töitä ja keskustelemaan niistä rakentavasti. Valmistetaan musiikkiesitys, joka esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisölle.

Perehdytään kevyen musiikin tyyliin ja erityisesti musiikkikulttuureihin, joilla pyritään vaikuttamaan, kuten folkmusiikkiin sekä rap- ja reggae-musiikkiin. Oppilaita osallistetaan kuunneltavan, laulettavan ja soitettavan ohjelmiston valintaan. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan myös oppilaiden mielimusiikki. Yhteislaulun lisäksi oppilasta kannustetaan myös laulamaan yksin musisoivan ryhmän jäsenenä. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös moniäänistä ohjelmistoa. Ohjelmistoon valitaan riittävän helppoja kappaleita, jotta oppilas voi saada onnistumisen kokemuksia. Tehdään erilaisia liike-, kehorytmi- ja perussykeharjoituksia. Ryhmässä improvisoidaan, tehdään äänimaisemia tai pieniä sävellyksiä. Omia tuotoksia toistetaan, harjoitellaan, tallennetaan ja esitetään mahdollisuuksien mukaan. Taidemusiikkiin tutustutaan uudesta näkökulmasta, esim. fuusioidaan se kevyeen musiikkiin, sen soittimiin ja esitystapoihin.

35.6.41. Valinnainen Kohti itsenäistä elämää

Valinnaisen tehtävä

Kurssilla perehdytään ensimmäiseen omaan kotiin liittyviin asioihin kotitalouden ja kuvataiteen näkökulmasta. Oppilas saa valmiuksia omaan kotiin muuttamiseen. Oppilaiden oma suunnittelu

ja esteettinen näkökulma ovat keskeisiä. Oppilas pohtii arjen haasteita kuluttamisen ja kestävän kehityksen näkökulmasta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssilla yhdistetään kotitalouden ja kuvataiteen näkökulma. Suunnittelussa ja kustannusten laskemisessa harjoitellaan myös matemaattisia taitoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Oppilas tekee omaa suunnitelmaa, oppimiskeskustelut tukevat ja rikastuttavat hänen näkemystään opittavista asioista.

Arviointi

Aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja keskusteluihin sekä sisustussuunnitelman tekeminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilas saa valmiuksia omaan kotiin muuttamiseen.

Sisällöt:

- omaan kotiin muuttaminen; vuokra-asunnon hankinta, sopimukset ja kustannukset
- kodin hankinnat ja niiden kustannukset
- oman kodin sisustussuunnitelma; pohjapiirustuksen piirtäminen, pintamateriaalit, kalusteet, kodinkoneet, tekstiilit ja valaistus

35.6.42. Valinnainen matematiikka 7. - 9. luokka, kertauskurssi

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen tarkoituksena on tukea ja vahvistaa matematiikan perustaitoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Sanallinen arviointi

Vuosiluokka 7**Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet****Vuosiluokan tavoitteet**

Vahvistaa arkielämässä tarvittavia matematiikan perustaitoja.

Vahvistaa jatko-opinnoissa tarvittavia matemaattisia taitoja.

Tukea matematiikan luokkakohtaisten sisältöjen oppimista.

Vuosiluokka 8**Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet****Vuosiluokan tavoitteet**

Vahvistaa arkielämässä tarvittavia matematiikan perustaitoja.

Vahvistaa jatko-opinnoissa tarvittavia matemaattisia taitoja.

Tukea matematiikan luokkakohtaisten sisältöjen oppimista.

Vuosiluokka 9**Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet****Vuosiluokan tavoitteet**

Vahvistaa arkielämässä tarvittavia matematiikan perustaitoja.

Vahvistaa jatko-opinnoissa tarvittavia matemaattisia taitoja.

Tukea matematiikan luokkakohtaisten sisältöjen oppimista.

35.6.43. Valinnainen kotitalous 8 lk**Valinnaisen tehtävä**

Kotitalouden tunneilla vahvistetaan seitsemännellä luokalla opittuja asioita sekä opitaan uutta. Taidoista on hyötyä jokapäiväisessä elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaan itseohjautuvuus, vastuu ja luovuus kehittyvät.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppilaat työskentelevät vuorovaikutteisesti yhteistyössä yksilö-, pari- ja ryhmätyötaitoja kehittäen. Keskiössä on kädentaitojen harjoittelu yhdistettynä monipuoliseen tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Opetuksessa hyödynnetään sekä luokkayhteisöä ja koulutiloja että erilaisia oppimisympäristöjä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Arviointi

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa huomioidaan tuntityöskentely; ryhmä-, pari- ja itsearviointi. Numeroarviointi, joka on osa kaikille yhteisen kotitalouden arviointia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Oppilaan seitsemännellä luokalla opittuja taitoja vahvistetaan monipuolisilla tehtävillä ja harjoituksilla.

Sisällöt:

- perusruoanvalmistus ja leivonta
- oppilaiden ryhmissä suunnittelemat ja toteuttamat kotiruoka-ateriat
- erityisruokavaliot, ruoka- ja leivontaohjeiden tulkitseminen ja soveltaminen
- suomalainen ruokaperinne
- ruokamatka Eurooppaan
- kalenterivuoden juhlat
- perhejuhlat

- keittiöhygienia
- kuluttaja- ja ympäristötietous

35.6.44. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun

saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan

tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L3, L7
T2	S1	L1
T3	S1, S2	L1
T4	S2	L3
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5
T9	S2, S3, S5	L4, L5, L6
T10	S4, S5	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan

ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L3, L7
T2	S1	L1
T3	S1, S2	L1
T4	S2	L3
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5
T9	S2, S3, S5	L4, L5, L6
T10	S4, S5	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan

ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L3, L7
T2	S1	L1
T3	S1, S2	L1
T4	S2	L3
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5
T9	S2, S3, S5	L4, L5, L6
T10	S4, S5	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan

35.6.45. Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa

oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista,

suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiteverkkojaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 7 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 7 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen

kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköns keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokalla 8 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5 seuraavin osin:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 8 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 1 seuraavin osin:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 2 seuraavin osin:

Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 3 seuraavin osin:

Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 4 seuraavin osin:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokalla 9 ei sovelleta opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 5.

Vuosiluokalla 9 sovelletaan opetussuunnitelman perusteiden sisältöaluetta 6 seuraavin osin:

Virtapiiriin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan

myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

35.6.46. Valinnainen musiikki 8. lk, lyhytkurssi

Valinnaisen tehtävä

Kurssin tehtävänä on tutustua musiikkitekologiaan. Oma biisi / musavideo.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Numeroarviointi.

Vuosiluokka 8